

วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2564

Vol. 11 No. 3
September - December 2021

ISSN 2229-0931 (Print)

ISSN 2408-1019 (Online)

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review

วัตถุประสงค์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review) เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา จิตวิทยา ศิลปกรรมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม ของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

นโยบาย

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์มีนโยบายในการจัดทำ ดังนี้

1. จัดทำวารสารวิชาการโดยมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)
2. บทความวิชาการหรือบทความวิจัย ที่จัดพิมพ์ในวารสารทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง และได้รับการยอมรับการตีพิมพ์บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย อย่างน้อย จำนวน 2 ถึง 3 ท่านต่อบทความ (Double-blinded Review)
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความจากทั้งบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่า มีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
4. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นตามเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นการรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
5. บทความที่ต้องการรับพิจารณาตีพิมพ์ รูปแบบต้องเป็นไปตามที่วารสารกำหนดเท่านั้น

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 0836074907 0-2529-3598, 0-2909-1432 กด 15 โทรสาร กด 33

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/index> ID Line 0836074907

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์
Valaya Alongkorn Review
ISSN 2229-0931 (Print)

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2564

Volume 11 Number 3 January-April 2021

คณะที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์	ทรายแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ศศิรินทร์	เศรษฐวัฒน์บดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร	จันทมฤก	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
-----------------------------	---------	---

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์	สินลาร์ตัน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก	ปัทมสิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ	นัยพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองหล่อ	วงศ์อินทร์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทินันท์	พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา	เลาหนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำรูญ	พริกบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.วิสัสม์	จิโรจพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้จัดทำวารสาร

นางสาวสุมาลี	ธรรมนิธา	นางสาวจิตติกานต์	จิตรจา
นายฉัตรชัย	กาสี	นางสาวอุบลวรรณ	ศรีอนันต์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) มกราคม-เมษายน; พฤษภาคม-สิงหาคม; กันยายน-ธันวาคม จำนวน 200 เล่ม และเผยแพร่ทางเว็บไซต์

บทบรรณาธิการ

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review) เป็นวารสารวิชาการ เปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา ธุรกิจทั่วไป ศิลปทั่วไปและมนุษยศาสตร์ การจัดการและการบัญชี และจิตวิทยาทั่วไป) จากบุคลากรทั้งของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป ซึ่งวารสารปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2564 ฉบับนี้ได้รับการจัดพิมพ์ทั้งสิ้น 15 บทความ เป็นบทความวิจัย 12 บทความ และบทความวิชาการ 3 บทความ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยทุกบทความได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล 3 ท่าน และมีผลการประเมินผ่าน อย่างน้อย 2 ใน 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และส่งกลับไปยังผู้นิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนการเห็นควรให้จัดพิมพ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี การนำข้อความใดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของต้นฉบับไปตีพิมพ์ใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของต้นฉบับและกองบรรณาธิการวารสารนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องชัดเจน โดยผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ส่งบทความตีพิมพ์และให้การสนับสนุนวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ด้วยดีตลอดมา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี กุลชาติ พันธวรกุล และเมษา นวลศรี.....	1-17
พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัทยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง สุวิทย์ จันทรเพ็ชร, ณรงค์ฤทธิ์ ปริสุทธิกุล และเทพยุดา ฝื่อคง.....	18-32
การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู และธกร ยิ้มโสภะ.....	33-45
ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคลกับสมรรถนะของผู้ประกอบ วิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เกศสุดา สังข์พุก และสมกุล ถาวรกิจ.....	46-58
กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปิยะวัจณา โชคสถาพร, ชนะศึก นิขานนท์ และยุธยา อยู่เย็น.....	59-74
วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พิชญานี เจริญศรี ไชยยะ.....	75-85
ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นภัสวรรณ ศรีทรงเมือง, ดวงเดือน สุวรรณจินดา และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์...	86-103
ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและ การสนทนาออนไลน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรารค์ทิพย์ หมั่นกิจ, ดวงเดือน สุวรรณจินดา และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์.....	104-119

สารบัญ

หน้า

คุณลักษณะของผู้นำและความต้องการบริการสาธารณะของประชาชน ต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา อนิรุท พัฒนาประภา และสุกานดา กลิ่นขจร.....	120-131
แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 รสสุคนธ์ พูลพิพัฒน์.....	132-142
แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย พลกฤต โสลาพากุล.....	143-162
กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด-19 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อัญชลี เยวราช.....	163-175
บทความวิชาการ	
สมดุลชีวิตและการทำงานในพยาบาลวิชาชีพ เรียม นมรักษ์.....	176-186
พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์ และการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) กับการบริหารสถานการณ์โควิด-19 ของรัฐบาลไทย เจนเนตร มณีนาค.....	187-202
การส่งเสริมจริยธรรมในองค์การตามแนวทางของพระพุทธเจ้า รังสรรค์ สีเปี้ยว.....	203-218
ภาคผนวก.....	219-243

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

A NEEDS OF DEVELOPING CLASSROOM RESEARCH COMPETENCY FOR EARLY CHILDHOOD TEACHERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PATHUM THANI PROVINCE

กุลชาติ พันธวรกุล¹ และเมษา นวลศรี^{1*}
Kullachat Pantuworakul¹ and Mesa Nuansri^{1*}

Received : 4 November 2021

Revised : 18 December 2021

Accepted : 24 December 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี: การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูปฐมวัยที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 255 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นในระดับไม่เร่งด่วน (PNI_{modified} = 0.14) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีพิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.08 – 0.19 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.19) ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.17) และด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.08) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น วิจัยในชั้นเรียน ครูปฐมวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹Faculty of Education, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: mesa@vru.ac.th

ABSTRACT

The current research article was a part of the research entitled Guidelines on Developing Classroom Research Competency of Early Childhood Teachers under Local Administrative Organizations, Pathum Thani Province: Completely Essential Needs Assessment. The purposes of the study were to assess and prioritize the essential needs for developing classroom research competency for early childhood teachers under local administrative organizations, Pathum Thani province. The research samples were 255 early childhood teachers under local administrative organizations, Pathum Thani province selected by multi-stage random sampling. The research instrument was a questionnaire employing Cronbach's alpha. Its reliability was analyzed for 0.98. and descriptive statistics, including frequency, percentage, means, standard deviation, were employed. In addition, its priority in terms of essential needs was also set by using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The results showed that the overall of essential needs for developing classroom research competency for early childhood teachers under local administrative organizations, Pathum Thani province, was considered a non-urgent level. (PNI_{modified} = 0.14). Moreover, when considering individual aspect, it was found that the range of the needs index ranged from 0.08 – 0.19, followed by the classroom research skills aspect (PNI_{modified} = 0.19), the classroom research knowledge aspect (PNI_{modified} = 0.17) and the attitude towards classroom research aspect (PNI_{modified} = 0.08) respectively.

Keywords: Needs, Classroom Research, Early Childhood Teachers, Local Administrative Organization

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือสถานการณ์ในโลกความจริง เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่พร้อมทำงานในอนาคต (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2562) โดยการพัฒนาคุณภาพครูเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา และเป็นเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะครูปฐมวัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยที่สมองเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด จึงมีความจำเป็นที่ครูปฐมวัยต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องในศาสตร์ทางการจัดการศึกษาปฐมวัย มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ และสามารถสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ครูปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญในการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านพฤติกรรม บุคลิกภาพ และสภาวะทางอารมณ์ (พุทธทาสภิกขุ, 2546) ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพของครูและเด็กปฐมวัยนั้น การวิจัยถือเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาภูมิปัญญาให้แก่ครูได้ ผ่านการกำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2556)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยที่ให้ความสำคัญด้านการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัด ประสบการณ์ ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2562) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญด้านมาตรฐาน ในการพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการทำวิจัยของครูปฐมวัย ซึ่งขัดต่อข้อค้นพบเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัยในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบันจะเน้นพัฒนาครู ให้เกิดสมรรถนะในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน แต่จากรายงานการวิจัยที่มีการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย อาทิ ครูจะได้รับการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ผลสัมฤทธิ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน กลับอยู่ในระดับปานกลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรณัฐ ศรีคำ และคณะ (2561) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้ลงมือทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยของ ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง (2557) เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมากที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง คือ ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน

การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยข้างต้น สะท้อนถึงการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ที่ผ่านมามีความคืบหน้าพอสมควรแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะวิธีการพัฒนาครูส่วนมากไม่สอดคล้องกับ วิถีชีวิต และความต้องการในการปฏิบัติงานจริงของครู และตัวครูผู้สอนเองก็ยังคงประสบปัญหา ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน และระบบการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ รวมถึงขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย (สุวิมล ว่องวาณิช, 2560) ซึ่งจากปัญหาและข้อค้นพบดังกล่าว จึงเห็นความสำคัญในการใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินและจัดลำดับ ความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงของครูปฐมวัยในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ประเทศไทยให้มีคุณภาพในระดับสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูปฐมวัยที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 369 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานี, 2564)

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูปฐมวัยที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 255 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้
โปรแกรม G*Power ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้รับการยอมรับสำหรับการวิจัยในปัจจุบัน ที่สร้างจากสูตร
ของ Cohen และผ่านการตรวจสอบ/รับรองคุณภาพโดยนักวิจัยหลายคน สามารถกำหนดตัวอย่างได้
อย่างถูกต้อง และทันสมัย เหมาะสมกับการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับสากล (นงลักษณ์ วิรัชชัย,
2555) โดยผู้วิจัยกำหนดข้อมูลนำเข้า (Input) ในโปรแกรม ได้แก่ เลือกลุ่มการทดสอบเป็น F-test
เนื่องจากในการวิจัยนี้ต้องการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 3 กลุ่ม กำหนดค่าขนาดอิทธิพล
(Effect Size) ในระดับปานกลาง (ค่า .25) (Cohen, 1992) ค่าระดับนัยสำคัญเป็น .05 ค่าอำนาจ
การทดสอบ (Power) เป็น .95 จากผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด (Total Sample Size)
จำนวน 252 คน แต่เพื่อเป็นการชดเชยแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์ หรือ การสูญหายของ
แบบสอบถามระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างเป็น 270 คน

หลังจากกำหนดขนาดตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกรอบการสุ่มตัวอย่างโดยใช้
วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากทั้งหมด 130 แห่ง มาจำนวน 90 แห่ง
โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มครูปฐมวัย จากโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สุ่มได้จากขั้นตอนที่ 1 แห่งละ
3 คน ดังนั้น จะได้ตัวอย่างครูปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น (90 แห่ง X 3 คน) เท่ากับ 270 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครู
ปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัยเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ
ประเภทบุคลากร และประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
และแบบเติมคำ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูปฐมวัย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response

Format) (Withkin, 1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562) ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 ข้อ และ 3) ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ของครูปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

ทั้งนี้ เครื่องมือนี้นี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพทั้งความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) และค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อนั้น ๆ กับข้อรายการที่ฉบับ (Corrected Item- Total Correlation) โดยมีรายละเอียดของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามกับข้อรายการ โดยคำนวณหาค่า IOC: Index of Item-Objective Congruence โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อรายการที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียาค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ซึ่งผลจากการตรวจสอบ พบว่า ทุกข้อผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าดัชนี IOC อยู่ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

2) การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ตามเกณฑ์ของ Nunnally (1967) ที่กำหนดให้มีค่ามากกว่า .70

3) การคำนวณหาความสัมพันธ์แบบ Corrected Item-Total Correlation เพื่อใช้พิจารณาคัดเลือกข้อรายการบางข้อที่ไม่มีคุณภาพทิ้งไปก่อนที่จะพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับจริง โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อที่มีคุณภาพคือ มีค่ามากกว่า 0.30 (Nunnally & Bernstein, 1994; Cristobal, Flavián, & Guinaliu, 2007) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.449 - 0.859 ดังนั้น ข้อรายการทุกข้อมีคุณภาพสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือราชการออกจากหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัด ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสุมได้ เพื่อขอทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างที่เป็นครูปฐมวัย โดยส่งเอกสารทางไปรษณีย์พร้อมแนบคิวอาร์โค้ดเพื่อให้ตัวอย่างสแกนทำแบบถามผ่าน Google Form ด้วยระบบออนไลน์ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 20 วัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากตัวอย่างกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 255 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44 เป็นจำนวนที่ยอมรับได้ ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) จากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 255 คน โดยส่วนใหญ่เป็นครูปฐมวัยเพศหญิง จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 98.43 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 38.04 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 74.51 โดยจบทางด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 81.18 ครูส่วนใหญ่เป็น

ประเภทอัตราจ้าง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 50.59 โดยมีประสบการณ์สอนอยู่ในช่วง 5-10 ปี มากที่สุด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 40.78

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยกำหนด ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริง (What is) และสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

โดย PNI_{modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้รับ การปรับปรุงโดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

I (Importance)

หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of success)

หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

สำหรับการวิจัยนี้การพิจารณาความต้องการจำเป็น จะพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่า 0.30 ขึ้นไปถือเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของ ความ ต้องการจำเป็นใช้การเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูง ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

ผลการวิจัย

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

สำหรับการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		ความคาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน	3.36	0.44	3.93	0.69	0.17	2
2. ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน	3.28	0.54	3.90	0.81	0.19	1
3. ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	3.85	0.64	4.15	0.79	0.08	3
รวม	3.49	0.47	3.99	0.73	0.14	

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมถือว่ามีความต้องการจำเป็นในระดับไม่เร่งด่วน (PNI_{modified} = 0.14) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.08 – 0.19 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.19) ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.17) และด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพ ปัจจุบัน (D)		สภาพ ที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความรู้เบื้องต้นของการวิจัยในชั้นเรียน	3.48	0.47	4.02	0.68	0.16	(3)
1. ท่านบอกความหมายและความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนได้	3.40	0.62	4.01	0.79	0.18	2
2. ท่านบอกจุดมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียนได้	3.58	0.63	4.05	0.78	0.13	4
3. ท่านบอกขั้นตอนและกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียนได้	3.25	0.53	4.00	0.81	0.22	1
4. ท่านบอกและจำแนกประเภทของงานวิจัยในชั้นเรียนได้	3.30	0.61	3.91	0.84	0.18	2
5. ท่านบอกประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้	3.85	0.73	4.13	0.70	0.07	5
ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดปัญหาวิจัยในชั้นเรียน	3.37	0.53	3.98	0.72	0.18	(1)
6. ท่านอธิบายที่มาของปัญหาวิจัยในชั้นเรียนได้	3.56	0.69	3.97	0.76	0.11	5
7. ท่านอธิบายกระบวนการสำรวจสาเหตุของปัญหาในชั้นเรียนได้	3.47	0.64	4.02	0.83	0.16	4

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
8. ท่านอธิบายการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้	3.33	0.68	4.07	0.77	0.22	1
9. ท่านอธิบายเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในชั้นเรียนได้	3.21	0.62	3.88	0.76	0.21	2
10. ท่านอธิบายเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นปัญหาสู่การตั้งคำถามวิจัยได้	3.28	0.65	3.98	0.81	0.20	3
ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย	3.24	0.47	3.80	0.78	0.17	(2)
11. ท่านอธิบายเกี่ยวกับหลักการเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้	3.35	0.66	3.69	0.87	0.10	3
12. ท่านอธิบายเกี่ยวกับวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้	3.09	0.71	4.11	0.86	0.33*	1
13. ท่านอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลได้	3.42	0.68	3.82	0.94	0.11	4
14. ท่านอธิบายเกี่ยวกับสถิติต่าง ๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลได้	3.04	0.73	3.75	0.86	0.23	2
15. ท่านอธิบายเกี่ยวกับการสรุปและสะท้อนผลการวิจัยได้	3.31	0.72	3.63	1.01	0.09	5
รวมด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน	3.36	0.44	3.93	0.69	0.17	

*ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน (PNI_{modified} > .3)

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ลำดับความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับระหว่างประเด็นย่อย

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับไม่เร่งด่วน (PNI_{modified} = 0.17) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นของความรู้เกี่ยวกับการกำหนดปัญหาวิจัยในชั้นเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.18) รองลงมา คือ ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย (PNI_{modified} = 0.17) และประเด็นความรู้เบื้องต้นของการวิจัยในชั้นเรียน (PNI_{modified} = 0.16) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.07-0.33 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นรายข้อจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูสามารถอธิบายเกี่ยวกับวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้ (PNI_{modified} = 0.33) สามารถอธิบายเกี่ยวกับสถิติต่าง ๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลได้ (PNI_{modified} = 0.23) และสามารถอธิบายการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ (PNI_{modified} = 0.22) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การออกแบบและวางแผนการวิจัย	3.38	0.52	3.91	0.83	0.16	(5)
1. ท่านวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ชัดเจน ตรงประเด็น	3.41	0.64	3.94	0.87	0.16	3
2. ท่านกำหนดรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนได้ เหมาะสมกับปัญหาในชั้นเรียน	3.29	0.62	3.87	0.83	0.18	1
3. ท่านศึกษาและค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาก็ สอดคล้องกับปัญหาในชั้นเรียน	3.39	0.56	3.96	0.87	0.17	2
4. ท่านวางแผนดำเนินงานวิจัยและการเก็บรวบรวม ข้อมูล	3.42	0.73	3.86	0.86	0.13	5
5. ท่านกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการวิจัยได้ อย่างเหมาะสมกับปัญหาในชั้นเรียน	3.40	0.72	3.92	0.90	0.15	4
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	3.16	0.55	3.80	0.86	0.20	(2)
6. ท่านสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือได้สอดคล้องกับตัว แปรวิจัย	3.18	0.77	3.83	0.87	0.20	2
7. ท่านสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือได้เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละช่วงวัย	3.34	0.80	3.88	0.89	0.16	4
8. ท่านตรวจสอบและวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา ของเครื่องมือวิจัยได้	3.18	0.73	3.80	0.85	0.19	3
9. ท่านตรวจสอบและวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของ เครื่องมือวิจัยได้	3.12	0.56	3.70	0.88	0.19	3
10. ท่านใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้	2.99	0.72	3.78	1.00	0.26	1
การใช้นวัตกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล	3.26	0.65	3.85	0.85	0.18	(3)
11. ท่านทดลองใช้นวัตกรรมก่อนที่จะนำมาใช้จริงกับ กลุ่มเป้าหมาย	2.99	0.75	3.83	0.91	0.28	1
12. ท่านเลือกใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาได้เหมาะสม กับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย	3.31	0.87	3.84	0.89	0.16	3
13. ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ครบถ้วน และสมบูรณ์	3.37	0.69	3.88	0.91	0.15	4
14. ท่านใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลได้เหมาะสมกับ ข้อมูลแต่ละประเภท	3.33	0.72	3.86	0.86	0.16	3
15. ท่านตรวจสอบความสอดคล้องและ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล	3.29	0.62	3.85	0.87	0.17	2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล	3.23	0.65	4.00	0.70	0.24	(1)
16. ท่านวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้	3.27	0.66	3.85	0.82	0.18	5
17. ท่านวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้	3.33	0.83	4.25	0.73	0.27	2
18. ท่านเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ เหมาะสมกับงานวิจัย	3.38	0.74	4.07	0.87	0.20	4
19. ท่านใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล	3.00	0.83	3.86	1.00	0.29	1
20. ท่านแปลผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอ ข้อมูลได้ตรงกับวัตถุประสงค์	3.16	0.73	3.96	0.88	0.25	3
การเขียนรายงานผลการวิจัย	3.33	0.65	3.87	0.90	0.16	(5)
21. ท่านจัดระบบและลำดับเนื้อหาในการเขียน รายงานผลการวิจัย	3.22	0.68	3.82	0.91	0.19	2
22. ท่านพิมพ์รายงานการวิจัยได้อย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อย	3.37	0.81	3.86	0.96	0.15	4
23. ท่านพิสูจน์อักษรเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ การพิมพ์	3.51	0.73	3.91	0.98	0.11	5
24. ท่านเขียนรายงานได้ครบตามองค์ประกอบของ รายงานการวิจัยในชั้นเรียน	3.36	0.78	3.91	0.94	0.16	3
25. ท่านเขียนอ้างอิงข้อมูลที่เป็นไปตามหลักการ อ้างอิงสากล	3.18	0.72	3.85	0.93	0.21	1
การนำผลการวิจัยไปใช้	3.34	0.54	3.95	0.87	0.17	(4)
26. ท่านระบุแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน	3.49	0.68	3.97	0.90	0.14	5
27. ท่านนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาหรือส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น	3.49	0.76	4.01	0.90	0.15	4
28. ท่านนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน ของตนเอง	3.45	0.76	4.01	0.91	0.16	3
29. ท่านนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษา ที่มีบริบทปัญหาคล้ายคลึงกัน	3.44	0.70	4.01	0.90	0.17	2
30. ท่านนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่น ในรูปแบบต่าง ๆ	2.84	0.97	3.77	1.08	0.33*	1
รวมด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน	3.28	0.54	3.90	0.81	0.19	

*ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน (PNI_{modified} > .3)

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ลำดับความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับระหว่างประเด็นย่อย

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความต้องการจำเป็นระดับไม่เร่งด่วน ($PNI_{modified} = 0.19$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นย่อย พบว่า ทุกประเด็นไม่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.24$) รองลงมา คือ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ($PNI_{modified} = 0.20$) และการใช้นวัตกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล ($PNI_{modified} = 0.18$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.11- 0.33 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นรายข้อจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูสามารถนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ($PNI_{modified} = 0.33$) ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน รองลงมา ได้แก่ สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ($PNI_{modified} = 0.29$) และสามารถทดลองใช้นวัตกรรมก่อนที่จะนำมาใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ($PNI_{modified} = 0.28$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ คาดหวัง (I)		$PNI_{modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ทัศนคติต่อการวิจัย	3.92	0.74	4.14	0.83	0.06	(2)
1. ท่านรู้สึกดีและมีความสุขที่ได้ทำวิจัย	3.92	0.79	4.13	0.89	0.05	2
2. ท่านทำวิจัยเพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องทำ	3.96	0.87	4.08	0.88	0.03	5
3. ท่านทำวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.96	0.89	4.13	0.90	0.04	4
4. ท่านคิดว่าผลการวิจัยเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	3.70	0.79	4.04	0.91	0.09	1
5. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อทำวิจัยสำเร็จ	4.04	0.87	4.31	0.81	0.07	2
บุคลิกลักษณะและแรงจูงใจ	3.64	0.59	4.15	0.76	0.14	(1)
6. ท่านสนใจ อยากรู้อยากเห็นในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัย	3.98	0.75	4.34	0.82	0.09	5
7. ท่านกระตือรือร้นในการทำวิจัย	3.75	0.72	4.24	0.81	0.13	2
8. ท่านศึกษาหาความรู้เพื่อนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้อยู่เสมอ	3.62	0.71	4.06	0.92	0.12	3
9. ท่านเข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัย	3.04	1.05	4.00	1.05	0.31*	1
10. ท่านมุ่งมั่นตั้งใจทำงานวิจัยให้สำเร็จ	3.80	0.75	4.19	0.85	0.10	4

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
จรรยาบรรณการวิจัย	3.99	0.75	4.17	0.86	0.05	(3)
11. ท่านมีใจเป็นกลาง ยอมรับฟังความคิดเห็นและคำ วิจารณ์ของผู้อื่น	4.05	0.76	4.26	0.85	0.05	2
12. ท่านซื่อสัตย์ในการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน	4.03	0.87	4.24	0.85	0.05	2
13. ท่านนำเสนอข้อค้นพบอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อมูล	4.01	0.82	4.18	0.86	0.04	3
14. ท่านตระหนักถึงความเสี่ยงและความปลอดภัย ของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	3.98	0.81	4.06	0.98	0.02	4
15. ท่านไม่คัดลอกงานวิจัยของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.88	0.80	4.12	0.88	0.06	1
รวมด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	3.85	0.64	4.15	0.79	0.08	

* ขั้วรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน (PNI_{modified} > .3)

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ลำดับความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับระหว่างประเด็นย่อย

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านเจตคติต่อการวิจัย
ในชั้นเรียน โดยภาพรวม มีความต้องการจำเป็นระดับไม่เร่งด่วน (PNI_{modified} = 0.08) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นของบุคลิกลักษณะและแรงจูงใจ มีความต้องการจำเป็น
สูงสุด (PNI_{modified} = 0.14) รองลงมา คือ ประเด็นทัศนคติต่อการวิจัย (PNI_{modified} = 0.06) และ
ประเด็นจรรยาบรรณการวิจัย (PNI_{modified} = 0.05) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.03 –
0.31 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นรายข้อจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูเข้าร่วมอบรม
หรือประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัย (PNI_{modified} = 0.31) ซึ่งถือว่าเป็นความ
ต้องการจำเป็นเร่งด่วน รองลงมา คือ ครูกระตือรือร้นในการทำวิจัย (PNI_{modified} = 0.13) และ
ครูศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้อยู่เสมอ (PNI_{modified} = 0.12) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า โดยภาพรวมผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
เป็นความต้องการจำเป็นในระดับที่ไม่เร่งด่วน (PNI_{modified} = 0.14) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
ทั้ง 3 ด้าน ก็พบว่ามีความต้องการจำเป็นในระดับที่ไม่เร่งด่วนเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม ค่าดัชนีความ

ต้องการจำเป็นจะบ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริง กับสภาพที่คาดหวัง หรือมีความต้องการจะเกิดขึ้น หากพิจารณาภาพรวมของข้อรายการคำถามทั้ง 60 ข้อ พบว่า ครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีความคาดหวังมากกว่าสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงทุกข้อรายการ แสดงให้เห็นว่า แม้ยังไม่ใช้ความต้องการจำเป็นที่เร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข อย่างทันทีทันใด แต่จะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่า ยังคงต้องพัฒนาเพื่อให้ถึงระดับ หรือใกล้เคียง สภาพที่คาดหวังให้ได้มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน และด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้ อาจอธิบายได้ว่า ด้านทักษะเป็นเรื่องของการนำสู่การปฏิบัติจริง ผ่านกระบวนการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นด้านที่ค่อนข้างมีความเป็นรูปธรรมที่สุด และครูสามารถประเมินตนเอง ได้ชัดว่า ปัจจุบันสามารถปฏิบัติในแต่ละข้อรายการได้มากนักน้อยเพียงใด อีกทั้งหากไม่ได้ทำวิจัย ในชั้นเรียนเป็นประจำ ทักษะจะเกิดขึ้นได้น้อย หรืออาจลดน้อยสูญหายไปได้เช่นกัน ส่วนในด้านความรู้ และเจตติมีลักษณะเป็นคุณลักษณะแฝงที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม ครูหลายท่านอาจมีความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียนเป็นพื้นฐานเดิมจากที่เคยได้ศึกษาอบรมมาก่อน จึงทำให้สามารถ จดจำ เข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดของการวิจัยในชั้นเรียน และในปัจจุบันสามารถเข้าถึงแหล่ง องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้ค่อนข้างง่าย สะดวก และรวดเร็ว จึงอาจส่งผลให้ครูปฐมวัย ไม่ได้มีความต้องการจำเป็นในด้านความรู้และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนมากนัก ซึ่งผลการวิจัย ในครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ (2562) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นของ การพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุด คือ ด้านทักษะ (0.45) รองลงมา คือ ด้านความรู้ (0.44) และ ด้านเจตคติ (0.41) ตามลำดับ ซึ่งหากพิจารณาแล้ว พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นมีลักษณะในทิศทางเดียวกัน

2. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน พบความต้องการจำเป็นเร่งด่วน 1 ประเด็น คือ การอธิบายเกี่ยวกับวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัยได้ ($PNI_{modified} = 0.33$) หมายความว่า ครูปฐมวัยประสบปัญหาในประเด็นนี้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กแต่ละช่วงวัย โดยครูต้องศึกษาพัฒนาการของเด็กอย่างลุ่มลึก เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ในเครื่องมือการวิจัยที่สอดคล้องกับลักษณะของปัญหา และการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือวัดผลก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามแต่ชนิดของเครื่องมือ มีวิธีการหาคุณภาพ เครื่องมือที่หลากหลาย และมีนักวัดผลนำเสนอไว้อย่างหลากหลายสูตร เช่น ความตรง ความเที่ยง ค่าความยาก อำนาจจำแนก เป็นต้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้ เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย และชัยยุทธ มณีรัตน์ (2562) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันปัญหาสำคัญของการทำวิจัย ในชั้นเรียนของครู คือ ครูผู้วิจัยยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการวิจัย ในชั้นเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิติกร อ่อนโยน และเมษา นวลศรี (2553) ที่พบว่า

ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษาเนื่องจากไม่ได้มีความชำนาญด้านการวิจัย จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้ เช่น การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง การออกแบบเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

3. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียนพบความต้องการจำเป็นเร่งด่วน 1 ประเด็น คือ การนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ($PNI_{modified} = 0.33$) ทั้งนี้ ประเด็นของนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ถือว่าเป็นความท้าทายสำหรับครูปฐมวัย เนื่องจากเป็นขั้นตอนในลำดับท้าย ๆ ของการทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่ามีครูในหลายโรงเรียนได้เผยแพร่ผลงานทั้งในรูปแบบการนำเสนอด้วยวาจาในงานประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ ตลอดจนการเผยแพร่ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน (2550) ที่กล่าวถึงการเผยแพร่ผลงานของครูว่า ครูขาดเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ขาดตัวอย่างงานวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงช่องทางเพื่อให้ครูได้ศึกษาเป็นตัวอย่าง ขาดการนิเทศติดตามผลและให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัย แต่ปัญหาหลักสำคัญ คือ ครูยังขาดทักษะของการออกแบบการทดลอง ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการศึกษาของครูไม่มีใครแนะนำในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และไม่ให้ความสำคัญกับ “กระบวนการ” และ “ขั้นตอน” ในการทำวิจัย อีกทั้งปัจจุบันครูมีปัญหาในเรื่องการไม่มีเวลา เพราะครูให้เวลากับงานสอนเป็นสำคัญ จึงไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการวิจัย ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือหรือเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2562; ทิศนา แคมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์, 2540) ซึ่งถ้ามองในอีกมิติหนึ่งก็พบว่าหัวใจสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมากกว่าการเข้าร่วมประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ ตลอดจนการเผยแพร่ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ครูจึงขาดความเข้าใจในการดำเนินงานในลักษณะนี้

4. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนพบความต้องการจำเป็นในระดับเร่งด่วน 1 รายการ คือ การเข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัย ($PNI_{modified} = 0.31$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูปฐมวัยต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ทำให้หาโอกาสในการเข้าร่วมประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยน้อยกว่าครูในระดับอื่น ๆ จึงอาจมองเป็นเรื่องไกลตัว แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนความก้าวหน้าของศาสตร์ในทุกสาขาวิชา สอดคล้องกับ ยุพิน สมร่าง (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการทำวิจัยของครูประถมศึกษาผลการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า ตัวแปรด้านเจตคติต่อการทำวิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง และ Kenneth (1992) ที่ศึกษาการพัฒนาครูนักวิจัยในโรงเรียน พบว่า ปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งของการทำวิจัยของครู คือ

เรื่องทัศนคติการส่งเสริมงานวิจัยของครูเพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ยังต้องทำด้วยความ
สมัครใจ ทำเป็นระบบและร่วมมือร่วมใจกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นในด้านทักษะ
การวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด จึงถือว่าเป็นปัญหา และต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดเมื่อเทียบกับ
ด้านอื่น ๆ จึงเป็นสารสนเทศที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้
แก้ปัญหาหรือพัฒนาเป็นลำดับแรก ๆ ก่อนด้านอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของครูปฐมวัย
ในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม
และสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนในทุก ๆ ด้าน ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นคุณค่าของ
การวิจัยในชั้นเรียนและมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นในด้านเจตคติต่อการวิจัย
ในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย ซึ่งหมายความว่า โดยภาพรวมครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยเป็นพื้นฐานที่ดีอยู่แล้ว ดังนั้นสามารถพัฒนาต่อยอดสมรรถนะ
การวิจัยด้านอื่น ๆ ได้ค่อนข้างง่าย เพราะครูมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยเป็นทุนเดิมพร้อมที่จะเปิดใจรับ
ในการพัฒนาในมิติอื่น ๆ

3. จากผลการวิจัยครั้งนี้ หากพิจารณาประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน (มีดัชนี
 $PNI_{modified}$ มากกว่า 0.3) พบว่า ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน มี 1 ประเด็น คือ “การอธิบาย
เกี่ยวกับวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย” ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน มี 1
ประเด็น คือ “การนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ” และด้านเจตคติต่อการวิจัย
ในชั้นเรียน มี 1 ประเด็น คือ “การเข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัย”
ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูปฐมวัยควรนำสารสนเทศประเด็นดังกล่าวไปพิจารณา
เป็นพิเศษ

4. ควรใช้กระบวนการ PLC ระหว่างครูในโรงเรียน หรือต่างโรงเรียนภายในสังกัดเดียวกัน
เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เช่น การร่วมกัน
วิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน ร่วมกันออกแบบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งใน
การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ ที่พบระหว่าง
การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นในด้านทักษะ
การวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ควรมุ่งศึกษาสำรวจ
ในรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียนโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้สารสนเทศ
เชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา
สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

2. ควรนำเสนอสารสนเทศพื้นฐานที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและใช้ได้กับบริบทจริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2562). **มาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2562). **การวิจัยชั้นเรียน (Classroom Research): กระบวนการสร้างความรู้เพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอน**. (เอกสารภายใต้โครงการบริการวิชาการสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยชั้นเรียน สำหรับครูประจำการในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีงบประมาณ 2562).
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย และชัยยุทธ มณีรัตน์. (2562). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**. 9(2): 1-11.
- ณัฐภัตสร ชื่นสุขสมหวัง. (2557). **การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน. (2550). **การพัฒนาครูด้านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนคุณาสถ** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ทิตนา แหมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์. (2540). **แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). **การกำหนดขนาดตัวอย่าง และสถิติวิเคราะห์ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ**. เอกสารประกอบการบรรยาย ‘Twilight Program’ การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555 (Thailand Research EXPO 2012) ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร วันเสาร์ที่ 25 สิงหาคม 2555.
- นิติกร อ่อนโยน และเมษา นวลศรี. (2553). **ความต้องการในการเพิ่มสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2546). **ธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา : การประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
-

- ยุพิน สมร้าง. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสัมพัทธ์คาโนนิคอล**. ปรินซิพนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)**. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. (2564). **ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี**. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <http://pathumlocal.go.th/public/>. (2564, 18 มิถุนายน).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนุช ศรีคำ, วิไลวรรณ ศิริเมฆา, สีนินาฏ วัฒนสุข, บรรพต วงศ์ทองเจริญ, คำจันทร์ ร่มเย็น และ สาทิตา จอกโคกกรวด. (2561). **การพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนให้บุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 10(2): 157-169.
- Cohen, J. (1992). Quantitative methods in psychology: a power primer. **Psychological Bulletin**. 112(1): 155-159.
- Cristobal, E., Flavián, C., & Guinaliu, M. (2007). Perceived e-service quality (PeSQ) Measurement validation and effects on consumer satisfaction and web site loyalty. **Managing service quality: An international journal**. 17(3): 317-340.
- Kenneth, M. (1992). **Developing teacher-researchers in high school: a case study of a planned intervention**. Pittsburgh: University of Pennsylvania.
- Nunnally, J. C. (1967). **Psychometric Theory**. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric theory**. (3rd ed.). New York: McGraw Hill.

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ETHICAL BEHAVIOR OF PUBLIC ADMINISTRATION'S STUDENTS AT PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, TRANG CAMPUS

สุวิทย์ จันทร์เพชร^{1*} ณรงค์ฤทธิ์ ปริสุทธิกุล¹ และเทพยุดา เผือกคง¹
Suwit Chanpetch^{1*} Narongrit Parisutkul¹ and Thepyuda Fuakong¹

Received : 5 July 2021

Revised : 26 November 2021

Accepted : 13 December 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ และ 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ตามเพศและชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 216 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานประกอบด้วย การทดสอบ t-test, One way ANOVA และ Scheffe method

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวม พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสียสละ และความซื่อสัตย์ในระดับมาก แต่มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกันมีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความเสียสละ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Public Administration Program, Faculty of Commerce and Management,
Prince of Songkla University Trang Campus

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: suwit.c@psu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of the current research study were to 1) investigate the levels of Public Administration Program students' ethical behaviors and 2) compare the levels of Public Administration Program students' ethical behaviors based on their genders and years of study. The research samples were 216 Public Administration Program students at Prince of Songkla University, Trang campus enrolling in the academic year 2020. The research instrument was a questionnaire which was constructed and measured its reliability coefficient at 0.83. The data were analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, means, and standard deviations. In addition, inferential statistics, including independent t-test, One-way ANOVA and Scheffe's Method were employed.

The results were found as follows: The overall of Public Administration Program students' ethical behaviors comprised discipline, responsibility, selflessness, and honesty. These behaviors were at a high level. However, the tolerance behavior of Public Administration Program students was at an average level. Moreover, the difference of the students' genders showed statistically significance in term of different tolerance behavior. Additionally, the differences of students' year of study showed statistically significance in terms of different self-discipline and selflessness behaviors.

Keywords: Ethical Behaviors, Public Administration Students, Prince of Songkla University Trang Campus

บทนำ

คุณธรรมจริยธรรมเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับมโนธรรมที่ตนยึดถือตามมาตรฐานของสังคมเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ตระหนักรู้และเหมาะสมกับหลักศีลธรรมที่ถูกตั้งงามที่ได้รับการสั่งสมหรือปฏิบัติตามกันมา รวมทั้งเป็นสิ่งที่ผู้อื่นและสังคมยอมรับได้ คุณธรรมจริยธรรมทำให้นักศึกษาและสรรพสิ่งที่มีสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย ทำให้บุคคล สังคม ประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้า (นารี น้อยจินดา, 2556) การที่บุคคลจะมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถทำได้โดยแต่ละคนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการใช้สติปัญญาของตนเองคิดไตร่ตรอง ประกอบกับการปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ ขณะเดียวกันยังเกิดขึ้นจากการกระทำของสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลที่กำกับให้กระทำความดีหรือละเว้นการกระทำในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ได้แก่ กฎ ระเบียบ วัฒนธรรม สังคม และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลประสบอยู่ (สายจิตรา นิสาย, มัลลิกา การกลสิวิธ และนารท ศรีละโพธิ์, 2563) แม้ว่าคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนาให้มีขึ้นเพื่อความเจริญก้าวหน้าของบุคคล สังคม ประเทศชาติก็ตาม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปรากฏให้เห็นการกระทำหรือประพฤติดุคคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เรื่องพื้น ๆ เช่น ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย แสวงหา

ความสุขทางวัตถุ ขาดการเอื้ออาทรเห็นแก่ตัว แกร่งแย่งชิงดีชิงเด่น โกหกหลอกลวง จนถึงเรื่องที่เป็น การกระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง เช่น ทะเลาะวิวาท อาชญากรรม ทุจริตคอร์รัปชัน เสพและค้ายา เสพติด เป็นต้น ทั้งนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติได้รายงานข้อมูลผู้ต้องราชทัณฑ์ในรอบ 10 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2563) ว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 3,027,100 คน โดยในปี พ.ศ. 2563 มีผู้ต้องราชทัณฑ์จำนวน 338,677 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) ซึ่งสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็น ว่าสังคมไทยยังมีความตกต่ำทางจริยธรรมที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปรับเปลี่ยนและปลูกฝังให้คนไทย ประพฤติอย่างมีจริยธรรมอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

การขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้พลเมืองของประเทศเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายร่วมกัน ทั้งเป็นหน้าที่ของครอบครัว รัฐบาล สถานศึกษา เพื่อน สื่อสารมวลชน ศาสนา รวมทั้งตัวของบุคคลแต่ละคนด้วยเช่นเดียวกัน ในส่วนของ สถาบันอุดมศึกษานอกจากจะมีบทบาทในการพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและผลิตบุคลากรในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อเป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาประเทศ (อรพินทร์ สันติชัยอนันต์, 2549) แล้ว ยังมีหน้าที่ปลูกฝังจิตสำนึก ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาด้วย โดยคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต คุณธรรม จริยธรรมเพื่อความสำเร็จในการทำงานและการประกอบอาชีพ และคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อสังคม ส่วนรวม (นฤมล โอสฐานเคราะห์, 2549) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชนจะต้อง ดำเนินการภายใต้กลไกที่เรียกว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โดยกำหนดให้มีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาได้รับความสนใจ จากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากในหลากหลายสถาบันการศึกษาโดยมีประเด็นที่ศึกษา เช่น ประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่ควรจะปลูกฝัง ประเด็นรูปแบบกระบวนการหรือกลไกที่จะใช้ ในการขับเคลื่อนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเด็นเทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น แต่จากการสำรวจเอกสารปรากฏว่า ยังไม่พบการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งใน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนมาเป็นเวลายาวนาน ผู้จบการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์จะ ปฏิบัติงานอยู่ทั้งในหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานไม่แสวงหากำไร เป็นทั้งผู้บริหาร หน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงาน ข้าราชการ นักการเมือง ตลอดจนผู้นำชุมชนท้องถิ่น เป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ และต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมทั่วไปด้วย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ระดับ ปริญญาตรี มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 และได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาโดยสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมระหว่างการเรียนรู้การสอนในรายวิชา รวมทั้งจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกลุ่มนักศึกษาและฝ่ายพัฒนานักศึกษา ตลอดระยะเวลาที่เปิดสอนในหลักสูตรดังกล่าว ยังไม่มี การศึกษาติดตามเกี่ยวกับกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัย

ซึ่งเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อจะได้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ และเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการในด้านจริยธรรม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังตามปัจจัยด้านเพศและชั้นปีที่ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 468 คน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง, 2564) ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างขั้นต่ำด้วยวิธีการของ Yamane (1976) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน และเพื่อให้ได้ตัวอย่างนักศึกษาที่เป็นตัวแทนของแต่ละชั้นปี ผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวอย่างของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน และในแต่ละชั้นปีจะสอบถามจากนักศึกษาที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และชั้นปีที่ศึกษา เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 5 ด้าน คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ และด้านความอดทนอดกลั้น ด้านละ 6 ข้อ รวมจำนวน 30 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงประมาณค่า 5 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด (5) ปฏิบัติมาก (4) ปฏิบัติปานกลาง (3) ปฏิบัติน้อย (2) และปฏิบัติน้อยที่สุด (1)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม จากหนังสือ ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงแบบสอบถามของดวงพร อุทัยสุริ (2548) เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความอดทนอดกลั้น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งปรับปรุงความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา และนำมาผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence : IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) หลังจากตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.83 ซึ่งอยู่ในระดับดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขและทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง โดยจัดทำเป็น Google Form ส่งลิงค์ให้นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกคนตอบแบบสอบถาม ใช้เวลาเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 216 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และข้อมูลตอนที่ 2 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และแปลผลข้อมูลคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1.00 - 2.33 คะแนน แปลความว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมระดับน้อย
- 2.34 - 3.66 คะแนน แปลความว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมระดับปานกลาง
- 3.67 - 5.00 คะแนน แปลความว่า มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมระดับมาก

2. ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมและรายด้านด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรเพศ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา และหากพบว่ามีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$ หรือ $p < 0.01$) จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การวิเคราะห์ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง จำนวน 216 คน เป็นเพศหญิง 166 คน (ร้อยละ 76.85) และเพศชาย 50 คน (ร้อยละ 23.15) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปี 4 จำนวนใกล้เคียงกัน (54, 54, 53, 55 คน ตามลำดับ)

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง จำแนกรายด้าน

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
ด้านความซื่อสัตย์	4.20	0.51	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.37	0.52	มาก
ด้านความเสียสละ	4.37	0.56	มาก
ด้านความมีระเบียบวินัย	4.39	0.48	มาก
ด้านความอดทนอดกลั้น	3.39	0.75	ปานกลาง
รวม (5 ด้าน)	4.14	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า

1. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52) ด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความอดทนอดกลั้น ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.75) อยู่ในระดับปานกลาง และมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านความมีระเบียบวินัย พบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเข้าคิวรับบริการต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ทำงานที่ได้รับมอบหมายเหมือนเดิม แม้พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เข้าเรียนทุกคาบที่มีการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.65)

1.2 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อรู้ว่าการสอบได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์จะตั้งใจเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ส่งงานที่อาจารย์มอบหมายตรงตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยด้วยความสมัครใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77)

1.3 ด้านความเสียสละ พบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความเสียสละอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบ่งปันของให้เพื่อนด้วยความสมัครใจ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ยินดีบริจาคสิ่งของ เงินทอง แก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนตามสภาพของตนเอง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 1.09)

1.4 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อได้รับเงินทอนมาเกินจะคืนเงินให้เจ้าของ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ จะยอมรับผิดเมื่อตนกระทำความผิด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยอมโกหกเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.30)

1.5 ด้านความอดทนอดกลั้น พบว่า นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อตัดสินใจว่าจะทำอะไรแล้วแม้พบอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ เมื่อมีคนมาเหยียบเท้าแล้วไม่ขอโทษก็ทำเฉยได้ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.07) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทนฟังได้แม้ผู้อื่นจะพูดจาส่อเสียดตน ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 1.25)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีเพศแตกต่างกัน

รายการพฤติกรรม	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความซื่อสัตย์	4.20	0.54	4.20	0.50	-0.050	0.960
ด้านความรับผิดชอบ	4.26	0.63	4.40	0.48	-1.481	0.143
ด้านความเสียสละ	4.30	0.61	4.39	0.54	-0.982	0.327
ด้านความมีระเบียบวินัย	4.26	0.58	4.42	0.44	-1.891	0.063
ด้านความอดทนอดกลั้น	3.67	0.76	3.31	0.73	3.020	0.003*
รวม (5 ด้าน)	4.14	0.51	4.14	0.40	-0.112	0.911

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ตามตัวแปรด้านเพศ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวม (5 ด้าน) แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความเสียสละ แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้น พบว่านักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกัน

รายการพฤติกรรม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	1.808	3	.603	2.384	.070
	ภายในกลุ่ม	53.593	212	.253		
	รวม	55.401	215			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.390	3	.130	.479	.697
	ภายในกลุ่ม	57.576	212	.272		
	รวม	57.966	215			
ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม	3.588	3	1.196	3.955	.009*
	ภายในกลุ่ม	64.113	212	.302		
	รวม	67.700	215			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2.414	3	.805	3.671	.013*
	ภายในกลุ่ม	46.481	212	.219		
	รวม	48.895	215			
ด้านความอดทนอดกลั้น	ระหว่างกลุ่ม	3.320	3	1.107	1.998	.115
	ภายในกลุ่ม	117.429	212	.554		
	รวม	120.749	215			
รวม (5 ด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	1.149	3	.383	2.135	.097
	ภายในกลุ่ม	38.048	212	.179		
	รวม	39.198	215			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พฤติกรรมความเสียสละกับความมีระเบียบวินัย จำแนกตาม
ชั้นปีที่ศึกษา

รายการพฤติกรรม	ชั้นปี	ค่าเฉลี่ย	ชั้นปีที่ศึกษา			
			ชั้นปี 1	ชั้นปี 2	ชั้นปี 3	ชั้นปี 4
ความเสียสละ	ชั้นปี 1	4.40	4.40	4.43	4.14	4.48
	ชั้นปี 2	4.43	-	.991	.131	.900
	ชั้นปี 3	4.14	-	-	.066	.978
	ชั้นปี 4	4.48	-	-	-	.021*
			-	-	-	-
ความมีระเบียบวินัย	ชั้นปี 1	4.39	4.39	4.35	4.24	4.54
	ชั้นปี 2	4.35	-	.967	.417	.481
	ชั้นปี 3	4.24	-	-	.709	.227
	ชั้นปี 4	4.54	-	-	-	.015*
			-	-	-	-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ตามตัวแปรด้านชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมแตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความอดทนอดกลั้น และความซื่อสัตย์ แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมด้านความเสียสละ พบว่านักศึกษาชั้นปี 4 มีพฤติกรรมด้านความเสียสละสูงกว่านักศึกษาชั้นปี 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย พบว่านักศึกษาชั้นปี 4 มีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่านักศึกษาชั้นปี 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีประเด็นจะนำมาอภิปรายดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มงคล สามารถ (2556) ผลการศึกษาของ มินตรา สารรักษ์, กิตติ เหลาสุภาพ และจิตติวิร์ ภัทรวัชชีวีร์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) สอดคล้องกับแนวคิดของเรส (Rest, 1988 Cited in Zopiatis & Krambia-Kapardis, 2008) ที่เชื่อว่าพัฒนาการเชิงจริยธรรมยังคงดำเนินไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อยู่ในช่วงอายุที่เข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ตอนต้น ที่จะต้องเรียนรู้และต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง

2. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ มินตรา สารระักษ์, กิตติ เหลาสุภาพ และจิตติวีร์ ภัทรวัชรวิริ (2561) ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาเป็นคนที่ระเบียบวินัยติดตัวมาแล้ว และถูกปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัยมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อมาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสังคมกว้างที่นักศึกษามาจากหลากหลายพื้นที่ที่มาอยู่ร่วมกัน มหาวิทยาลัยจึงต้องกำหนดกฎกติกาให้ต้องปฏิบัติเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และปลูกฝังการเรียนรู้กฎกติกาของสังคมพร้อมกันไป ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น มีระเบียบว่าด้วยการแต่งกายนักศึกษา ระเบียบว่าด้วยการเข้าชั้นเรียน ระเบียบว่าด้วยวินัยและการลงโทษทางวินัย เป็นต้น หากนักศึกษาไม่ปฏิบัติตามให้มีระเบียบวินัยหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของมหาวิทยาลัยก็อาจจะถูกลงโทษได้

3. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาเป็นผู้ใหญ่ตอนต้นที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเองและบทบาทที่ได้รับในสังคม ประกอบกับการศึกษาระดับอุดมศึกษายึดหลักการที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบด้านการเรียนและปฏิบัติตนที่เหมาะสมเพื่อตนเองด้วยตนเอง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ จะมอบหมายงานในชั้นเรียนให้ทำทั้งแบบรายบุคคลและเป็นงานกลุ่ม นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ยังมีการพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษา เช่น การกำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาที่นักศึกษาจะต้องเรียนรายวิชาครบตามหลักสูตร และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง จึงได้รับอนุมัติให้จบการศึกษา ดังนั้น หากนักศึกษาละเลย ไม่ตระหนักหรือไม่รับผิดชอบที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัย ก็อาจจะทำให้จบการศึกษาล่าช้าได้

4. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความเสียสละในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ มินตรา สารระักษ์, กิตติ เหลาสุภาพ และจิตติวีร์ ภัทรวัชรวิริ (2561) ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาได้รับการปลูกฝังจากสังคมในเรื่องการเสียสละผ่านกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ และขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ปลูกฝังความเสียสละเพื่อผู้อื่น ด้วยการนำพระปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ความว่า “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นกิจที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกมาแก่ตัวของท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งวิชาชีพไว้ให้บริสุทธิ์” มาขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความเสียสละ โดยมีการจัดวันเพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง มีการกำหนดให้มีรายวิชา “เพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์” เป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียน ตลอดทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมอาสาพัฒนา จัดกิจกรรมบริจาคโลหิต เป็นต้น

5. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มินท์มันตา หิรัญณ์ภัทร์ และจันจิราภรณ์ ปานยินดี (2558) ผลการศึกษาของ ปาริชาติ อีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาได้รับการปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์ผ่านกรอบรั้ว สถาบันการศึกษาและสังคมมาก่อนแล้ว และขณะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ยังได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านรายวิชาต่าง ๆ ตลอดทั้งมหาวิทยาลัยกำหนดวินัยและใช้มาตรการทางวินัยเพื่อควบคุมพฤติกรรมของนักศึกษา เช่น มีการลงโทษเมื่อนักศึกษาที่ทุจริตการสอบหรือประพฤติผิดวินัยนักศึกษา ทำให้นักศึกษาทุกคนต้องระมัดระวังตนเองไม่ให้กระทำผิดในระหว่างการศึกษา เพราะอาจจะถูกพักการเรียนหรือถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัยได้

6. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ อีระวิทย์ (2561) ผลการศึกษาของ มินตรา สาระรักษ์, กิตติ เหลาสุภาพ และจิตติวีร์ ภัทรวัชรวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นยังไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ไม่ดีพอ ใจร้อน แสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับออกมา นอกจากนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดมาในครอบครัวที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจ พ่อแม่ผู้ปกครองสนับสนุนให้ได้รับความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ ประกอบกับสภาพสังคมกว้างเป็นสังคมยุคดิจิทัล (Digital Age) ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยความรวดเร็ว การใช้ชีวิตความสะดวกสบายมากขึ้น เป็นสังคมที่ถูกกระตุ้นด้วยกลวิธีทางการตลาดให้เกิดการตัดสินใจด้วยความรวดเร็ว คนในสังคมขาดความยับยั้งชั่งใจ และนักศึกษาก็ได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมดังกล่าวข้างต้นด้วยเช่นเดียวกัน จึงทำให้มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นในระดับปานกลาง

7. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน และมีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเสียสละ แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Boateng & Agyapong (2017) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน และคาดหวังให้สมาชิกในสังคมจะต้องมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเช่นเดียวกัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็ส่งเสริมปลูกฝังเรื่องความเท่าเทียมกัน จึงทำให้นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวม พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเสียสละ แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความอดทนอดกลั้นสูงกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มงคล สามารถ (2558) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ AlMajali & AlKhaaldi (2020) ที่พบว่านักศึกษาเพศหญิงมีความอดทนอดกลั้นสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจากเพศชายและหญิงมีความแตกต่างกัน

ในด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ โดยเพศชายจะมีอารมณ์ที่มั่นคง ใช้เหตุผลในตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพศหญิงจะมีบุคลิกภาพและอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย ใช้อารมณ์ความรู้สึกในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Betz, O'Connell & Shepard, 1989 Cited in Zopiat & Krambia-Kapardis, 2008) ประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวในสังคมไทย มักจะอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้ชายให้กล้าหาญ เข้มแข็ง ในขณะที่เด็กผู้หญิงถูกอบรมเลี้ยงดูให้สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้มากกว่าเด็กผู้ชาย (มงคล สามารถ, 2558) จึงอาจจะส่งผลให้นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวม พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) และนักศึกษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาอยู่ในช่วงอายุหรือวัยที่ใกล้เคียงกัน จึงแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในระดับที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

10. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Manandhar & Shrestha (2019) และ นักศึกษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ศึกษาในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เฉลิมขวัญ สิงห์วี (2019) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) และผลการศึกษาของ ประดิษฐ์ ปะวันนา (2563) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความเสียสละน้อยกว่าชั้นปี 4 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผ่านการใช้ชีวิตและการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมาแล้ว 2 ปี คิดว่าตนเองมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมาพอสมควร ทำให้มั่นใจในตนเองมากขึ้นว่าจะสามารถใช้ชีวิตและเรียนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ จึงทำให้ย่อหย่อนในเรื่องความมีระเบียบวินัยและละเลยในการเสียสละต่อส่วนรวมในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังจะจบการศึกษาได้ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเพิ่มขึ้นจึงทำให้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความเสียสละและความมีระเบียบวินัยสูงกว่าชั้นปีที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ควรมีนโยบายและดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ ของนักศึกษาในทุกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และชัดเจน

1.2 ติดตามการดำเนินงานตามนโยบายปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะนำไปปฏิบัติ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์และอาจารย์ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

2.1 ควรจัดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมให้นักศึกษาทุกชั้นปี ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษา เพื่อให้นักศึกษายังคงรักษาระดับพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความเสียสละให้คงอยู่อย่างสม่ำเสมอ

2.2 ควรจัดกิจกรรมภายในและภายนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความอดทนอดกลั้นของทั้งนักศึกษาชายและหญิงเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักศึกษาหลักสูตรอื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.2 ควรทำการวิจัยตัวแปรอื่นที่อาจจะมีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา เช่น ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมด้านจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา และตัวแปรอิทธิพลกลุ่มเพื่อนที่อาจจะมีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา

3.3 ควรทำการวิจัยเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/> (2564, 10 มกราคม).

เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2015). ทศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *Journal of Social Work*. 23(2): 55-78.

ดวงพร อุทัยสุริ. (2548). ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

นฤมล โอสธานุเคราะห์. (2549). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก

https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/july_dec2007/Narumol.pdf. (2564, 10 มกราคม).

- นารี น้อยจินดา. (พฤศจิกายน 2555-เมษายน 2556). คุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย (Morals and Ethics in Thai Society). **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต**. 7(2): 54-62.
- ประดิษฐ์ ปะวันนา. (2563). การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. 9(1): 149-162.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 18(มกราคม-ธันวาคม 2558): 375-396.
- ปาริชาติ ธีระวิทย์. (2561). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**. 11(1), 31-39.
- มงคล สามารถ, พระมหา. (2558). คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก**. 8(1): 31-42.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. (2564). **สถิติทางการศึกษา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://eds.trang.psu.ac.th/stat/>. (2564, 10 มกราคม).
- มินตรา สารรักษ์, กิตติ เหลาสุภาพ และจิตติวีร์ ภัทรวัชรวิริ. (2561). พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. **วารสารอุบลเวชสาร**. 1(2): 20-27.
- มินท์มนตา หิรัญย์ณภัทร์ และจันจิราภรณ์ ปานยินดี. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สอนกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย**. 22(1): 87-95.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายจิตรา นิสาย, มัลลิกา การกลิขวิธิ และ นารท ศรีละโพธิ์. (2563). คุณธรรมจำเป็นสำหรับโรงเรียนชายขอบทางภาคเหนือ. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 15(2): 1-14.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). จำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์จำแนกตามเพศเป็นรายเดือน พ.ศ. 2554-2563. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>. (2564, 10 มกราคม).
- อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. (2549). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- AlMajali, S. & AlKhaaldi, K. (2020). Values of Tolerance in Relation to Academic Achievements, Cultures, and Gender among UAE Universities Students. **International Journal of Instruction**. 13(3): 571-586.

- Betz, M., O'Connell, L. & Shepard, J. M. (1989). Gender Differences in Proclivity for Unethical Behavior. **Journal of Business Ethics**. 8(5): 321-324. Cited in Zopiatis, A. A., & Krambia-Kapardis, M. (2008). Ethical behavior of Tertiary Education Students in Cyprus. **Journal of Business Ethics**. 81(3): 647-663.
- Boateng, E. A. & Agyapong, D. (2017). Gender and Ethical Behaviour of Accounting Students: An Empirical Evidence of University of Cape Coast. **Research Journal of Finance and Accounting**. 8(4): 49-56.
- Manandhar, T. & Shrestha, P. (2019). A study on Relationship Between Self-discipline and Study Habits among Nursing Students at Bhaktapur, Nepal. **International Journal of Health Sciences and Research**. 9(5): 242-248.
- Rest, J. R. (1988). Can Ethics be Taught in Professional Schools? The Psychological Research. **Ethics: Easier Said than Done**. 1(1): 22-26. Cited in Zopiatis, A. A., & Krambia-Kapardis, M. (2008). Ethical behavior of Tertiary Education Students in Cyprus. **Journal of Business Ethics**. 81(3): 647-663.
- Yamane, T. (1976). **Statistics: An Introductory Analysis**. (2nd ed). New York: Harper and Row.

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)
วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

THE STUDY OF USERS OPINIONS OF BACHELOR OF EDUCATION
PROGRAM IN DRAMA EDUCATION (4 YEARS) (REVISED IN 2019),
LOPBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

วารินทร์พร พันเฟื่องฟู^{1*} และธกร ยิ้มโสภา^{2*}
Varinporn Funfuengfu^{1*} and Taporn yimsopa^{2*}

Received : 27 September 2021

Revised : 26 December 2021

Accepted : 28 December 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ศึกษา ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และ สถานภาพ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยจำแนกตาม ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ใช้ หลักสูตรที่มีต่อหลักสูตรรายด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.57$) โดยเรียงลำดับ รายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.54$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.59$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.50$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.65$) และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.57$)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น ผู้ใช้หลักสูตร หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต นาฏศิลป์ศึกษา

¹วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

¹Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Dr.Mam@gmail.com

ABSTRACT

The research purposes to study of users opinions of Bachelor of Education Program in Drama Education (4 years) (revised in 2019), Lopburi College of Dramatic Arts. Research population are 175; directors, teachers, parents and Bachelor of education program in drama students. Research tool is curriculum user questionnaire consisted of 2 parts; a general information and curriculum user opinion toward learning management as Rating scale; 5 factors of curriculum, instructors, learning management, supports and evaluation. The statistic used tools are average, standard deviation, and the index of item objective congruence (IOC). The IOC assessment results by experts are between 0.66–1.00 as a consistency index. Data average analyze of directors, instructors, parents and undergraduate students by decomposing curriculum user opinions effected learning management. The result found curriculum user opinions overall average is much. ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.57$) and sequence much to little; teachers ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.54$), learning management ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.59$), evaluation ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.50$) curriculum ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.65$) and supports ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.57$).

Keywords: Opinions, Users, Bachelor of Education Program, Drama Education

บทนำ

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้มีความรู้ ทักษะ และเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์งานศิลป์ เป็นครูนาฏศิลป์ ที่สามารถถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ มีความเป็นเลิศในศาสตร์ด้านนาฏศิลป์ สร้างสรรค์นวัตกรรม และหรืองานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และบูรณาการความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความพร้อมในการร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี, 2562) โดยปรับปรุงจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของประเทศในการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพ ที่นำไปสู่การสร้างคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรมุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นครูสอนนาฏศิลป์เป็น

นักวิชาการ การบริหารจัดการทางวัฒนธรรม เป็นบุคลากรทางการศึกษาและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดจนสามารถประกอบธุรกิจส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับงานนาฏศิลป์ได้ (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี, 2562) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ตามรูปแบบมาตรฐาน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด และได้บูรณาการศิลปะท้องถิ่นเพิ่มเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรง สามารถบูรณาการความรู้ ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินนาฏศิลป์ดนตรี เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของหลักสูตร

วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีได้เปิดการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มาเป็นระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกว้างไกล คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ทบทวนและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร รวมทั้งเป็นหลักประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีความพร้อมในการออกไปรับใช้สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์และนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563 ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 8 คน ครู/อาจารย์ จำนวน 35 คน นักศึกษาชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 23 คน นักศึกษาชั้นปริญญาตรี ปีที่ 2 จำนวน 43 คน ผู้ปกครอง จำนวน 66 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 175 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ปีการศึกษา 2563 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และสถานภาพ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ให้คะแนนคำตอบในแบบสอบถาม ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของข้อคำถาม และความเหมาะสมด้านสำนวนภาษาที่ใช้ โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องที่เหมาะสม ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00

5. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปสอบถามกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม จัดทำเป็น Google form และส่งให้ประชากรทั้งหมดทำการตอบแบบสอบถามโดยผ่านช่องทางออนไลน์ โดยใช้เวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 - 30 เมษายน พ.ศ. 2564 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และสถานภาพ ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน รายข้อและรายด้าน ด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51-5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการสอบถามความคิดเห็นผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

ประเด็นความคิดเห็น		μ	σ	ความหมาย
ด้านหลักสูตร				
1.	หลักสูตรมีความเหมาะสมทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4.08	0.72	มาก
2.	หลักสูตรที่เปิดสอนสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของสังคม	4.16	0.70	มาก
3.	หลักสูตรการเรียนการสอนมีสัดส่วนของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเหมาะสม	4.27	0.64	มาก
4.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม	4.33	0.54	มาก
5.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นการนำความรู้ไปใช้ได้จริง	4.19	0.68	มาก
6.	วิชาที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.38	0.55	มาก
7.	เนื้อหาวิชาที่เรียนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.30	0.58	มาก
8.	เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.12	0.68	มาก
9.	เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.93	0.60	มาก
10.	มีการบริหารจัดการหลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้เรียน	4.10	0.64	มาก
ภาพรวม		4.18	0.65	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น		μ	σ	ความหมาย
ด้านผู้สอน				
1.	มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในรายวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	4.34	0.54	มาก
2.	สามารถสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และตรงกับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	4.34	0.52	มาก
3.	มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอน	4.12	0.56	มาก
4.	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.43	0.54	มาก
5.	มีความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค	4.38	0.55	มาก
6.	ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน	4.46	0.55	มาก
7.	แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ	4.43	0.61	มาก
8.	เข้าสอน และเลิกสอนตรงเวลาที่กำหนด	4.31	0.67	มาก
9.	เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.50	0.46	มาก
10.	ใช้วาจาสุภาพกับผู้เรียน	4.43	0.43	มาก
ภาพรวม		4.37	0.54	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
1.	การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.29	0.62	มาก
2.	รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	4.22	0.70	มาก
3.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.39	0.55	มาก
4.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.42	0.52	มาก
5.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.43	0.48	มาก
6.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์	4.28	0.58	มาก
7.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.45	0.55	มาก
8.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.31	0.64	มาก
9.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	4.47	0.54	มาก
10.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.43	0.54	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น		μ	σ	ความหมาย
11.	การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา	4.39	0.56	มาก
12.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างผลงาน	4.28	0.70	มาก
13.	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.29	0.69	มาก
14.	มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ	4.23	0.74	มาก
15.	มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.45	0.50	มาก
รวม		4.36	0.59	มาก
ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้				
1.	ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน	3.59	0.79	มาก
2.	มีห้องเรียนสะอาดเหมาะสม	3.83	0.74	มาก
3.	สถานที่เรียนมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี	3.95	0.77	มาก
4.	มีอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสม	3.71	0.82	มาก
5.	มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย	4.03	0.80	มาก
6.	มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย	3.81	0.41	มาก
7.	มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ ที่หลากหลาย	3.84	0.58	มาก
8.	มีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวิชาที่เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.11	0.60	มาก
9.	มีสถานที่ในการนำเสนอผลงานอย่างเพียงพอ	4.06	0.73	มาก
10.	มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.79	มาก
รวม		3.89	0.57	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
1.	มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์	4.40	0.51	มาก
2.	มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง	4.38	0.52	มาก
3.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล	4.25	0.63	มาก
4.	มีการกำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนปลายภาคไว้อย่างเหมาะสม	4.38	0.28	มาก
5.	มีการแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าก่อนจะมีการทดสอบ	4.40	0.47	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น		μ	σ	ความหมาย
6.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในประเมินผลงาน	3.98	0.53	มาก
7.	มีการวัดและประเมินผลตามศักยภาพของผู้เรียน	4.34	0.50	มาก
8.	มีการแจ้งคะแนนหรือผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ	4.40	0.55	มาก
9.	มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยความยุติธรรม	4.40	0.49	มาก
10.	นำผลการประเมินระหว่างเรียนมาพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น	4.39	0.56	มาก
รวม		4.33	0.50	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด		4.23	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.57$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.54$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.57$) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านหลักสูตร ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิชาที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.55$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.60$) และทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ด้านผู้สอน ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.46$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.56$) และทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.54$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.70$) และทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวิชาที่เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.60$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.59$, $\sigma = 0.79$) และทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการวัดและประเมินผล ผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.51$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.53$) และทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร จากผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักศึกษา สรุปความคิดเห็นในภาพรวมของผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.57$) ในแต่ละด้านผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ มีความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค ใช้งานจากสภาพกับผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในรายวิชาที่สอนเป็นอย่างดี สามารถสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และตรงกับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลาที่กำหนด มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สอนในวิทยาลัยนาฏศิลปบุรี มีทั้งส่วนที่มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์และครู อยู่กันแบบครอบครัว ผู้เรียนมีความใกล้ชิดและสามารถขอคำปรึกษาผู้สอนได้ทุกเรื่อง นอกจากนี้ ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้มีตำแหน่งและคุณวุฒิที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร สอดคล้องกับ ไพโรจน์ ขาวสิทธิวงศ์ (2564) ที่กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักที่สำคัญในกระบวนการสร้างบัณฑิตให้มีลักษณะพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรและมหาวิทยาลัยกำหนด ลักษณะของอาจารย์ที่ดี คือ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตรงต่อเวลา เป็นแบบอย่างที่ดี รับผิดชอบต่อนหน้าที่ บุคลิกภาพของการเป็นอาจารย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถาบัน เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบาย แผนระยะยาว และกิจกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนการกำกับดูแลและการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ เพื่อให้อาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางสาขาวิชาของหลักสูตร และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิต

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สอน การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างผลงาน มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามศักยภาพของผู้เรียนและบริบทตามสภาพจริงของสถานศึกษา ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้กล่าวว่า หากผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวทั้ง 4 ด้าน คือ ได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (กาย) ได้ใช้ความคิด (สติปัญญา) ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น (สังคม) และเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตน (อารมณ์) การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว จะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี สอดคล้องกับ วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู (2562) ที่กล่าวไว้ว่า Active Learning เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต เป็นการนำวิธีการสอน เทคนิคการสอน ที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ การแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าก่อนจะมีการทดสอบ มีการแจ้งคะแนนหรือผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยความยุติธรรม นำผลการประเมินระหว่างเรียนมาพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง มีการกำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนปลายภาคไว้อย่างเหมาะสม มีการวัดและประเมินผลตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในประเมินผลงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สอนมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ วัดและประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับ เอมมา อาสนจินดา และวินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ (2559) ที่กล่าวว่า สถาบันผลิตครูจะต้องปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลนักศึกษาครูให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดการแสดงความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผลแบบสหวิทยาการความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อสนเทศต่าง ๆ มากกว่าวัดเฉพาะการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระเท่านั้น และยังสอดคล้องกับ สำราญ กำจัดภัย (2559) ที่กล่าวไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียน เป็นกระบวนการวัดและประเมินศักยภาพของผู้เรียนแบบองค์รวม ผ่านการลงมือปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริงสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างการตอบสนองอย่างหลากหลาย และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทั้งความเข้าใจที่ลุ่มลึก ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม และเจตคติ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง การประเมินตามสภาพจริงจะกำหนดภาระงาน ซึ่งเป็นสถานการณ์ใหม่ที่มีความหมายและผู้เรียน

มีส่วนร่วมในบริบทที่หลากหลาย โดยผู้เรียนจะต้องมีการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่กำหนดนั้น การทำงานในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญหรือแก้ปัญหาในงานที่มีความสลับซับซ้อนได้ในอนาคต

4. ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วิชาที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะวิชาชีพและคุณธรรมจริยธรรม เนื้อหาวิชาที่เรียนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหลักสูตรการเรียนการสอนมีส่วนของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเหมาะสม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นการนำความรู้ไปใช้ได้จริง หลักสูตรที่เปิดสอนสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของสังคม เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการบริหารจัดการหลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรมีความเหมาะสมทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) (วิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี, 2562) นำผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกมาพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตในมิติใหม่ ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพมีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ให้เป็นครูดี ครูเก่ง ที่มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพมีคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรอบรู้ สามารถบูรณาการศาสตร์การสอนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพัฒนาการอย่างสมดุล รวมทั้งพัฒนานิสัยในสังคมแห่งฐานการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดไว้ว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนานิสัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวิชาที่เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีสถานที่ในการนำเสนอผลงานอย่างเพียงพอ มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน สถานที่เรียนมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย มีห้องเรียนสะอาดเหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวิชาที่เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสม และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนทั้งวิชาการศึกษาและวิชาชีพ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี สัญญาณอินเทอร์เน็ต ครอบคลุมพื้นที่ มีการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งมีเวทีสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวิชาที่เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ที่กล่าวว่า สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยความพร้อมทางกายภาพ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี

ความพร้อมด้านการให้บริการ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องทำวิจัย อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ Wifi และอื่น ๆ รวมทั้งการบำรุงรักษาที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสื่ออาพันธ์ อยู่คงคร้าม และคณะ (2564) ที่กล่าวว่า สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เป็นตัวชี้วัดหรือองค์ประกอบที่สำคัญองค์หนึ่งของหลักสูตรคณะต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ความสำคัญ แต่ละสถาบันต้องมีความพร้อมในเรื่องสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้นักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และตรงจุดเน้นของหลักสูตร
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพโรจน์ ขาวสิทธิวงศ์. (2564). บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sc.su.ac.th/knowledge/teacher.pdf> (2564, 15 กันยายน).
- มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. (2562, 6 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษที่ 56 ง. 12.
- วิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี. (2562). หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562).
- วารินทร์ พินเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 9(1): 135-145.
- สื่ออาพันธ์ อยู่คงคร้าม และคณะ. (2564). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://bkkthon.ac.th/home/user_files/department/department-24/files/.pdf (2564, 2 กันยายน).
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.

สำราญ กำจัดภัย. (2559). การประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียน. วารสารวิชาการหลักสูตรและ
การสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เอมมา อาสนจินดา และวินันท์กานต์ รุจิภักดี. (2559). จริยธรรมในวิชาชีพครู. นครปฐม: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONNEL ADMINISTRATION AND THE TEACHER COMPETENCY ACCORDANCE TO KNOWLEDGE STANDARDS IN THE EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPENSION SCHOOL UNDER THE SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

เกศสุตา สังข์พุก^{1*} และสมกุล ถาวรกิจ¹
Ketsuda Sungphuk^{1*} and Somkul Tharwonkit¹

Received : 29 September 2020

Revised : 28 August 2021

Accepted : 30 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) ศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู จำนวน 260 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) 2) สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และ 3) แนวทางการบริหารงานบุคคลกับสมรรถนะของ ผู้ประกอบวิชาชีพครูใน

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹Master of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Kruketsung@gmail.com

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.41$) ซึ่งผลที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการนำข้อค้นพบไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพให้เต็มตามศักยภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารงานบุคคล สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ABSTRACT

This research aims to 1) study guidelines for personnel management in schools, expand educational opportunities. 2) study the competency of teachers in accordance with the knowledge standards in the schools for educational opportunity expansion, and 3) study the relationship of personnel management guidelines with the competency of the teacher professional teachers according to the knowledge standards in the school, expanding educational opportunities. This research It is a quantitative research. The sample used in the research was 260 teacher administrators. The sample size was set by Krejcie & Morgan's ready-made table. The research tool was a questionnaire. The 5-level estimation scale model had a confidence value of 0.99. Statistics used in data analysis. Using computer programs, frequency, percentage, mean, standard deviation and person's product moment correlation coefficient the findings were as follows: 1) The school personnel administration approach increased educational opportunities both overall and individually. At a high level ($\bar{X} = 4.33$) 2) teacher professional competencies according to the knowledge standard in schools, expanding educational opportunities overall. Were at the highest level ($\bar{X} = 4.54$) and 3) the relationship between personnel management guidelines. With the competencies of professional teachers in schools to expand educational opportunities There was a positive correlation at a moderate level ($r = 0.41$), the results of which could be useful in applying the findings to guide the development of school administration and to promote the competency of professionals to their full potential.

Keywords: Personnel Administration Guidelines, Teacher Competency in Accordance, The Educational Opportunity Expansion Schools

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ไว้ว่า คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เนื่องจากคน เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์ และผลกระทบจาก

การพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน คุณภาพการศึกษาจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมของบุคคลที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนนั้น ๆ ถึงแม้จะมีทรัพยากรอื่น เช่น วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หากขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้วย่อมส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูยังเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาอีกค่อนข้างมาก เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาครูที่ผ่านมายังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพราะงบประมาณจำกัด ขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดโครงการอบรมครูจำนวนมากซ้ำซ้อนและไม่เป็นระบบวิธีการส่วนใหญ่ใช้การอบรมบรรยาย ประชุมกลุ่มย่อย และที่สำคัญคือครูต้องละทิ้งการสอนมาเข้ารับการอบรม เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับงบประมาณการลงทุน เพื่อมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา โดยเริ่มการพัฒนาครูเป็นประการสำคัญ ครูสภาจึงได้กำหนดมาตรฐานความรู้ มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ สาระความรู้ และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู สมรรถนะจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจริงจังสังคม (โรงเรียนวัดปัจจันตาราม, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จัดเป็นหน่วยงานทางการศึกษาจัดการการศึกษาในระดับพื้นฐาน ในจังหวัดสมุทรสาคร จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559-2561 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกรายวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559-2561 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกรายวิชาเช่นเดียวกัน และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงได้กำหนดจุดเน้นด้านการบริหารจัดการเพื่อดำเนินการช่วยเหลือโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าระดับประเทศให้ได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน พัฒนาระบบแรงจูงใจ เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2562)

จากสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ครูมีภาระงานอื่นเพิ่มมากขึ้น ทำให้การจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีแก่ผู้เรียนลดลง เนื่องจากภาระงานที่มาก ทำให้ครูมีความเหนื่อยล้าจากการทำงาน และขาดแคลนครูทำให้ครูต้องจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามวิชาเอก ครูบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สอนตามตำราตามเนื้อหาในบทเรียน ขาดความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษา ขาดความรู้ด้านการประเมินผล การศึกษา ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) การพัฒนาครูในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะเป็นฐานเพื่อให้บุคลากรเกิดความเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูเฉพาะมาตรฐานความรู้ เนื่องจากการพัฒนาครูเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคล ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือมีความสัมพันธ์กันในระดับใด เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีความสอดคล้องกับสมรรถนะการปฏิบัติหน้าที่ของครู และให้การบริหารองค์กรเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพและมีมาตรฐานยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา จาก 24 โรงเรียน ผู้บริหาร 24 คน และครู 767 คน รวม 791 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จาก 24 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร 24 คน และครู 236 คน รวม 260 คน ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ, 2555) หลังจากนั้น

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัย ซึ่งปรับปรุงพัฒนามาจากงานวิจัยของ เตือนใจ คล้ายแก้ว (2560) และ โสภณ สวชนท (2557) แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพครูตามมาตรฐานด้านความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 11 มาตรฐาน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามของ เตือนใจ คล้ายแก้ว (2560) และ โสภณ สวชนท (2557) มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปร

1.2 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา การใช้ภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขอหนังสือจากหลักสูตรถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Item Objective Congruence Index) จากสูตร (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2550) โดยมีการให้คะแนนรายข้อ ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00

2.3 หลังจากที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารกับครู กลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน

ในโรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง) และโรงเรียนบ้านแม่คะเมย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. แจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครด้วยตนเอง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามเป็นเวลา 3 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามของผู้บริหารกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
4. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 260 ชุด รับคืน 260 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และนำเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย
2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้
 - 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครู วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครู วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ตามความคิดเห็น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวทางการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการวางแผนงานบุคคล	4.39	0.41	มาก	2
ด้านการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงาน	4.32	0.41	มาก	3
ด้านการพัฒนาบุคคล	4.20	0.37	มาก	5
ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	4.48	0.47	มาก	1
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	4.27	0.39	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.33	0.30	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงาน ($\bar{X} = 4.32$) และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายมาตรฐาน

สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐาน ความรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ความเป็นครู	4.65	0.43	มากที่สุด	3
2. ปรัชญาการศึกษา	4.42	0.46	มาก	10
3. ภาษาและวัฒนธรรม	4.51	0.47	มากที่สุด	5
4. จิตวิทยาสำหรับครู	4.74	0.41	มากที่สุด	2
5. หลักสูตร	4.47	0.47	มาก	6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐาน ความรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
6. การจัดการเรียนรู้และจัดชั้นเรียน	4.55	0.47	มากที่สุด	4
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.42	0.48	มาก	10
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	4.46	0.48	มาก	8
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.47	0.48	มาก	6
10. การประกันคุณภาพการศึกษา	4.46	0.48	มาก	8
11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.80	0.38	มากที่สุด	1
รวม	4.54	0.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ จิตวิทยาสำหรับครู ($\bar{X} = 4.74$) ความเป็นครู ($\bar{X} = 4.65$) และการจัดการเรียนรู้และจัดชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.55$) ส่วนมาตรฐานที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของ
ผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y ₁₀	Y ₁₁	X _t	Y _t
X ₁	1.00																	
X ₂	.638*	1.00																
X ₃	.473*	.595**	1.00															
X ₄	.234*	.508**	.481**	1.00														
X ₅	.241*	.478**	.438**	.420**	1.00													
Y ₁	.111	.269**	.264**	.480**	.238*	1.00												
Y ₂	.016	.238**	.309**	.294**	.400*	.656**	1.00											
Y ₃	.016	.224**	.248**	.466**	.186*	.652**	.605*	1.00										
Y ₄	.012	.279**	.248**	.375**	.304*	.492**	.483*	.517*	1.00									
Y ₅	.074	.274**	.312**	.298**	.405*	.601**	.742*	.664*	.548*	1.00								
Y ₆	.030	.330**	.265**	.378**	.359*	.598**	.681*	.645*	.552*	.807*	1.00							
Y ₇	.144*	.291**	.285**	.395**	.454*	.587**	.727*	.684*	.469*	.840*	.700*	1.00						
Y ₈	.101	.252**	.246**	.313**	.407*	.543**	.705*	.621*	.405*	.789*	.718*	.904*	1.00					
Y ₉	.051	.204**	.215**	.313**	.408*	.544**	.699*	.618*	.486*	.765*	.700*	.894*	.907*	1.00				
Y ₁₀	.134*	.288**	.274**	.338**	.446*	.496**	.691*	.626*	.395*	.796*	.698*	.905*	.934*	.876*	1.00			
Y ₁₁	.093	.244**	.211**	.425**	.149*	.431**	.434*	.505*	.755*	.372*	.505*	.365*	.415*	.437*	.413*	1.00		
X _t	.689*	.860**	.787**	.727**	.679*	.312**	.333*	.313*	.322*	.362*	.366*	.420*	.352*	.319*	.395*	.258**	1.00	
Y _t	.044	.321**	.320**	.449**	.423*	.732**	.830*	.795*	.666*	.890*	.850*	.910*	.895*	.891*	.883*	.611**	.419*	1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.419$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (X_4) กับมาตรฐานความเป็นครู (Y_1) มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.480 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (X_4) กับมาตรฐานภาษาและวัฒนธรรม (Y_3) มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.466 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล (X_1) กับมาตรฐานจิตวิทยาสำหรับครู (Y_4) มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.012 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลของการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ครูในมาตรฐานคุณภาพงานและมาตรฐานทางวิชาชีพ มีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามวิชาชีพ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 52 ที่ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) อีกทั้งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 5 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มาตรา 52 ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา และปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ถือว่าผู้นั้นมีความชอบสมควรได้รับบำเหน็จความชอบ ซึ่งอาจเป็นบันทึกคำชมเชย รางวัล เครื่องเชิดชูเกียรติ หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2553)

2. สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสมรรถนะเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพ

ทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา รักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 42 ให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะ และมาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่ง ทุกวิทยฐานะ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิการศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน คุณภาพการปฏิบัติงานหรือผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556)

3. แนวทางการบริหารงานบุคคล พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับ ปานกลาง กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่อนข้างสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ แนวทางการบริหารงานบุคคลเป็นการพัฒนา ด้านการบริหารงานบุคคลให้มีการปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิทยฐานะวิชาชีพ ทำให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน และมีความมุ่งมั่น ในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สอดคล้องกับ โสภณ สวยขุนทด (2557) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู เนื่องจากสถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานบุคคลที่มีความคล่องตัว มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นมาตรฐานตามสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ทำให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แนวทางการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีการศึกษาหาความรู้ด้วยการเข้าประชุมทางวิชาการ อบรมสัมมนา กระตุ้นและมีเสริมแรงให้กำลังใจชื่นชมและให้กำลังใจ พัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามวิชาชีพ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการศึกษาผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างเครือข่ายในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน เพื่อให้ครูมีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มสูงขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคล กับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสมรรถนะในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำมา เป็นข้อมูลในการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กับสมรรถนะผู้ประกอบวิชาชีพครู
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2550). การประเมินจิตพิสัย การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดือนใจ คล้ายแก้ว. (2560). แนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). กฎกระทรวง เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: [ม.ป.ท.].
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: [ม.ป.ท.].

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2562). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2560**. สมุทรสาคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). **การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21**. ใน เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1-2 หลักสูตรการพัฒนาครูโดยการสร้างระบบพี่เลี้ยง.แพร่: [ม.ป.พ].
- โสภณ สวยขุนทด. (2557). **การบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sampling size for research activities. *Education Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ACADEMIC LEADERSHIP DEVELOPMENT STRATEGY FOR CHIEF OF LEARNING DEPARTMENT. IN STEM LEARNING MANAGEMENT AND SPECIAL CLASSROOM PROJECT FOR SCIENCE, MATHEMATICS, TECHNOLOGY AND THE ENVIRONMENT

ปิยะวัจณา โชคสถาพร^{1*} ชนะศึก นิชนานท์¹ และยุธยา อยู่เย็น¹
Piyawatjana Choksataporn^{1*}, Chanasuek Nichanang¹ and Yutthaya Yuyen¹

Received : 7 August 2021

Revised : 3 October 2021

Accepted : 7 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 310 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์คุณภาพ และวิเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้วยเทคนิค PNI modified

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$) (2) ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) และ

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: Piyawatjana@gmail.com

และด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) (4) ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.30$) (5) ด้านส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$) (6) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.12$) และ (7) ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.09$)

ส่วนระดับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.68$) (2) ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$) (3) ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$) (4) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.54$) (5) ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$) (6) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$) และ (7) ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.42$)

2. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 7 กลยุทธ์หลัก คือ (1) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผน (2) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ (3) กลยุทธ์ภาวะผู้นำในการใช้นวัตกรรม เพื่อการจัดการ (4) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (5) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (6) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ และ (7) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: กลยุทธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the current level and desirable state of instructional leadership of the chief of department in the Enrichment Program of Science Mathematics Technology and Environment: STEM. 2) To develop strategies for developing instructional leadership of the head of department in STEM learning management in Enrichment Program of Science Mathematics Technology and Environment: STEM). The sample group are 310 head of departments and science, technology and mathematics teachers. Moreover, there are 12 persons for the school director or deputy director of the school and teachers. The data is collected by using the structured questionnaires and interviews. Furthermore, the data are analyzed by calculating the frequency, percentage, mean, standard deviation. and analyzing strategies for developing instructional leadership by using PNI modified technique.

The results of the research were as follows:

1. The current level of instructional leadership of the head of department in the Enrichment Program of Science Mathematics Technology and Environment has a

high level in all aspects. It can be sorted in descending order as follows: (1) Promotion of Academic Atmosphere ($\bar{X} = 4.32$). (2) Instructional supervision and assessment of learning management ($\bar{X} = 4.31$) and learning management ($\bar{X} = 4.31$). (4) Supervision and monitoring of student progress ($\bar{X} = 4.30$). (5) Promotion of the use of innovation for learning management ($\bar{X} = 4.17$). (6) Planning ($\bar{X} = 4.12$). and (7) the determination of the department missions ($\bar{X} = 4.09$)

For the desirable state of instructional leadership of the head of department in the Enrichment Program of Science Mathematics Technology and Environment also has high level in all parts as well. The highest level is (1) Promotion of Academic Atmosphere ($\bar{X} = 4.68$). The second highest level is (2) Supervision and monitoring of student progress ($\bar{X} = 4.64$). (3) Instructional supervision and assessment of learning management ($\bar{X} = 4.59$). (4) Planning ($\bar{X} = 4.54$). (5) Promotion of the use of innovation for learning management ($\bar{X} = 4.51$). (6) learning management ($\bar{X} = 4.50$) and the lowest level is (7) the determination of the department missions ($\bar{X} = 4.42$).

2. In term of strategies for developing instructional leadership of the head of department in STEM learning management in Enrichment Program of Science Mathematics Technology and Environment(SMTE) has seven main strategies including (1) strategy of enhancing leadership in planning, (2) strategy of strengthen leadership in determination of the department missions, (3) strategy of leadership in using innovation for management, (4) Strategy of enhancing leadership in governance monitoring student progress, (5) strategy of enhancing leadership in enhancing the academic atmosphere, (6) strategy of enhancing leadership in supervising and evaluating learning management and (7) strategy of enhancing leadership in learning management.

Keywords: Instructional leadership strategy, The chief of department, STEM Education

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้ไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์นั้นมิกลไกที่สำคัญคือการศึกษา จึงต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 การจัด การเรียนการสอนเพื่อการพัฒนา ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งสร้างชีวิตที่ดี อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กล่าวถึงการ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 8 ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี งานวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม โดยพัฒนา

วิทยาศาสตร์ และสร้างนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจุดเน้นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นนโยบายที่เร่งด่วนเพื่อเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมีหลักการที่สำคัญคือให้ความสำคัญทุกมิติของการจัดการศึกษา เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM) ได้รับความนิยมในต่างประเทศ ทำให้ประสบผลสำเร็จอย่างมากมามีคุณภาพและแพร่หลาย ประเทศไทยได้นำแนวความคิดนี้มาจัดการศึกษาในลักษณะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้บูรณาการและเชื่อมโยงตามวิธีการแบบ STEM ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยใช้ความรู้จากศาสตร์ทั้ง 4 วิชาในการสร้างชิ้นงาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) ได้มีการจัดตั้งศูนย์สะเต็มแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานในกำกับดูแลของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นประธาน ในการสนับสนุนขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาให้แก่ศูนย์สะเต็มศึกษาภาคและโรงเรียนเครือข่าย เพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีที่บูรณาการวิศวกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนที่ถูกคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบนั้นจะอยู่ในกลุ่มเครือข่ายห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มที่ศึกษาตามที่ สสวท. กำหนด

บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน โดยผู้บริหารมีบทบาทเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้นำทางวิชาการ ครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติ ได้เปลี่ยนบทบาทเป็นโค้ชเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และทันต่อความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ สร้างและพัฒนานวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร ความร่วมมือ ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช, 2555) อย่างไรก็ตามจากการดำเนินการที่ผ่านมา การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มศึกษาแต่ละโรงเรียนประสบผลสำเร็จต่างกัน นอกจากนี้ผลการสอบระดับชาติ (o-net) ในแต่ละปีในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โดยเฉลี่ยน้อยและมีแนวโน้มลดลงแสดงถึงการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ จากการรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีระหว่างปีการศึกษา 2557 - 2561 เฉพาะสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งประเทศมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 5 ปีการศึกษา โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพียง 32.19 - 37.95 เท่านั้น ถือว่าเป็นปัญหาที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พยายามแก้ปัญหานี้ โดยได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2560 - 2569 ขึ้น ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาเด็กไทยให้มีความสามารถผ่านเกณฑ์ระดับชาติภายในปี พ.ศ. 2570 หรือผลการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ของนักเรียนทุกช่วงชั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี โดยใช้คะแนนสอบ o-net ของปีที่ผ่านมาเป็นฐานและจะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ในการดำเนินการพัฒนา (ปริญญานันต์ วิเศษสมวงศ์, 2558) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM

ศึกษาที่นำสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นปัญหา เหตุการณ์ หรืออาชีพที่พบเห็นทั่วไป ในชุมชนมาบูรณาการเชื่อมโยง เข้ากับเนื้อหาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ ความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่ได้จากชั้นเรียนและความรู้ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีค้นคว้า พัฒนาชิ้นงาน เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้นักเรียนเห็น ประโยชน์และคุณค่าของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาใน ชั้นเรียน ทั้งยังเป็นการฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาบางโรงเรียนจะมีคะแนนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ บาง โรงเรียน ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรเดียวกันภายใต้กฎเกณฑ์และ ข้อจำกัดเดียวกัน แต่การใช้กลยุทธ์ในการแก้ปัญหานี้แต่ละโรงเรียนอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของ แต่ละโรงเรียน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ใน ฐานะของผู้บริหารระดับกลางและเป็นผู้นำทางวิชาการที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างครูผู้สอน และ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับ การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของสะเต็มศึกษา การทราบ ถึงสภาพปัจจุบันและแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ของ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของสะเต็มศึกษาอาจจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางของสะเต็มศึกษาให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นจึงเป็นเรื่องจำเป็น ผู้วิจัยจึงศึกษาระดับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ใน การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และ นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียน พิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย กลุ่ม สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และครูผู้สอนโครงการ ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายภาคกลางตอนบน จำนวน 29 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,543 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายภาคกลางตอนบน ผู้วิจัยจึงได้คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางเคร์จีซี และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 310 คน และกลุ่มที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนจำนวน 12 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำไปวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม ได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

1.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุง

1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาโดยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และเมื่อคำนวณค่า IOC ของแบบสอบถามแล้วพบว่าทุกข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.92

- 1.6 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2.2 สร้างและนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขความเหมาะสมของภาษาและคุณภาพของข้อคำถาม นำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับข้อ 1.4 ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้อง ด้านความชัดเจนทางภาษา และความเที่ยงตรงในเนื้อหา

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประสานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อขอหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. การเก็บข้อมูลมี 2 รูปแบบ คือเก็บตามความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้แก่แบบออนไลน์ และแบบส่งทางไปรษณีย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ทั้งหมด 310 ฉบับ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประสานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อขอหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล

2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นโทรศัพท์นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

3. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามวัน เวลาและสถานที่ โดยกล่าวแนะนำตนเอง พร้อมผู้ร่วมสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น บรรยายากเป็นกันเอง บันทึกเสียงและจดบันทึก ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ สรุปสาระสำคัญเป็นความเรียง เพื่อนำจัดทำร่างกลยุทธ์

3. วิเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้วยเทคนิค PNI modified

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในแต่ละด้าน โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการวางแผน	4.12	0.68	มาก	6	4.54	0.62	มากที่สุด	4
ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระฯ	4.09	0.66	มาก	7	4.42	0.85	มากที่สุด	7
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.31	0.63	มาก	2	4.50	0.72	มากที่สุด	6
ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้	4.17	0.60	มาก	5	4.51	0.69	มากที่สุด	5
ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้	4.31	0.67	มาก	2	4.59	0.66	มากที่สุด	3
ด้านการกำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.30	0.59	มาก	4	4.64	0.61	มากที่สุด	2
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.32	0.57	มาก	1	4.68	0.56	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.23	0.53	มาก	-	4.56	0.61	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$) (2) ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) (4) ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.30$) (5) ด้านส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$) (6) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.12$) และ (7) ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.09$)

ส่วนระดับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริม

บรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.68$) (2) ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$) (3) ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$) (4) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.54$) (5) ด้านการใช้วัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$) (6) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$) และ (7) ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.42$)

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ดำเนินการดังนี้

2.1 การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 2 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักโดยรวม

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	PNI modified	ผลการจัดกลุ่ม	
ด้านการวางแผน	4.12	0.68	4.54	0.62	0.10	สูง	จุดอ่อน
ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ	4.09	0.66	4.42	0.85	0.08	สูง	จุดอ่อน
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.31	0.63	4.50	0.72	0.04	ต่ำ	จุดแข็ง
ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.17	0.60	4.51	0.69	0.08	สูง	จุดอ่อน
ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้	4.31	0.67	4.59	0.66	0.06	ต่ำ	จุดแข็ง
ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.30	0.59	4.64	0.61	0.08	สูง	จุดอ่อน
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.32	0.57	4.68	0.56	0.08	สูง	จุดอ่อน
รวมเฉลี่ย	4.23	0.53	4.56	0.61	0.08	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากค่าดัชนี PNI_{modified} จากการจัดลำดับความสำคัญ มี 3 ลำดับ คือ 1) ลำดับที่มีค่า PNI_{modified} สูงกว่า PNI_{modified} ค่าเฉลี่ยมี 1 งาน

คือ ด้านการวางแผน ($PNI_{modified} = 0.10$) 2) ลำดับที่มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ $PNI_{modified}$ ค่าเฉลี่ย มี 4 งาน คือ ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.08$) และ 3) ลำดับที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำกว่า $PNI_{modified}$ ค่าเฉลี่ย มี 2 งาน คือ ด้านการนิเทศประเมินการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.06$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.04$) ตามลำดับ

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลยุทธ์หลักในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้	กลยุทธ์
ด้านการวางแผน ($PNI_{modified} = 0.10$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผน
ด้านการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ($PNI_{modified} = 0.08$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดพันธกิจ ของกลุ่มสาระ
ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.08$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการใช้นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้
ด้านการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน ($PNI_{modified} = 0.08$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.08$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ
ด้านการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.06$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการนิเทศและประเมิน การจัดการเรียนรู้
ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.04$)	เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้

จากตารางที่ 3 พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก คือ (1) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผน (2) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ (3) กลยุทธ์ภาวะผู้นำใน

การใช้นวัตกรรม เพื่อการจัดการ (4) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (5) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (6) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ และ (7) กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้

2.3 การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์รองในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง
1. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผน	1.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
	1.2 เสริมสร้าง สนับสนุนภาวะผู้นำในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
2. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระฯ	2.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดนโยบายเพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
	2.2 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีระบบพัฒนาคุณภาพสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
3. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผนการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้
	3.2 เสริมสร้าง สนับสนุนภาวะผู้นำในการพัฒนาให้ครูมีความรู้ด้านการผลิตสื่อ และใช้เทคโนโลยีให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
4. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผนกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
	4.2 เสริมสร้าง สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินงานตามแนวทางสะเต็มศึกษา
5. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	5.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผนส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
	5.2 เสริมสร้างภาวะผู้นำให้ครูภายในกลุ่มสาระมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง
6. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้	6.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผนการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้
	6.2 เสริมสร้าง สนับสนุนให้ผู้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจบริบทของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา
7. เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้	7.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผนการจัดการเรียนรู้
	7.2 เสริมสร้าง สนับสนุนให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

จากตารางที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พบว่า กลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์รอง มีความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน แสดงว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสามารถนำพากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ถือได้ว่าเป็นที่น่าพอใจ ดังที่ Hoy & Hoy (2003) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพ คือ เน้นงานวิชาการ จัดให้มีการนิเทศด้านการจัดการเรียนรู้ มีการติดตามประเมินการทำงานของครูผู้สอน พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศ ในโรงเรียนที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตามหลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ พุทธศักราช 2555 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระฯ มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เป็นไปตามหลักการและทฤษฎีด้านภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของ Krug (1992), Hoy & Hoy (2003) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ในยุคใหม่ต้องเปลี่ยนไป ซึ่งจะนำ

โรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้ของครู คุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณารายละเอียดของระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ แสดงถึงบรรยากาศทางวิชาการมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Krug (1992) ที่ได้กล่าวถึงการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นการแสดงถึงคุณค่าความสำคัญของการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการสร้างบรรยากาศทางการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy & Hoy (2003) กล่าวถึง ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ช่วยให้มีการเรียนการสอนที่ดีที่สุด รองลงมาด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญ

2. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 7 กลยุทธ์ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการวางแผน ในสภาพปัจจุบันเป็นงานที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการวางแผน เป็นภารกิจแรกของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการดำเนินการร่วมกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้การบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วราภรณ์ สิงห์กวาง (2561) กล่าวถึงบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องมีการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับตามนโยบาย การวางแผนบริหารงานวิชาการ การเตรียมทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรม

2.2 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำหนดพันธกิจของกลุ่มสาระ ในการบริหารงานควรกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน มีการสื่อสารให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Krug (1992) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจด้วย หากดำเนินการโดยไม่มีพันธกิจที่ชัดเจนก็เหมือนการเดินทางอย่างไร้จุดหมายและสอดคล้องกับ Hallinger & Murphy (1985) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหาร คือ การกำหนด และการสื่อสารพันธกิจหรือเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหลักมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครูและ บุคลากรอย่างชัดเจน

2.3 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ภาระงานที่สำคัญในเชิงปฏิบัติที่ต้องสร้างนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยนำกระบวนการทางสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายเข้ามากระตุ้นการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางความคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ สิงห์กวาง (2561) กล่าวถึง

บทบาทของหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.4 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ Hallinger & Murphy (1985) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจะใช้ผลจากคะแนนทดสอบของ นักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอน และ การวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน ในโรงเรียนที่คณะครูเห็นความสำคัญ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงมาก มักจะจัดให้มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อย่างใกล้ชิด โดยผ่านทางผลจากคะแนนทดสอบ รายงานระดับผลการเรียน สอดคล้องกับ วราภรณ์ สิงห์ทวง (2561) กล่าวถึง บทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการกำกับ ติดตาม การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

2.5 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นกลยุทธ์ ที่สำคัญของผู้บริหารทางวิชาการที่ต้องกระตุ้นให้ครูและนักเรียนร่วมกันจัดบรรยากาศทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Hallinger & Murphy (1985) ได้กล่าวถึงการจัดให้มีการกระตุ้นจิตใจในการเรียน เป็นการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเยาวเรศ จิตต์ตรง (2556) กล่าวถึง การเสริมสร้างบรรยากาศ เชิงบวกด้านการเรียนการสอนเพื่อความสำเร็จในการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้ร่มรื่น น่าเรียน ซึ่งในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางวิชาการเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์นอกห้องเรียน โดยจัด กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ภาคฤดูร้อน ทัศนศึกษาดูงานสถานที่ต่าง ๆ และการฝึกงานกับครูพี่เลี้ยง

2.6 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ ที่ผู้บริหารต้องมีการวางแผนในการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ แนวคิดของ Hallinger & Murphy (1985) ได้กล่าวว่า การนิเทศและการประเมินผล ผู้บริหารมีหน้าที่ ควบคุมการสอนในห้องเรียนโดยการตรวจเยี่ยมอย่างไม่เป็นทางการและให้ผลย้อนกลับกับครู ทั้งทางด้านงานนิเทศและการประเมินผล ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ การนิเทศ การศึกษานั้นอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ โดยการดำเนินการกันเองภายในโรงเรียน หรือผู้บริหาร ทำการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ ยศธา (2558) ที่กล่าวว่า หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.7 กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ เป็นกลยุทธ์ที่มีความท้าทาย สำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ ต้องมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระ ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิด ของ Bossert (1988) ได้กล่าวถึงผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับเทคนิค เพื่อกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและนำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายทางการจัด การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมบูรณาการสะเต็มศึกษา ในรูปโครงการ หรือการพัฒนานวัตกรรม ครูผู้สอนควรมุ่งเน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกัน ฝึกคิดวิเคราะห์ ฝึกคิดเชิงสร้างสรรค์ นำเสนอวิธีการใหม่ ๆ สิ่งที่กำลังมาข้างหน้า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งโครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจอย่างเต็มศักยภาพพร้อมทั้งปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และมีความเป็นนักวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าสภาพปัจจุบันของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เช่นกัน ซึ่งพบว่าหัวหน้า กลุ่มสาระมีกลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์รอง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้เชิงนโยบายโดยนำเสนอผลการวิจัยต่อการประชุม ของ สสวท. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเครือข่ายของ โครงการและโรงเรียนในโครงการอื่น ๆ ของ สสวท.

2. ควรนำเสนอผลการวิจัยต่อที่ประชุมของโรงเรียนในโครงการหรือโรงเรียนเครือข่าย ทุกโรง เพื่อนำกลยุทธ์ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน และพัฒนาคุณภาพ นักเรียนต่อไปโดยพัฒนาผลงานวิจัยในครั้งนี้ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจนำเสนอให้โรงเรียนแต่ละโรงมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและประเมินความต้องการจำเป็นของ แต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มเครือข่ายภาคอื่น ๆ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้เปรียบเทียบกับ ถ้าไม่แตกต่างกัน เป็นการยืนยันข้อค้นพบ และมีความน่าเชื่อถือ แต่ถ้ามีความแตกต่างกันจะเป็นการค้นพบกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่

2. ควรทำการวิจัยครั้งต่อไปโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูล และ ผลการวิจัยในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ข่าววงการศึกษ : ขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษา 6

ภาค. [ออนไลน์]. Available: <https://www.moe.go.th/moe/th/news/>.

(2562, 28 กุมภาพันธ์).

ทวีศักดิ์ ยศธา. (2558). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเรียนการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

- เขต 11.** หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปัญญาณต์ย์ วิเศษสมวงศ์. (2558). ส่วนอาเซียนสำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศจาก
บทความ. [ออนไลน์]. Available: <http://www.aseanthai.net/special-news-detail.php?id=127>. (2558, 26 กุมภาพันธ์).
- เยาวเรศ จิตต์ตรง. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหาร
โรงเรียน มัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณ สึงทวาท. (2561). รูปแบบการบริหารทีมงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ:
อาร์ แอนด์ ปรีนซ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). โครงสร้างหลักสูตรห้องเรียน พิเศษ
วิทยาศาสตร์มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวทางของสถาบัน
ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พุทธศักราช 2555 (ฉบับปรับปรุง).
กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสศ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). เอกสารกิจกรรมสะเต็มศึกษา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552-
2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Bossert, S. T. (1988). **School effects**. Handbook of research on educational
administration. 341-352.
- Hallinger, P., & Murphy, J. F. (1985). Assessing and developing principal instructional
leadership. **Educational leadership**. 45(1): 54-61.
- Hoy, A. W., & Hoy, W. K. (2003). **Instructional Leadership: A learning-Centered
Guide**. Boston: Allyn and Bacon.
- Krug, S. E. (1992). Instructional Leadership: A Constructivist Perspective.
Educational Administration Quarterly. 28(3): 430-443.
-

วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

LIVELIHOOD AND COMMUNE IDENTITY KLONG LUANG DISTRICT, PATHUM THANI PROVINCE

พิชญานิ เชิงศิริ ไชยยะ^{1*} นารีนาง วงษ์ปรีดา^{1*} และสิริวิทย์ สุขกันต์^{2*}
PitchayaneChoengkeereeChaiya^{1*}, NarinatVongpreeda^{1*} and SiriwitSukkun^{2*}

Received : 26 April 2021

Revised : 29 August 2021

Accepted : 7 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด (Key-Informants) ทั้งแบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยมีแบบสัมภาษณ์ กำหนดกลุ่มประชากรจำนวน 105 คน จากการใช้เทคนิคการอ้างอิงปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) และการสังเกตโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เรียงเรียงตามหลักทฤษฎีทางคติชนวิทยา ภาษาและวรรณคดีไทย

ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนตำบลคลองสาม คลองห้าและคลองหก มีความคล้ายคลึงกันหลายลักษณะ ทั้งบรรพชนกลุ่มก่อตั้งชุมชน ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ของชุมชนคลองหลวง คือประวัติศาสตร์คลองขุด บ้านจัดสรรผุดหนาแน่น อดีตดินแดนวัฒนธรรม เชื้อชาติยังดำรงชีวิตเมืองกึ่งวิถีเกษตร

คำสำคัญ: วิถีชีวิต อัตลักษณ์ คลองหลวง

¹หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

¹Bachelor of Arts Program in Thai Language for Communicative Innovation, Faculty of Humanities and Social Sciences, ValayaAlongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Arts Program in Thai for Communication for Foreigners, Faculty of Humanities and Communication Arts, Payap University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: pitchayaneccc@gmail.com

ABSTRACT

Objective of this research are 1) To study the way of life of people in Klong Luang district Pathum Thani province 2) To identify the identity of people in Klong Luang district Pathum Thani province using qualitative research method. Research instruments are to interview research group (key-informants) both formal and informal interview. The interview have 105 people to be participated using Snowball Sampling Technique, Participatory Observation, and Non-Participatory Observation. Data to be analyzed and compiled using theory of folklore, language, and Thai literature.

Research indicate that the way of life of people in Klong sam, Klong hah, and Klong hok sub-district have many thing in common which are similarity of ancestor, and variety of ethnic. The identity of Klong Luang community is the history of Klong Kud, plenty of housing estate, culture land, and people living with both city life and agriculture life.

Keywords: Livelihood, Identity, Klong Luang

บทนำ

คลองหลวงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีประวัติศาสตร์ที่สามารถสืบค้นย้อนกลับไปถึงสมัยรัชกาลที่ 7 อำเภอคลองหลวงในช่วงเวลานั้นเรียกว่า “อำเภอบางหวาย” ตลอดระยะเวลาตั้งแต่การมีอยู่ของอำเภอนี้อยู่ในสภาพบริบทที่เกี่ยวกับการแสวงหาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ให้กับจังหวัดปทุมธานี ดังจะเห็นได้จากงานวิชาการที่พยายามแสวงหาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ให้กับจังหวัดปทุมธานี ซึ่งสามารถย้อนกลับไปได้ถึงรัชกาลที่ 2 ในครั้งที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จประพาสเมืองสามโคกทอดพระเนตรเห็นชาวรามัญทั้งหลายล้มไหลมาทูลเกล้าฯ ถวายดอกบัวแด่พระองค์อยู่เป็นเนืองนิตย์ จึงพระราชทานนามเมืองใหม่เพื่อเป็นสิริมงคลว่า “เมืองประทุมธานี” ซึ่งหมายถึงเมืองแห่งดอกบัวนั่นเอง (สมัย สุทธิธรรม, 2543)

อย่างไรก็ตามเมื่อสยามมีการติดต่อกับชาติตะวันตก และได้พัฒนาชาติตนเองตามตัวแบบของชาวตะวันตก สยามหรือประเทศไทยในปัจจุบันได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเปลี่ยนวิถีชีวิตจากภาคการเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญ ผลลัพธ์ประการสำคัญที่เกิดขึ้นตามมา คือ ความเจริญได้เข้ามาประทะกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของคนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีให้เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีเดิมในครั้งที่ยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมมอญ ดังนั้นบทความวิจัยเรื่องนี้จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอคลองหลวงว่าเป็นอย่างไรในปัจจุบัน และยังคงมีอัตลักษณ์ที่หลงเหลือหรือได้รับการสืบทอดมาจากครั้งอดีตหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินงานในการวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด (Key-Informants) ทั้งแบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อซักถามข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบไม่ได้กำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การพูดคุยมีอิสระอย่างเต็มที่ รวมถึงการสังเกตวาทะการสนทนา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่วิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลอีกแนวทางหนึ่ง ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือนี้มาจากหลักการทางคติชนวิทยา แยกประเภทข้อมูลตามกรอบแนวคิดและประเด็นที่ใช้ในการศึกษา และมีการตรวจสอบเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ระหว่างการสัมภาษณ์นั้นจะผสมผสานกันทั้งข้อคำถามที่เตรียมมาและการสนทนาของผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ในตอนท้ายจะได้ทวนความให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รับทราบด้วยว่า ข้อมูลนั้นถูกต้องตามที่ได้กล่าวมาเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล รวมทั้งมีอุปกรณ์บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการบันทึกเสียง

การดำเนินงานวิจัยศึกษาเอกสารเป็นเรื่องการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี การศึกษาเอกสารจึงเน้นไปที่การทบทวนแนวคิดเรื่องวิถีชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2563 กับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2559 ผู้วิจัยได้ประมวลสรุปออกมาเป็นคำจำกัดความสำหรับใช้ในงานวิจัย ดังนี้

วิถีชีวิต หมายถึง การรวมกลุ่มก่อตั้งชุมชนและการเลือกทำเลที่ตั้ง ลักษณะชาติพันธุ์ หรือเชื้อชาติวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม การละเล่น การประกอบอาชีพ ตลอดจนความคิดความเชื่อที่สัมพันธ์กับศาสนาและการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน ภูมิลักษณ์ (2563), กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (2559), ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554), ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2554)

อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของชุมชนในบริบททำเลที่ตั้ง ภาพสะท้อนที่โดดเด่นแตกต่างบางประการซึ่งปรากฏในพื้นที่ตามยุคสมัย ทั้งด้านสังคม การดำรงชีวิต และโครงสร้างทางกายภาพ วิไลวรรณ ทวีศรี (2560), ณัฐพงศ์ รักงาม (2559), ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2558), ศิขรา ศิริสาร (2556), อภิญา เพ็ญฟูสกุล (2546), ปรีดา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล (2545)

ลำดับต่อมาเป็นการสัมภาษณ์ประชากรจำนวน 105 คน ตำบลละ 35 คน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็นกลุ่มที่มีถิ่นฐานมาแต่ดั้งเดิมก่อนที่ประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย หรือเรียกว่ากลุ่มผู้รู้ กับกลุ่มสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่รับรู้การสืบทอดสืบสานภูมิปัญญาทั้งนี้เพื่อเข้าใจวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ในช่วงหลังจากที่ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย ดังต่อไปนี้

1.กลุ่มผู้รู้ หมายถึง กลุ่มผู้สูงอายุซึ่งอาจพิจารณาจากบุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี ที่มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่วิจัยมาตั้งแต่เกิด และมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ สามารถบอกเล่าถึงการดำรงชีวิตในอดีตที่ผ่านมา ทั้งประเพณี วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต ตลอดจนถึงกลุ่มผู้นำชุมชนทั้งแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือ ที่สามารถให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์ และการค้นหาผู้รู้เป็นคนแนะนำผู้วิจัยว่าควรจะไปสัมภาษณ์บุคคลใดต่อไปเป็นการใช้เทคนิคการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique)

2.กลุ่มสมาชิกในชุมชนหมายถึง ผู้คนที่เป็สมาชิกในชุมชนนั้นๆ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยการแบ่งตามช่วงอายุ ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่ หรือวัยกลางคนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 40-64 ปี และ กลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 13-39 ปี เพื่อจะให้เห็นความเหมือนหรือแตกต่างในด้านการสืบทอดสืบสานภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นการใช้เทคนิคการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) เพื่อเปรียบเทียบ และแสดงให้เห็นความต่อเนื่องหรือฐานคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของชุมชนที่สืบทอดถึงปัจจุบัน

ขณะเดียวกันระหว่างการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์พิจารณาประกอบการสังเกตความคิด และอากัปกิริยาที่แสดงออกขณะให้ข้อมูลของกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่มและบริบทชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาอัตลักษณ์ของชุมชน

สุดท้ายคือ การวิเคราะห์หาอัตลักษณ์ชุมชนของพื้นที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้วยการอาศัยหลักการทางคติชนวิทยาและการทำงานเชิงพื้นที่สำหรับการเทียบเคียงวิเคราะห์ อัตลักษณ์การสืบทอด และบรรยายการดำเนินชีวิตจากบริบทต่าง ๆ ความคิดความเชื่อที่ปรากฏในชุมชนพื้นที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีพลวัตในปัจจุบัน ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน ตลอดจนความโดดเด่นแตกต่างบางประการที่ปรากฏในบริบทพื้นที่ ซึ่งสร้างความรู้สึกของการเป็นพวกเดียวกันในพื้นที่ หรือการรับรู้ร่วมในภาพแทนความจริงของชุมชนแห่งตน

ผลการวิจัย

วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิถีชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนคลองสาม คลองห้า และคลองหกอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีความคล้ายคลึงกันหลายลักษณะ เช่น ทำเลที่ตั้งชุมชนอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เป็นที่ราบลุ่ม และป่า โดยลักษณะร่วมจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า เมื่อครั้งเริ่มก่อตั้งชุมชน มีความหลากหลายในเชื้อชาติ เช่น เชื้อชาติไทย เชื้อชาติมอญ เชื้อชาติลาว เชื้อชาติจีน แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข การดำรงชีพหรือการประกอบอาชีพแต่เดิมนั้นส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ มีพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยจะพบว่าจากการสัมภาษณ์ประชากรทั้งสองกลุ่มนั้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความผูกพันกับวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนผ่านการแสดงออกเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม การละเล่น ตลอดจนความคิดความเชื่อที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาที่ส่งสมสืบทอดต่อกันมาแม้จะเลือนรางและลดบทบาทลงมาก เช่น การจุด

ลูกหนู การสานภาชนะ การทำอาหารคาวหวานบางชนิด แต่กระนั้นก็ยังมียุคสมัยที่ให้ความสำคัญและพยายามอนุรักษ์ไว้ ทั้งนี้ผลจากการบันทึกการสังเกต ผู้วิจัยได้สังเกตต่อกับปฏิกิริยาของผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คน ได้แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เมื่อกล่าวถึงทัศนียภาพของคลองที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเบิกบานว่า คลองของพวกเขาเหล่านั้นสวยงาม สองฝั่งคลองมีต้นไม้ที่ได้ร่วมใจกันปลูกไว้ช่วยให้ภูมิทัศน์ร่มรื่นเย็นใจ หรือ ผู้ให้ข้อมูลอีกหลาย ๆ คน กล่าวถึงความเจริญที่เกิดขึ้นว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีถนนที่กว้างขึ้น การคมนาคมสะดวกกว่าแต่ก่อน แต่ที่สะท้อนความรู้สึกผ่านสีหน้า แววตาว่า ความเจริญนั้นก็ทำให้ความสงบแต่ก่อนหายไป เกิดน้ำเน่าเสีย หรืออีกหลายคนก็สะท้อนด้วยรอยยิ้มเรื่องการทำมาหากินง่ายขึ้น การเดินทางสะดวกสบาย เป็นต้น การสังเกตผู้ให้ข้อมูลจึงช่วยสะท้อนถึงความรู้สึกต่อวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏมาพร้อมคำบอกเล่าเหล่านั้น

อัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวงเป็นผลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มอัตลักษณ์ที่ส่งสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยได้จำแนกให้เห็นทั้งในระดับอำเภอคลองหลวงกับระดับตำบล ผู้วิจัยจึงได้ยกคำสัมภาษณ์ที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่สะสมกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 1 อัตลักษณ์อำเภอคลองหลวง

กลุ่มอัตลักษณ์อำเภอคลองหลวง	คำสัมภาษณ์
กลุ่มผู้รู้	“...คลองขุดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โนน ได้ที่ดินมากมาย ชื่อก็บอกว่าเป็นคลองหลวง...เจ้าของที่เขาเอาคืน เป็นของตระกูล สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ...โครงการบ้านจัดสรรก็ขึ้นเป็นดอกเห็ดหนาแน่นขึ้นเรื่อย ๆ...”(สำราญ น้อยนันท, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2563)
กลุ่มผู้ใหญ่	“...เรานี้ก็เชื้อสายมอญนะ แต่พูดไม่ได้ ฟังได้เป็นบางคำ คนที่จะรับมอญได้ต้องเป็นลูกคนโต แต่ไม่มีใครรับ ย่าเป็นมอญปทุม ... การทำบุญจะทำบุญประเพณีทุกเทศกาลที่วัด...สืบทอดนะพยายามอนุรักษ์ไว้ พิธีกรรมประเพณีของเรามีเอกลักษณ์ การละเล่นก็เป็นเอกลักษณ์...ยอมรับว่ามีน้อยลง ทำทุกอย่างเหมือนเดิมคงไม่ได้...ตัดอกทำเท่าที่ทำได้...อย่างอาหารการกินนี่ก็ทำบ้างในเทศกาลใหญ่ ๆ ข้าวของประกอบทำก็ไม่ได้หาง่าย ๆ เหมือนเมื่อก่อนรุ่นพ่อรุ่นแม่...”(นวลปรางค์ มั่นเพียร, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2563)

กลุ่มคนรุ่นใหม่	“...สมัยก่อนคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้นที่ทำเกษตรกรรมและรับจ้าง ปัจจุบันมีคนนอกย้ายเข้ามาอยู่มากมาย บ้านจัดสรรก็มากตามเชื้อชาวมอญและลาวโซ่งก็อยู่ที่นี่มาดั้งเดิม ปัจจุบันมีคนต่างถิ่นมาอาศัยอยู่มากขึ้น อาจเป็นเพราะเข้ามาทำงาน เราเองก็อยู่ที่นี่มา 15 ปีแล้ว แม่อยู่มาก่อน เพราะเป็นข้าราชการครู แม่ต้องพบปะผู้คนมากมาย...การอยู่ร่วมกันเราก็เห็นชาวบ้านรวมทั้งคนในครอบครัวของเราเองก็ไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านโรงเรียน วัด อบต. นะช่วยกันทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ...กิจกรรมที่สัมพันธ์กับประเพณีวัฒนธรรมก็มีเยอะ เช่น การสงฆ์น้ำพระ ประเพณีแห่ลูกหนูและแข่งขันจุดลูกหนูช่วงวันสงกรานต์ แต่บางพิธีกรรมก็หายไปนะ เช่น การโกนจุก”(วรลักษณ์ วีระยุทธ, สัมภาษณ์, 29 กรกฎาคม 2563)
-----------------	--

จากตารางจะพบว่า ลักษณะเฉพาะถิ่นที่เกิดจากการสร้างความรู้สึกร่วมของการเป็นพวกเดียวกันในพื้นที่ จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะร่วมกันและแสดงออกให้คนภายนอกชุมชนรับรู้หรือแม้แต่คนในชุมชนเองเข้าใจในภาพแทนความจริงของชุมชนคล่องหลวงโดยภาพรวมซึ่งเกี่ยวพันกับลักษณะเฉพาะของชุมชนในบริบททำเลที่ตั้งที่สะท้อนออกมาอย่างโดดเด่น แต่ก็สามารถเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคสมัย

อำเภอคลองหลวงเป็นชุมชนในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์คลองขุด และเปลี่ยนผ่านมาสู่ยุคการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ส่งผลให้เกิดความต้องการด้านที่อยู่อาศัยมากขึ้นตามลำดับ ดังปรากฏมีบ้านจัดสรรชานเมืองหนาแน่นมากยิ่งขึ้น ประชาชนปรับเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยสัมพันธ์กับวัฒนธรรมประเพณี เชื้อชาติ ศาสนา ส่วนการเคลื่อนไปของชุมชนนั้น สัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนทั้งในด้านกายภาพสิ่งแวดล้อม หรือแม้การใช้ประโยชน์ในที่ดินการประกอบอาชีพตลอดจนวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทสังคมเมืองอาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลายมิติ กล่าวได้ว่า พื้นที่อำเภอคลองหลวงมีอัตลักษณ์ที่สำคัญ คือ ‘ประวัติศาสตร์คลองขุด บ้านจัดสรรผุดหนาแน่น อดีตดินแดนวัฒนธรรมเชื้อชาติการดำรงชีวิตกึ่งเมืองกึ่งวิเศษตร’

ในอำเภอคลองหลวงจะมีชุมชน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองสาม คลองห้า และคลองหก ในแต่ละตำบลมีอัตลักษณ์ที่คนในชุมชนให้ความสำคัญในการสืบสานและมีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

อัตลักษณ์ชุมชน ในระดับตำบล	คำสัมภาษณ์
คลองสาม	ถ้าเป็นบ้านแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาวมอญและคนท้องถิ่นดั้งเดิม จะมีบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ส่วนบ้านจัดสรรนั้นเป็นของคนรุ่นใหม่ และคนต่างถิ่นที่เข้ามาอยู่ใหม่ หรือกลุ่มคนอพยพเพื่อมาทำงาน ...ส่วนชุมชนกลุ่มดั้งเดิมจะอยู่ติดคลองระพีพัฒน์ คิดว่าคนต่างถิ่น ที่อพยพเข้ามาก็เนื่องจากมีโรงงาน...”(รุ่งนภา แก้วธรรม, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2563) “...ก็ต้องยอมรับวัดพระธรรมกาย เขามีพื้นที่กว้างขวาง ใหญ่โต อาคาร สถานที่ก็โดดเด่น แปลกตา สะดวก สะอาดสะอาด... อย่างมหาธรรมกายเจดีย์นี้ก็แปลกในเชิงสถาปัตยกรรม แตกต่าง จากเจดีย์อื่น ๆ ดึงดูดความสนใจ สะดุดตามาก มองมาจาก บนฟ้ายังเห็นเลย เขาโดดเด่นมากในเชิงอาคารสถานที่...” (เจริญ สายนารา, สัมภาษณ์, 20 กันยายน 2563)
คลองห้า	คลองห้านี้พัฒนามีสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้น อย่างพิพิธภัณฑ์ก็ เป็นที่ท่องเที่ยว แต่เป็นแบบเรียนรู้ เด็ก ๆ มากันบ่อย...ด้าน วัฒนธรรมก็มีความหลากหลายนะ เคยดูแลลูกหนูเริ่มต้นที่หมู่ 11 ต่อมา มีชื่อเสียงที่วัดหัตถสารเกษตรส่วนตัวนี้เคยทำพวก กระทง ทำบายศรีใช้ในพิธีตามประเพณีต่าง ๆ เอง...เราอยู่ ร่วมกันมาแต่ดั้งเดิม ทั้งไทย ไทยมอญ จีน ลาว จนทุกวันนี้มีต่าง ด้าวแบบแรงงานเข้ามาด้วยนะ...” (ศิริวรรณ เจนกระจวน, สัมภาษณ์, 20 กันยายน 2563)
คลองหก	“...พูดง่าย ๆ เลยนะ ฝั่งที่เป็นเมืองและได้รับการพัฒนามาก หน่อยก็เป็นแถว ๆ พื้นที่ซึ่งอยู่ใกล้ หรืออยู่รอบ ๆ ม. ราชมงคล... ความเจริญต่าง ๆ ตามมาจากที่มีมหาวิทยาลัยมาตั้งอยู่นั่นเอง... ชื่อ ม. กับชื่อชุมชนของเรามักไปด้วยกันเสมอ สักเกตดูสิ เขาจะเรียกกันว่า ‘ราชมงคลคลองหก’...”(จารีรัตน์ กล่อมขาง, สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2563)

อัตลักษณ์ชุมชนตำบลคลองสาม

ชุมชนคลองสามเป็นส่วนหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง อยู่ในบริบทอัตลักษณ์ชุมชน
คลองหลวง ดังได้กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว อย่างไรก็ตาม หากจะพิจารณาความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ
ลงไป อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนตำบลคลองสามนั้นมีอัตลักษณ์ร่วมและแตกต่างออกไป อันเป็นอัตลักษณ์
ชุมชนย่อยของตนคือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ ชุมชนบ้านจัดสรรชานเมืองลือเรื่องเจดีย์แปลก’
ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องและสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนด้วย

อัตลักษณ์ชุมชนตำบลคลองห้า

ชุมชนคลองห้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกลองหลวงอยู่ในบริบทร่วมประวัติศาสตร์คลองขุด ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่เข้ามาตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรมดำรงอยู่ก่อนแล้ว ดังปรากฏเป็นอัตลักษณ์ชุมชน คือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ ย่านพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้ ระคนอยู่หลากหลายวัฒนธรรม’

อัตลักษณ์ชุมชนตำบลคลองหก

ชุมชนคลองหกจะเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกลองหลวงที่ปัจจุบันเติบโตหนาแน่นด้วยบ้านจัดสรรอาคารพาณิชย์และหน่วยงานทางราชการที่เกิดขึ้นใหม่ แต่บริเวณพื้นที่คลองหกถือเป็นเขตชุมชนรอบนอก ที่ยังปรากฏพื้นที่ทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนาอยู่จำนวนมาก คนรุ่นใหม่บางคนให้ความสำคัญและยังคงสืบสานวิถีเกษตรอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง ดังสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนของชุมชนอย่างชัดเจน กลายเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญคือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ย่านวิถีเกษตรใกล้เมือง เพื่อฟูมฟักมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล’

อภิปรายผลการวิจัย

ประชาชนในอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ความคล้ายคลึงกันหลายลักษณะ เช่น บรรพชนผู้รวมกลุ่มก่อตั้งชุมชน เลือกริเวศที่ตั้งบริเวณใกล้แหล่งน้ำเป็นที่ราบลุ่มและป่า มีความหลากหลายในชาติพันธุ์หรือเชื้อชาติ เช่น ชาวไทยพื้นถิ่น ชาวไทยเชื้อสายมอญ ชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายจีน การดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพนั้น แต่เดิมนั้นส่วนใหญ่ทำการเกษตร และมีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้กลายเป็นอัตลักษณ์ของอำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน คือ ‘ประวัติศาสตร์คลองขุด บ้านจัดสรรผูกพันแน่น อดีตดินแดนวัฒนธรรมเชื้อชาติ ย่านการดำรงชีวิตกึ่งเมืองกึ่งวิถีเกษตร’ ส่วนอัตลักษณ์ชุมชนย่อย 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตำบลคลองสามคือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ ชุมชนบ้านจัดสรรชานเมือง ลือเรื่องเจดีย์แปลก’ ชุมชนตำบลคลองห้าคือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ ย่านพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้ ระคนอยู่หลากหลายวัฒนธรรม’ และชุมชนตำบลคลองหกคือ ‘คลองขุดประวัติศาสตร์ ย่านวิถีเกษตรใกล้เมือง เพื่อฟูมฟักมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล’

ผลการวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องและยืนยันแนวคิดของฉลาดชาย รมิตานนท์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ หรือ Identity ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตาม “ธรรมชาติ” หรือเกิดขึ้นลอย ๆ แต่ก่อรูปขึ้นภายในวัฒนธรรม ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งสร้างทางสังคม (Social construct) และไม่ใช่อะไรที่หยุดนิ่งตายตัว หากแต่เป็นวงจรซึ่งมีผู้เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circuit of culture) ดังนั้น หากมองย้อนภาพประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ของ ‘ทุ่งหลวง’ คือ พื้นที่เกษตรกรรมกว้างใหญ่มีคลองหลักและคลองซอยที่ส่งเสริมวิถีเกษตรแก่ประชาชนในอดีต แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป การพัฒนามาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง ‘ทุ่งหลวง’ กลายเป็น ‘คลองหลวง’ และ ‘อำเภอกลองหลวง’ ในปัจจุบันอัตลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งไม่ตายตัวหรือสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง ก็แสดงตัวตนของคลองหลวงในฐานะอำเภอกลองหลวงอีกครั้งแต่อย่างน้อยก็มิรบกวนแห่งของการก่อกำเนิดชุมชนติดตัวมาด้วย อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่อำเภอกลองหลวงมีอัตลักษณ์ที่สำคัญใหม่ คือ ‘ประวัติศาสตร์คลองขุด บ้าน

จัดสรรผูกพันแน่นอึดติดดินแดนวัฒนธรรมเชื้อชาติ ย่านการค้าริมชีวิตกึ่งเมืองกึ่งวิถีเกษตร' สอดคล้องกับผลวิจัยของ ดร.ณัฏฐ์ ตติยะลาภะ และเจตต์ คชฤทธิ์ (2561) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างตัวแบบการจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการสูญเสียที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของชาวชุมชนตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยจากการพัฒนาและความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากอำนาจรัฐ 2) ปัจจัยจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง และ 3) ปัจจัยจากความเหลื่อมล้ำของรายได้ และการรื้อถอนของกลุ่มอำนาจทุน ชุมชนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ในขณะที่พื้นที่คลองหลวงมีพื้นที่ทางเกษตรลดน้อยลง เพราะกลายเป็นบ้านจัดสรรมาแทนที่และมีคนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีเป็นชุมชนในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์คลองขุด และเปลี่ยนผ่านมาสู่ยุคการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีบ้านจัดสรรชานเมืองหนาแน่นขึ้น ประชาชนปรับเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยสัมพันธ์กับวัฒนธรรมประเพณีเชื้อชาติ ศาสนา และสิ่งแวดล้อมการศึกษาวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของพื้นที่ชุมชนคลองหลวงนอกจากจะมีประวัติศาสตร์ยาวนานยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมิติ ซึ่งไม่แน่ว่าจะเป็นผลกระทบในเชิงสร้างสรรค์ มีเสถียรภาพเข้มแข็งไม่เปราะบาง แต่กระนั้นก็อาจเป็นความไร้ระเบียบ อย่างเป็นระบบ ในแบบชุมชนกึ่งเมืองกึ่งวิถีเกษตรที่น่าให้ความสนใจศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนระดับหมู่บ้าน หมู่อื่น ๆ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สำหรับขยายผลต่อยอดและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนย่อย ระดับหมู่บ้านในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเข้าใจสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง ถ่องแท้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการปัญหา กำหนดแผน และโครงการพัฒนาชุมชนในอำเภอคลองหลวง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบเพื่อพัฒนาต่อยอด ผลักดันนโยบาย โครงการ สำหรับพัฒนาชุมชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ในครั้งนี้จะสำเร็จไปได้ ด้วยความอนุเคราะห์และสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) คณะผู้จัดทำขอขอบคุณเป็นอย่างสูงขอขอบพระคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ได้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ขอขอบพระคุณ คุณลุง คุณป้า และผู้อาวุโสในชุมชน ตำบลคลองสาม ตำบลคลองห้า และตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ ภาพถ่ายครอบครัว และร่วมทำกิจกรรมเรียนรู้สุดท้ายขอขอบคุณผู้ร่วมทำงานวิจัยทุกท่าน และผู้ที่อยู่เบื้องหลังการสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). **วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา**. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- จารีรัตน์ กล่อมขาง.(2563). ชาวบ้านตำบลคลองหก. **สัมภาษณ์**, 10 สิงหาคม 2563.
- เจริญ สายนารา. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองสาม. **สัมภาษณ์**, 20 กันยายน 2563.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2558). **อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง**. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐพงศ์ รังงาม. (2559). แนวคิดอัตลักษณ์ท้องถิ่นภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**. 2(5): 2.
- ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ และเจตต์ คชฤทธิ์. (2561). ศึกษาการสร้างตัวแบบการจัดการที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- นวลปรานค์ มั่นเพียร. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองห้า. **สัมภาษณ์**, 31 กรกฎาคม 2563.
- ปรีตตา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล. (2545). อัตลักษณ์ซ้อนของนักมานุษยวิทยาในบ้านเกิด. (หน้า 201-202). ใน ปรีตตา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล (บก.) **คนใน: ประสบการณ์ภาคสนามของนักมานุษยวิทยาไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2554). **มโนทัศน์การดำรงชีพ Livelihoods**. เชียงใหม่: กองทุนพัฒนาวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2555). แนวคิดเกี่ยวกับภูมิสังคมและวิถีชีวิต. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.elfhs.ssru.ac.th/phusit/file.php/1/moddata/forum/1/5/_pdf. (2563, 10 พฤษภาคม).
- รุ่งนภา แก้วธรรม. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองสาม. **สัมภาษณ์**, 18 พฤษภาคม 2563.
- วรลักษณ์ วีระยุทธ. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองห้า. **สัมภาษณ์**, 29 กรกฎาคม 2563.
- วิไลวรรณ ทวีศรี. (2560). อัตลักษณ์ชุมชน: แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหลักพุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย. **วารสารศิลปการจัดการ**. 1(2): 63-73.
- ศิขรา ศิริสาร. (2556). กระบวนการปฏิสัมพันธ์และการสร้างอัตลักษณ์ ร่วมในแฟนเพจเฟซบุ๊ก: ศึกษากรณีแฟนเพจฮิปคิงดอม. **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 24(3): 6.
- ศิริวรรณ เจนกระจวน. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองห้า. **สัมภาษณ์**, 20 กันยายน 2563.

- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจาก
การท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมัย สุทธิธรรม. (2543). สารคดี ชุด ถิ่นทองของไทย: ปทุมธานี. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำราญ น้อยนนท์. (2563). ชาวบ้านตำบลคลองสาม. สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2563.
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อ
ความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE EFFECTS OF PROBLEM-BASED INSTRUCTION WITH GRAPHIC
ORGANIZERS ON PROBLEM SOLVING ABILITY AND SCIENCE
ACHIEVEMENT OF GRADE 8 STUDENTS AT WAT SUKANTARAM
(SUKANTAWITTAYAKAN) SCHOOL
IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

นภัสวรรณ ศรีทรงเมือง^{1*} ดวงเดือน สุวรรณจินดา^{1*} และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์^{1*}
Naphassawan Srisongmuang^{1*} Duongdearn Suwanjinda^{1*} and Tweesak Chindanurak^{1*}

Received : 17 August 2021

Revised : 25 November 2021

Accepted : 9 December 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าแผนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพที่มีความเหมาะสมมากที่สุด (2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าความยาก (p) เท่ากับ 0.23-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20-0.88 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และ (3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าความยาก (p) เท่ากับ

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master of Education on Science Education, School of Educational Studies Sukhothai
Thammarat Open University.

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: fhasai_260@hotmail.com

0.35-0.60 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20-0.60 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมาย

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผังกราฟิก ความสามารถในการแก้ปัญหา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) compare problem solving ability before and after learning of students using problem-based instruction with graphic organizers; (2) compare science learning achievement before and after learning of students using problem-based instruction with graphic organizers; and (3) compare science learning achievement of students using problem-based instruction with graphic organizers with 75% criterion. The research sample consisted of 27 grade 8 students in an intact classroom at Wat Sukantaram (Sukantawittayakan) School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, obtained by purposive sampling. The research instruments were (1) problem-based with graphic organizers instruction plans, The average rating scale of expert opinion is 4.72 (2) a learning achievement test; difficulty (p) is 0.23-0.80, Discrimination (r) is 0.20-0.88 , Validity is 0.92 and (3) a problem solving ability assessment form; difficulty (p) is 0.35-0.60 , Discrimination (r) is 0.20-0.60 , Validity is 0.89. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation and sign test.

The research findings revealed that (1) the problem solving ability after learning of grade 8 students using problem-based instruction with graphic organizers was significantly higher than that of before learning at the .05 level of statistical significance; (2) the post science learning achievement of the students learning using problem-based instruction with graphic organizers in the topic of Natural Resources was significantly higher than that of before learning at the .05 level of statistical significance; and (3) the post science learning achievement of the students learning using problem-based instruction with graphic organizers in the topic of Natural

Resources was significantly higher than 75% criterion at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Problem-based Instruction, Graphic Organizers, Problem Solving Ability, Science Learning Achievement

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการพัฒนาคุณภาพของคนให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการส่งเสริมให้ทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ เพราะในปัจจุบันวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคน ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาวิธีคิดใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาในชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์จึงเป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาในชีวิตประจำวันมาเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ และกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ จะสามารถให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา มีกระบวนการในการแก้ปัญหาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ โดยพิจารณาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน มีกิจกรรมให้นักเรียนมองเห็นปัญหา ครูแนะนำวิธีการวางแผนแก้ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลให้นักเรียนเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนสามารถดำเนินการตามกระบวนการแก้ปัญหา จนกระทั่งสรุปผลการแก้ปัญหาได้ (สุคนธ์ สินธพานนท์ วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, พรณี สินธพานนท์ 2555)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียนตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้น หาข้อมูลเพื่อเข้าใจโลกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝน

การสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าผังกราฟิก (Graphic Organizers) ช่วยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตนเพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด (กรมวิชาการ, 2544) ดังนั้นการนำผังกราฟิกมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยเชื่อมโยงความคิดในรูแบบต่าง ๆ ทำให้จดจำและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) 3 ปีซ้อนหลัง พบว่า สถิติผลการทดสอบที่ผ่านมาของนักเรียนในโรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาคาร) คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สถาบันการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2562) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมีแนวโน้ม ลดลงทุกปีในขณะเดียวกัน ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ ซึ่งมีการทดสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) โดยสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ผลปรากฏว่า ในการสอบแต่ละปีที่ผ่านมา ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาคาร) ที่ผ่านมาจะมีค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งในปีพ.ศ.2560 - 2562 มีค่าเฉลี่ยของการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 27.05, 34.00 และ 27.08 ตามลำดับ (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาคาร), 2562)

จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาคาร) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ในปี พ.ศ. 2560-2562 ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 85.50, 80.28 และ 83.69 ตามลำดับ อยู่ในระดับดี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียน กำหนดไว้ร้อยละ 90 ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก จากรายงานผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังขาดความสามารถทางด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนโดยยึดเนื้อหาและท่องจำมากกว่าทักษะกระบวนการคิด และไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนากระบวนการคิดในระดับสูง ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 2 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนดีขึ้น อันนำไปสู่การปรับตัว แก้ปัญหาและสามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีคุณภาพร่วมกันเป็นทีม อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ให้มีคุณภาพสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกราฟิก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จำนวน 27 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) จำนวน 27 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีการธรรมชาติ จำนวน 6 แผนการสอน เวลาเรียน 18 ชั่วโมง ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทฤษฎีการธรรมชาติ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องดิน (2) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงแผ่นเปลือกโลก (3) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งน้ำ (4) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยธรรมชาติ (5) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องเชื้อเพลิงฟอสซิล (6) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องพลังงานทดแทน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีการธรรมชาติ เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นข้อสอบอัตนัย 1 ฉบับ จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน รวมทั้งหมด 40 คะแนน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและ

หลักการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เขียนกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก วิเคราะห์ผังกราฟิกที่ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้เวลา 18 ชั่วโมง เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ให้ความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพที่มีความเหมาะสมมากที่สุด นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติที่ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาแล้วมาปรับปรุงตามคำแนะนำและตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ปฏิบัติการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ศึกษาหนังสือ เอกสาร วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) สารการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ และวิธีการเขียนข้อสอบแบบตัวเลือก วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหัวข้อเรื่อง และพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยจำแนกตามการวัดด้านพุทธิพิสัยของบลูม แบบปรับปรุงใหม่ ประกอบด้วย จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า ซึ่งไม่ได้วัดระดับสร้างสรรค์เนื่องจากเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัยไม่เกิดความรู้ระดับสร้างสรรค์ จากนั้นสร้างตารางวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รายข้อ และความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างข้อสอบตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบให้มี 4 ตัวเลือก โดยอาศัยตารางวิเคราะห์เนื้อหาที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้ นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสน้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ค่า IOC: Index of Item Objective Congruence (กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล, 2561) ผลปรากฏว่าได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้น นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน นำผลการทดสอบมาหาคุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ ได้ผลดังนี้ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.23-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.88 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ได้แบบทดสอบ 40 ข้อ จัดพิมพ์แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้วนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาจากแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตามนิยามเชิง ปฏิบัติการของการแก้ปัญหา โดยใช้หลักการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนของเวียร์ (Weir, 1974) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา การเสนอแนวทางการแก้ปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์เขียนกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จากนั้นสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบอัตนัย จำนวน 10 สถานการณ์ โดยใน 1 สถานการณ์ จะประกอบด้วย

ขั้นตอนการ แก้ปัญหาทั้ง 4 ขั้น รวมทั้งหมด 40 ข้อ ครอบคลุมทักษะด้านการตั้งปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การเสนอแนวทางการแก้ปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาทั่วไป และนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นรายข้อ นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ที่ผ่านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในช่วง 0.67-1.0 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนจำนวน 30 คน นำผลสอบมาหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยมีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.60 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 โดยเลือกข้อสอบที่ใช้จริง จำนวน 5 สถานการณ์ 20 ข้อนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 40 ข้อ เวลา 60 นาที และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ เวลา 60 นาทีโดยผู้วิจัยจัดสอบและคุมสอบด้วยตัวเอง และบันทึกผลสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกด้วยตนเองกับนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน รายวิชา ว 22101 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 6 แผน เวลา 18 ชั่วโมง
3. เมื่อสิ้นสุดการสอนทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 40 ข้อ เวลา 60 นาที และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ เวลา 60 นาที โดยผู้วิจัยจัดสอบและคุมสอบด้วยตัวเองและบันทึกผลสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน
4. ตรวจให้คะแนน จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้การทดสอบเครื่องหมาย Sign test (2 Related Samples)
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้การทดสอบเครื่องหมาย Sign test (2 Related Samples)

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบเครื่องหมาย Sign test (one Sample)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สคันธวิทยาการ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.89 คะแนน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 28.81 คะแนน จากคะแนน 40 คะแนน ซึ่งพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจากการทดสอบการทดสอบค่า Sign test (2 Related Samples) ของความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน พบว่าคู่ทดสอบ ที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนก่อนเรียน คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 27 คือ นักเรียนทุกคน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

ความสามารถในการแก้ปัญหา	n	$\bar{X}$	S.D.	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p
ก่อนเรียน	27	17.89	3.09	0	27	0*	.000
หลังเรียน	27	28.81	2.88				

*p < .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 19.33 คะแนน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 32.67 คะแนน จากคะแนน 40 คะแนน ซึ่งพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจากการทดสอบการทดสอบค่า Sign test (2 Related Samples) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ พบว่าคู่ทดสอบ ที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนก่อนเรียน คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 27 คือ นักเรียนจำนวน 27 คน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุป

ได้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p
ก่อนเรียน	27	19.33	3.29	0	27	0*	.000
หลังเรียน	27	32.67	2.21				

*p < .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 32.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.21 และการทดสอบค่า Sign test (one Sample) เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดมีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 27 คือนักเรียนจำนวน 27 คน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75	$\bar{X}$	S.D	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p
หลังเรียน	27	40	30	32.67	2.21	0	27	0*	.000

*p < .05

อภิปรายผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลออกเป็นประเด็นต่างๆดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ

ผังกราฟิก มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน มาเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาและสามารถหาแนวทางโดยใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา นั้น โดยแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมุ่งเน้นความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้แสวงหาคำตอบของปัญหาโดยอาศัยวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ มีการเรียงลำดับขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของขั้นตอนการแก้ปัญหาและรวบรวมความรู้เพื่อใช้ในการอธิบายและข้อสรุปเป็นคำตอบของปัญหานั้น ซึ่งสอดคล้องกับ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) ได้อธิบายลักษณะการคิดแก้ปัญหา โดยทั่วไปว่าเป็นกระบวนการของความสามารถทางสมองด้านการจำ (Memory) การรู้และการเข้าใจ (Cognition) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถทั้ง 5 ด้านนี้จะผสมผสานกันเมื่อบุคคลได้รับปัญหาจากสิ่งแวดล้อมบุคคลจะทำความรู้จักกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโครงสร้างของปัญหาและสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหาโดยการแปลงรูปให้เข้ากับความรู้ที่มีอยู่ในส่วนของความจำซึ่งบางครั้งอาจมีการแก้ไขข้อมูลก่อนจากนั้นจะประเมินกลั่นกรองแยกแยะประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง กับปัญหาและหาทางออกของปัญหาซึ่งปัญหานั้นๆอาจจะมีทางออกได้หลายทางโดยที่กระบวนการแก้ปัญหา นั้นอาจจะใช้การคิดทั้งแบบเอกนัยและอเนกนัยสลับกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีเมธาคอนิซันในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ พบว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ยังมีผังกราฟิกซึ่งเป็นตัวช่วยให้นักเรียนสามารถมองภาพรวมของเนื้อหา โดยผู้สอนให้อิสระแก่นักเรียนที่จะสร้างสรรค์ ผลงาน ออกแบบผลงานเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจ จดจำให้มากที่สุด (ทิศนา แคมมณี, 2557) ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพิตรี อินนะ (2559) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยได้ใช้จัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 6 ขั้นตอนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการการเรียนรู้ และค้นคว้าหาความรู้เพื่อสังเคราะห์ความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างคงทนถาวรตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2545) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็น รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาที่ตนเองศึกษา การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ แก่ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ Neufeld & Barrow (1974) และ Barrows (2000) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นผลจากการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่ผู้เรียนทำการสืบค้นเอง และ สอดคล้องผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ เกตุการณ์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบกับผังกราฟิกเป็นการวาดแผนภูมิอย่างง่ายที่แสดงถึงเรื่องราวที่ผู้เขียนได้ศึกษาตามความรู้ความเข้าใจ แล้วเขียนออกมาเป็นแผนผังอย่างมีลำดับขั้น โดยใช้เส้นและคำเชื่อมโยง แสดงการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนเพื่อสรุปเนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถจดจำเนื้อหาความรู้นั้นได้อย่างยาวนานและคงทน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูลของ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2544) กล่าวไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำงานของสมอง ซึ่งคลอสเมียร์ (Klausmeier) ได้อธิบายกระบวนการเก็บข้อมูลว่าจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยจำ เช่น การจัดกลุ่มคำ การทำความเข้าใจข้อมูล หรือการทำให้ข้อมูลมีความหมายโดยการสัมพันธ์สิ่งที่เรารู้ใหม่กับสิ่งที่เคยเรารู้มาก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการขยายความคิด (Elaborative Operations Process) ได้ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของนวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์ (2557) ที่ได้กล่าวถึงการเขียนแผนผังกราฟิก (Graphic Organizer) ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนจัดระบบข้อมูลความรู้ใน กระบวนการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ใหม่จะพยายามนำข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงเข้ากับโครงสร้างความรู้เดิมในกระบวนการทางสมอง ทำให้นักเรียนสามารถเขียนข้อมูลที่ได้เรียนรู้ออกมาเป็นแผนผังตามความเข้าใจและสามารถตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา พูลเพิ่ม (2556) ที่ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิดและ แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันและหลังเรียนผู้เรียน มีคะแนนทั้งสามตัวแปรเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของมยุรี เทพถิล (2561) ที่ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการนำประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนค้นคว้ามาสังเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาจนได้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (Hmelo & Evenson, 2000) ได้สนับสนุนว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ซึ่งมี รากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเกิดการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคล โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา และผลักดันให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ และนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทพร ไหวติ (2562) ทั้งนี้การนำผังกราฟิกมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และเชื่อมโยงกับความรู้ในบทเรียนทำให้นักเรียนเกิดมโนคติที่ชัดเจน ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นคงทนและถาวร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล (กึ่งฟ้า สันธวัช และสุจินต์ วิศวรธรรณท์, 2557) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนคติ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้มโนคติได้อย่างมีความหมาย โดยการเชื่อมโยงความรู้กับสิ่งที่มีอยู่ในโครงสร้างของความรู้เดิม แล้วสร้างออกมาเป็นแผนผังของความเข้าใจอย่างมีลำดับขั้นตอนที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเก็บความรู้ที่ได้นั้นไว้ในระยะยาวและเป็นความรู้ที่คงทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดา เกียวกุล (2561) ที่ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es ผนวกการสร้างแผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกนิษฐาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es ผนวกการสร้างแผนผังมโนทัศน์ ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน มาเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาและสามารถหาแนวทางโดยใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา นั้น โดยแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมุ่งเน้นความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้แสวงหาคำตอบของปัญหาโดยอาศัยวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ มีการเรียงลำดับขั้นตอนซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของขั้นตอนการแก้ปัญหาและรวบรวมความรู้เพื่อใช้ในการอธิบายและข้อสรุปเป็นคำตอบของปัญหานั้น ซึ่งสอดคล้องกับ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) ได้อธิบายลักษณะการคิดแก้ปัญหาโดยทั่วไปว่าเป็นกระบวนการของความสามารถทางสมองด้านการจำ (Memory) การรู้และการเข้าใจ (Cognition) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถทั้ง 5 ด้านนี้จะผสมผสานกันเมื่อบุคคลได้รับปัญหาจากสิ่งแวดล้อมบุคคลจะทำความรู้จักกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของปัญหาและสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหาโดยการแปลงรูปให้เข้ากับความรู้ที่มีอยู่ในส่วนของความจำ ซึ่งบางครั้งอาจมีการแก้ไขข้อมูลก่อนจากนั้นจะประเมินกลั่นกรองแยกแยะประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาและหาทางออกของปัญหาซึ่งปัญหาหนึ่ง ๆ อาจจะมีทางออกได้หลายทางโดยที่กระบวนการแก้ปัญหานั้นอาจจะใช้การคิดทั้งแบบเอกนัยและอเนกนัยสลับกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกอบวิทย์ พิริยะวัฒน์ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ใช้กลวิธีเมทาโคกนิชันในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ พบว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ยังมีผังกราฟิกซึ่งเป็นตัวช่วยให้นักเรียนสามารถมองภาพรวมของเนื้อหา โดยผู้สอนให้อิสระแก่นักเรียนที่จะสร้างสรรค์ ผลงาน ออกแบบผลงานเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจ จดจำได้ง่ายที่สุด (ทิศนา ขัมมณี, 2557) ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพิตรี อินนะ (2559) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยได้ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 6 ขั้นตอนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการการเรียนรู้ และค้นคว้าหาความรู้เพื่อสังเคราะห์ความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างคงทนถาวรตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2545) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาที่ตนเองศึกษา การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากการกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ แก่ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ Neufeld & Barrow (1974) และ Barrows (2000) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นผลจากการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่ผู้เรียนทำการสืบค้นเอง และสอดคล้องผลการวิจัยของ พิมพใจ เกตุการณ์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบกับ ผังกราฟิกเป็นการวาดแผนภูมิอย่างง่ายที่แสดงถึงเรื่องราวที่ผู้เขียนได้ศึกษาตามความรู้ความเข้าใจ แล้วเขียนออกมาเป็นแผนผังอย่างมีลำดับขั้น โดยใช้เส้นและคำเชื่อมโยง แสดงการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนเพื่อสรุป เนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถจดจำเนื้อหาความรู้นั้นได้อย่างยาวนานและคงทน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลผลข้อมูลของ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2544) กล่าวไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำงานของสมอง ซึ่งคลอสเมียร์ (Klausmeier) ได้อธิบายกระบวนการเก็บข้อมูลว่าจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยจำ เช่น การจัดกลุ่มคำ การทำความเข้าใจข้อมูล หรือการทำให้ข้อมูลมีความหมายโดยการสัมพันธ์สิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งเก่าที่เคยเรียนรู้มาก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการขยายความคิด (Elaborative Operations Process) ได้ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนวลจิตต์ เขาวงกิตพิงค์ (2557) ที่ได้กล่าวถึงการเขียนแผนผังกราฟิก (Graphic Organizer) ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนจัดระบบข้อมูลความรู้ใน กระบวนการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ใหม่จะพยายามนำข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงเข้ากับโครงสร้างความรู้เดิมในกระบวนการทางสมอง ทำให้นักเรียนสามารถเขียนข้อมูลที่ได้เรียนรู้ออกมาเป็นแผนผังตามความเข้าใจและสามารถตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของสุนิสา พูลเพิ่ม (2556) ที่ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิดและ แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันและหลังเรียนผู้เรียน มีคะแนนทั้งสามตัวแปรเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี เทพถิล (2561) ที่ได้ทำการศึกษา ผลการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก มีการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุนันธวิทยาการ) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ ผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการนำประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนค้นขึ้นมาสังเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาจนได้ ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (Hmelo & Evenson ,2000) ได้สนับสนุนว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการ พัฒนาทางสติปัญญา ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเกิดการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้าง สติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ นอกจากนั้นยังมีทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคล โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียน เกิดความขัดแย้งทางปัญหา และผลักดันให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ และนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับ ความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉนิชาพร ไหวดี (2562) ทั้งนี้การนำผังกราฟิก มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และเชื่อมโยงกับความรู้ในบทเรียนทำให้นักเรียนเกิดมโนคติที่ชัดเจน ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นคงทนและถาวร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสเชล (กิงฟ้า สันธวัช และสุจินต์ วิศวรรานนท์, 2557) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนคติ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้มโนคติได้อย่างมีความหมาย โดยการเชื่อมโยงความรู้กับสิ่งที่มีอยู่ในโครงสร้างของความรู้เดิม แล้วสร้างออกมาเป็นแผนผังของความเข้าใจอย่างมีลำดับขั้นตอนที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งจะ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเก็บความรู้ที่ได้นั้นไว้ในระยะยาวและเป็นความรู้ที่คงทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของณัฐธาดา เกียวกุล (2561) ที่ได้ทำศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es แผนผังมโนทัศน์ ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิก ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมค่อนข้างนาน โดยเฉพาะขั้นทำความเข้าใจปัญหา การค้นคว้าหาข้อมูล และการสังเคราะห์ความรู้ซึ่งเป็นขั้นที่การจัดการเรียนรู้ร่วมกับผังกราฟิก ดังนั้นครูต้องจัดระยะเวลาในการสอนให้มีความเหมาะสม จัดหาและอำนวยความสะดวกแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลให้กับนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
2. ครูพยายามจัดสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนโดยเลือกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันหรือเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและให้นักเรียนได้แสดงออกถึงการจัดการกับปัญหานั้นผ่านทางแผนผังหรือชิ้นงานและนำเสนอผลงานด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ
3. ในระหว่างการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นครูต้องใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสามารถค้นพบประเด็นปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ เพื่อให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและสร้างแผนผังออกมาได้ ถ้าครูไม่ใช้คำถามช่วยในแต่ละขั้นการเรียนรู้ นักเรียนจะใช้ เวลานานทำให้เวลาในการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ไม่เพียงพอ
4. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกไปใช้ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต เป็นต้น เพราะการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกไม่สามารถใช้กับทุกเนื้อหาและทุกรายวิชา เพราะการเลือกสถานการณ์และการเลือกใช้ผังกราฟิกต้องส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ และต้องสอดคล้องกับหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการศึกษาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น เพราะจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดขั้นสูงที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. ควรมีการศึกษาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกกับเนื้อหาอื่น ๆ ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และทำการวิจัยในระดับชั้นที่สูงกว่าเนื่องจากนักเรียนสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงสถานการณ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้ดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุ.
- กัญจนนา ลินทรัตนศิริกุล. (2561). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน**. (หน่วยที่ 9, น. 1-81). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และสุนันต์ วิสวธีรานนท์. (2557). พื้นฐานทางจิตวิทยาของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิทยาศาสตร์**. หน่วยที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีเมตาคognition ในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐรดา เกียวกุล. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โลกและ การเปลี่ยนแปลง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณิชพร ไหวดี. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิศนา ขมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขมมณี, ศิริชัย กาญจนวาสี, พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, ศรีนคร วิริยะสินธุ์, นวลจิตต์ เชาวกิตติพงศ์, และปัทมศิริ ธีรานุรักษ์. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- นวลจิตต์ เชาวกิตติพงศ์. (2557). การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์2. ใน **ประมวลชุดวิชาสารัตถะวิทยวิธีและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์**. (หน่วยที่ 9 น.24-30). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ). (2562). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR)**. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนวัดสุคันธาราม (สุคันธวิทยาการ).
- พิมพ์ใจ เกตุการณ์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติ
-

- ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based
Learning). วารสารวิชาการ. 5(2): 11-17.
- มยุรี เทพลิล. (2561). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับ ผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562. [ออนไลน์],
เข้าถึงได้จาก: [http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/
School/ReportSchoolBySchool.aspx?mi=2](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/School/ReportSchoolBySchool.aspx?mi=2) (2563, 2 ธันวาคม).
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์. (2555). พัฒนทักษะ
การคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควรรณคดี.
- สุนิสา พูลเพิ่ม. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติ
ต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิดและแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพิตรี อินนะ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัด
การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา
เป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Barrow, H. S. (2000). **Problem-based learning applied to Medical Education.**
Revised edition. Illinois: School of Medicine, Southern Illinois University.
- Guilford, J. P. (1967). **The Nature of Human Intelligence.** New York: McGraw-Hill.
- Hmelo, C. E., & Evensen, D. H. (2000). **Problem-Based Learning A Research
Perspective on Learning Interaction.** New York: Routledge Taylor &
Francis Group.
- Neufeld V. R., Barrow H. S. (1974). "The McMaster philosophy": An approach to
medical education. **Journal of Medical Education**, 49(11): 1040-1050.
- Weir, J. J. (1974). Problem Solving is Everybody's Problem. **The Science Teacher.**
41(4): 16-18.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิก
และการสนทนาออนไลน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม และความสามารถในการคิด
วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง
(ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE EFFECTS OF 7E INQUIRY INSTRUCTION WITH GRAPHIC ORGANIZERS
AND ONLINE DISCUSSIONS ON SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT IN THE
TOPIC OF GENETICS AND ANALYTICAL THINKING ABILITIES OF GRADE 9
STYDENTS AT WAT TANG KLANG (PRACHASAMUKKEEUPRATHUM)
SCHOOL IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ปรานค์ทิพย์ หมั่นกิจ^{1*} ดวงเดือน สุวรรณจินดา¹ และทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์¹
Prangtip Mankij^{1*} Duongdearn Suwanjinda¹ and Tweesak Chindanurak¹

Received : 1 August 2021

Revised : 12 October 2021

Accepted : 12 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master of Education on Science Education, School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Prangtip230836@gmail.com

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม จำนวน 6 แผน โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.48-4.81 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพที่มีความเหมาะสมมาก 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าความยาก (p) เท่ากับ 0.40-0.73 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.25-0.87 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 3) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าความยาก (p) เท่ากับ 0.40-0.73 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.22-0.78 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมาย

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ผังกราฟิก การสนทนาออนไลน์
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) compare science learning achievement in the topic of Genetics of Grade 9 students before and after learning using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions; (2) compare science learning achievement in the topic of Genetics of the students after learning using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions with the 75% criterion; and (3) compare analytical thinking abilities of the students before and after learning using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions.

The research sample was 17 Grade 9 students in an intact classroom of Wat Tang Klang (Prachasamukkeeuprathum) school in Phra Nakhon Si Ayutthaya province during the first semester of the 2020 academic year, obtained from purposive sampling. The research instruments comprised (1) 7E inquiry with graphic organizers and online discussions instruction plans, (2) a of science learning achievement test with index of difficulty range from 0.40-0.73, index of discrimination range from 0.25-0.87, and reliability at 0.75, and (3) an assessment scale for analytical thinking abilities with index of difficulty range from 0.40-0.73, index of discrimination range from 0.22-0.78, and reliability

at 0.77. The data was statistically analyzed using the mean, standard deviation, and sign test.

The research findings indicated that (1) the post science learning achievement of the students who learned using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions was higher than their pre-learning at the .05 level of statistical significance; (2) the science learning achievement of the students who learned using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions was higher than the 75% criterion at the .05 level of statistical significance; and (3) the analytical thinking abilities of the students after using 7E inquiry instruction with graphic organizers and online discussions were higher than those of before at the .05 level of statistical significance.

Keywords: 7E Inquiry Instruction, Graphic Organizers, Online Discussions, Science Learning Achievement, Analytical Thinking Abilities

บทนำ

ประเทศไทยพัฒนาเข้าสู่สังคมนวัตกรรม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผลงานวิจัยและพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้น รวมทั้งให้ความสำคัญ โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้าน (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) รวมถึงด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องด้วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ รวมถึงวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่งผลให้เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 (ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, 2558) และเนื่องจากการวิเคราะห์เป็นการคิดขั้นสูง เริ่มต้นการคิดขั้นสูงอื่น ๆ ซึ่ง ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีระบบ (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์, 2557) ดังนั้น การคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญมากขึ้นในสังคมของไทยปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ยังคำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั่นคือการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมสามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งการเตรียมเยาวชนของชาติให้สามารถเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพที่มุ่งเน้นให้เยาวชนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดควบคู่ไปกับการส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในห้องเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 และธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น ซึ่งนักการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ขึ้นมา 2 ขั้น จากวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น ของการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เพื่อป้องกันการละเลยในเรื่องความรู้เดิมของผู้เรียนซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และผู้เรียนควรได้รับการประเมินและขยายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ขั้นตอนในวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 7 ขั้น ได้แก่ ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินความรู้ และขั้นใช้ความรู้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551) การสอนตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้มีความสนใจและสนุกกับการเรียน และยังสามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่ การสร้างประสบการณ์ของตนเอง และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิมของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูละเลยไม่ได้ และการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่านักเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อน ก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดนั้นก็คือการใช้ผังกราฟิกเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเทคนิคการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมีความน่าสนใจที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะผังกราฟิก มีรูปแบบที่หลากหลายที่จะสามารถช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เป็นการประมวลความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม ที่สามารถมองเห็นได้และอธิบายได้ชัดเจน สามารถช่วยผู้เรียนให้ได้คิดและเกิดความคิดได้เป็นอย่างดี (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556) และเนื่องด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันทำให้การจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ส่งผลอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนในปัจจุบันและวิธีการสอนที่จะเกิดขึ้น รวมถึงกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน การใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนส่งผลต่อความตั้งใจในการเรียน การมีส่วนร่วม ความสนุก ตลอดจนเพิ่มแรงจูงใจในการเข้าชั้นเรียน (วิชัย พัวรุ่งโรจน์, ภัทร์พงศ์ พงศ์ภัทรกานต์ และสุชาติ พรหมโคตร, 2558) ซึ่งการสนทนาออนไลน์ (Chat) พูดคุยผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป เช่น Facebook,

Line สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ผ่านสมาร์ทโฟน โดยเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากสามารถปรึกษาหรือขอคำแนะนำผ่านการพิมพ์กันได้ง่าย (ปริยวิศว์ ชูเชิด และพฤกษ์ภูมิ อีรานูตร, 2560)

จากแบบบันทึกผลการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) ปีการศึกษา 2560 - 2562 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียนในด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา พบว่า ผลการประเมินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57, 3.61 และ 3.44 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับผลการประเมินด้านอื่น ๆ ในประเด็นมาตรฐานเดียวกัน (รายงานการประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) ประจำปีการศึกษา 2560 - 2562) อีกทั้งจากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) ในสาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต มาตรฐาน ว 1.2 ซึ่งเป็นเนื้อหา เรื่อง พันธุกรรม พบว่า ปีการศึกษา 2560, 2561 และ 2562 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.44, 28.57 และ 40.00 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปีการศึกษา 2560 - 2562 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 จึงจัดเป็นสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องเร่งแก้ปัญหาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้น โดยนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนที่จะเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงต่อไป และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 17 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง พันธุกรรม จากหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก และการสนทนาออนไลน์
 - 1.2 วิเคราะห์การใช้ผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดทำโครงสร้างบทเรียนโดยการวิเคราะห์เนื้อหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พันธุกรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ จำนวน 18 ชั่วโมง
 - 1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิก และการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม ตามโครงสร้างการสอน จำนวน 6 แผน และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
 - 1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ไปหาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามแบบวัดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ให้ความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 แผน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.48 – 4.81 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพที่มีความเหมาะสมมาก

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงตามคำแนะนำให้เสร็จสมบูรณ์แล้วไปใช้ยังกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รวมทั้งเทคนิคและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ข้อสอบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

2.3 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับระดับพฤติกรรมโดยใช้ค่า IOC: Index of Item Objective Congruence) ข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป มีจำนวน 55 ข้อ ไม่ผ่าน 5 ข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป เพียง 30 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ที่ปรับปรุงแล้ว ทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่เรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยพิจารณาข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) มากกว่า 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.73 ผลการหาค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.87 พบว่าข้อสอบที่มีคุณภาพค่า (p) และ (r) ผ่าน มีจำนวน 47 ข้อ ไม่ผ่าน 13 ข้อ คัดเลือกแบบทดสอบไปใช้จริง 30 ข้อ

2.5 เมื่อคัดเลือกแบบทดสอบแล้ว หาค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบทดสอบ ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ได้ไม่ต่ำกว่า 0.60 (กัญญา ลินทรต้นศิริกุล, 2557) จากนั้นจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ที่คัดเลือกและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว จำนวน 30 ข้อ ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและขอบเขตของการคิดวิเคราะห์ ตามแนวคิดของบลูม (นวลจิตต์ เชาวศิริตพงศ์, 2557) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.2 สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์แบบวัด (การวิเคราะห์ความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 30, การวิเคราะห์ความสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 28.33 และการวิเคราะห์หลักการคิดเป็นร้อยละ 41.67) จำนวน 1 ฉบับ เป็นปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

3.3 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับระดับพฤติกรรมโดยใช้ค่า IOC: Index of Item Objective Congruence) ข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป มีจำนวน 50 ข้อ ไม่ผ่าน 10 ข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป เพียง 30 ข้อ

3.4 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ปรับปรุงแล้ว ทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยพิจารณาข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) มากกว่า 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการหาค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.73 ผลการหาค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22 - 0.78 พบว่าข้อสอบที่มีคุณภาพค่า (p) และ (r) ผ่านมีจำนวน 42 ข้อ ไม่ผ่าน 18 ข้อ คัดเลือกแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปใช้จริง 30 ข้อ

3.5 เมื่อคัดเลือกแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แล้ว หาค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบทดสอบ ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ได้ไม่ต่ำกว่า 0.60 (กัญญา ลินทรรัตน์ศิริกุล, 2557) จากนั้นจัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่คัดเลือกและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว จำนวน 30 ข้อ ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองช่วงเดือนกันยายนและตุลาคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม จำนวน 30 ข้อ และวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับ ผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม จำนวน 6 แผน รวมเวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรมจำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบเครื่องหมาย (sign test)
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการทดสอบเครื่องหมาย

4. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบเครื่องหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC), ค่าความยาก (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยง ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (กัญจนา ลินทรตันศิริกุล, 2557)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การหาค่า Sign test (2 Related Samples)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.65 และหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 25.88 จากคะแนน 30 คะแนน ซึ่งพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจากการทดสอบการทดสอบค่า Sign test (2 Related Samples) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนก่อนเรียน คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 17 คือ นักเรียน จำนวน 17 คน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญ เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p.
ก่อนเรียน	17	15.65	2.94	0	17	0	.000*
หลังเรียน	17	25.88	1.93				

*p < .05

2. การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 (22.5 คะแนน) จำนวน 17 คน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 25.88 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.93 และการทดสอบค่า Sign test (one Sample) เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 75 คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 17 คือนักเรียนจำนวน 17 คน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญ เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75	$\bar{X}$	S.D	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p.
หลังเรียน	17	30	22.5	25.88	1.93	0	17	0	.000*

*p < .05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 10.76 และหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 21.53 จากคะแนน 30 คะแนน ซึ่งพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจากการทดสอบการทดสอบค่า Sign test (2 Related Samples) ของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่าคู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงลบ (Negative Differences) มีค่าเท่ากับ 0 คือ ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนก่อนเรียน คู่ทดสอบที่แตกต่างเชิงบวก (Positive Differences) มีค่าเท่ากับ 17 คือนักเรียนจำนวน 17 คน มีคะแนนหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และคู่ทดสอบที่ไม่แตกต่าง (Ties) มีค่าเท่ากับ 0 คือไม่มีนักเรียนคนใดที่มีคะแนนเท่าเดิม และระดับนัยสำคัญ เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา
ความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์

ความสามารถ ในการคิด วิเคราะห์	n	$\bar{X}$	S.D.	Negative Differences	Positive Differences	Ties	p.
ก่อนเรียน	17	10.76	4.21	0	17	0	.000*
หลังเรียน	17	21.53	2.00				

*p < .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 จึงแสดงว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มาประยุกต์ใช้กับเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก และยังนำมารวมการสนทนาออนไลน์อีกด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีลักษณะเด่น คือ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังมุ่งให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยการลงมือสืบเสาะ ค้นหาสิ่งต่าง ๆ จากการสำรวจ ตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด ทำให้เกิดความเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมั่นคง การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ยังได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน โดยการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน นอกจากนี้ยังเน้นให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเข้ามาเป็นเทคนิคร่วมด้วยนั้น เพื่อเป็นการช่วยฝึกนักเรียนให้ได้คิดวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เป็นการประมวลผลความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นได้และอธิบายได้ชัดเจน ซึ่งจะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้เป็นอย่างดี จัดจำความรู้อย่างเป็นระบบ และยาวนาน ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้นำการสนทนาออนไลน์ เข้าเสริมเป็นเทคนิคร่วมอีกอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการประเมินความรู้และทักษะ

ของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างกลุ่มสนทนาในเฟซบุ๊ก เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนนอกห้องเรียน ในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนของเรื่องนั้น ๆ เช่น ครูตั้งคำถามปลายเปิดในประเด็นต่าง ๆ หรือสถานการณ์ที่กำหนดได้ ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามโดยการแสดงความคิดเห็น ซึ่งการนำลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้เทคนิคผังกราฟิก และเสริมด้วยการสนทนาออนไลน์ลงในชั้นประเมินผล และขั้นการใช้ความรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา พันธุ์พุกษา และคณะ (2559) ที่ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา อันภักดี (2558) ที่ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีผลคะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 จึงแสดงว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ซึ่งสอดคล้องกับประสาธน์ เนืองเฉลิม (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง ให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาสาระการจัดลำดับเนื้อหา โดยครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยกระตุ้นนักเรียน มาประยุกต์ใช้กับเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่จะช่วยให้ผู้เขียนมองเห็นภาพรวมของงานเขียน มองเห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนของเนื้อหาต่อการเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิดของตนออกมา และยังนำมา ร่วมกับการสนทนาออนไลน์อีกด้วย เพื่อให้เข้ากับการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จะเน้นให้การเรียนรู้จากการปฏิบัติ ส่งเสริมการลงมือกระทำ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทักษะการคิดอย่างมีขั้นตอน ร่วมกับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและได้รับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ จึงได้มีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์มาใช้ประกอบในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ บุรินทร์โกษฐ์ (2561) ที่ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้แผนผังโน้ตสโนว์ เรื่อง น้ำและอากาศ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึง

เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

3. จากการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ เรื่อง พันธุกรรม พบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 จึงแสดงว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการเขียนผังกราฟิกนั้น เป็นทั้งรูปแบบและเทคนิคการสอนที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไปสู่การสร้างคำอธิบายหรือข้อสรุป ซึ่งทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ มาประยุกต์ใช้กับเทคนิคการเรียนรู้สมัยใหม่โดยการสนทนาออนไลน์ เพื่อเป็นประเมินความรู้ ความเข้าใจนักเรียน และการนำความรู้ไปใช้ ในประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ตามบทเรียน เป็นการเสริมสร้างและกระตุ้นกระบวนการคิดและการเรียนรู้อีกครั้ง เช่น ในขั้นประเมินความรู้ เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้ อะไรบ้าง อย่างไรมากน้อยเพียงใด โดยครูให้นักเรียนเขียนผังกราฟิก (ผังความคิด ผังต้นไม้ ผังเรียงลำดับ) เพื่อเป็นการตอบคำถามหรือสรุปและอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจของตนเอง จากกิจกรรมสำรวจ ตรวจสอบ จากเนื้อหาบทเรียนของเรื่องนั้น ในขั้นนี้มีการสนทนาออนไลน์ เป็นการเพิ่มช่องทางการประเมินความรู้และทักษะของนักเรียน และในขั้นใช้ความรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาใช้ ร่วมกับการฝึกทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มาใช้ในการแก้ปัญหาหรืออธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่อยู่นอกห้องเรียนหรืออยู่ในชีวิตจริง โดยครูสร้างกลุ่มสนทนาในเฟซบุ๊ก เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนนอกห้องเรียน ในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนของเรื่องนั้น เช่น ครูอาจตั้งคำถามปลายเปิดในประเด็นต่าง ๆ หรือสถานการณ์ที่กำหนดได้ ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามโดยการแสดงความคิดเห็น ในอีกลักษณะหนึ่งที่ไม่ใช่แค่การเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา มาป๋อง (2559) ที่ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สูงกว่าของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณกร บัวเพชร (2561) ที่ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 7E ร่วมกับการเขียนผังกราฟิก เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

หาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ในการจัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้าเลือกเนื้อหาบทเรียนให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับรูปแบบของผังกราฟิกชนิดนั้น ๆ ตามความเหมาะสมและยืดหยุ่นกิจกรรมตามความเหมาะสมเนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เวลาค่อนข้างมาก

2. ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับการสนทนาออนไลน์ การถามคำถามครูควรใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ในการสนทนาออนไลน์ และที่สำคัญควรคำนึงถึงความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาออนไลน์ ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังกราฟิกในชั้นอธิบายและลงข้อสรุปกับชั้นประเมินความรู้ และใช้การสนทนาออนไลน์ร่วมในชั้นประเมินความรู้กับชั้นใช้ความรู้ การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ ในขั้นตอนการสอนชั้นอื่น ๆ เช่น ชั้นตรวจสอบความรู้เดิม ชั้นสร้างความสนใจ ชั้นสำรวจและค้นหา และชั้นขยายความรู้ เป็นต้น

2. งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจนักเรียน การนำความรู้ไปใช้ และการวิเคราะห์ในเนื้อหาเรื่องพันธุกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับการสนทนาออนไลน์ เพื่อเป็นประเมินความรู้ ความเข้าใจนักเรียน การนำความรู้ไปใช้ และการวิเคราะห์ ในประเด็นเนื้อหาอื่น ๆ ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

3. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังกราฟิก และการสนทนาออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหา เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ความคงทนในการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาเพิ่มเติมนี้จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์มากขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนทางด้านวิชาวิทยาศาสตร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล. (2557). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน**. (หน่วยที่ 9, น. 1-81). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิตติมา พันธุ์พุกษา, เชษฐ ศิริสวัสดิ์, รัตนาภรณ์ จินดาสวัสดิ์ และวัชรพร ฟองจันทร์. (2559). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวลจิตต์ เขาวีร์ติพงศ์. (2557ก). **การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ 2. ในประมวลชุดวิชาสารัตถะวิถีชีวิตและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์** (หน่วยที่ 9 น. 24-30). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นวลจิตต์ เขาวีร์ติพงศ์. (2557ข). **คิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนวัดทางกลาง(ประชาสามัคคีอุปถัมภ์). (2560). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR)**. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนวัดทางกลาง(ประชาสามัคคีอุปถัมภ์).
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค พรินต์.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2550). **การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น**. วารสารวิชาการ. 10(4): 25 - 30.
- ปริญญา อันภักดี. (2558). **การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ วิชา IPST-Micro-BOX ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรีวิศว์ ชูเชิด และพุกษ์ภูมิ ธีรานุตร. (2560). **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 3G หรือ 4G ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3(3): 84-93.
- ปวีณกร บัวเพชร. (2561). **ผลการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 7E ร่วมกับการเขียนผังกราฟิก เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย พัวรุ่งโรจน์ ภัทร์พงศ์ พงศ์ภัทรกานต์ และสุชาดา พรหมโคตร. (2558). **แนวโน้มวิธีการเรียนการสอนยุคใหม่ด้วยเครื่องมือประเมินผลระหว่างเรียนออนไลน์**. เลย: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย: 43-65.
- ศศิเทพ ปิติพรเทพิน. (2558). **การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21**. สมุทรปราการ: เนว่าเอ็ดดูเคชั่น.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐาน O-NET) ชั้นม.3 ปีการศึกษา 2560-2562. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.niets.or.th/th/catalog/view/213>. (2563, 25 มีนาคม)
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551) คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน
วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสองพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. กรุงเทพฯ:
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.
2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสาวภา มาป๋อง. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E
ร่วมกับผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถ
ด้านการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุไรวรรณ บุรินทร์โกษฐ์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
ร่วมกับการใช้แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง น้ำและอากาศ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คุณลักษณะของผู้นำและความต้องการบริการสาธารณะของประชาชน ต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

LEADER'S CHARACTERISTICS AND PEOPLE DEMAND ON PUBLIC SERVICE PROVIDED by NAKHON RATCHASIMA PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

อนิรุท พิพัฒน์ประภา^{1*} และสุกานดา กลิ่นขจร¹
Anirut Pipatprapa¹ and Sukanda Klinkajon¹

Received : 27 July 2021

Revised : 13 November 2021

Accepted : 24 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ) และเปรียบเทียบความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,437 คน วิเคราะห์โดยค่าความถี่ ร้อยละ และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าที่และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Least-Significant Difference: LSD

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้นำ มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ รองลงมาคือ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมบนพื้นฐานความถูกต้อง ตามลำดับ ความต้องการการบริการสาธารณะของประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม รองลงมาคือให้ความสำคัญด้านการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามลำดับ สำหรับการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีปัจจัยทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีความต้องการต่อความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้นำ การบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

¹Management Department, Business Administration Faculty,
Rajamangala University of Technology Isan

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Anirut.pi@rmuti.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to study leader's characteristics and compare people demand on public service provided of Nakhon Ratchasima provincial administrative organization (NRPAO), classified by demographic data. Questionnaire as a tool to collect data from 1,437 respondents in Nakhon Ratchasima province. As for data analysis, frequency, percentage, mean, and standard deviation were employed and hypothesis testing by using t-test and F-test one way analysis of variance. If significant differences were found, Least Significant Difference: LSD was applied.

The results of this research indicated that the leader's characteristic of Nakhon Ratchasima province based on people's point of view can be listed as consensus oriented, transparency, and rule of law, respectively. For public service requirement, human resource and social factor are the highest and followed by good governance, natural resources and environment, infrastructure development, and economic development, respectively. Results of hypothesis testing showed that people with differences in demographic factors such as age, status, education, and income expressed the needs for public service of Nakhon Ratchasima province of NRPAO significantly difference at the 0.05 level.

Keywords: Leader Characteristic, Public Service, Nakhon Ratchasima Provincial Administrative

บทนำ

การให้บริการสาธารณะ (Public Services Provision) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือบริการที่รัฐจัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม โดยกิจกรรมสาธารณะนั้นจะต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขคือ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล อันได้แก่ รัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้การจัดบริการสาธารณะ ยังเป็นการบริหารและดำเนินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วไป โดยการจัดบริการสาธารณะจะเป็นไปในลักษณะของการที่มีองค์กรหรือหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ ผู้บริการทำหน้าที่ปฏิบัติการรับใช้ อำนาจความสะดวก แก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการ ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ทั้งนี้การจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น (Local Services Provision) คือ การบริหารและดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติการรับใช้และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการและการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยการดำเนินการบริหารจะเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชน (ภิกษุศักดิ์ กัลยาณมิตร และคณะ, 2561)

การบริหารจัดการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้นำและ ผู้เกี่ยวข้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่ต้องวางแผนปรับวิธีและสร้างเสริมเติมเต็มและพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงาน

โครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องและตรงตามบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ (Redesigns) โดยการปรับสภาพแวดล้อมการทำงาน และ วัฒนธรรมองค์การแบบใหม่ เน้นความคล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้น การเสริมเทคโนโลยี (Retools) ลดการใช้เอกสารและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทดแทนมาปรับใช้เพื่อเอื้อต่อการเข้าถึงและ ลดการใช้ทรัพยากร รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากร (Retrains) บุคลากรของภาครัฐต้องมีสมรรถนะในการทำงาน ในหลายด้าน เช่น การสื่อสาร ความรู้ ทักษะ และความฉลาดรอบด้าน และผู้นำต้องเป็นผู้ซึ่ง นำจิตวิทยาสังคมผสมกับหลักมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) เพื่อสร้างความรักความผูกพันที่ดี ร่วมกันของบุคลากรในองค์กร และตอบสนองผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อ ความต้องการ (พิชญ์นิชา พรรณศิลป์ และคณะ, 2558)

จากข้อมูลข้างต้นเพื่อให้มีการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ มีระบบการกำกับดูแลและมีความ รับผิดชอบต่อส่วนรวมและชุมชน ในการกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นประชาชน ผู้รับบริการ คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและคำนึงถึงความพอใจของผู้รับบริการขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จึงได้จัดทำวิจัย คุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) และความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมีคุณลักษณะในเรื่องของการเป็นผู้นำ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตย ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และความเป็นธรรมบนพื้นฐานความถูกต้อง และมีมุมมองของของประชาชน ที่มีความต้องการการบริการ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ความต้องการการบริการสาธารณะ ความต้องการ ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม ด้านบริหารการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.)
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการบริการสาธารณะ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา มีจำนวนทั้งสิ้น 2,102,540 ราย (สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย, 2563) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ วิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1977) อ้างใน (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553) ที่ระดับ

ความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 จึงได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 665 ชุด และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการจัดเก็บข้อมูล จึงได้มีการเก็บข้อมูลเพิ่มเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,500 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการบริการสาธารณะของประชาชน สำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ด้วยวิธีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัย 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และทำการหาคำนวนค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.807 - 0.895 โดยการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือที่ยอมรับได้ คือ 0.70 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และบุคคลที่จะถูกสุ่มนั้นจะต้องผ่านเกณฑ์ตามที่คุณวิจัยได้กำหนดไว้ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง และมีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่เขตจังหวัดนครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ และทำการทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีการทดสอบเปรียบเทียบค่าที (t-test for Independent Samples) ในการจำแนกปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ตามเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test One Way Analysis of Variance) ในการจำแนกปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Least-Significant Difference: LSD

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.9 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 44.1 โดยมีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 38.9 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 25.4 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.5 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 19.2 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 31.0 พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 และมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนประมาณ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.0 และมีรายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.7 และผลการศึกษาคูณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) ที่พึงประสงค์

คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีภาวะผู้นำ	1,018	70.8
2. มีเมตตาไม่อคติ	683	47.5
3. เป็นธรรม บนพื้นฐานความถูกต้อง	763	53.1
4. รอบรู้มีข้อมูลที่ทันสมัย	602	41.9
5. รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่	657	45.7
6. รู้จักประนีประนอม และยืดหยุ่น ลดความขัดแย้ง	654	45.5
7. เป็นนักคิดวิเคราะห์	512	35.6
8. มีความคิดสร้างสรรค์	643	44.7
9. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	761	53.0
10. มีความเป็นประชาธิปไตย	799	55.6
11. มีความสามารถในการสื่อสาร	601	41.8
12. ทักษะการทำงานเป็นทีม	530	36.9
13. กระจายอำนาจ	459	31.9
14. มีการทำงานเชิงรุก	403	28.0
15. โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	796	55.4
16. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิด	445	31.0
17. มีความคิดที่เป็นระบบ	498	34.7
18. รู้จักใช้เทคโนโลยี	522	36.3

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) มีคุณลักษณะในเรื่องของการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาคือ มีความเป็นประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 55.6 และมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ คิดเป็นร้อยละ 55.4 ในขณะที่คุณลักษณะผู้นำขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) ในด้านมีการกระจายอำนาจ คิดเป็นร้อยละ 31.9 มีความสามารถในการเชื่อมโยงความ คิดเป็นร้อยละ 31 และมีการทำงานเชิงรุก คิดเป็นร้อยละ 28 มีความต้องการน้อยที่สุด

ผลการศึกษาความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ความต้องการบริการสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.31	0.79	มากที่สุด
2. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	4.24	0.82	มากที่สุด
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.32	0.78	มากที่สุด
4. ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม	4.36	0.76	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารการปกครอง	4.35	0.78	มากที่สุด
รวม	4.32	0.79	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ภาพรวมผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และความต้องการการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.79) และแสดงเป็นรายด้านตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) ด้านการบริหารการปกครอง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.78) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.78) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.79) และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการสรุปการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการบริการสาธารณะของ
ประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

ความต้องการสาธารณะ	ข้อมูลทั่วไป (ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์)					
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้
1. การพัฒนา ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน	0.14	0.00**	0.70	0.06	0.22	0.00**
2. การพัฒนา ด้าน เศรษฐกิจ	0.48	0.36	0.12	0.13	0.082	0.00**
3. ด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	0.26	0.18	0.01*	0.01**	0.51	0.00**
4. ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม	0.93	0.01**	0.02*	0.02*	0.61	0.00**
5. ด้านบริหาร การ ปกครอง	0.93	0.08	0.02*	0.00**	0.88	0.00**

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าเปรียบเทียบความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ และอาชีพ ไม่มีผลต่อความต้องการสาธารณะของประชาชน สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพ และระดับการศึกษามีผลต่อความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม และด้านบริหารการปกครอง ในขณะที่ปัจจัยด้านรายได้มีความแตกต่างกันในทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Least-Significant Difference: LSD ดังนี้

อายุ พบว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมีความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม มากกว่าคนที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพ พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพโสด และสมรส มีความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม และด้านบริหารการปกครอง มากกว่าคนที่มีความสถานภาพหย่า/หม้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษา พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านบริหารการปกครอง มากกว่าคนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ถึงต่ำกว่า ป.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้ พบว่าประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีความต้องการในทุกด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม และด้านบริหารการปกครองน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำองค์การปกครองท้องถิ่น (อบจ.) ที่พึงประสงค์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) มีคุณลักษณะในเรื่องของการเป็นผู้นำมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กวี วงศ์พุด (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องเป็นจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม โดยเปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง ดังนั้น ประชาชนจึงให้ความสำคัญกับเรื่องของผู้นำมาก เพราะ ชุมชนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้นย่อมเกิดจากพฤติกรรมของผู้นำที่ดี (de Hoogh, den Hartog and Koopman, 2005) อีกทั้ง Bass (1985) ได้อธิบายถึงลักษณะของ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นผู้มีความริเริ่มหรืออิทธิพลเชิงอุดมคติ เป็นบุคคล ที่มีการมุ่งใจเพื่อสร้างแรงดลใจ มีการกระตุ้นทางปัญญาแก่ผู้ร่วมงาน และ คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ ลักษณะของผู้นำที่ดีควรมีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความเป็นธรรมบนพื้นฐานความถูกต้อง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเมตตาไม้อคติ รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีความประนีประนอมและยืดหยุ่น ลดความขัดแย้ง มีความคิดสร้างสรรค์ รอบรู้มีข้อมูลที่ทันสมัย มีความสามารถในการสื่อสารตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุณิชา พรหมศิลป์และคณะ (2558) และมีทักษะการทำงานเป็นทีม รู้จักใช้เทคโนโลยี มีความคิดที่เป็นระบบ มีการกระจายอำนาจ มีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิด และมีการทำงานเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonleang et al. (2011) ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า ผู้นำจะต้องมีทักษะหลายๆ ด้าน ตลอดจนการเป็นผู้นำที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบและใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลากร สุ่มโคโล ปรียัติ วรเมธี และคณะ (2561) ผู้นำต้องมีการปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อการบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนมีความต้องการการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานประชาชนมีความต้องการในเรื่องการก่อสร้างและการบำรุงรักษานถนนทางเท้าและท่อน้ำประปามากที่สุด รองลงมาจะเป็นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจประชาชนมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและสร้างจุดท่องเที่ยวใหม่ในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประชาชนมีความต้องการในเรื่องการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมท้องถิ่นและสนับสนุนให้จังหวัดเป็นเมืองที่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม ประชาชนมีความต้องการในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การส่งเสริมสุขภาวะของประชาชน ด้านบริหารการปกครองตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมสันต์ อยู่เย็น (2559) ที่พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพัฒนาสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาและบริหารจัดการและด้านการพัฒนาการสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก อีกทั้งประชาชนมีความต้องการใน 4 ประเด็นเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ผู้นำที่มีการบริหารงานโดยความโปร่งใสอาศัยหลักธรรมาภิบาล 2) มีศูนย์บริการร้องทุกข์ของประชาชนที่สะดวกต่อการติดต่อเข้ารับบริการ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การให้มีโอกาสเสนอ

ความคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ เป็นต้น และ 4) การนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การให้ข่าวสาร และการตรวจสอบการทำงานเพื่อความสะดวกรวดเร็วและโปร่งใส รองลงมาคือผู้นำในท้องถิ่นที่ลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ไปติดต่อ งาน บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งสอดคล้องกับ บรรเจิด เจริญเวช (2552) ที่พบว่า ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบไปด้วย ผู้นำต้องมีความเสมอภาค โปร่งใส มี คุณธรรม ทำงาน โดยเน้นคุณภาพงาน คำนึงถึงคุณค่าและความ ต้องการของประชาชน คำนึงถึง กระแสโลกและการเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบสูง มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ คิดเชิงรุก ทำงานแบบผสมผสาน และหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ก็เป็นลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อ การพัฒนาองค์การเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การเปรียบเทียบความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความต้องการ สาธารณะไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความ ต้องการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิชา ทศตา และคณะ (2558) พบว่า ประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับความคาดหวัง ที่มีต่อการบริหารงานสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังที่มีต่อการบริหารงานสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลสามตำบล อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลของการศึกษาวิจัยซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะในเรื่องของการเป็นผู้นำ ความเป็น ประชาธิปไตย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความเป็นธรรมบนพื้นฐานความถูกต้อง และมี เมตตาไม่อคติ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อนั้นหน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับโดยการอบรมให้กับผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาล รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดในการบริหารจัดการที่มีความ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่มีความชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับการทำงานในแต่ละระดับ ขึ้นซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างคุณลักษณะของผู้นำให้เกิดขึ้นในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นสำหรับการเป็นผู้บริหารองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ควรมีการวางแผนการพัฒนาศักยภาพของผู้นำขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้ สอดคล้องกับการเป็นผู้บริหารแต่ละระดับ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ

ในการทำงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหารองค์การส่วนท้องถิ่น

3. สำหรับความต้องการของประชาชนต่อคุณลักษณะของผู้นำ ซึ่งต้องการให้ผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องมี และสามารถสื่อสารให้กับประชาชนได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านนโยบาย และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม จะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในตัวของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้นำจะต้องลงพบปะประชาชนเพื่อรับทราบปัญหา หรือติดตามผลการดำเนินงานชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่าประชาชนต้องการผู้นำที่พร้อมจะอยู่กับประชาชน ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหาจริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สำหรับความต้องการสาธารณะที่ประชาชนต้องการด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม โดยการให้ความสำคัญกับอาสาสมัครชุมชน โดยการดึงพลังของประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่วนกลางจะต้องมีหน่วยงานกลางเพื่อประสานงานร่วมในการวางแผน ดำเนินการ และติดตามผลการดำเนินงานของชุมชนที่เป็นระบบโดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การแก้ไขปัญหาหาเสพติด การส่งเสริมสุขภาวะของประชาชน เป็นต้น

2. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การให้มีโอกาสเสนอความคิดเห็น ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การให้ข่าวสาร และการตรวจสอบการทำงานเพื่อความสะดวกรวดเร็วและโปร่งใส

3. การพัฒนาพื้นที่ พักผ่อน ท่องเที่ยวใหม่ และลานกิจกรรมคนรุ่นใหม่ในทุกพื้นที่ของจังหวัด เพื่อสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคมและการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและพัฒนาต่อยอดเป็นเมืองแห่งกีฬาและกิจกรรมคนรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบโดยดึงเอาเอกลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมาเป็นต้นแบบและผสมผสานกับศิลปะแบบผสมผสานในรูปแบบใหม่ อาจมีการนำพลังคนรุ่นใหม่ หรือจากมหาวิทยาลัยในจังหวัดมาร่วมกันออกแบบ และพัฒนาจะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาการเกษตรที่ทันสมัย โดยการพัฒนาร่วมกับสถาบันการศึกษาในจังหวัดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ รวมถึงส่งเสริม OTOP ชุมชน สินค้าเกษตรและผลักดันให้ได้มาตรฐานตลาดและเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตร

5. การพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน การขนส่งโลจิสติกส์ และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยการระดมความคิดของนักธุรกิจของจังหวัดในการร่วมพัฒนา เช่น การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนภายในจังหวัดเพื่อลดปัญหาการจราจร และมลพิษ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจอาจมีการนำแนวคิดจากการศึกษาวิจัยนี้ไปทำการศึกษาเพิ่มเติมกับการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำและความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาทำการพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและมีความเหมาะสม

2. ผู้สนใจอาจมีการศึกษาคูณลักษณะของผู้นำและความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนต้องค้บริหารส่วนจังหวัดในรูปแบบของงานวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นเชิงลึกมากขึ้นเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พุด. (2539). **ภาวะผู้นำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
- เกษมสันต์ อยู่เย็น. (2559). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**. 8(1): 172-180.
- บรรเจิด เจริญเวช. (2552). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ. 2548 จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- วารสารการพัฒนาท้องถิ่น**. 4(1): 176-188.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2553). **ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- พลากร สมงคลโล ปรียัติ วรเมธี สยามพร พันธไชย และไทยน้อย สलगสิงห์. (2561). ภาวะผู้นำท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 5(1): 194-213.
- พิชญ์นิชา พรธณศิลป์ สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2558). บทบาทของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 3(2): 146-161.
- ภิกค์ศักดิ์ กัลยาณมิตร เอก ศรีเชลียง ดรณศักดิ์ ตรียะลาภะ และไพทัศน์ มาลา. (2561). แนวทางการบริการสาธารณะเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการบริการที่ดีแก่ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**. 8(1): 147-157.
- สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย. 2563. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/Home.php>
- อรณิชา ทศดา อนุชา พิมายนอก สุกัญญา ใจอดทน และจันทร์จิรา ใจอดทน. (2558). การศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2. วิทยาลัยนครราชสีมา. 539-545.
- Bass, B. M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: Free Press.

- Boonleaing, S., Ngamsanit, S., Bunjetrit, S., Muldet, K., Kroeksakul, P., & Promsaka, T. (2011). The Leadership characteristics and efficiency of local administrative organizations: A case study of local administrative organizations in the lower north region of Thailand. **International Business & Economics Research Journal**. 9(12): 119-122.
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques**. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons.
- de Hoogh, A. H. B., den Hartog, D. N., & Koopman, P. L. (2005). Linking the big five-factors of personality to charismatic and transactional leadership; perceived dynamic work environment as a moderator. **Journal of Organizational Behavior**. 26(7): 839-865.

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

THE GUIDELINES FOR MORAL AND ETHICS DEVELOPMENT OF SCHOOLS STUDENTS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

รสสุคนธ์ พูลพิพัฒน์^{1*}
Rossukon Poolpipat^{1*}

Received : 5 August 2021

Revised : 21 November 2021

Accepted : 29 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 297 คน จาก 147 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพหาค่าโดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมเห็นว่าระดับพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านความขยัน ($\bar{X} = 4.04$) ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 3.97$) ด้านความประหยัด ($\bar{X} = 3.95$) และด้านความสะอาด ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยนับต่ำสุดที่สุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.94$) 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้บริหารควรพัฒนาให้กับนักเรียนในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of School of General Education, Siam Technology College

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: aomamp.ku65@gmail.com

(1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสา (2) ด้านความขยัน ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน (3) ด้านความมีวินัย ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน (4) ด้านความสุภาพ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา เรื่องกำกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (5) ด้านความสามัคคี ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมกีฬา (6) ด้านความประหยัด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังวินัยในการออม (7) ด้านความสะอาด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรม 5 ส (8) ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ในเรื่องการสอบ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the level of moral and ethics of students schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. It is a quantitative research. And study the guidelines for moral and ethics development of students. Schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. It is a qualitative research. The sample group used in this research were 297 administrators and teachers of 147 Schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. The determined sample size by Krejcie & Morgan Table and used simple sampling in finding the proportion of each school. Five-rating scale questionnaire with reliability of 0.97 was the research tool, while frequency, percentage, mean and standard deviation were statistics for data analysis. Meanwhile, a qualitative research sample comprised 5 school administrators chosen by purposive sampling. The research tool was the structured interview form, and data were analyzed using content analysis.

The results showed that 1) the expression of morality and ethics by students of schools under the auspices of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 was found at a high level ($\bar{X} = 3.98$). When each aspect was examined, generosity had the highest mean score ($\bar{X} = 4.05$), followed by diligence ($\bar{X} = 4.04$), discipline ($\bar{X} = 3.98$), politeness ($\bar{X} = 3.98$), unity ($\bar{X} = 3.97$), sense of economy ($\bar{X} = 3.95$), and cleanliness ($\bar{X} = 3.95$), while the aspect with the last average score was honesty ($\bar{X} = 3.94$). 2) Guidelines for administrators in each aspect of morality and ethics development in student were: (1) generosity - administrators should organize service activities guiding. , (2) diligence - they should have reading; (3) discipline - they should have development guidelines for school; (4) politeness - they should have guidelines on polite uniform; (5) unity - they should have sport; (6) sense of economy - they should have guidelines for instilment of sense of economy; (7) cleanliness - they should have 5S (Seiri, Seiton,

Seiso, Seiketsu, Shitsuke) and (8) honesty - they should have guidelines for instilment of exam.

Keywords: Development Guidelines Students 's, Moral Ethics

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ทำให้เกิดภาวะสับสนในวิถีชีวิต ค่านิยมและภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลงละเลย ศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชนนักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาดังกล่าวอาจมีผลมาจากการขาดการเอาใจใส่ดูแลแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการปลูกฝังกล่อมเกลียดด้วยหลักศีลธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรับผิดชอบชั่วดี มีสติพิจารณาอย่างคิด มีจิตใจใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็ง ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา, 2562) ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด 147 โรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียน ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายโลกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สมกับเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนมีสำนึกดี ประพฤติดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา ไม่มัวเมาอบายมุขมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้เข้าร่วมโครงการเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 2558) ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดแก่นักเรียน ในโรงเรียน จัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และช่วยอบรมปณิธานนักเรียนทุกคนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมด้วย จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่นักเรียน เป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใด ๆ การพัฒนาคนจะต้องให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมควบคู่กันไป ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดยยึด 8 คุณธรรมพื้นฐาน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความประพฤติ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด ด้านความ

สุขภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อเป็นพัฒนานักเรียนให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคมและกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 1,351 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 137 คน ครูผู้สอน 1,214 คน ประจำปีการศึกษา 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2562) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 297 คน ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (ประสพชัย พสุนนท์, 2557 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผู้บริหาร 5 คน ครู 292 คน
2. ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 5 คน ในการให้สัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบสอบถามของ ศิลปกร จุมพิช (2557) และพระวัชร ส่วโร (2558) และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใหม่ เพื่อให้เข้ากับบริบทสถานที่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านตะโกกลาง จังหวัดราชบุรี ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) โดยรวมเท่ากับ 0.86

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน ได้ค่า IOC อยู่ช่วงคะแนนระหว่าง 0.80 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจาก วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ผู้วิจัยติดต่อ ประธานงาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อบอกหมายวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอต่อกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ โดยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจง
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 297 ชุด แบบสอบถามที่ตอบกลับมา 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
6. การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตวัน เวลา และสถานที่กับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์จนครบประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้รวบรวม เพื่อวิเคราะห์ สรุปผลและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกันรวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความซื่อสัตย์	4.04	0.37	มาก	2
2. ด้านความประหยัด	3.95	0.41	มาก	6
3. ด้านความซื่อสัตย์	3.94	0.38	มาก	8
4. ด้านความมีวินัย	3.98	0.39	มาก	3
5. ด้านความสะอาด	3.95	0.39	มาก	7
6. ด้านความสุภาพ	3.98	0.37	มาก	4
7. ด้านความสามัคคี	3.97	0.39	มาก	5
8. ด้านความมีน้ำใจ	4.05	0.40	มาก	1
รวม	3.98	0.29	มาก	

พิจารณาตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมรายด้านเห็นว่าระดับพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 3.97$) ด้านความประหยัด ($\bar{X} = 3.95$) และด้านความสะอาด ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.94$)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้ง 8 ด้าน พบว่า (1) ด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนแต่ละชั้นมีส่วนร่วม (2) ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน จัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้กับนักเรียนที่สนใจ (3) ด้านความมีวินัย ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน จัดกิจกรรมโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม (4) ด้านความสุภาพ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนาเรื่องกำกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย จัดกิจกรรมน้องใหม่พี่ก่อนเข้าห้องเรียนเป็นประจำทุกเช้า (5) ด้านความสามัคคี ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ

การจัดกิจกรรมกีฬา ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การรณรงค์โรคไข้เลือดออก (6) ด้านความประหยัด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังวินัยในการออม จัดโครงการธนาคารโรงเรียน (7) ด้านความสะอาด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรม 5 ส จัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยกันพัฒนาทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน (8) ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ในเรื่องการสอบ จัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว บันทึกความดีประจำประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการแยกผลการศึกษาในแต่ละด้านออกเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ด้านความขยัน โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจทำงาน จนงานสำเร็จ ช่วยครูในงานกิจกรรมต่าง ๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมวราพร พินิจวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอนุบาล 1 โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอสวีบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และครูการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนจากสังคมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดี เช่น การช่วยครูเก็บหนังสือใส่ชั้นเมื่อเลิกอ่านแล้วการทำงานที่ครูให้ทำจนสำเร็จด้วยตนเองทุกครั้งและการทำงานได้เองโดยไม่ต้องให้ครูตักเตือน

1.2 ด้านความประหยัด โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนปิดไฟปิดน้ำเมื่อเลิกใช้แล้ว มีการเก็บออมเงินของตนเอง ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และจัดทำบัญชีราย - รายจ่ายประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวัชร ส่วโร (กสิวัฒน์) (2558) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี พบว่า การประหยัดจะทำให้ตนเองและครอบครัวใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทุกครั้งเท่าที่จำเป็นอาจทำให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลเกิดจากการประหยัด

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่คดโกง ฉ้อฉล คนอื่นด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ ไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่พูดปดเมื่อกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ (2558) ที่ได้ศึกษา ศึกษาการส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ถ้าทำผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี และเห็นว่าคุณค่าของความซื่อสัตย์ต่อตนและผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งที่

นักเรียนทุกคนควรปฏิบัติทั้งกับครูและผู้ปกครองและเพื่อน ๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญ แสดงถึงความบริสุทธิ์ใจ การพูดโกหกต่อบิดามารดาถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

1.4 ด้านความมีวินัย โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนมาโรงเรียนทันเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน และแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา บุตรดอน (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสงอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านความซื่อสัตย์ รอดลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความขยัน ด้านความมีน้ำใจ และด้านความประหยัด

1.5 ด้านความสะอาด โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน รักษาความสะอาดเครื่องแต่งกาย รักษาความสะอาดร่างกาย ตัดเล็บมือเล็บเท้า และรักษาความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมนิษฐ์ บ้านพวน (2559) ที่ได้ศึกษา การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทั้ง 8 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 3 อันดับแรกโดยเรียงค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีวินัย

1.6 ด้านความสุภาพ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนเดินก้มหลังเมื่อเดินผ่านครู มีสัมมาคารวะ ไม่ดูหมิ่น ไม่ลบหลู่ครูอาจารย์ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่แสดงอาการแข็งกระด้าง และรู้จักกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปกร จุมพิช (2557) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพด้านความขยัน และด้านความประหยัด

1.7 ด้านความสามัคคี โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนสนใจมีส่วนร่วม รู้จักช่วยกันเก็บขยะบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และช่วยงานส่วนรวมเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จุริรัตน์ บุตรบุญชู (2554) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักสามัคคีกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬาภายใน การรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ

1.8 ด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันผู้อื่น มีจิตอาสาช่วยงานส่วนรวม และมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อน ซึ่งสอดคล้อง วันชัย ปานจันทร์ (2558) ที่ได้ศึกษา การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ผลการศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรม

จริยธรรมให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีวินัย 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 6) ด้านการเข้าใจผู้อื่น และ 7) ด้านการเข้าใจโลก พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบและความเสียสละ ซึ่งมีการเสริมสร้างมากที่สุดอยู่ในระดับเท่า ๆ กัน รองลงมาเป็นด้านความซื่อสัตย์ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเข้าใจผู้อื่นและการเข้าใจโลกตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านความสุภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำ ดังนี้

ด้านความสุภาพ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนพูดจาไพเราะ โดยมีครูและผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมน้อมไหว้ฟีก่อนเข้าห้องเรียนเป็นประจำทุกเช้า ส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย จัดโครงการอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน จัดประกวดมารยาทไทยประจำชั้นเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันมารยาทไทยในโอกาสต่าง ๆ ด้านความสามัคคี โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียน ประจำปี จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจัดเลือกตั้งประธานนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ในการรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การรณรงค์โรคไข้เลือดออก และด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดี เสียสละให้กับผู้ที่มีโอกาสน้อยกว่าจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จัดกิจกรรมจิตอาสา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยให้นักเรียนแต่ละชั้นมีส่วนร่วม เช่น วันภาษาไทย วันขึ้นปีใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนขออนุญาตเพื่อนก่อนทุกครั้งที่ยืมของ
2. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนยอมรับผิด เมื่อกระทำความผิด
4. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนไม่โกหกผู้ใหญ่เมื่อเพื่อนกระทำความผิด
5. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตามนักเรียนให้ไม่คดโกง ฉ้อฉล คนอื่นด้วย เล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในยุคการเรียนรู้

แบบ Thailand 4.0

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา. (2562). **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **คุณธรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กชนิภา บุตรดอน. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จूरรัตน์ บุตรบุญชู. (2554). **การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองลิบแปด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธรรมนิทย์ บ้านพวน. (2559). **การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมวรพร พินิจวิทย์. (2558). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 1 โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2557). **การกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวทาง Krejcie and Morgan (1970) ในการวิจัยเชิงปริมาณ Sample Size Determination from Krejcie and Morgan (1970) Approach in Quantitative Research**. วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ ประยุกต์. (6)2, 112-120.
- พระวัชร ส่วโร (กลีวัฒน์). (2558). **การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ. (2558). **ศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วันชัย ปานจันทร์. (2558). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัย
รามคำแหง. ทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิลปกร จุ่มพิช. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียน
บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2562. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.

แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

MANAGEMENT GUIDELINES TO INCREASE COMPETITIVENESS OF THAI GARMENT INDUSTRY

พลกฤต โสลาพากุล¹ สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล¹ และเกียรติชัย วีระญาณนนท์¹
Phonkrit Solaphakul¹ Sanit Sirivisitkul¹ and Kietchai Veerayannon³

Received : 26 September 2021

Revised : 27 October 2021

Accepted : 29 October 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยลักษณะธุรกิจ 3) ศึกษาปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย และ 4) วิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนของผู้ประกอบการในธุรกิจเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 327 คน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 1) แบบสอบถาม โดยมีค่าดัชนี IOC เท่ากับ 0.86 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.99 และ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยคุณลักษณะธุรกิจ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการวางแผน รองลงมา ได้แก่ ด้านนวัตกรรม ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการผลิต และด้านการตลาด ตามลำดับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ การมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Management Faculty of Political Science, North Bangkok University.

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: coachphonkrit@gmail.com

รองลงมาได้แก่ การสร้างความแตกต่าง และการความได้เปรียบทางด้านต้นทุน ตามลำดับ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีรูปแบบของธุรกิจ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ และสัดส่วนผู้ถือหุ้นแตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านนวัตกรรม ด้านการตลาด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 61.60 ($R^2 = 0.616$) แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ แนวทางที่ 1 พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการ และการลดต้นทุนของผู้ประกอบการ แนวทางที่ 2 ยกระดับจากการเป็นผู้รับจ้างผลิตสินค้าตามแบบที่ลูกค้ากำหนด เป็นการผลิตที่สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้ด้วยการดีไซน์มีการพัฒนารูปแบบสินค้าและเอาสินค้าเหล่านั้นไปเสนอขายให้ลูกค้า หรือการผลิตภายใต้ แบรนด์ของตัวเอง แนวทางที่ 3 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อสร้างนวัตกรรม และแนวทางที่ 4 การรวมกลุ่มเป็น Cluster ตลอดจนโซ่อุปทาน การสร้างตราสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของอุตสาหกรรม

คำสำคัญ: การจัดการ ความสามารถในการแข่งขัน ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) study the condition and problems of competitiveness of Thai garment industry operators; 2) to compare the factors of business characteristics affecting the competitiveness of Thai garment industry operators; 3) to study the factors of business characteristics that affect the competitiveness of Thai garment industry operators; Management that affects the competitiveness of Thai apparel industry entrepreneurs and 4) Analyze and propose management guidelines to increase the competitiveness of Thai apparel industry operators. The sample groups used in the study were: Representatives of 327 garment enterprises and 17 garment industries. The instruments used in the study consisted of 1) questionnaires with Item Objective Congruence index of 0.88 and Alpha-coefficient of 0.99 and 2) in-depth interview as a tool by using. Analysis of the interview by content analysis method. Analysis of competitiveness of Thai garment industry operators classified by personal factors and business characteristics factors by t-test, ANOVA and the relationship between factors the relationship between variables was analyzed by multiple regression analysis.

The results showed that the management factors of Thai garment industry entrepreneurs as a whole were found to be at a high level. The averages can be sorted from descending as follows: Planning, innovation, human resources, manufacturing, and

marketing, accordingly. Competitiveness of Thai garment industry entrepreneurs as a whole was found to be at a high level. The averages can be sorted from descending as follows: Market focus on a specific segment, followed by differentiation and cost advantage, respectively. Thai garment industry operators with a form of business, registered capital, period of operation and different shareholding proportions the ability to compete was statistically different. Factors influencing the competitiveness of Thai garment industry operators were planning, production, human resources, innovation, and marketing, with statistical significance. It has 61.60% forecasting power ($R^2 = 0.616$). Management approaches to increase the competitiveness of Thai garment industry operators are: Approach 1: Developing management knowledge and reducing the cost of operators. Approach 2: ais to upgrade from being a contract manufacturer of products according to the designs specified by the customer. It is a production that can add value to products by designing, developing product styles and bringing those products to offer to customers. or production under own brand. Approach 3: Support research and development to create innovation; and Approach 4: Integration into clusters throughout the supply chain branding production technology development using innovation to create added value the creation of qualified and sufficient personnel to meet the needs of the industry.

Keywords: Management, Competitiveness, Entrepreneurship, Garment Industry

บทนำ

โลกาภิวัตน์ทำให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เดิมไม่ถือว่าเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจเข้ามา มีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศมีความเป็นสถาบันส่งผลให้เมืองการค้าระดับโลกที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการเศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น เช่น องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพราะส่งผลกระทบต่อถึงการค้าและการผลิตของไทยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทยยังถูกกำหนด และกดดันด้วยข้อกำหนดต่าง ๆ ด้านคุณภาพ ต้นทุน การส่งมอบ และมาตรฐานระดับโลก ส่งผลให้ผู้ประกอบการในประเทศต่าง ๆ มีการปรับเปลี่ยนตนเองไปสู่การแข่งขันที่ต้องใช้ความเร็ว แทนการแข่งขันในเชิงขนาด (Brzozowski, 2011) อาศัยความเชื่อมโยงและเข้าถึง (Kiyosaki, 2010) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบันส่งผลให้เกิดการแข่งขันของอุตสาหกรรมที่สูงขึ้น รวมถึงอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นอันดับ 4 รองจากอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเครื่องจักรสำนักงาน และอุตสาหกรรมยานยนต์ ตามลำดับ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีสายห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมโยงหลาย

อุตสาหกรรมย่อย จึงก่อให้เกิดการจ้างงานสูงถึง 1,023,000 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19 ของแรงงานในภาคการผลิต โดยแรงงานประมาณ 796,000 คน หรือ ร้อยละ 78 อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่ม (สถาบันพัฒนาสิ่งทอ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2562) ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นปัจจัยที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ ที่มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีแหล่งตลาดค้าส่งเสื้อผ้าเป็นจำนวนมาก โดยอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่น่าสนใจกันเป็นอย่างมาก และเป็นโอกาสที่จะนำรายได้และเพิ่มผลกำไรอย่างมหาศาล เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศได้ขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ดีขึ้น (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2561) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 โดยอาศัยหลักการสำคัญของการเชื่อมโยงตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาภายใต้กรอบแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนรากฐานที่สำคัญ โดยมุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมในการเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร อีกทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการผลิตด้วยวิธีการใหม่ๆ รวมถึงการคิดค้นหาวิธีในการตอบสนองต่อการบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้เปลี่ยนไปมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการตอบโต้ภัยการนำเสนอมูลค่าความคาดหวังของลูกค้าให้เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการเร่งรีบที่มีมาอย่างยาวนาน รวมถึงการพัฒนาพื้นฐานให้แข็งแกร่ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2560)

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมกลุ่มเครื่องนุ่งห่ม พบว่า ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2563 อยู่ที่ 73.76 ถดถอยร้อยละ -19.77 (%yoy) จากกำลังซื้อที่ชะลอตัวทั้งในและต่างประเทศ หลังได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น (กระทรวงพาณิชย์, 2563) นอกจากนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ระบุว่า อุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถือเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบในระดับสูง สอดคล้องกับรายงานของศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ที่มองว่า ธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นหนึ่งในธุรกิจกลุ่มเปราะบาง (มีค่าอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย หรือ ICR ต่ำกว่า ร้อยละ 1 มีความเสี่ยงความสามารถ ในการชำระหนี้ลดลง) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ที่มีอยู่ราวร้อยละ 9.5 และจะสูงขึ้นต่อเนื่องจนปี พ.ศ. 2565 คาดว่าจะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 26.0 จากภาคธุรกิจไทยทั้งหมด สอดคล้องกับ ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศของเครื่องนุ่งห่มไทย ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 พบว่า การนำเข้ากลุ่มเครื่องนุ่งห่ม มีมูลค่า 146.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปรับตัวลดลงร้อยละ 11.0 และส่งผลให้ภาพรวมดุลการค้าเกินดุล คิดเป็นมูลค่า 120.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2563) อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกแยกส่วนลงไปแต่ละภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นทาง อุตสาหกรรมกลางทาง และอุตสาหกรรมปลายทางพบว่า อุตสาหกรรมที่มีปัญหามากที่สุด อยู่ในขั้นอุตสาหกรรมปลายน้ำ ซึ่งได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม หรือโรงงานการเมนต์ อุตสาหกรรมดังกล่าวได้ปิดกิจการลงเป็นจำนวนมาก โดยพบว่า จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ณ ธันวาคม พ.ศ. 2562 มีทั้งสิ้น 2,127 โรงงาน โดยในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2563 มี 16 โรงงานที่เผชิญกับภาวะเลิกกิจการ

(กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ศูนย์ข้อมูลและดิจิทัลอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2563)

สถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ประกอบกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของไทยไม่สามารถแข่งขันด้านราคา คุณภาพและการออกแบบ ขณะเดียวกันยังไม่มีมาตรการควบคุมกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ภาพรวมการแข่งขันในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในช่วงครึ่งปีหลัง ยังคงมีความรุนแรง เพราะผู้บริโภคไม่ยอมใช้จ่ายเงิน ทำให้ตลาดโดยรวมลดลง ขณะเดียวกันปริมาณคู่แข่งในตลาดก็มีจำนวนมากขึ้น เมื่อเทียบกับความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะในส่วนของแบรนด์สินค้าต่างประเทศที่เข้ามาทำตลาดจำนวนมาก (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงที่สุด ดังนั้น ผู้ผลิตในภาคอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการปรับระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่า และลดเวลาที่สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ จากการประเมินศักยภาพของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยได้ประเมินศักยภาพในแต่ละด้านดังนี้

1) ทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มนั้นเป็นทรัพยากรที่ทักษะสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มไทยเป็นที่ยอมรับจากตลาดทั่วโลก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในระดับผู้ปฏิบัติและระดับการจัดการ แนวโน้มของผลกระทบด้านแรงงานมีทิศทางเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแรงงานไทยเปลี่ยนอาชีพ ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ต้องการทำงานในระดับผู้ปฏิบัติในอุตสาหกรรมแรงงาน พร้อมทั้งการขาดความเข้าใจถึงอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ทำให้ความสนใจในการทำงานในอุตสาหกรรมนี้มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

2) การจัดการวัตถุดิบ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นหลักตั้งแต่กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เนื่องจากแหล่งผลิตพืชเส้นใยในประเทศมีจำกัด และเส้นใยที่ผลิตได้มีความหลากหลายน้อย ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระต้นทุนการผลิตสูงในการนำเข้าวัตถุดิบ อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีความพร้อมด้านกายภาพที่สามารถเพิ่มศักยภาพวัตถุดิบแต่ยังขาดการสนับสนุนเชิงบูรณาการที่ต้องการการแก้ไขข้อจำกัดทั้งทางด้านกฎระเบียบ และการวิจัยและพัฒนา

3) การจัดการธุรกิจและการตลาด ผู้ประกอบการขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจด้านการตลาดและไม่สามารถแยกย่อยข้อมูลทางการตลาดออกมาเป็นกลยุทธ์ได้ ดังนั้น จึงไม่มีการวางตำแหน่งทางการแข่งขันของธุรกิจที่ชัดเจน ส่งผลให้สินค้าขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจน สื่อสารไปไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย เลือกช่องทางขายไม่เหมาะสม ทำให้ผู้ประกอบการอาจต้องเข้าสู่การแข่งขันด้านราคา

4) ระบบฐานข้อมูลอุตสาหกรรมและการวิจัยพัฒนา ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอหลายหน่วยงาน แต่ขาดการบูรณาการด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน นอกจากนี้ข้อมูลที่มีอยู่ไม่ได้รับการวิเคราะห์โดยให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ประโยชน์ในมุมมองของผู้ประกอบการโดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาดที่มีความสำคัญในการเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้กับประเทศ

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดในการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มให้มีศักยภาพสามารถสร้างเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศและผลักดันระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยลักษณะธุรกิจ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย
4. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีขั้นตอนและมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยจำนวน 2,127 โรงงาน (ศูนย์ข้อมูลและดิจิทัลอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, ออนไลน์: 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจเครื่องนุ่งห่ม แต่เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่ ดังนั้น การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จึงใช้ตารางการคำนวณของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เพื่อให้ได้ระดับความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ร้อยละ 95 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 327 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ที่ปรึกษาด้านการออกแบบ และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 17 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของไทย 1 ฉบับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) เท่ากับ 0.88 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) เท่ากับ 0.99
2. แบบสัมภาษณ์ แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของไทย 1 ฉบับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) เท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญที่จะศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพบสัมภาษณ์ ทำการกระจายแบบสอบถาม เก็บรวบรวมติดตามขอรับข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบคัดออกชุดที่ผิดพลาด/ไม่สมบูรณ์ ให้ได้จำนวนคงเหลือ 327 ชุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2564-สิงหาคม พ.ศ. 2564 เพื่อนำมาจัดกระทำข้อมูลขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จัดกระทำข้อมูลโดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติเบื้องต้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป
2. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ที่เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย
3. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยคุณลักษณะธุรกิจ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
4. วิเคราะห์ ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย และปัจจัยการ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยคุณลักษณะธุรกิจ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test) และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One- way Analysis of Variance: ANOVA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA)

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม

ปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	3.92	0.31	มาก
2. ด้านการผลิต	3.85	0.49	มาก
3. ด้านทรัพยากรบุคคล	3.87	0.40	มาก
4. ด้านนวัตกรรม	3.88	0.43	มาก
5. ด้านการตลาด	3.80	0.43	มาก
ภาพรวม	3.86	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.31) รองลงมาได้แก่ ด้านนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.43) ด้านทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.40) ด้านการผลิต ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.49) และด้านการตลาด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.31) พบว่า กิจการมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กร ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รองลงมาได้แก่ กิจการมีการวางแผนทางการเงินรวมของธุรกิจ การควบคุมต้นทุนต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์การลดต้นทุนให้เกิดกำไรสูงสุด และการลดความเสี่ยงภัยของธุรกิจ และกิจการมีการกำหนดเป้าหมายรวมของธุรกิจเครื่องนุ่งห่มในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น บริษัทต้องการเพิ่มกำไรปีละ 20% เป็นเวลา 5 ปี เป็นต้น ตามลำดับ

2. ด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.43) พบว่า กิจการมีแหล่งวัตถุดิบในกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ เพียงพอต่อการผลิตเครื่องนุ่งห่ม รองลงมา ได้แก่ กิจการมีการพัฒนาขั้นตอนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่นำเอาความรู้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตมาปรับใช้ เพื่อให้เครื่องนุ่งห่มมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ และกิจการมีการควบคุมคุณภาพเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ การดูแลรักษา การปรับปรุงโดยเน้นคุณภาพความเที่ยงตรงสูง ใช้เวลาน้อย และมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ด้านทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.40) พบว่า กิจการมีนโยบายการพัฒนา อบรม ส่งเสริมการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม กระบวนการและระบบอัน

เป็นประโยชน์แก่กระบวนการผลิตเครื่องนุ่งห่มอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีการวางกลยุทธ์เกี่ยวกับอัตรากำลังคน เพื่อให้มีกำลังคนที่เพียงพอต่อการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างต่อเนื่อง และ กิจกรรมมีการวิเคราะห์กำลังคนในปัจจุบัน กำหนด/ระบุความต้องการกำลังคนที่ปฏิบัติงานในอนาคตเพื่อรองรับความต้องการเครื่องนุ่งห่มของลูกค้า ตามลำดับ

4. ด้านนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.49) พบว่า กิจกรรมมีการพัฒนาและออกแบบเครื่องนุ่งห่มโดยการวิเคราะห์สิ่งที่โดดเด่น แล้วนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องนุ่งห่มที่มีความสบาย ความทันสมัย ความเรียบหรู สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมมีการผลิตเครื่องนุ่งห่ม โดยอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตให้เครื่องนุ่งห่มมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากเครื่องนุ่งห่มในท้องตลาดทั่วไป เช่น การนำเอาเทคโนโลยี 3D มาใช้ในการออกแบบ และกิจกรรมผลิตเครื่องนุ่งห่มที่มีเอกลักษณ์ มีเอกลักษณ์ยากต่อการที่ถูกเลียนแบบตามลำดับ

5. ด้านการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.43) พบว่า กิจกรรมมีการกำหนดราคาเครื่องนุ่งห่มที่ออกสู่ตลาดในระดับที่เหมาะสมกับคุณภาพเครื่องนุ่งห่มที่ลูกค้าได้รับ รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมมีการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักในตลาดเครื่องนุ่งห่ม และกิจกรรมมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการอย่างหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ โทรศัพท์ และช่องทางการสื่อสารออนไลน์ต่าง ๆ ตามลำดับ

ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยภาพรวม

ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การสร้างความแตกต่าง	3.88	0.37	มาก
2. การความได้เปรียบทางด้านต้นทุน	3.87	0.36	มาก
3. การมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน	3.89	0.41	มาก
ภาพรวม	3.88	0.38	มาก

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ การมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ การสร้างความแตกต่าง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.37) และการความได้เปรียบทางด้านต้นทุน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.37) พบว่า กิจกรรมผลิตเครื่องนุ่งห่มที่มีคุณภาพที่ทนทาน สวมใส่สบาย มีความประณีตในการตัดเย็บ หรือแม้กระทั่ง

รูปแบบและขนาดที่เป็นมาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมมีการนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มเพื่อสร้างความแตกต่าง เช่น การออกแบบลายที่สื่อถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ การใช้เส้นใยที่มาจากธรรมชาติ เป็นต้น และกิจกรรมมีการออกแบบลายเครื่องนุ่งห่มที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รูปแบบดีไซน์ที่โดดเด่น ทันสมัย ตามลำดับ

2. การความได้เปรียบทางด้านต้นทุน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.36) พบว่ากิจกรรมมีความสัมพันธ์ที่ต่อนยาวนานกับผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจัดหาวัตถุดิบและลดต้นทุนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีการปรับขนาดขององค์กรให้มีความเหมาะสม จำนวนของบุคลากรเหมาะสมกับกิจกรรมไม่มากจนทำให้ไม่เกิดความคล่องตัวของกิจการเพื่อลดต้นทุนในการผลิต และกิจกรรมมีการควบคุมกระบวนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่มีคุณภาพ ทำให้ไม่เกิดความสูญเสีย การสิ้นเปลือง และลดการนำกลับมาทำใหม่ ทำให้สามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

3. การมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.41) พบว่ากิจกรรมทำการการประเมินปริมาณลูกค้าเฉพาะกลุ่ม เพื่อพิจารณาว่าจะมีมูลค่าตลาดเพียงพอที่จะสร้างรายได้และผลกำไรในระยะยาวให้แก่กิจการในอนาคตได้หรือไม่ รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีการวางตำแหน่งกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการจำหน่ายเครื่องนุ่งห่ม เช่น กลุ่มลูกค้าวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน หรือกลุ่มผู้สูงอายุ และกิจกรรมมีการดำเนินงานตามกลยุทธ์มุ่งเน้นจะเฉพาะเจาะจงในตลาดที่มีกลุ่มเป้าหมายที่มีมูลค่าพอที่จะสร้างกำไรและมีศักยภาพการเติบโตของกิจการได้ ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยลักษณะธุรกิจที่แตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้าง ความแตกต่าง และด้านการมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีรูปแบบของธุรกิจแตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้าง ความแตกต่าง ด้านการความได้เปรียบทางด้านต้นทุน และด้านการมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับ .01

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีทุนจดทะเบียนที่แตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้าง ความแตกต่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการที่แตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้าง ความแตกต่าง และด้านการความได้เปรียบทางด้านต้นทุน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นของคนไทยแตกต่างกันมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านการมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยการจัดการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

การศึกษาปัจจัยการจัดการส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ .01 มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้ X_1 หมายถึง ด้านการวางแผน X_2 หมายถึง ด้านการผลิต X_3 หมายถึง ด้านทรัพยากรบุคคล X_4 หมายถึง ด้านนวัตกรรม และ X_5 หมายถึง ด้านการตลาด

ตารางที่ 3 ตัวแบบที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Model Summary)

Model Summary					
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin Watson
1	0.785 ^a	0.616	0.554	0.16042	1.632
a. Predictors: (Constant), X1, X2, X3, X4, X5					

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (R^2) เท่ากับ 0. 616 หมายความว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัวสามารถอธิบายความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยได้ร้อยละ 61.60 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 38.40 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาใช้ในการพิจารณาครั้งนี้

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความสามารถในการแข่งขันของ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เครื่องนุ่งห่มไทย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(Constant)	2.015	0.146		23.462	0.000**
X1	0.111	0.037	0.275	3.022	0.003**
X2	0.341	0.044	0.347	3.845	0.000**
X3	0.331	0.087	0.324	3.789	0.000**
X4	0.203	0.088	0.173	2.300	0.012*
X5	0.180	0.070	0.189	2.572	0.024*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านนวัตกรรม ด้านการตลาด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 61.60 ($R^2 = 0.616$) มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.146 ($SEE = 0.146$) โดยด้านที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยมากที่สุดได้แก่ ด้านการผลิต ($B = 0.341$) ด้านทรัพยากรบุคคล ($B = 0.331$) ด้านนวัตกรรม ($B = 0.203$) ด้านการตลาด ($B = 0.180$) และด้านการวางแผน ($B = 0.111$) ตามลำดับ สามารถเขียนสมการการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y = 2.015 + 0.275X_1 + 0.347X_2 + 0.324X_3 + 0.173X_4 + 0.189X_5 + 0.146$$

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วยผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ที่ปรึกษาด้านการออกแบบ และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 17 ด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกในระดับมหภาค เช่น วิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นส่งผลอย่างรุนแรงต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อาทิเช่น คำสั่งซื้อสินค้าทั้งในและต่างประเทศลดลง ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งจะมีแนวโน้มชะลอการซื้อเพื่อลดค่าใช้จ่าย ในแง่ของการแข่งขันระดับประเทศอาจทำให้ลูกค้าหันไปสั่งซื้อสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มในระดับจุลภาค ประกอบด้วย การเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มขนาดเล็กได้ง่าย โดยประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริโภคมีอำนาจการต่อรองค่อนข้างสูง ส่วนอำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายและจากผู้ขายปัจจัยการผลิตมีน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่รับจ้างผลิต การตัดสินใจเลือกวัตถุดิบจึงขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้จ้างผลิต สำหรับตลาดเครื่องนุ่งห่มมีการแข่งขันระหว่างคู่แข่งสูงและรุนแรง โดยเฉพาะเรื่องค่าแรงงานในประเทศจีนและเวียดนามต่ำกว่าไทย แต่มีศักยภาพใกล้เคียงกันจึงจะมีการแข่งขันกันเรื่องราคาเกิดขึ้นในตลาดเครื่องนุ่งห่ม

สำหรับแนวทางในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า 1) ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทยควรมีการรวบรวมเอาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่จะทำให้เกิดโอกาสในการขายให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ควรมีการกำหนดเป้าหมายการขายทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด 2) การจัดการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นการบริหารงานและบริหารคน โดยวางแผนการจัดการองค์กร กระบวนการบริหารในองค์กร 3) ปัจจัยด้านแรงงาน ค่าแรงงาน ความยืดหยุ่นของค่าจ้าง จำนวนแรงงานเพียงพอต่อความต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ของแรงงาน 4) ปริมาณวัตถุดิบต่อความต้องการ คุณภาพวัตถุดิบ คุณภาพผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ต้นทุนในการขนส่ง ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่ง 5) ด้านกระบวนการทำงาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์การจัดการภายในองค์กร และการวางแผนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก สำหรับปัจจัยรองที่ต้องนำมาใช้ในการพิจารณา คือ ระดับเสถียรภาพรัฐบาล บังคับใช้กฎหมายเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ และการมีโครงการของภาครัฐบาลในการอำนวยความสะดวกในการลงทุน

แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษาของงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย โดยแบ่งเป็นแต่ละมิติ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน กิจกรรมควรมีการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กร ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว มีการวางแผนการทางการเงินรวมของธุรกิจ การควบคุมต้นทุนต่าง ๆ การกำหนดเป้าหมายรวมของธุรกิจเครื่องนุ่งห่มในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กร เพื่อนำมาใช้ในการเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการดำเนินงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

2. ด้านการผลิต กิจกรรมควรมีการสร้างเครือข่ายแหล่งวัตถุดิบในกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการผลิตเครื่องนุ่งห่ม มีการพัฒนาขั้นตอนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่นำเอาความรู้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตมาปรับใช้เพื่อให้เครื่องนุ่งห่มมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ มีการควบคุมคุณภาพเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม และมีการพัฒนาขั้นตอนการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่นำเอาความรู้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตมาปรับใช้ เพื่อให้เครื่องนุ่งห่มมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ

3. ด้านทรัพยากรบุคคล กิจกรรมควรมีนโยบายการพัฒนา อบรม ส่งเสริมการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม กระบวนการและระบบอันเป็นประโยชน์แก่กระบวนการผลิตเครื่องนุ่งห่มอย่างต่อเนื่อง การวางกลยุทธ์เกี่ยวกับอัตราค่าจ้างคน เพื่อให้มีกำลังคนที่เพียงพอต่อการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์กำลังคนในปัจจุบัน กำหนด/ระบุความต้องการกำลังคนที่ปฏิบัติงานในอนาคตเพื่อรองรับความต้องการเครื่องนุ่งห่มของลูกค้า และการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ เพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

4. ด้านนวัตกรรม กิจกรรมควรมีการพัฒนาและออกแบบเครื่องนุ่งห่มโดยการวิเคราะห์สิ่งที่โดดเด่น แล้วนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องนุ่งห่มที่มีความสบาย ความทันสมัย ความเรียบหรู สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตให้เครื่องนุ่งห่มมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากเครื่องนุ่งห่มในท้องตลาดทั่วไป และการผลิตเครื่องนุ่งห่มที่มีอัตลักษณ์ยากต่อการที่ถูกเลียนแบบ โดยนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มเพื่อสร้างความแตกต่าง

5. ด้านการตลาด กิจกรรมควรมีการกำหนดราคาเครื่องนุ่งห่มที่ออกสู่ตลาดในระดับที่เหมาะสมกับคุณภาพเครื่องนุ่งห่มที่ลูกค้าได้รับ การพัฒนาเครื่องนุ่งห่มที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักในตลาดเครื่องนุ่งห่ม การมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ การมุ่งตลาดเจาะจงเฉพาะส่วน โดยทำการประเมินปริมาณลูกค้าเฉพาะกลุ่มและทำการวางตำแหน่งกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการจำหน่ายเครื่องนุ่งห่ม และดำเนินงานตามกลยุทธ์มุ่งเน้นจะเฉพาะเจาะจงในตลาดที่มีกลุ่มเป้าหมายที่มีมูลค่าพอที่จะสร้างกำไรและมีศักยภาพการเติบโตของกิจการได้

และเมื่อวิเคราะห์ TOWS แล้วจึงนำการวิเคราะห์ TOWS มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ดังนี้

จุดแข็ง กับ โอกาส : SO (แนวทางเชิงรุก) รัฐบาลออกมาตรการ และนโยบายในการส่งเสริม รวมถึงช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย ในประเด็นการผลิตที่ครบวงจรตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำถึงปลายน้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาแรงงานมีทักษะและมีฝีมือ เพื่อเน้นเครื่องนุ่งห่มที่มีคุณภาพ ประณีตและมีเอกลักษณ์

แนวทางที่ 1 พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการ และการลดต้นทุนของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลาย มีมาตรฐานสากล

จุดอ่อน กับ โอกาส : WO (แนวทางเชิงแก้ไข) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ เครื่องนุ่งห่ม เช่น การคิดค้นเส้นใยชนิดใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อมากขึ้น แต่อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยขาดการเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำทำให้ขาดการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตในระดับต่าง ๆ

แนวทางที่ 2 ยกระดับจากการเป็นผู้รับจ้างผลิตสินค้าตามแบบที่ลูกค้ากำหนด เป็นการผลิตที่สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้ด้วยการดีไซน์มีการพัฒนารูปแบบสินค้าและเอาสินค้าเหล่านั้นไปเสนอขายให้ลูกค้า หรือการผลิตภายใต้ แบรนด์ของตัวเอง

จุดแข็ง กับ อุปสรรค : ST (แนวทางเชิงรับ) พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยมีการรวมกลุ่มในการพัฒนาอุตสาหกรรม มีแรงงานมีทักษะและมีฝีมือ และมีประสบการณ์การผลิตมาอย่างยาวนาน ดังนั้นควรมีการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ออกแบบเครื่องนุ่งห่มที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผ่านนวัตกรรมสมัยใหม่

แนวทางที่ 3 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อสร้างนวัตกรรม

จุดอ่อน กับ อุปสรรค : WT (แนวทางเชิงป้องกัน) ระบบการผลิตมีการลงทุนในเทคโนโลยีและเครื่องจักรไม่สูง แต่มีการจ้างงานมากที่สุด ทำให้ขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิตและค่าจ้างแรงงานสูงซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการออกแบบเชิงพาณิชย์และการตลาดทำให้ไม่เกิดการสร้าง brand name ของตนเอง

แนวทางที่ 4 การรวมกลุ่มเป็น Cluster ตลอดสายโซ่อุปทาน การสร้างตราสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของอุตสาหกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา สภาพปัญหาการแข่งขันที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกในระดับมหภาค อีกทั้งภายในประเทศมีการแข่งขันมากขึ้นตามลำดับ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ได้ส่งผลกระทบในขณะนี้คือ โควิด-19 เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของการส่งออกและการลงทุน นอกจากนี้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต้องหยุดการประกอบกิจการชั่วคราว หรือลดกำลังการผลิตลง เนื่องจากมาตรการป้องกันของโควิด-19 ตามนโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีการออกมาตรการ และนโยบายในการส่งเสริม รวมถึงช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย อย่างธุรกิจ SMEs เป็นการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ โดยมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การศึกษาแนวโน้มหรือการเตรียมความพร้อมในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจย่อมทำให้เกิดประโยชน์ในสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการดำเนินงาน การสั่งซื้อ การขนส่ง การตรวจสอบสินค้า และที่สำคัญคือการเข้าถึงผู้บริโภคอย่างหลากหลายช่องทาง ต้องสามารถสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้ เพื่อรองรับพฤติกรรมการใช้งาน ดังนั้นคุณภาพสินค้าที่ธุรกิจต้องนำเสนอต้องมีความเป็นมาตรฐาน ผลิตจากวัสดุคุณภาพดี มีความปลอดภัย ปราศจากสารปนเปื้อนที่ก่อให้เกิดการแพ้ระคายเคืองผิวหนัง โดยพิจารณา และให้ความสำคัญกับปัจจัยที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันได้เช่นเดียวกับการพิจารณาปัจจัยทางด้านอื่น ๆ โดยความสามารถในการแข่งขัน กิจการมีการนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มเพื่อสร้างความแตกต่าง ควรมีความสัมพันธ์ที่ดีอันยาวนานกับผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจัดหาวัตถุดิบและลดต้นทุนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม และกิจการมีการดำเนินงานตามกลยุทธ์มุ่งเน้นจะเฉพาะเจาะจงในตลาดที่มีกลุ่มเป้าหมายที่มีมูลค่าพอที่จะสร้างกำไรและมีศักยภาพการเติบโตของกิจการ สำหรับแนวทางในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า

- 1) ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทยควรมีการรวบรวมเอาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่จะทำให้เกิดโอกาสในการขายให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ควรมีการกำหนดเป้าหมายการขายทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 2) การจัดการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นการบริหารงานและบริหารคน โดยวางแผนการจัดการองค์กร กระบวนการบริหารในองค์กร
- 3) ปัจจัยด้านแรงงาน ค่าแรงงาน ความยืดหยุ่นของค่าจ้าง จำนวนแรงงานเพียงพอต่อความต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะของแรงงาน
- 4) ปริมาณวัตถุดิบต่อความต้องการ คุณภาพวัตถุดิบ คุณภาพผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ต้นทุนในการขนส่ง ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่ง
- 5) ด้านกระบวนการทำงาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์การจัดการ

ภายในองค์กร และการวางแผนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก สำหรับปัจจัยรองที่ต้องนำมาใช้ในการพิจารณา คือ ระดับเสถียรภาพรัฐบาล บังคับใช้กฎหมายเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ และการมีโครงการของภาครัฐบาลในการอำนวยความสะดวกในการลงทุนสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล สุขเวสโก (2561) ได้ศึกษา แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปสู่ความยั่งยืน พบว่า แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปสู่ความยั่งยืนด้านการจัดการการตลาดได้แก่ สำนวจความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านการจัดการนวัตกรรม นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยทั้ง Hardware และ Software มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านการจัดการทรัพยากร ได้แก่จัดหาเครื่องจักรที่ทันสมัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาใช้ในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป และด้านการจัดการผลิต องค์กรมีการควบคุมคุณภาพการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ พวงไพบูลย์ (2562) เทคโนโลยีการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ที่พบว่า 1) ด้านปัจจัยผลักดันทางเทคโนโลยีดำเนินการ กำหนดกลยุทธ์ทางเทคโนโลยีโดยพิจารณาและเลือกใช้เทคโนโลยีหลักขององค์กรและมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ทางธุรกิจขององค์กร รวมถึงความสามารถทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ในองค์กร กำหนดกลยุทธ์ทางเทคโนโลยีโดยต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก 2) ด้านการจัดการเทคโนโลยี การเลือกเทคโนโลยี พิจารณาเปรียบเทียบความเหมาะสมของเทคโนโลยีกับการดำเนินงานขององค์กรก่อนการจัดหา ความสอดคล้องของกลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และต้องพิจารณาถึงความต้องการของผู้บริโภคและคู่แข่งควบคู่กัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรอื่นเพื่อสร้างเครือข่ายด้านเทคโนโลยีในองค์กร จัดแบ่งหน้าที่ภาระความรับผิดชอบในการทำงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรให้ชัดเจน จัดเตรียมเครื่องจักรและวางแผนการบำรุงรักษา เตรียมอุปกรณ์การผลิตสำรองกรณีเกิดเหตุขัดข้อง และวางแผนฝึกอบรมพนักงานในการใช้เทคโนโลยีให้มีความชำนาญ โดยมีต้นทุนต่ำสุด และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค 3) ด้านการจัดการความรู้ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้ทั้งจากผู้เชี่ยวชาญและจากแหล่งความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อแสวงหาความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานและนำเสนอผู้บริหาร มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ องค์กรมีการติดตามประเมินผลการนำความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 4) ด้านการจัดการนวัตกรรมดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานและกระบวนการผลิตอยู่เสมอ และสามารถใช้งานได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานของพนักงานให้พร้อมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ 5) การจัดการผลิต มีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นขั้นตอนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ มีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน รวมถึงมีการนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการควบคุมการผลิต 6) ด้านความสามารถในการแข่งขัน ลดต้นทุนในกระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์และและปรับกระบวนการผลิตให้มีความยืดหยุ่น ผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และส่งมอบสินค้าได้อย่างรวดเร็วทันเวลา

ปัจจัยด้านการจัดการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจาก การจัดการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นการบริหารงานและบริหารคน ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มได้มีการทำงานร่วมกับพนักงาน โดยวางแผนการจัดการองค์กร กระบวนการบริหารในองค์กร ให้รู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการผลิตภัณฑ์ วางแผนควบคุมผลิตภัณฑ์และปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเชน (Chen, 2003) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการ ต้องใช้กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกันโดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบรักษาสภาวะแวดล้อมซึ่งบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ ก้องเกียรติ บุณยศรี (2554) ที่พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในส่งอิทธิพลในทางบวกต่อความเป็นผู้ประกอบการขององค์กร และความเป็นผู้ประกอบการขององค์กรมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน โดยความเป็นผู้ประกอบการขององค์กรมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านลูกค้าด้านการเงิน และด้านการจัดการภายในเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ไตรศิกา พิษิตเดช และคณะ (2557) ที่พบว่าองค์ความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มี 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านกระบวนการทำงานส่วนแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านนวัตกรรม ด้านการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชีพ เอื้อการณ์ (2557) ที่พบว่า องค์ประกอบการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมกลุ่มเครื่องนุ่งห่มเพื่อการแข่งขันระดับโลก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ประสิทธิภาพการผลิตคุณภาพสินค้า สารสนเทศการตลาด แรงงาน นโยบายระหว่างประเทศและกฎหมาย และความสามารถในการแข่งขัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานวัฒน์ ฉัตรวิริยานนท์ (2563) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันของผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทยอย่างยั่งยืน สาขาการบริหารการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการตลาด ส่งผลต่อขีดความสามารถการแข่งขันของผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทยอย่างยั่งยืน มากที่สุดรองลงมา คือความสามารถในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และ การจัดการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพงษ์ อินฟ้าแสง (2560) พบว่า ในภาพรวมสถานประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยมีศักยภาพในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่การแข่งขันในตลาดโลกอยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ พวงไพบูลย์ (2562) ที่พบว่า ในแง่ของด้านการตลาด พบว่า มีอิทธิพลต่อความสามารถการแข่งขันของผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทย ทั้งนี้เนื่องจาก การตลาดเป็นกระบวนการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนตามแนวความคิดของผลิตภัณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทยได้มีกระบวนการการวิเคราะห์คู่แข่งในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มีการปรับกลยุทธ์การแข่งขันที่เลือกใช้และการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2012) ที่ระบุว่า

การตลาดเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อให้การตอบสนองความพอใจและความต้องการต่าง ๆ โดยกระบวนการแลกเปลี่ยน การส่งเสริม การผ่านสินค้าและบริการไปสู่ผู้บริโภคและธุรกิจ และสอดคล้องกับการศึกษาของ มานพ ชุ่มอุ่น (2554) ที่พบว่า ควรวิเคราะห์ต้นทุนและปรับการกำหนดราคาให้สูงขึ้นและพัฒนาตราสินค้าให้เป็นเอกลักษณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเพื่อความยั่งยืน โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มตลอดห่วงโซ่มูลค่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการ การส่งเสริมและพัฒนาการใช้วัตถุดิบในประเทศ และการส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมอบหมายหรือจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะแรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2. ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทย ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์และสร้างตราสินค้าสัญชาติไทย นอกจากนี้ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มไทย ต้องวิเคราะห์คู่แข่งในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค โดยวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าและบริการ เพื่อนำมาพัฒนาสินค้าให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านนวัตกรรม และด้านการตลาด ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาด้านอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ก้องเกียรติ บุรณศรี. (2554). แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเป็นผู้ประกอบการขององค์กรสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และผลการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต. *U Academic Review*. 9 (2), 146-158.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ศูนย์ข้อมูลและดิจิทัลอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2563). *ข้อมูลสถิติโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม*. สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ.
- ชูชีพ เอื้อการณ์. (2557). *แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพื่อการแข่งขันระดับโลก*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

- ฐานวัฒน์ ฉัตรวิริยานนท์. (2563). การพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันของผู้ประกอบการ
เครื่องนุ่งห่มไทยอย่างยั่งยืน. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ไตรถิกา พิตติเดช และคณะ. (2557). รายงานการวิจัยการสังเคราะห์งานวิจัยด้านอุตสาหกรรม
เครื่องนุ่งห่ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ณัฐกานต์ พวงไพบูลย์. (2562). เทคโนโลยีการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและ
เครื่องนุ่งห่มไทย. คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธนพล สุขเวสโก. (2561). แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปสู่ความยั่งยืน.
บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.
- มานพ ชุ่มอ่อน. (2554). รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการทางการตลาดใน
ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา: กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง
ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศูนย์ข้อมูลและดิจิทัลอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2564). อุตสาหกรรมสิ่งทอ
กับ BCG ECONOMY. โครงการศูนย์สารสนเทศอัจฉริยะอุตสาหกรรมแฟชั่น ปี 2564.
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2561). แผนพัฒนา
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจการพาณิชย์ พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- สถาบันพัฒนาสิ่งทอ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2562). ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ธันวาคม 2562. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาสิ่งทอ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2563). จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
ณ ธันวาคม 2562. กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ศูนย์ข้อมูลและดิจิทัลอุตสาหกรรม
(ระบบออนไลน์).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2560).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 2560-2564. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SME
ด้วยข้อมูลด้านที่ไม่ใช่การเงิน (non-financial data) ภายใต้งานจัดทำแผนปฏิบัติการ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม.
- อนุพงษ์ อินฟ้าแสง. (2560). ศักยภาพการปรับตัวเข้าสู่ตลาดโลกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่อง
นุ่งห่มไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 11(26). กันยายน – ธันวาคม 2560.
- Brzozowski. (2011). Viewpoint: Measuring the Well-being of the Poor with
Income or Consumption: A Canadian Perspective. European University
Institute - Economics Department (ECO); Institute for Fiscal Studies.
-

- Chen, H. (2003). **Relationships of Teamwork Skills with Performance Appraisals and Salary Information in a Taiwanese**. High-performance Work Organization (China).
- Kiyosaki. (2010). **Rich dad's cash flow quadrant: guide to financial freedom**. Scottsdale, Ariz.: Plata, 2012.
- Kotler, P. (2012). **Marketing Management**. Pearson Education. New Jersey: Prentice Hall.

กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า(4C's)
ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า
ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

MARKETING STRATEGIES ON CUSTOMER'S PERSPECTIVES AFFECTING
CONSUMER PURCHASING BEHAVIOR IN DEPARTMENTSTORE DURING THE
COVID-19 SITUATION IN BANGKOK

อัญชลี เยาวราช¹
Anchalee Yaowarach¹

Received : 4 February 2021

Revised : 13 December 2021

Accepted : 24 December 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และกลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้า(4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 400 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้นั้นผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นแบบหลายขั้นตอนซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และกลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้าใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ด้วย ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 โดยเป็นค่าระดับความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับ

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Faculty of Management Sciences, Walaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani Province

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: anchalee@vru.ac.th

กลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้าและคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าซึ่งเป็นคำถามในรูปแบบของการวัดระดับข้อมูลแบบอันดับภาคขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด-19 โดยนิยมซื้อสินค้าประเภท อาหาร ขนมคบเคี้ยว หรือร้านอาหาร สาเหตุที่มา คือ สะดวกใกล้บ้านและเชื่อมั่นในมาตรการในการควบคุมเรื่องโรคโควิด-19 ของห้างสรรพสินค้า ในการซื้อสินค้าบุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้าคือตนเอง มาซื้อสินค้า 1-5 ครั้งต่อเดือนและมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 5,000 บาทตามลำดับ และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า กลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้าประกอบด้วย ความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการทดสอบทำให้ธุรกิจควรคำนึงถึงการวางแผนทางการตลาดโดยเฉพาะในเรื่องของความสะดวกในการซื้อในสถานการณ์ของโรคระบาด ทำให้ต้องมีวิธีการในการให้ลูกค้าซื้อสินค้าได้สะดวกขึ้น เน้นสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก เพิ่มการสื่อสารทั้งข้อมูลสินค้า และข้อมูลมาตรการในการดูแลเรื่องโรคไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด พฤติกรรมการซื้อ ห้างสรรพสินค้า

ABSTRACT

This research is a quantitative research. That aims to study consumer purchasing behavior in department store during the covid-19 situation in Bangkok and the customer perspective (4C's) marketing strategies that affect shopping behavior during the covid-19 situation in Bangkok. The research are using questionnaires is the data collection tool. The sample used in this study were consumers in Bangkok metropolis purchased 400 in department store during the covid-19 situation in Bangkok. The random sampling method was used multi-stage sampling, data were analyzed using descriptive statistics. and inferential statistics are multiple regression analysis for hypothesis testing. The overall confidence level was .870, which was a confidence level for questions about marketing strategies in the perspective of customers (4C's) and questions about purchasing behavior, which were questions in the form of Interval scale. The results of the study found that Most of the respondents Shopping behavior in department stores during the covid-19 situation. They prefer to buy food products, snacks, or restaurants. The reason for their origin is convenience, close to home and confidence in department stores' measures to control COVID-19. In the purchase of goods, the person who has an impact on the purchase is himself,

who buys the product 1-5 times per month and has a cost of not more than 5,000 baht, respectively. In the customer perspective (4C's) consists of consumer demand, cost of consumers, ease of purchase and communication that affects shopping behavior in department stores during the covid-19 situation in Bangkok statistically significant at the .05 level, which from the test makes businesses consider Marketing planning, especially in regards to ease of purchase in an epidemic situation, requires a method for making it easier for customers to buy products. Emphasis is placed on products that meet the needs of customers. Increase communication of product information and information on measures to take care of coronavirus disease 2019.

Keywords: Marketing strategies, consumer purchasing behavior, Department Store

บทนำ

จากสถานการณ์โควิด-19 จะพบว่ามีหลายธุรกิจที่ต้องระงับการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่มาตรการการควบคุมโรคติดต่อของภาครัฐ และเป็นการยับยั้งการติดเชื้อที่จะส่งผลกระทบต่อกลไกต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งธุรกิจที่ต้องระงับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 หนึ่งในนั้นก็คือ ห้างสรรพสินค้า โดยได้ถูกแบ่งลักษณะของร้านค้าเป็น ร้านค้าจำเป็นกับชีวิตประจำวัน และไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ห้างสรรพสินค้าจะเปิดได้เพียงแต่พื้นที่สำหรับการบริโภคอาหารสำหรับลูกค้า ทำให้ขาดรายได้ไปจำนวนมากแต่เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกผ่อนปรนลง ห้างสรรพสินค้าได้กลับมาเปิดให้บริการแก่ผู้บริโภคตามปกติ แต่ยังคงต้องมีมาตรการการควบคุมโรคโควิด-19 อย่างมีประสิทธิภาพ จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย จะพบว่า ภาคเอกชนต้องมีการเรียนรู้ที่จะอยู่กับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และกำลังพร้อมจะก้าวไปสู่ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) รายงานล่าสุดโดย Global Managing Partner หรือ ผู้บริหารสูงสุดของ McKinsey ได้หยิบยกตัวอย่างความสำเร็จในการปรับตัวของภาคธุรกิจทั่วโลกในช่วงปีที่ผ่านมา อาทิ อัตราการใช้ e - Commerce ของร้านค้าปลีกของสหรัฐฯ ที่เคยคาดว่าจะใช้เวลาอีกห้าปีจึงจะแตะระดับร้อยละ 24 แต่กลับพุ่งสูงถึงร้อยละ 33 ได้สำเร็จตั้งแต่กลางปีก่อน สำหรับประเทศยุโรปในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีอัตราการใช้งานดิจิทัล สูงถึงร้อยละ 81 และเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้การใช้งานดิจิทัลเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 95 ในขณะที่ห่วงโซ่การผลิตได้ก้าวเข้าไปสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 อย่างเต็มที่ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)

และด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมการตลาดในมุมมองลูกค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคในมุมมองของลูกค้าในยุคที่ทุกคนปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่เพื่อให้อยู่กับการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ยังหาวัคซีนหรือตัวยารักษาให้หายขาดไม่ได้ ทำให้ห้างสรรพสินค้าต้องวางแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้ตรงกับพฤติกรรมของลูกค้าในยุคชีวิตวิถีใหม่ หรือชีวิตวิถีถัดไป อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้เป็นการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้า(4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากิจการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสอบถาม(Questionnaire)เป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลในการศึกษาและลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริโภคที่อาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานครและมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด-19

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริโภคที่อาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานครและมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด-19เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คนจึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละโดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่างการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยความน่าจะเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยขั้นที่ 1 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อเลือกตัวแทนจากเขตในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งหมด 50 เขต เพื่อคัดเลือกเขตที่จะเก็บข้อมูลด้วยการจับฉลากกำหนดสัดส่วนจำนวน 5 เขต คือ ดอนเมือง ราชเทวี บางกะปิ สาทร ราษฎร์บูรณะขั้นที่ 2 จึงกำหนดโควตาให้แต่ละเขตมีตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม เขตละ 80 คน และขั้นที่ 3 ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยทำแบบสอบถามกับผู้ตอบแบบสอบถามในบริเวณพื้นที่สาธารณะ จนครบจำนวนที่กำหนด โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า และแนวคิดด้านการค้าปลีก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสาร รวมทั้งหมด 12 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับให้เลือกตอบเพียง คำตอบเดียว และกำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 5 ข้อ ประกอบด้วยประเภทสินค้าที่ซื้อ สาเหตุที่ซื้อ บุคคลที่มีผลต่อการซื้อโดยใช้ระดับการวัดข้อมูล แบบอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และคำถามเกี่ยวกับความถี่ในการซื้อ จำนวนเงินที่ซื้อต่อครั้ง ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) เกณฑ์การให้คะแนนของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายโดยการคำนวณดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2549)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับวัดการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครโดยใช้แนว คิดทฤษฎีตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านให้คำชี้แนะและทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหา มีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คือ กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า และส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551)

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้มี ลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จึงต้องนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 โดยแบ่งออกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ความต้องการของผู้บริโภค	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.806
ต้นทุนของผู้บริโภค	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.809
ความสะดวกในการซื้อ	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.912
การสื่อสาร	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.898
พฤติกรรมการซื้อสินค้า	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.840
รวมทั้งฉบับ	ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ	.870

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด - 19 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้าที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีทางสถิติ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพหุคูณ (Multiple regression) ด้วยค่า Sig. หากค่า Sig. น้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าคือได้แก่ ประเภทสินค้าที่นิยมซื้อ คือ ประเภทอาหารหรือใช้บริการร้านอาหาร และขนมคบเคี้ยว สาเหตุที่มาซื้อ คือ สะดวกใกล้บ้านและเชื่อมั่นในมาตรการในการควบคุมเรื่องโรคโควิด-19ของห้างสรรพสินค้า ในการซื้อสินค้าบุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้าคือตนเอง โดยเดินทางมาซื้อสินค้า 1-5 ครั้งต่อเดือน และมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 5,000 บาทตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดในมุมมองลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าหลังสถานการณ์โควิด-19 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จากวัตถุประสงค์ สามารถสร้างสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย : กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานทางสถิติ :

H_0 : กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

H_1 : กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 การทดสอบตัวแปรด้วยสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพหุคูณ (Multiple regression)

n=400

กลยุทธ์การตลาด ในมุมมองลูกค้า	พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร			
	B	Beta	t	Sig
(Constant)	2.420		12.886	.000
ความต้องการของผู้บริโภค	.261	.288	8.839	.000
ต้นทุนของผู้บริโภค	.163	.169	5.170	.000
ความสะดวกในการซื้อ	.272	.259	7.216	.000
การสื่อสาร	.193	.211	6.166	.000
R = .703 R ² = .594 Adj.R ² = .489 S.E. = .373				
F = 96.833 Sig = .000				

จากตารางที่ 2 กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) พบว่า กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ความต้องการของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ การสื่อสาร และ ต้นทุนของผู้บริโภค

ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .703 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R Square) เท่ากับ .594 หรือร้อยละ 59.4 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .489 หรือร้อยละ 48.9

แสดงว่า ตัวแปรกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ได้แก่ ความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารสามารถทำนายพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 59.4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า ด้านความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยแสดงเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$y = .288 \text{ ด้านความต้องการของผู้บริโภค} + .259 \text{ ความสะดวกในการซื้อ} + .211 \text{ การสื่อสาร} \\ + .169 \text{ ต้นทุนของผู้บริโภค}$$

กำหนดให้ y แทน พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

จากสมการข้างต้น พบว่า กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ได้แก่ ความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารสามารถทำนายพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครในทิศทางเดียวกัน โดยด้านความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด คือ .288 รองลงมา ความสะดวกในการซื้อ คือ .259 ด้านการสื่อสารคือ .211 และน้อยที่สุด ด้านต้นทุนของผู้บริโภค คือ .169 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ได้แก่ ประเภทสินค้าที่นิยมคือประเภทอาหารหรือใช้บริการร้านอาหาร และขนมคบเคี้ยว ซึ่งสอดคล้องกับจิตาพร รุ่งสถาพร (2563) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะซื้ออาหารและเครื่องดื่ม/เดลิเวอรี่มากที่สุดและสอดคล้องกับกมลวรรณ สุขสมัย (2560) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมักเข้าใช้บริการร้านอาหาร เช่น MK, Fuji, After you, Bonchon Chicken เป็นต้น และแตกต่างกับงานวิจัยของ จิตรกมล สังข์เพชร และสุพิศ ฤทธิ์แก้ว (2559) ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้า/เครื่องหนัง/รองเท้าแฟชั่น ใช้บริการประเภทร้านอาหาร/ฟาสต์ฟู้ด นั่นคือการที่ผู้บริโภคมาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าแล้วนิยมใช้บริการร้านอาหารเนื่องจากห้างสรรพสินค้าได้รวบรวมร้านอาหารต่าง ๆ มากมายไว้คอยบริการ โดยร้านอาหารก็มีหลากหลายรูปแบบให้ได้เลือกใช้บริการแล้วแต่ความต้องการของผู้บริโภคแต่ละคน และนอกจากนั้นห้างสรรพสินค้ายังคงมีร้านค้าอื่น ๆ อีกมากมายที่ได้นำมารวมไว้ในที่เดียว ทั้งร้านค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค ทำให้เห็นว่าห้างสรรพสินค้าจำเป็นต้องมีร้านค้าที่หลากหลายเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันออกไป ด้านสาเหตุที่มาคือ สะดวกใกล้บ้านและเชื่อมั่นในมาตรการในการควบคุมเรื่องโรคโควิด-19 ของห้างสรรพสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาพร รุ่งสถาพร (2563) ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 มีการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังหรือซื้อเท่าที่จำเป็น โดยเลือกจากความน่าเชื่อถือของร้าน และมีความสะดวกสบายและสอดคล้องกับกมลวรรณ สุขสมัย (2560) พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้าของผู้บริโภคมีสาเหตุที่เข้าใช้บริการเพราะใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน และแตกต่างจากงานวิจัยของพิมพ์ลภัส วิมลโนธ และพัชรหทัย จารุทวีผลนุกุล (2563) ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเนื่องจากมีสินค้าและบริการที่หลากหลายตรงกับความต้องการมากที่สุด ดังนั้นห้างสรรพสินค้าจึงจำเป็นต้องสร้างให้ห้างของตนเองเน้นให้เกิดความสะดวกสบายในการเข้าใช้บริการ เช่น หากห้างสรรพสินค้าอยู่ในซอย

ไม่ติดถนน หรือรถไฟฟ้า อาจสร้างความสะดวกสบายให้ลูกค้าด้วยการจัดการบริการรับส่งฟรีจากห้างสรรพสินค้ากับจุดบริการรถสาธารณะต่าง ๆ นอกจากนั้นต้องจัดหาสินค้าที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้าคือตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรกมล สังข์เพชร และสุพิศ ฤทธิ์แก้ว (2559) พบว่า ส่วนใหญ่มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการมาใช้บริการคือ ตนเอง และแตกต่างกับงานวิจัยของกมลวรรณ สุขสมัย (2560) ในการไปใช้บริการศูนย์การค้าต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมไปกับคนรักหรือแฟน และอานวย ปาอ้าย (2563) พบว่าคนนิยมไปซื้อของกับเพื่อนหรือคนใกล้ชิด ดังนั้นในการวางแผนการตลาดธุรกิจอาจต้องสร้างกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นใจให้กับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือส่งผลต่อการซื้อของผู้บริโภค ความถี่ในการมาซื้อสินค้า 1-5 ครั้งต่อเดือนซึ่งสอดคล้องกับปานวาด ธีระพันธ์ศิลป์ (2562) พบว่า จะมีความถี่ในการเข้ามาซื้อสินค้าประมาณ 1-5 ครั้งต่อเดือน สอดคล้องกับศุภกร สมจิตต์ และสรุสิทธิ์ อุดมธนวงศ์ (2563) พบว่า มีความถี่ในการมาใช้บริการที่ห้างสรรพสินค้าตอมกิมอลล์ 1 ครั้งต่อเดือนและแตกต่างกับพิตยาพร รุ่งสถาพร (2563) พบว่า มีการซื้อสินค้า 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ดังนั้นธุรกิจอาจต้องวางแผนกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความถี่ในการเข้าใช้บริการ เช่น การจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ การลดราคาสินค้าที่เป็นที่ต้องการในขณะนั้น ซึ่งจากผลการวิจัยพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Schiffman & Kanuk (1994) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมที่ลูกค้าได้ทำการค้นหาการซื้อ การใช้งาน การบริการและมีการตั้งความคาดหวังต่อการได้รับสินค้าหรือบริการนั้นตรงกับความต้องการของตนเอง ดังนั้นธุรกิจควรมีการวางแผนในเรื่องของการคัดสรรประเภทสินค้าอาหาร ร้านอาหาร เครื่องดื่มและขนมคบเคี้ยวที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า รวมถึงการคัดสรรสินค้าที่ต้องเน้นความหลากหลายทั้งในเรื่องรูปแบบ ขนาด ราคา เพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือก และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าเช่นเดียวกัน มีมาตรการในการควบคุมเรื่องโรคติดต่อที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องของความปลอดภัยเมื่อมาซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า และควรมีการวางแผนการวิธีการซื้อที่เน้นให้ลูกค้าง่าย สะดวก และใช้เวลาในการซื้อสินค้าสั้นลง โดยเฉพาะในช่วงที่มีลูกค้ามาใช้บริการจำนวนมาก เช่นการส่งสินค้าที่บ้าน แล้วมารับสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าโดยที่ลูกค้าไม่ต้องเสียเวลาเดินเลือกสินค้า หรือการสั่งซื้อผ่านออนไลน์ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ลูกค้ามีความถี่ในการซื้อ รวมถึงกระตุ้นให้มียอดใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตลาดในมุมมองลูกค้า (4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการตลาดในมุมมองของลูกค้า(4C's) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าโดยเรียงตามลำดับได้แก่ ความต้องการของผู้บริโภค ความสะดวกในการซื้อ การสื่อสาร และต้นทุนของผู้บริโภค ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีสันต์ โฉมานุรักษ์ และเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม (2559) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและทัศนคติของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อในเขตเทศบาลนครราชสีมา พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เมื่อพิจารณากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดแบบ 4Cs ในแต่ละด้าน

พบว่า ด้านความสะดวกในการซื้อ และต้นทุนในการบริโภค รวมถึงปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านอารมณ์ และความรู้สึก มี นัยสำคัญทางสถิติอย่างยิ่งที่ .01 นั่นคือ ทัศนคติในด้านอารมณ์ และความรู้สึก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .01 ในการให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านสะดวกซื้อในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชานันท์ ฐิติธวัชศิลป์ (2558) ได้ทำการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของลูกค้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนประสมทางการตลาด ในมุมมองของลูกค้า ด้านความต้องการของลูกค้าที่จะได้รับ ด้านต้นทุน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความสะดวก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ของพนักงานบริษัทใน กรุงเทพมหานคร ในเรื่องของความถี่และปริมาณในการซื้อ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับแนวคิดกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า ของเธอร์บอร์น (Lauterborn, 1990) ได้ให้แนวคิดนี้ ประกอบด้วย 1) ความต้องการและความปรารถนาของผู้บริโภค 2) ต้นทุนของผู้บริโภค 3) ความสะดวกในการซื้อ และ 4) การสื่อสาร

ดังนั้น ธุรกิจควรมีการวางแผนให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความต้องการและความปรารถนาของผู้บริโภค ควรให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณภาพของสินค้าที่คัดสรรมาจำหน่าย ความหลากหลายทั้งเรื่องของรูปแบบ สี ขนาด ตรายี่ห้อ เน้นสินค้าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า อาทิ อาหาร เครื่องดื่ม ขนมคบเคี้ยวตลอดจนมีร้านอาหารที่เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตของลูกค้าในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มการบริการที่ทำให้ลูกค้า สะดวกรวดเร็วในการซื้อสินค้า หรือบริการที่ช่วยลดเวลาในการซื้อสินค้าให้สั้นลง แต่ได้รับสินค้าตรงกับความต้องการของตนเองได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว 2) ต้นทุนของผู้บริโภค ควรให้ความสำคัญต่อการกำหนดราคาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้จ่ายของลูกค้า รวมถึงความสามารถในการจ่ายของลูกค้า โดยมุ่งเน้นการตั้งราคาที่เหมาะสม ยุติธรรมกับลูกค้า และหากต้องการกระตุ้นให้เกิดการซื้อเพิ่มขึ้น อาจมีการตั้งราคาแบบให้ส่วนลดเพื่อจูงใจให้ซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น 3) ความสะดวกในการซื้อ ควรให้ความสำคัญต่อการสร้างความสะดวกสบายในการซื้อโดยอาจนำการซื้อผ่านทางออนไลน์เพื่อลดการมายังห้างสรรพสินค้า หรือการสั่งซื้อ ส่งจองสินค้า ก่อนมาถึงห้างสรรพสินค้า แล้วเมื่อลูกค้ามาถึงก็สามารถรับสินค้าได้ทันที ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยลดเวลา ลดการสัมผัสเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 รวมถึงการจัดแสดงสินค้า ที่ทำให้ลูกค้าเลือกซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น การจัดหมวดหมู่ การจัดโชว์สินค้าที่เป็นที่ต้องการของลูกค้าให้มองเห็นได้เด่นชัด การมีบริการ Drive true เพื่อให้ลูกค้ารับสินค้าได้ง่ายโดยไม่ต้องลงจากรถ เป็นต้น และ 4) การสื่อสาร ควรให้ความสำคัญในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถตอบกลับข้อมูลต่าง ๆ ที่ลูกค้าต้องการทราบได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงวิถีชีวิตของลูกค้าในยุคปัจจุบัน เน้นการสื่อสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเข้าซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในเรื่องมาตรการควบคุมโรค โควิด-19

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

เชิงนโยบาย

พฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของประเภทสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการกับลูกค้าได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารที่ต้องเน้นทั้งในเรื่องคุณภาพ รสชาติ ความสวยงามต่าง ๆ รวมถึงราคาที่เหมาะสม เนื่องจากในสภาวะโควิด-19 ส่งผลให้ผู้บริโภคอาจให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าที่จะได้รับจากสินค้าต่าง ๆ และต้องเน้นเรื่องมาตรการควบคุมโรคโควิด -19 ที่จำเป็นต้องมีอย่างเข้มงวดเพราะเป็นสาเหตุที่ผู้บริโภคเลือกมาใช้บริการเพราะมั่นใจกับการควบคุมโรคที่ดีของห้างสรรพสินค้า

เชิงการบริหาร

กลยุทธ์การตลาดในมุมมองของลูกค้า (4C's) ทั้ง 4 ด้านผู้ประกอบการควรวางแผนที่ครอบคลุมและสอดคล้องกัน เพราะกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้านนี้ถือเป็นกลยุทธ์ที่จะเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า โดยต้องคัดสรรสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเต็มที่ มีราคาที่ยุติธรรมเหมาะสมกับสภาพการใช้จ่ายของลูกค้า สร้างความสะดวกสบายให้กับลูกค้า ลดเวลาในการซื้อสินค้าแต่เพิ่มความรวดเร็วให้กับลูกค้า และสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้ลูกค้ารับรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการสื่อสารหรือตอบกลับข้อมูลต่าง ๆ ให้กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาด(4P's) ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าภายหลังจากสถานการณ์โควิด - 19
2. ควรมีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้ากับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกถึงพฤติกรรม ความต้องการที่แท้จริง ซึ่งธุรกิจจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาวางแผนการดำเนินธุรกิจต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ สุขสมัย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า.

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จิตรกมล สังข์เพชร และสุพิศ ฤทธิ์แก้ว. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภค
ในการใช้บริการศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า สาขาสุราษฎร์ธานี. WMS Journal of
Management Walailak University. Vol5., 70-81.

พิมพ์ลภัส วิลโนธ และพัชรหทัย จารุทวีผลบุญกุล. (2563). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและ
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล
พลาซ่าลาดพร้าวของผู้บริโภคใน กรุงเทพมหานคร. น. 337. รายงานสืบเนื่องจาก
การประชุม การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติครั้งที่ 15 ประจำปี
การศึกษา 2563. มหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี.

- อำนาจ ปาอ้าย. (2563). พฤติกรรมการซื้อและความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดตลาดนัดของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารราชชนก. กรกฎาคม – ธันวาคม 2563. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนก.
- ปานวาด ชีระพันธ์ศิลป์. (2562). การตัดสินใจซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าในเขตปทุมวัน. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตาพร รุ่งสถาพร. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริณทล และพิษณุโลก. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทวิสันต์ โลณานุรักษ์และเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม. (2559). กลยุทธ์ทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคและทัศนคติของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในร้านสะดวกซื้อ ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา. น.73. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2:บูรณาการวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน. วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). “จากชีวิตวิถีใหม่ New Normal สู่ชีวิตวิถีถัดไป Next Normal. [Online], เข้าถึงได้
จาก:https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_11Jan2021.aspx (2564, มกราคม 11).
- ปัญญาพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล. (2563). พลิกโฉมธุรกิจหลังวิกฤตโควิด-19. [Online], เข้าถึงได้
จาก: https://www.krungsri.com/bank/getmedia/578838c1-5ffc-47dd-ba5f-f807bc86d248/RI_Post_Covid19_New_Normal_200716_TH.aspx
- พิชานันท์ ฐิตอักษรศิลป์. (2558). ส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของลูกค้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ของพนักงานบริษัทในกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนัสชนก ไชยรัตน์. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปช่วงสถานการณ์ COVID-19 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2549). การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศุภกร สมจิตต์ และสรุสิทธิ์ อุดมธนาวงศ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของธุรกิจค้าปลีกญี่ปุ่นที่เข้ามาเปิดตลาดในประเทศไทย กรณีศึกษา ดองกิ มอลล์. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563. มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพมหานคร.

- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). [Online], เข้าถึงได้จาก: <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329> (2563, ธันวาคม 24).
- อดุลย์ จาตุรงกุล. (2544). พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling Techniques**. New York: John Wiley & Sons.
- Lauterborn, B. (1990). New Marketing litany; Four Ps passe; C-words take over. *Advertising Age*, 61(41), 26.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). **Consumer behavior**. (5th ed.). Englewood Cliffs, N. J. : Prentice-Hall.

สมดุลชีวิตและการทำงานในพยาบาลวิชาชีพ

WORK- LIFE BALANCE IN PROFESSIONAL NURSES

เรียม นมรักษ์^{1*}

Riam Namarak^{1*}

Received : 13 May 2020

Revised : 5 November 2021

Accepted : 12 November 2021

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสมดุลชีวิตและการทำงานกำลังได้รับความสนใจและเป็นสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ความสมดุลของแต่ละคนมีความแตกต่างกันไม่มีรูปแบบที่แน่นอนขึ้นอยู่กับมุมมองและความต้องการของบุคคลนั้น ความสมดุลชีวิตและการทำงานมีความสำคัญต่อการทำงานของทุกวิชาชีพ พยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องการความสมดุลของชีวิตและการทำงาน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของความสมดุลชีวิตและการทำงาน องค์กรในการกับสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน แนวทางและการประยุกต์ความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งประสบการณ์ความสมดุลชีวิตและการทำงาน พยาบาลวิชาชีพต้องนำเอาแนวปฏิบัติเรื่องความสมดุลชีวิตและการทำงาน มาใช้ในการทำงานชีวิตส่วนตัว ครอบครัว นอกจากนี้ผู้บริหารโรงพยาบาลควรเล็งเห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนให้พยาบาลมีสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานเพื่อเพิ่ม การคงอยู่ความมั่นคงในวิชาชีพ การทำงานอย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: สมดุลชีวิตและการทำงาน แนวทางการสร้างสมดุลชีวิตและการทำงาน
ประสบการณ์สร้างสมดุลชีวิตและการทำงาน

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹Faculty of Nursing, Nakhon Pathom Rajabhat University

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: riam@webmail.npru.ac.th

ABSTRACT

Current work-life balance get attention is important in human resource management for many organizations both public and private agencies. While the balance of person must be different no perfect pattern, depends on the perspective and needs of individuals. Work-life balance is important of every career. Nurses is a profession requires work-life balance. This academic article aims to present the concept of work- life balance, creating work-life balance in the organization, work-life balance of professional nurses, application of work-life balance for professional nurses and experience of professional nurses work-life balance. Professional nurses must adopt guidelines work-life balance to use in work, personal life and family. In addition hospital administrators shall recognize the importance and support professional nurses have work-life balance in order to increase their professional retention and professional stability happy work place and good quality of life.

Keywords: Work-life balance, Guidelines of Work-life balance, Experience creating Work-life balance

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบันทำให้รูปแบบการทำงานต้องเปลี่ยนไปตามยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน ในหลาย ๆ อาชีพ รวมถึงวิชาชีพพยาบาล ซึ่งมีผลอย่างมากต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ประกอบกับสถานการณ์ Covid -19 ที่กำลังแพร่ระบาดอยู่อย่างต่อเนื่องทำให้พฤติกรรมหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการทำงานของบุคคล ครอบครัวและการใช้ชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตามการรักษาดุลยภาพของการทำงานกับการใช้ชีวิตส่วนตัว ไม่ได้หมายความว่า ชีวิตและงานมีความสมดุลเท่า ๆ กัน แบบ 50-50 และความสมดุลของแต่ละบุคคลก็อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละบุคคลย่อมมีวิถีความเป็นอยู่ ลักษณะงานที่ทำ และการให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน องค์กรสามารถส่งเสริม การสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน สามารถรักษานักงานเอาไว้ให้อยู่กับองค์กรไปนาน ๆ อีกทั้งยังสามารถลดอัตราการลาออกจากงานของพนักงาน และสามารถลดต้นทุนขององค์กรได้อีกด้วยผู้บริหารขององค์กรจึงหันมาให้ความสำคัญในการหาแนวทางตอบสนองความต้องการของพนักงาน เพื่อเพิ่มความสมดุลชีวิตและการทำงานให้กับพนักงาน โดยการให้ดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของพนักงาน ด้วยการจัดสวัสดิการดูแลสุขภาพในครอบครัว เพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงาน จัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน จัดสวัสดิการทางการเงิน นอกจากนี้ตัวพนักงานควรมีการบริหารจัดการตัวเองในการทำงาน ครอบครัว ชีวิตส่วนตัว

สมดุลชีวิตและการทำงาน (Work-Life Balance) ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งได้รับ

ความสนใจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ แรงกดดันที่เกิดขึ้นจากการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ผลสำรวจชั่วโมงทำงานของผู้มีงานทำต่อสัปดาห์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานตั้งแต่ 35 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ทำงานเต็มทีในเรื่องชั่วโมงทำงาน มีร้อยละ 83.6 ของผู้มีงานทำทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนลักษณะงานในปัจจุบันผู้หญิงมีโอกาสนในการทำงานนอกบ้านมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรจำนวนกำลังแรงงานที่มีอายุเฉลี่ยมีมากขึ้น สถานการณ์ที่ต้องมีการแข่งขันกันมากขึ้น ต้องมีการเร่งรีบในการเดินทางไปทำงานและเผชิญกับปัญหาการจราจรที่หนาแน่น เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้พนักงานบางส่วนเลือกที่จะมาทำงานให้เร็วขึ้นหรือเลิกงานให้ช้าลง กลับถึงบ้านช้า ทำให้การใช้เวลากับครอบครัว การเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวไม่เพียงพอส่งผลให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว รวมทั้งปัญหาสุขภาพ เกิดความเหนื่อยล้า เนื่องจากขาดการพักผ่อน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ดังนั้นถ้าพนักงานปฏิบัติงานด้วยยึดหลักความยืดหยุ่นในการทำงานมาใช้ก็จะส่งผลให้เกิดความสมดุลในการชีวิตและการทำงานขึ้น ชีวิตก็มีความสุขตามมา Bouwmeester, Atkinson, Noury & Ruotsalainen (2021) ศึกษาพบว่าสิ่งสำคัญของความสมดุลในชีวิตการทำงานคือจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทำงานกับกิจกรรมในชีวิต อย่างไรก็ตามจำนวนชั่วโมงในการทำงานกับกิจกรรมในชีวิตเพียงอย่างเดียวไม่สามารถกำหนดความสมดุลได้เนื่องจากประสบการณ์ความสมดุลในชีวิตการทำงานมีองค์ประกอบหลายอย่าง เนื่องมาจากแต่ละบุคคลมีบทบาท ลักษณะงานที่ทำ และความต้องการที่ต่างกัน สมดุลชีวิตและการทำงานมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลตามบทบาทที่แตกต่างกันไปในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคลในการสร้างสมดุลระหว่างบทบาทที่ทำในที่ทำงานและในครอบครัวและระดับความพึงพอใจที่ได้รับจากบทบาทนั้น (Dhingra & Dhingra, 2021) ความสมดุลของแต่ละคนก็ย่อมต้องมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและสาขาอาชีพ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนขึ้นอยู่กับมุมมองและความต้องการของบุคคลวิชาชีพพยาบาลก็เช่นกัน ยิ่งในสถานการณ์ที่กำลังมีการแพร่ระบาดของ covid-19 อยู่ในปัจจุบัน บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวคิดความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ องค์กรกับสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน องค์กรยังคงมีภารกิจในการช่วยสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพมีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตที่ดียิ่งขึ้น การสร้างและการประยุกต์ใช้ในการทำงาน ประสบการณ์ของบุคคลที่มีความสมดุลชีวิตและการทำงาน

แนวคิดของความสมดุลชีวิตและการทำงาน

สมดุลชีวิตและการทำงาน (work-life balance) เป็นการสร้างความสมดุลของชีวิตส่วนตัว ครอบครัวยุคและการทำงาน ความสามารถในการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ โดยการจัดสรรเวลาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จนสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ครอบครัวยุค เป็นหนึ่งในแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life)

โดยที่ Walton (1975) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการแบ่งเวลาให้เหมาะสมในการดำรงชีวิต ความต้องการใช้ชีวิตประจำวันอยู่กับครอบครัว เวลาพักผ่อน การเดินทาง การใช้เวลาว่างอย่างอิสระ และเวลาที่ให้กับสังคม ในขณะที่ Kalliath & Brough (2008); Greenhaus & Allen (2011) ได้ให้คำจำกัดความ แนวคิดความสมดุลชีวิตและการทำงานเน้นไปที่การปฏิบัติตามบทบาทในชีวิต 6 ประการ ดังนี้ 1) ความสมดุลการปฏิบัติตามบทบาทในชีวิตระหว่างหลายบทบาท 2) ความสมดุลเป็นความเท่าเทียมกันในบทบาท 3) เป็นความพึงพอใจระหว่างหลายบทบาท 4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ระหว่างหลายบทบาท 5) ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งและการอำนวยความสะดวก 6) รับรู้การควบคุมระหว่างหลายบทบาท จะเห็นได้ว่าตามแนวคิดนี้ เน้นไปที่การปฏิบัติตามบทบาทในชีวิตระหว่างหลายบทบาท ที่ต้องมีความเท่าเทียมกัน มีความพึงพอใจ เป็นการรับรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างงานในแต่ละบทบาท โดยในการทำหน้าที่ในแต่ละบทบาทการมีส่วนร่วมอย่างเอาใจใส่ในหลาย ๆ บทบาทโดยมีเวลาที่เท่าเทียมกัน และมีความขัดแย้งในบทบาทน้อยที่สุด นอกจากนี้ Greenhaus, Collins, & Shaw (2003) ได้แบ่งองค์ประกอบของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานว่ามี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสมดุลในด้านเวลา (Time balance) คือ การที่บุคคลสามารถจัดสรรเวลาให้กับการทำงาน ครอบครัวหรือหน้าที่อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม 2) ความสมดุลในด้านการมีส่วนร่วม (Involvement balance) คือ การที่บุคคลสามารถจัดสรรความสัมพันธ์ระหว่างงาน ครอบครัวหรือหน้าที่อื่น ๆ ได้อย่างลงตัว และ 3) ความสมดุลในด้านความพึงพอใจ (Satisfaction balance) คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจต่อหน้าที่การงาน ครอบครัวหรือหน้าที่อื่น ๆ ของตนเองที่จัดสรรได้อย่างสมดุล ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในพยาบาลวิชาชีพจากแนวคิดของนักวิชาการ จึงสรุปได้ว่าความสมดุลชีวิตและการทำงาน เป็นการแบ่งเวลาในการปฏิบัติตามบทบาทในการดำรงชีวิต ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและการทำงาน ให้เท่าเทียมกันในแต่ละบทบาทโดยต้องมีความพึงพอใจมีการจัดสรรเวลา มีความขัดแย้งในบทบาทน้อยที่สุด และการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ และองค์กรที่ทำงานยังมีส่วนสำคัญอย่างมากในการที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้บุคคลเกิดความสมดุลชีวิตและการทำงาน

องค์กรกับสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน

ปัจจุบันประเทศกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนผู้มีทักษะสูงในการทำงานในหลายสาขาอาชีพ ร่วมกับผู้มีทักษะสูงได้มีการลาออกเป็นจำนวนมาก อาจจะมีสาเหตุมาจากผู้บังคับบัญชาและองค์กรส่วนใหญ่มักจะละเลย ไม่ยอมรับว่าการทำงานและชีวิตมีความเกี่ยวพันกัน โดยจำเป็นต้องสร้างความสมดุลการทำงานและชีวิตเพื่อเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน (Koon, 2020) ดังนั้นองค์กรจึงต้องให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อการเอื้อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสมดุลของชีวิต และการทำงาน โดยองค์กรต้องวางนโยบายส่งเสริมให้เกิดความสมดุลของชีวิตและการทำงานให้ชัดเจน และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีตัวเลือกในการปรับหรือยืดหยุ่นการทำงานให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ต้องจัดให้มีนโยบายที่เอื้อให้พนักงานสามารถยืดหยุ่นการทำงานนำมาปรับใช้ในการสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานให้กับตัวเอง และถือปฏิบัติอย่างจริงจัง การใช้เวลาทำงานที่ยืดหยุ่น

สามารถทำให้เพิ่มความเป็นอิสระของพนักงานในการเลือกรูปแบบการทำงานที่เหมาะสมที่สุดสามารถ
อุทิศเวลาเพื่อดูแลความรับผิดชอบอื่น ๆ ได้ จากงานทบทวนวรรณกรรมของ Sirgy & Lee (2018);
Ang, Hwa, & Teh (2018) พบว่าองค์กรสามารถสร้างสมดุลชีวิตและการทำงานที่เอื้อต่อพนักงาน
รวมทั้งมีระบบการสนับสนุน ได้แก่

1. การจัดชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น รวมถึงการให้ทำงานพาร์ทไทม์ และเพิ่มความ
ยืดหยุ่นในการจัดตารางเวลา จะเป็นการเพิ่มขอบเขตที่พนักงานสามารถทำงานได้ในเวลาที่สะดวก
ที่สุด มีอิทธิพลให้ความสมดุลในชีวิตการทำงานจะเพิ่มขึ้นองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและให้อิสระในการ
ทำงานกับพนักงาน จะสร้างความสมดุลชีวิตกับการทำงานให้กับพนักงาน จะส่งเสริมกระบวนการ
บริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้อัตราการขาดงานและลาออกลดลง

2. การจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยเหลือบุตรของพนักงาน การให้เงิน
สนับสนุนเมื่อมารดาลางานเพื่อเลี้ยงดูบุตร การให้เงินค่าเลี้ยงดูบุตร การช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุใน
ครอบครัว ตลอดจนให้นโยบายการลาเพื่อให้งานดูแลของครอบครัวกรณีที่มีการเจ็บป่วย

3. ลักษณะงานมีความชัดเจน เพิ่มความชัดเจนในบทบาทในงาน การลดความกดดันด้าน
เวลาในการทำงาน เพิ่มความเป็นอิสระของงานโดยการเพิ่มเสรีภาพในการรับรู้ในการตัดสินใจของ
ตัวเอง ลดความคลุมเครือของบทบาท

4. การสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร การจัดกิจกรรมความสัมพันธ์ในองค์กร องค์กร
อาจจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายในช่วงหลังเวลาเลิกงาน หรือช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น สันทนาการ
แข่งขันกีฬา การออกกำลังกาย จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน กับผู้บริหาร
ยังส่งเสริมให้พนักงานมีสุขภาพที่ดีอีกด้วย ซึ่งจะให้ประโยชน์ทั้งต่อองค์กรเองและต่อพนักงาน ทำให้
พนักงานมีความสุขกับงานที่ทำ ก่อให้เกิดผลดีในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและ
เป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร
สอดคล้องกับการศึกษาของ Gragnano, Simbula & Miglioretti (2020) พบว่า ความสมดุลระหว่าง
ชีวิตการทำงานและ ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรส่งผลให้
พนักงานเกิด ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร อีกทั้งยังสามารถลดอัตราการลาออกจากงานของพนักงาน
และสามารถลดต้นทุนขององค์กรในการพัฒนาบุคลากรได้

องค์กรประกอบที่องค์กรจะส่งเสริมให้พนักงานมีความสมดุลในชีวิตและการทำงาน
จากการศึกษาของปิยสุนีย์ ชัยปาณี, เอกสิทธิ์ สนามทองอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และดวงเดือน
จันทร์เจริญ (2563) พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 2) องค์กรแห่ง
ความสุข 3) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน 4) ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม
และ 5) การบริหารจัดการเวลา สำหรับในพยาบาลวิชาชีพ องค์กรควรให้ความสำคัญกับตัวพนักงาน
มากกว่าชั่วโมงการทำงานรวมถึงการดำรงชีวิตอื่นๆ นอกเหนือจากชั่วโมงการทำงาน รวมถึงการแสดง
ความรับผิดชอบต่อพนักงานและสังคม การจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการสนับสนุน
ความก้าวหน้าในวิชาชีพ การปรับขึ้นเงินเดือนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม อันจะส่งผลให้พนักงานทำงาน
อย่างมีความสุข ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน และเป็นสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิต
และการทำงานของพนักงาน

การสร้างสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

พยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีหน้าที่หลัก คือการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย รวมไปถึงญาติและครอบครัวของผู้ป่วย นอกจากนี้ยังต้องมีภาระหน้าที่ในด้านอื่น ๆ เช่น รับผิดชอบในการบริหารจัดการ การควบคุมงานการพยาบาล การประสานงานกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ตลอดจนงานการบริหารทรัพยากร และการเป็นนักวิชาการทางการพยาบาล ลักษณะงานที่พยาบาลทำ เป็นงานที่ต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความรับผิดชอบ ความอดทนกับงานและบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสังคม ต้องพบปะกับอารมณ์ของบุคคลหลายแบบ ซึ่งถือว่าเป็นภาระหนักหน่วง ประกอบกับสภาพการทำงานที่ทำให้เป็นกะมีการพลัดเวรกันทั้งกลางวันและกลางคืน ในเวลาและนอกเวลาราชการ เป็นสาเหตุความไม่สมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน วัฒนธรรมการทำงานที่เน้นปริมาณงาน เวลา การปฏิบัติงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน การเปลี่ยนชั่วโมงเพิ่มเติมในการทำงานมีอิทธิพลต่อความความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของพยาบาล ซึ่งพยาบาลวิชาชีพสามารถสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานสามารถสร้างได้ด้วยตัวเอง แนวคิดที่สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดสมดุลชีวิตและการทำงานด้วยตัวเอง โดยบุคคลสามารถสร้างสมดุลที่ดีระหว่างการทำงานและชีวิตครอบครัวผ่านการเตรียมการทำงานที่ยืดหยุ่น สามารถเรียนรู้รูปแบบการใช้ชีวิตให้สมดุล ชีวิตที่สมดุลควรมีสัดส่วนระหว่างเวลาของการทำงาน และชีวิตส่วนตัวอย่างไร เพื่อให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ในทุกด้านเป็นชีวิตที่สุขโดยแท้จริง

การศึกษาของ ชนิญรัตน์ อินทุลักษณ์ และอารีย์วรรณ อ่วมตานี (2557) พบว่าแนวทางการสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานของวิชาชีพพยาบาล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. การมีความสุขในชีวิตส่วนตัว ได้แก่ การใช้ชีวิตให้มีความสุขด้วยตนเอง และการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
2. ส่วนการมีความสุขในงาน ได้แก่ ความสุขในงานที่เกิดจากตนเอง การจัดการความเครียดที่เกิดจากงาน การมีผู้ร่วมงานสนับสนุน และการได้รับสวัสดิการที่เพียงพอจากองค์กร ดังนั้นแนวทางการสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน จะนำแนวทางใดมาใช้สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานของแต่ละสาขาวิชาชีพ ซึ่งเมื่อยึดแนวทางใดแล้วจะต้องไม่มีผลกระทบกับประสิทธิภาพประสิทธิผลของงาน และชีวิตครอบครัว

พยาบาลวิชาชีพสามารถที่จะจัดความสมดุลในชีวิตและความสมดุลในงานก็จะนำมาซึ่งความสุข ใน 3 ด้าน ดังการศึกษาของ Jones, Burke, & Westman (2006) 1) สมดุลด้านเวลาที่ทำให้ระหว่างงานกับชีวิต (Time balance) 2) สมดุลด้านการมีส่วนร่วมในงานและชีวิต (Involvement balance) และ 3) สมดุลด้านระดับความพึงพอใจในงานและชีวิต (Satisfaction balance) ที่พอเหมาะพอดี และมีดุลยภาพระหว่างกัน โดยสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาล การมีตารางปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น การแบ่งหน้าที่การทำงาน ต้องมีการจัดการกับตารางชีวิตและภาระงานอย่างเหมาะสม ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงานในวิชาชีพพยาบาลแนวทางหนึ่ง นอกจากนี้การมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรจะสามารถสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน Yildirim & Ayca (2008) ศึกษาพบว่า การสร้างเจตคติที่ดีต่อองค์กร การสร้างปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลนั้น อาจารย์พยาบาลควรเน้นในเรื่องของการสร้างทัศนคติที่ดีต่อ

วิชาชีพ แก่นักศึกษาพยาบาลตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนพยาบาลเพื่อจะมีจิตสำนึกรักในวิชาชีพ เมื่อจบมาทำงานเป็นพยาบาลจะได้ทำงานได้อย่างมีความสุข คิดทำในสิ่งที่มีคุณค่าเป็นสิ่งที่ดีงาม และต้องทำอย่างจริงจัง การรู้จักยืดหยุ่นในการทำงานและเรื่องครอบครัว รู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองในการทำงานทั้งต่อหน้าผู้ป่วยและญาติ การบริหารเวลาในการทำงานและบริหารเวลาให้กับครอบครัว วิทยาลัยพยาบาลการสรางทางเลือกชั่วโมงการทำงานที่สามารถปรับเปลี่ยนกันเองได้ โดยสามารถที่แลกเปลี่ยนเวรกับเพื่อนร่วมงานกันภายในทีมได้ในกรณีที่มิธุระส่วนตัว หรือมีกิจจำเป็น ให้มีการหยุดติดต่อกันได้แล้วมาทำงานชดเชยภายในหลัง โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและการปฏิบัติงานในแต่ละเวร การปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนในการทำงานล่วงหน้า ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็จะเป็นเหตุผลที่จะสร้างความสมดุลให้กับชีวิตและการทำงานได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ลักษณะเฉพาะบุคคลหลายลักษณะที่ส่งผลต่อความสมดุลในชีวิตการทำงาน Sirgy & Lee (2018) ศึกษาพบว่า การเพิ่มการมีส่วนร่วมในงาน เพิ่มการมีส่วนร่วมในครอบครัว มีรูปแบบการเผชิญปัญหา เพิ่มความนับถือตนเองและความสามารถในการทำงาน เพิ่มความละเอียดรอบคอบ มีการบริหารเวลาอย่างเหมาะสม ลดความขัดแย้งในการทำงาน ซึ่งจะทำให้เพิ่มความผูกพันในชีวิตการทำงานและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคลที่จะนำมาซึ่งความสมดุลชีวิตและการทำงาน อีกวิธีหนึ่งที่น่าสนใจในการทำให้เกิดความสมดุลในชีวิตและการทำงาน ตามที่พระไพศาล วิสาโล (2558) เสนอวิธีการทำสมาธิและการสวดมนต์ โดยการทำสมาธินั้นเป็นการรวบรวมความคิดสติให้มาอยู่ที่จุดที่กำหนด สามารถคิดทบทวนชีวิตว่ากำลังยืนอยู่ที่จุดไหน หรือแม้กระทั่งชีวิตมีอะไรมากกว่าที่คิด การที่เราทำสมาธิหรือสวดมนต์ทุกเช้าก็เป็นการทำให้ชีวิตสงบ เหมือนการสมดุลชีวิตอย่างหนึ่งกิจกรรมสองอย่างนี้ยังทำให้เราได้ฝึกการวางแผนชีวิต ทั้งนี้การสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดสมดุลชีวิตและการทำงานด้วยตัวเอง ทั้งนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการส่งเสริมความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

การประยุกต์ใช้สมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันค่อนข้างเครียดเนื่องจากปริมาณงานที่มาก และบางครั้งทำงานไม่ทันเลิกงานช้ากว่าปกติ ต้องทำงานติดต่อกัน 2 กะ ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เนื่องจากพักผ่อนได้น้อยไม่เพียงพอ อีกทั้งไม่มีเวลาในการดูแลครอบครัว แต่เมื่อนำแนวทางในการรักษาความสมดุลให้กับชีวิตในการทำงานมาประยุกต์ใช้ ทำให้ชีวิตการทำงาน และครอบครัว มีความสุขมากขึ้น โดยสิ่งที่นำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการเรื่องเวลา สิ่งที่สำคัญที่สุดในการรักษาสมดุลชีวิตและการทำงานคือเวลา เพราะเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด การบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาปรับใช้เป็นอันดับแรกคือเปลี่ยนทัศนคติเรื่องการบริหารเวลา ให้ความสำคัญและสนใจกับการบริหารเวลามากขึ้น

การจัดสรรเวลาโดยการทำงานที่มีความสำคัญเร่งด่วนก่อนตามลำดับ แบ่งเวลาให้กับตัวเองและครอบครัวมากขึ้น ไปทำกิจกรรมกับครอบครัวในวันหยุด ได้มีเวลาทำกิจกรรมเพื่อสังคม

2. การเพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงานหรือการดำเนินชีวิต เพราะบางครั้งทั้งเรื่องการทำงานและการใช้ชีวิตอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ช่วงไหนที่งานเร่งด่วนเราก็เดินหน้าทุ่มเทให้กับงานหรือช่วงไหนที่ควรจะผ่อนคลายให้กับชีวิตส่วนตัวและครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามการเพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงานไม่ได้หมายถึงการผัดวันประกันพรุ่ง มีหลาย ๆ ครั้งที่มียานเข้ามาหลายพร้อม ๆ กัน เรามีการจัดสรรเวลาในการทำให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ บางครั้งในการทำงานก็จะมีแรงเครียดเกิดขึ้นได้ ก็พยายามหาเวลาพักผ่อนให้กับชีวิตส่วนตัว ไปเที่ยวพักผ่อนกับเพื่อน หรือไปวัดทำบุญกับครอบครัว ซึ่งก็ทำให้ชีวิตครอบครัวและการทำงานมีความสุขได้เหมือนทุกวันนี้

3. การทำให้ชีวิตมีความสุขโดยเริ่มจากตัวเราเองก่อน โดยการให้เวลากับตัวเอง ไปทำสิ่งที่เราชอบ โดยการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ดูแลสุขภาพกายใจให้สดใส ทำให้มีสุขภาพที่ดี รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รักษาสุขภาพให้ทั้งกายและใจ เช่น ตรวจสุขภาพประจำปี การออกกำลังกาย ว่าง ในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน หาเวลาว่างไปเที่ยวพักผ่อน เมื่อเรามีสุขภาพกายที่ดี มีสมองที่แจ่มใส มีสติและสมาธิ เราก็พร้อมที่จะทำในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องงานและเรื่องครอบครัว เพื่อที่นำมาซึ่งความสุขในชีวิต การรักษาสุขภาพ หลาย ๆ ครั้งเราทำงานจนลืมดูแลสุขภาพ เพราะเวลาที่เรามีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยเรามักลืมให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ ลืมนึกถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเมื่อเราล้มป่วยลง เพราะฉะนั้น การทำให้ชีวิตมีความสุขต้องเริ่มจากตัวเราเองก่อน

ดังนั้น ในการสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานพยาบาล ผู้บริหารการพยาบาลควรเห็นความสำคัญของความสมดุลทั้งด้านเวลา ความสมดุลในด้านการมีส่วนร่วม และความสมดุลในด้านความพึงพอใจ โดยการจัดระบบอัตราค่าจ้างให้เหมาะสมกับภาระงาน มีการเสริมกำลังคนทดแทนกรณีที่ขาดอัตราค่าจ้าง รวมถึงเปิดโอกาสให้พยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดตารางเวลา การปฏิบัติงานที่พอเหมาะ การเลือกช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานได้ตามความสะดวก การไม่จัดเวรที่ยาวติดกันมากเกินไป สามารถเปลี่ยนตารางการปฏิบัติงานกับผู้อื่นได้ เพื่อลดชั่วโมงการทำงานที่ยาวเกินไป โดยไม่กระทบกับคุณภาพและมาตรฐานงานการพยาบาล เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถมีชีวิตส่วนตัว มีเวลาสำหรับพักผ่อนอย่างเพียงพอหลังจากการปฏิบัติงาน หรือมีส่วนในการทำกิจกรรมกับครอบครัว การที่พยาบาลวิชาชีพมีความสมดุลชีวิตกับการทำงานเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของงานและคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ

ประสบการณ์ความสมดุลชีวิตและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

1. การทำงานอย่างมีความสุข จากบทสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพท่านที่หนึ่ง ที่ทำงานกับชุมชนมาเป็นระยะเวลา จำนวน 33 ปี ที่ทำงานประจำหลายอย่างเป็นจำนวนมาก เช่น ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด แต่ชีวิตพยาบาลท่านนี้ก็กลับมีความสุข

มากมาย โดยการสร้างสมาธิในการทำงาน การสอนสมาธิให้กับผู้อื่น “พี่ทำงานทุกอย่างให้ดีที่สุดอย่างมีความสุข เวลาว่างพี่น้องสมาธิ และไปสอนสมาธิให้กับประชาชนทั่วไป โดยส่วนใหญ่เมื่อมีเวลาว่างจะไปปฏิบัติธรรมเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน สมาธิภาวนาที่วัด เท่านั้นชีวิตก็จะมีแต่ความสุขแล้ว” จะเห็นได้ว่าการจะมีความสุขสมดุลชีวิตและการทำงานขึ้นอยู่กับจัดการชีวิตของแต่ละคน ซึ่งแต่ละคนจัดการชีวิตตนเองไม่เหมือนกัน มีแนวคิดอีกมากมายในการทำงานเพื่อสร้างความสมดุลให้กับชีวิตและการทำงาน ดังนั้น โดยจัดลำดับความสำคัญของงาน ให้ความสำคัญกับงานที่มีความสำคัญและเร่งด่วนก่อนแล้วค่อยทำงานที่มีความสำคัญรองลงไป จัดระเบียบให้กับชีวิตตนเอง จัดระเบียบวิธีการทำงานให้เป็นระบบ แบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยทำบ้าง ควรมีบุคคลคอยให้คำปรึกษาแนะนำได้ ไม่ควรแก้ปัญหาด้วยตนเอง หากิจกรรมที่สนุกสนาน และผ่อนคลายทำ เพื่อลดความเครียดที่เกิดจากการทำงาน มองโลกในแง่ดี คิดเชิงบวก มองหาแง่มุมดี ๆ ของตัวเอง เพื่อนร่วมงานและงานที่ทำ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้า เป็นการช่วยให้รู้สึกดีกับการทำงาน และช่วยให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

2. การดำเนินชีวิตตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสร้างอย่างสมดุลชีวิตและการทำงาน จากการสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพท่านที่สอง ทำงานเป็นพยาบาลหัวหน้าพยาบาลห้องผ่าตัด ที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ มากมาย เช่น บริหารงานในห้องผ่าตัด รับผิดชอบทำงานประกันคุณภาพของโรงพยาบาล แต่สามารถบริหารเวลา ในการทำงาน ดูแลครอบครัว การบริหารจัดการเวลาในการดำเนินชีวิตส่วนบุคคล และการทำงานให้เหมาะสม โดยการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขบนความพอดี และอยู่อย่างพอเพียง “พี่สามารถบริหารเวลา ในการทำงาน ดูแลครอบครัว การบริหารจัดการเวลาในการดำเนินชีวิตส่วนบุคคล และการทำงานให้เหมาะสม โดยการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขบนความพอดี และอยู่อย่างพอเพียง โดยการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตและการทำงาน”

3. ใช้ชีวิตให้มีความสุขโดยเริ่มต้นจากตนเอง ความสุขในชีวิตส่วนบุคคลเป็นหนทางสร้างสมดุล พยาบาลวิชาชีพที่สามารถสร้างสมดุลในชีวิตกับงานได้ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการมีความสุขในชีวิตส่วนบุคคล ใช้ชีวิตให้มีความสุขโดยเริ่มต้นจากตนเอง พยาบาลที่สามารถสร้างสมดุลชีวิตได้ ย่อมนำมาซึ่งความสุขส่วนบุคคลและขยายผลถึงการสร้างสมดุลชีวิตกับงานประสบการณ์ของพยาบาลท่านหนึ่ง กล่าวถึงประเด็นของการใช้ชีวิตให้มีความสุขโดยเริ่มต้นจากตนเอง มีช่วงผ่อนคลาย ระบายความเครียด ดูแลสุขภาพกายใจให้สดใสและแข็งแรง นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ดังคำกล่าวของพยาบาลที่ว่า “พี่ต้องใช้เวลาส่วนตัวทำอะไรที่ชอบบ้าง อาทิตย์ละวันก็โอเคแล้วแต่ขอให้มี หาเวลาว่างไปเที่ยว เอาเวลาไปพักผ่อน ให้ออกกำลังกาย ไปทำสิ่งที่เราชอบ จะได้ไม่เก็บกด ได้ออกกำลังกาย ว่าง รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ นอนพักผ่อนให้เพียงพอ ถ้าสุขภาพดี ก็ส่งเสริมให้เกิดสิ่งดี ๆ ตามเรื่องการเงินต้องบริหารจัดการเงิน ไม่ใช่ให้เกินตัว”

บทสรุป

ความสมดุลชีวิตและการทำงาน เป็นการจัดสรรเวลาทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและการทำงาน ให้เท่าเทียมกันในแต่ละบทบาทโดยต้องมีความพึงพอใจ ในการปฏิบัติตามบทบาทในการดำรงชีวิต และการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เน้นไปที่การปฏิบัติตามบทบาทในชีวิต ด้านความเท่าเทียมกัน ความพึงพอใจระหว่างบทบาท การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ระหว่างหลายบทบาท องค์กรพยาบาลมีส่วนสำคัญอย่างมากในการที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความสมดุลชีวิตและการทำงาน โดยการจัดชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น ลักษณะงานมีความชัดเจน การสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร การจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ องค์กรควรให้ความสำคัญกับตัวพนักงานมากกว่าชั่วโมงการทำงานรวมถึงการดำรงชีวิตอื่น ๆ นอกเหนือจากชั่วโมงการทำงาน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อพนักงานและสังคม รวมถึงการสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ การปรับขึ้นเงินเดือนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม พยาบาลวิชาชีพสามารถสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงาน ด้วยการใช้ชีวิตให้มีความสุข การเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว มีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสม ทั้งการทำงานและชีวิตส่วนตัว อันจะส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพมีชีวิตและทำงานอย่างโดยเริ่มจากตัวเราเอง ด้วยการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรื่องเวลา การเพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงานหรือการดำเนินชีวิตตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิณรัตน์ อินทุลักษณ์ และอารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2557). การสร้างสมดุลชีวิตกับงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง. **วารสารพยาบาลทหารบก**. 15(3): 382-389.
- ปิยสุนีย์ ชัยปาณี, เอกสิทธิ์ สนามทอง, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และ ดวงเดือน จันทรเจริญ. (2563). กลยุทธ์ทางเลือกการสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 12(2): 88-104.
- พระไพศาล วิสาโล. (2558). สร้างสมดุลชีวิต. **วารสารสุขศาลา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.visalo.org/article/suksala23.htm>. (2564, 10 ธันวาคม).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). **สำรวจภาวะการทำงานของประชากร**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.ryt9.com/s/nso/3181664> (2564, 10 ธันวาคม).
- Ang, M, Hwa, C, & Teh, G. M. (2018). Work intensification and turnover intention in academia: The mediating role of work-life balance. **Journal of Asian Scientific Research**. 8(5): 188-196.
- Bouwmeester, O., Atkinson, R., Noury, L., & Ruotsalainen, R. (2021). Work-life balance policies in high performance organisations: A comparative interview

- study with millennials in Dutch consultancies. **German Journal of Human Resource Management**. 35(1): 6-32.
- Dhingra, V., & Dhingra, M. (2021). Who doesn't want to be happy? Measuring the impact of factors influencing work-life balance on subjective happiness of doctors. **Ethics, Medicine and Public Health**. 16: 1-14.
- Gragnano, Andrea, Simbula, Silvia, & Miglioretti, Massimo. (2020). Work-Life Balance: Weighing the Importance of Work-Family and Work-Health Balance. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. 17(3): 1-20.
- Greenhaus, J. H., & Allen, T. D. (2011). Work-family balance: A review and extension of the literature. In J. C. Quick & L. E. Tetrick (Eds.), **Handbook of occupational health psychology**. American Psychological Association.
- Greenhaus, J. H., Collins, K. M., & Shaw, J. D. (2003). The relation between work-family balance and quality of life. **Journal of Vocational Behavior**. 63(3): 510-531.
- Jones, F., Burke, R. J., & Westman, M. (2006). Work-life balance: key issues. **Work-life balance: A psychological perspective**, 1-9.
- Kalliath, T., & Brough, P. (2008). Work-life balance: A review of the meaning of the balance construct. **Journal of management & organization**. 14(3): 323-327.
- Koon, V. (2020). A multilevel analysis of work-life balance practices. Asia Pacific **Journal of Human Resources**. [Online], Available: <https://doi.org/10.1111/1744-7941.12268>. (2021, 4 February).
- Lo, W. Y., Chiou, S. T., Huang, N., Chien, L. Y. (2016). Long work hours and chronic insomnia are associated with needlestick and sharps injuries among hospital nurses in Taiwan: A national survey. **International Journal of Nursing Studies**. 64: 130-136.
- Sirgy, M. J., & Lee, D. (2018). Work-Life Balance: an Integrative Review. **Applied Research in Quality of Life**. 13(1): 229-254.
- Walton, R. E. (1975). Criteria for Quality of Working Life. In Davis, L. E., Cherns, A. B. and Associates (Eds.). **The Quality of Working Life**. New York: The Free Press.
- Yildirim, D., & Aycan, Z. (2008). Nurses' work demands and work-family conflict: A questionnaire. **International Journal of Nursing Studies**. 45(9): 1366-78.
-

พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์ และการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) กับการบริหารสถานการณ์โควิด-19 ของรัฐบาลไทย

PUBLIC ADMINISTRATION DEVELOPMENT AND NEW PUBLIC SERVICE: NPS
ON THAI GOVERNMENT'S COVID-19 SITUATION ADMINISTRATION

เจนเนตร มณีนาค¹
Janet Maneeanak¹

Received : 17 May 2020

Revised : 12 December 2021

Accepted : 24 December 2021

บทคัดย่อ

รัฐประศาสนศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมือง ระบบราชการ งานสาธารณะทั้งหลาย พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ยุคใหญ่ ๆ คือ ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปี ค.ศ. 1970 และยุค ค.ศ. 1970 ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีพัฒนาการเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตั้งแต่หลักการรัฐประศาสนศาสตร์ที่แยกการบริหารออกจากการเมือง ต่อมาหลักการรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนเป็นการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการเมือง จนกระทั่งถึงพัฒนาการระยะหลังคือการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ที่นำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ และปิดท้ายด้วยการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) ที่มีหลักการเรื่องการบริการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ของพลเมือง

รัฐบาลไทยมีความตั้งใจที่จะบริการรับใช้ประชาชนในสถานการณ์โควิด-19 มีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) แต่ยังไม่สามารถมีอำนาจเต็มในทางปฏิบัติ การบริหารการแจกจ่ายวัคซีนยังไม่ยึดพลเมืองและผลประโยชน์สาธารณะอย่างเต็มที่ ยังมีการเอื้อบางพรรคการเมือง และในบางครั้งมีการตัดสินใจที่เอื้อประชาชนเพียงบางกลุ่ม ก่อให้เกิดผลกระทบประชาชนหม่มาก เช่น การให้มีวันหยุดยาวช่วงสงกรานต์โดยไม่มีมาตรการรองรับ ส่วนการคิดเชิงกลยุทธ์ การจัดลำดับความสำคัญและการปรับนโยบายการฉีดวัคซีน รัฐบาลทำได้ดีมาก โดยมุ่งเน้นประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุ และปรับเปลี่ยนการฉีดให้ประชาชนในพื้นที่ระบาดสูง ในการขอความร่วมมือภาคเอกชน รัฐบาลทำได้ดีเช่นกัน แต่ยังมีสื่อสารที่สับสน กลับไปกลับมา ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในระยะแรก เช่น ระบบ

¹มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

¹Mae Fah Luang University

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: janet.maneenak@gmail.com

ลงทะเบียนการรับวัคซีนจากค่ายมือถือและระบบหมอพร้อม แต่รัฐบาลก็ปรับปรุงข้อบกพร่อง จนถือว่าสามารถประยุกต์หลักการ NPS ได้ดีในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ รัฐบาลอาจปรับใช้กลไกศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 เป็นหน่วยงานกลาง มีหน่วยงานย่อยในการกำกับดูแล ทำหน้าที่กระจายข้อมูลให้ประชาชนรับทราบอย่างเป็นเอกภาพและรับฟังเสียงของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ แบบ 360 องศา เพื่อให้บริการประชาชนและบริหารจัดการสถานการณ์ให้ไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์ การบริการสาธารณะแนวใหม่
การบริหารสถานการณ์โควิด-19

ABSTRACT

Public Administration is concerned with the administrative services, bureaucracy and public services needed to help build and strengthen society. There are three stages of Evolution of Public Administration: Stage I – before the World War II, Stage II – After WWII to the 1970s and Stage III – After the 1970s to present. In the first stage, the division between public administration and politics is drawn. Later, to argue with the previous paradigms, Public Administration as Political Science is the principle of administration. Then, New Public Management (NPM), the managerial process in which administrative activities are led to improve the administrative ability to make the function of the government or the state as successful and significant as in the management of the private sector. Up to the present, New Public Service (NPS) is of concern. It is significantly different from NPM. NPS aims to serve the citizens, not customers and search for public interests.

The Centre for COVID-19 Situation Administration was set up by the government's order to serve citizens but it might not occupy full authorization. For example, COVID-19 vaccine distribution was not of citizen/public interest focus. Some political parties rather than overall citizens benefited from vaccination. There was a government decision offering assistance to some groups but impacted others such as long weekend announcement during Songkran festival without supporting measures. However, strategic thinking concerning vaccination prioritization and policy adjustment was perfect. First the government aimed to provide vaccines to elderly and then extended to people in epidemic areas later. Concerning cooperation between public and private sectors, the private sector offered contribution according to the

government's cooperation seeking. Since registration for vaccination operated by several systems including mobile phone companies, Mor Prom application and others, the communication to citizens was not unitary resulting in confusing. However, the government tried hard to correct weaknesses so it could be said that Thai government well applied the NPS principles for Covid-19 situation administration in some level.

The government may employ the Center for COVID-19 Situation Administration as the central body with sub-units to unitary distribute the messages to citizens. Two way or even 360 degree communication could help serve people well and administrate the situation in the same direction.

Keywords: Public Administration Development, New Public Service, Covid-19 Situation Administration

บทนำ

รัฐประศาสนศาสตร์ หรือที่ทั่วไปรู้จักกันในชื่อ “การบริหารรัฐกิจ” หรือ “การบริหารราชการ” ภาษาอังกฤษคือ Public Administration เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมือง ระบบราชการ งานสาธารณะทั้งหลาย

พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ยุคใหญ่ ๆ คือ 1) ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1887 - ค.ศ. 1945) 2) ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปี ค.ศ. 1970 (ค.ศ. 1945 - ค.ศ. 1970) และ 3) ยุค ค.ศ. 1970 ถึงปัจจุบัน ส่วนพาราไดม์หรือกระบวนทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ (Paradigms of Public Administration) คือการกำหนดแก่นปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในภาพรวม หรือกรอบเค้าโครงความคิดพื้นฐานเพื่อใช้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในการศึกษาวิจัยหาคำตอบต่อไป

ยุคที่ 1 (ค.ศ. 1887 - ค.ศ. 1945) ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

พาราไดม์ที่ 1 การบริหารแยกจากการเมือง (The Politics/Administration Dichotomy) ค.ศ. 1900 – 1926 สรุปว่า รัฐศาสตร์ศึกษาการเมือง รัฐประศาสนศาสตร์ศึกษาระบบราชการ

พาราไดม์ที่ 2 หลักการบริหาร (The Principle of Administration) ค.ศ. 1927 – 1937 สรุปว่า หลักการรัฐประศาสนศาสตร์คือการแยกการบริหารออกจากการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมาย (End) คือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และประหยัด คัมค่า โดยอาศัยหลักหลักการบริหารจัดการ คือการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordination) และการควบคุม (Controlling) หรือ POCCC ผนวกกับการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การจัดกำลังคน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การแจ้งความคืบหน้า (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) หรือ POSDCoRB เป็นเครื่องมือ (Means)

ยุคที่ 2 (ค.ศ. 1945 - ค.ศ. 1970) ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปี ค.ศ. 1970

พาราไดม์ที่ 3 : รัฐประศาสนศาสตร์ในรูปของวิชารัฐศาสตร์ (Public Administration as Political Science) ค.ศ. 1950 – 1970 สรุปว่า รัฐประศาสนศาสตร์เป็นรูปแบบของวิชารัฐศาสตร์

พาราไดม์ที่ 4 : รัฐประศาสนศาสตร์ในรูปของวิทยาการบริหาร (Public Administration as Management) ค.ศ. 1956 – 1970 สรุปว่า การบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการเมือง การบริหารราชการมีรูปแบบการบริหารแตกต่างจากการบริหารอื่น ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการของราชการ และควรศึกษาพฤติกรรมการบริหาร เพราะการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์การบริหาร

ยุคที่ 3 (ค.ศ. 1970 - ปัจจุบัน)

พาราไดม์ที่ 5 : รัฐประศาสนศาสตร์ในรูปแบบของรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration as Public Administration) ค.ศ. 1970 – ปัจจุบัน เป็นการศึกษาเรื่องขององค์การของรัฐที่ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรเหมือนองค์การธุรกิจเอกชนและเป็นวิชาที่สนับสนุนให้องค์การของรัฐมีโครงสร้าง กลไกการตัดสินใจ และพฤติกรรมของข้าราชการที่เกื้อกูลต่อการให้บริการสาธารณะ

พาราไดม์ที่ 6 : ธรรมภิบาล (Governance) 1990 - ปัจจุบัน พาราไดม์นี้เริ่มที่การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) เกิดในปลายทศวรรษที่ 70 ขึ้นศตวรรษที่ 80 หลักของ NPM คือการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เน้นกลไกตลาด การแข่งขัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเป็นหลัก และเป็นรูปหนึ่งของธรรมภิบาล เมื่อกล่าวถึงการบริหารงานของภาคเอกชน การบริหารงานควรมีตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) มีมาตรฐานการทำงานที่ใช้อ้างอิงได้ เน้นผลลัพธ์ในการทำงาน (Result-oriented) จึงมีแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. การบริหารภาครัฐและเอกชน ใช้หลักการเดียวกันได้
2. ผู้บริหารมีอิสระในการบริหารงาน
3. ให้ความสำคัญกับสิ่งจูงใจคือเงิน
4. ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลงาน รวมทั้งต้องตรวจสอบได้

นอกจากนั้น ยังอิงแนวคิดเสรีนิยมแนวใหม่ (Neo-Liberalism) ที่เห็นว่าตลาดต้องทำงานมากขึ้น มีวินัยการคลังสูงขึ้น นิยมระบบที่มีตัวชี้วัดสวัสดิการสังคม สนับสนุนการแข่งขัน เพิ่มอิสระในการบริหาร แต่ต้องตรวจสอบได้ เปลี่ยนแปลงสภาพองค์กรรัฐให้เป็นบริษัท ให้เอกชนเข้ามาทำหน้าที่แทนรัฐ และอิงเศรษฐศาสตร์เชิงสถาบันแนวใหม่ (New Institutional Economics) ที่ให้ระบบราชการต้องใช้การแข่งขันทางการตลาด ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจของระบบราชการจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาทำแทน (Outsourcing) ให้ทางเลือกกับลูกค้าโดยใช้ระบบกึ่งการตลาด (Quasi-market) ซึ่งสอดคล้องกับ “Reinventing Government”

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS)

อยู่ในพาราไดม์ที่ 6 ยุคที่ 3 ของรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นแนวคิดของ โรเบิร์ต บี เดนฮาร์ต และเจนเน็ต วินซันต์ เดนฮาร์ต (Robert B. Denhardt and Janet Vinzant Denhardt) ในปี ค.ศ. 2003 ที่ปฏิเสธแนวคิดของ NPM ข้างต้น แต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมประชาธิปไตย (Value of democracy) ความเป็นพลเมือง (Citizenship) และผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) โดยมีหลักการเป็นเรื่องของการบริการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ของพลเมือง เน้นพลเมืองเป็นอันดับแรก ดูแลปกป้องผลประโยชน์สาธารณะซึ่งถือว่าเป็นฐานรากสำคัญของการบริหารงานภาคสาธารณะ พลเมืองมีสิทธิ เสรีภาพ สามารถตรวจสอบระบบราชการได้ (Democratic Accountability) รวมทั้งข้าราชการต้องรับผิดชอบต่อพลเมือง

NPS ต่อต้าน NPM โดยเฉพาะเรื่อง Reinventing Government โดย NPS มีรากฐานมาจาก 1) ทฤษฎีประชาธิปไตยพลเมือง (Theories of Democratic Citizenship) 2) ตัวแบบชุมชนและประชาสังคม (Models of Community and Civil Society) 3) มนุษยนิยมองค์การและรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (Organizational Humanism and the New Public Administration) และ 4) รัฐประศาสนศาสตร์หลังสมัยใหม่ (Postmodern Public Administration)

NPS มีสาระสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า (Serve Citizens, Not Customers) หมายถึงการให้ความสำคัญกับพลเมือง พลเมืองต้องมาก่อน ซึ่งจะแตกต่างกับแนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์ดั้งเดิมที่มองประชาชนเป็นเพียงผู้รับบริการจากรัฐ (Client) นอกจากนั้นยังเห็นว่าผลประโยชน์สาธารณะเป็นผลประโยชน์ระยะยาว ไม่ใช่ผลประโยชน์ของลูกค้าซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวระยะสั้น ดังนั้นพลเมืองจะต้องเห็นแก่ประโยชน์ระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อชุมชนของตน รัฐบาลจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบต่อสังคม จึงต้องรับฟังเสียงพลเมือง

2. เน้นการค้นหาผลประโยชน์สาธารณะ (Seek the Public Interest) เป็นการค้นหาผลประโยชน์สาธารณะที่เป็นความต้องการร่วมกันของพลเมือง ไม่ใช่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงต้องมีการปรึกษาหารือและกำหนดร่วมกัน รัฐบาลต้องมั่นใจว่าผลประโยชน์ดังกล่าวมีความเป็นธรรม เป็นผลประโยชน์ระยะยาวของชุมชน

3. เน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ (Value Citizenship over Entrepreneurship) เนื่องจากการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (NPM) สนับสนุนให้ผู้บริหารภาครัฐเป็นผู้ประกอบการ จึงมีวัตถุประสงค์ที่ไม่กว้างนัก หลัก ๆ คือเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) และทำกำไร ในขณะที่ NPS เห็นว่าผลประโยชน์สาธารณะเป็นของพลเมือง จึงต้องได้รับการสนับสนุนจากข้าราชการและพลเมืองที่เสียสละ

4. คิดเชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย (Think Strategically, Act Democratically) ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติที่ตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม จะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจ

เกิดจากการคิดเชิงกลยุทธ์ที่มีการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินงานโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่รัฐบาล หรือนักบริหารรัฐกิจ หรือ พลเมือง เพียงฝ่ายเดียว รัฐบาลต้องเปิดกว้างให้พลเมืองมีส่วนร่วม เพื่อแสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อ ความต้องการของประชาชน และรับใช้พลเมือง ดังนั้น การให้พลเมืองมีส่วนร่วมรับผิดชอบและการนำ นโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตย

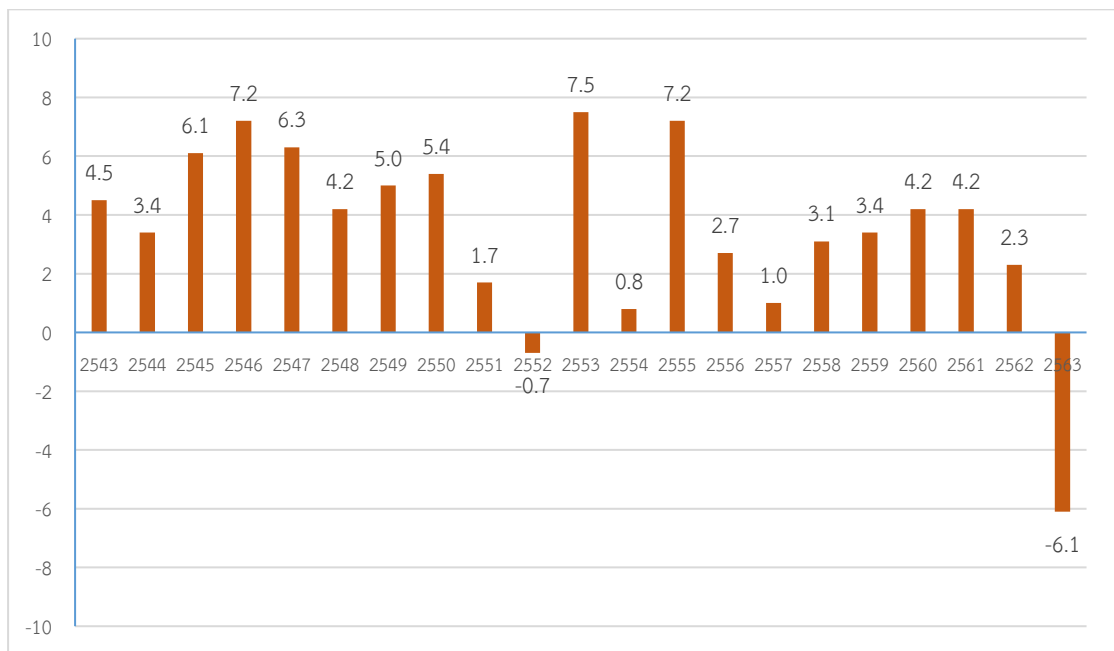
5. การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย (Recognize that Accountability Is Not Simple) การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ให้ข้าราชการต้องรับผิดชอบต่อตลาด (Market) หรือลูกค้า (Customer) ต่อผลิตภาพ (Productivity) และผลลัพธ์ของงาน (Result) แต่ไม่เพียงพอ สำหรับ NPS ที่ต้องให้ข้าราชการรับผิดชอบต่อสังคม รัฐธรรมนูญ ค่านิยมชุมชน และผลประโยชน์ของ พลเมือง

6. การให้บริการมากกว่าการกำกับทิศทาง (Serve Rather than Steer) อีกหนึ่งบทบาท ที่สำคัญสำหรับข้าราชการคือการบริการรับใช้ประชาชน มากกว่าการกำกับทิศทางให้เป็นไปตามที่ รัฐบาลต้องการ นโยบายสาธารณะจึงต้องเกิดจากการเข้าใจในผลประโยชน์สาธารณะ ข้าราชการต้อง สนับสนุน อำนาจความสะดวก แก้ไขปัญหา อีกทั้งต้องพัฒนาภาวะผู้นำ การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ย เพื่อสร้างผลประโยชน์สาธารณะ

7. ให้คุณค่ากับคน ไม่ใช่แค่ผลิตภาพ (Value People, Not Just Productivity) ภาครัฐ ต้องเน้นการมีส่วนร่วมและคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะในระยะยาว จึงต้องได้รับความร่วมแรงร่วม ใจและให้ความสำคัญกับการจัดการผ่านคน (Managing through people) ข้าราชการต้องสามารถ ทำให้พลเมืองและภาครัฐยอมรับนับถือ การบริหารและปฏิบัติงานภาครัฐจึงต้องเน้นการเสริมสร้าง แรงจูงใจมากกว่าการสร้างเพียงแค่ผลิตภาพในการทำงาน

สถานการณ์โควิด-19 การบริหารสถานการณ์โควิด-19 ของรัฐบาลไทย และการบริหารจัดการ วัคซีน

สถานการณ์โควิด-19 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก เริ่มตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 และ จริงจังมากขึ้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 โดยพบในประเทศครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นหญิงชาวจีนมีภูมิลำเนาอยู่ที่อุ้ยอัน เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยและตรวจพบการติดเชื้อ หลังจากนั้นไม่นาน ประเทศไทยพบคนไทยติดเชื้อคนแรกเป็นชายไทยเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 และ เข้ารักษาตัวที่สถาบันบำราศนราดูรจนรักษาหาย รัฐบาลได้รับการร่วมมือจากประชาชนจากความตื่นตัว ในการป้องกันการระบาด ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ควบคุมการระบาดได้ดีในระดับโลก บุคลากรทางการแพทย์ และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ทำงานอย่างหนัก สามารถควบคุม การระบาดของโควิด-19 ได้เป็นอย่างดีในระลอกแรก แต่เศรษฐกิจก็เกิดความสูญเสียพอสมควร เห็นได้จากร้อยละการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของไทยในปี 2563 ติดลบ ร้อยละ 6.1 หรือหดตัวอย่างรุนแรงที่สุดในรอบ 20 ปี (กราฟที่ 1)

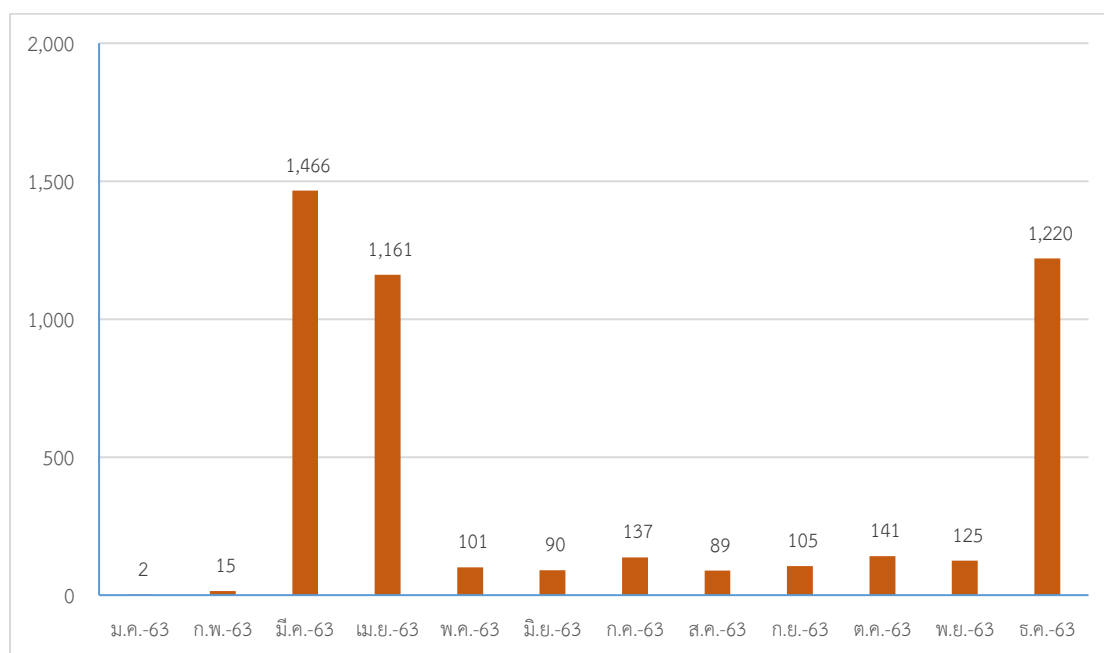

ภาพที่ 1 ร้อยละการเปลี่ยนแปลง GDP ระหว่าง พ.ศ. 2543-2563

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เหตุการณ์หนักขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 จากกลุ่มสนามมวยลุมพินีเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2563 มีตัวเลขติดเชื้อรวมกันถึง 50 คน พบตั้งแต่ผู้จัด เจ้าของค่าย เซียนมวย พิธีกร ผู้ชม รวมไปถึงครอบครัว คนใกล้ชิด สถานบันเทิง 57 คน แม้ว่าการควบคุมโรค จะเร่งสอบสวนโรค เพื่อหาต้นตอการแพร่เชื้อ แต่กองทัพบกดูแลการจัดงานชกมวยที่สนามมวยในวันนั้น ผู้เข้าร่วมงานจึงมีทั้งคนดังทางการเมือง ชนชั้นนำ ดารานักแสดง นายทหารระดับสูงและกลุ่มผู้บริหารธุรกิจ ต่อมารัฐบาลต้องออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2563 และมีผลบังคับใช้วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 ถือเป็นการระบาดระลอก 1

การระบาดของโรครอบใหม่ พบที่ตลาดแพกุ้งจังหวัดสมุทรสาครประมาณกลางเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งสงสัยว่ามาจากแรงงานต่างด้าวที่มีการลักลอบเข้าประเทศ สมุทรสาครเป็นอีกกลุ่มที่มีการระบาดในวงกว้างจนต้องมีการสร้างโรงพยาบาลสนามในพื้นที่ ระดมความร่วมมือภาครัฐ ประชาชน และเอกชนเพื่อป้องกันการระบาด จนปัจจุบันสามารถควบคุมได้ โดยกลุ่มสมุทรสาครมีต้นเหตุส่วนหนึ่งจากการลักลอบเข้าประเทศของแรงงานจากประเทศเมียนมา ซึ่งเป็นความย่อหย่อนของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบเรื่องการตรวจคนเข้าเมือง ความมั่นคงและการควบคุมแรงงานต่างด้าว การระบาดระลอก 2 จึงเกิดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม 2563 (กราฟที่ 2) และระบาดกระจายไปยังแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ก่อนที่จะสามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดออกจากจุดดังกล่าวได้จากการระดมเจ้าหน้าที่ด้านระบาดวิทยาจากหลายพื้นที่เข้ามาช่วย ความสำเร็จนี้เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันอย่างจริงจังของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการ

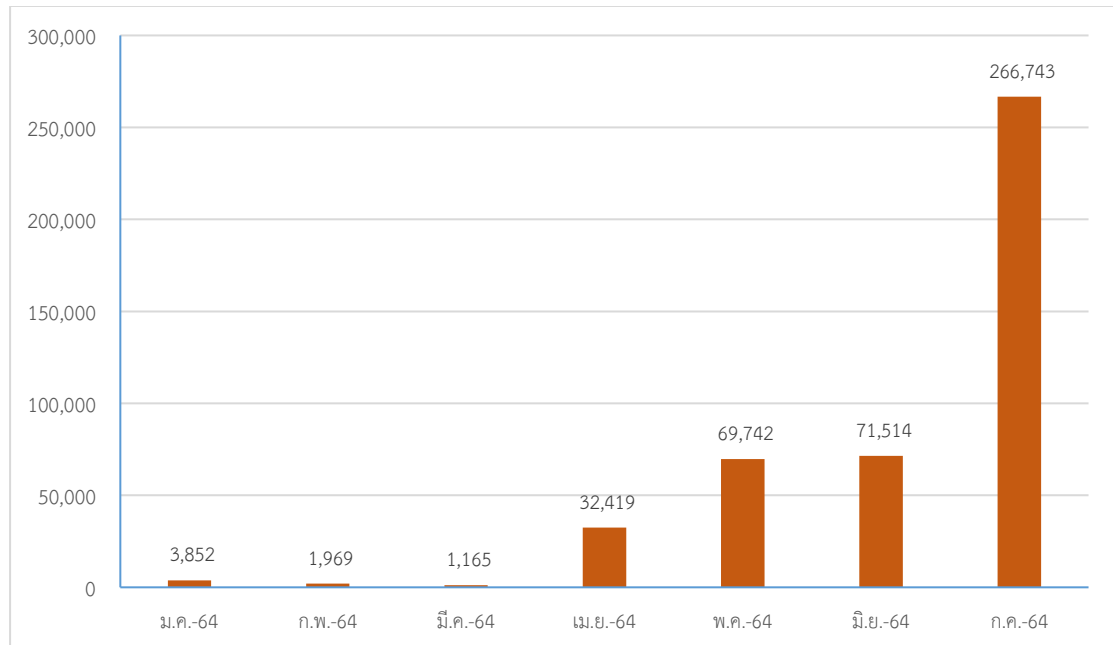

ภาพที่ 2 จำนวนคนไทยผู้ติดเชื้อโควิด-19 รายเดือน ระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2563
ที่มา: กรมการปกครอง

ถึงกระนั้น รัฐบาลยังคงไม่เตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่อาจเลวร้ายลง เห็นได้จากการระบาดระลอก 3 ในช่วงเดือนเมษายน 2564 จากคลัสเตอร์สถานบันเทิงย่านทองหล่อ-เอกมัย ทั้งในช่วงนั้นกทม. ยังอยู่ภายใต้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน การระบาดนี้กระจายไปทั่ว กทม. ปริมณฑลและจังหวัดอื่น คลับและเลานจ์เป็นกลุ่มล่าสุดที่มาพร้อมกับโรคโควิด-19 สายพันธุ์อังกฤษที่มีอัตราการติดเชื้อได้เร็ว เป็นการติดเชื้อที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นนำของประเทศ ส่งผลให้มีการแพร่เชื้อครอบคลุมไปในบุคคลหลายวงการ ทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ นักร้อง นักแสดง ซึ่งความประมาทนำมาสู่การติดเชื้อของผู้ไปใช้บริการ เป็นความประมาทที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่รัฐบาลมีโอกาสจำกัดการแพร่กระจายของโรคในช่วงต้นของการระบาดรอบนี้ แต่รัฐบาลตัดสินใจให้มีวันหยุดยาวช่วงสงกรานต์ โดยไม่มีมาตรการออกมารองรับ ทำให้เกิดการระบาดไปสู่จังหวัดต่าง ๆ รัฐบาลไม่สามารถประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นเอกภาพ ทำให้การควบคุมการระบาดเป็นไปอย่างล่าช้า

เมื่อมาถึงการระบาดในระลอก 4 ในเดือนกรกฎาคม 2564 เกิดขึ้นจากการกลายพันธุ์และการแพร่กระจายของสายพันธุ์เดลต้าที่มีอัตราการแพร่เชื้อสูงขึ้นกว่าเดิมถึง 4 เท่า (ภาพที่ 2) จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่เพิ่มขึ้นในระดับหมื่นคนต่อวัน ซึ่งสูงสุดนับตั้งแต่มีการระบาดของโควิด-19 แม้ว่าระบบสาธารณสุขจะบริหารจัดการอย่างเต็มที่ ก็ไม่สามารถรองรับผู้ป่วยวิกฤติจำนวนมาก หลายโรงพยาบาล

ต้องออกมาขอรับบริจาคจากประชาชน กรุงเทพมหานครกลายเป็นพื้นที่เสี่ยงสูงสุด วัคซีนไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้ดีเท่าสายพันธุ์เดิม

ภาพที่ 3 จำนวนคนไทยผู้ติดเชื้อโควิด-19 รายเดือน ระหว่างเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2564
ที่มา: กรมการปกครอง

สำหรับการบริหารจัดการวัคซีน รัฐบาลมีแผนที่จะจัดหาวัคซีนทั้งหมด 200 ล้านโดสภายในปี พ.ศ. 2565 และได้จัดหาวัคซีนแล้วทั้งสิ้น 80.5 ล้านโดส แบ่งเป็นแอสตราเซนเนกา 61 ล้านโดส ซิโนแวค 19.5 ล้านโดส และอยู่ในระหว่างจัดซื้อไฟเซอร์อีก 20 ล้านโดส อีกทั้งยังได้ซิโนฟาร์มอีกจำนวนหนึ่ง

การจัดหาวัคซีนของรัฐบาลในช่วงแรกมีปัญหาเนื่องจากใช้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างปกติ ทำให้ไม่สามารถจ่ายเงินเพื่อสั่งจองวัคซีนในช่วงทดลองที่ผู้ผลิตอาจไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถส่งมอบได้ แต่เมื่อวัคซีนของผู้ผลิตหลายรายได้รับการอนุมัติให้ใช้ในภาวะฉุกเฉินจากองค์การอนามัยโลกตั้งแต่ปลายปี 2563 เป็นต้นมา ข้อจำกัดของกระบวนการจัดซื้อข้างต้นก็หมดไป แต่รัฐบาลก็ไม่ได้เร่งจัดหาวัคซีนจากผู้ผลิตรายอื่น ยังคงเป็นวัคซีนซิโนแวคและแอสตราเซนเนกา

ก่อนการระบาดรัฐบาลระลอกที่ 3 ในเดือนเมษายน 2564 โรงพยาบาลเอกชนไม่สามารถนำเข้าวัคซีนประเภท mRNA ได้ แม้จะเจรจากดลงซื้อขายเบื้องต้นกับผู้ผลิตแล้ว การนำเข้าวัคซีนอย่างเร่งด่วนที่ผ่านมามีเพียงกรณีเดียวคือวัคซีนซิโนฟาร์ม 2 ล้านโดส จากการดำเนินการโดยราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ ทั้งนี้ เนื่องจากภาครัฐยังคงดำเนินงานเสมือนอยู่ในสถานการณ์ปกติ ทำงานกันแบบแยกส่วน ฝ่ายการเมืองไม่ทำหน้าที่ติดตามและเชื่อมโยงประสานงานกัน เมื่อเกิดการระบาดระลอกที่ 3 แล้ว รัฐบาลเพิ่งตระหนักถึงความเร่งด่วนของการจัดหาวัคซีนให้เพียงพอ จึงตั้งเป้าหมาย

จะฉีดวัคซีนให้ถึงร้อยละ 70 ของประชากร ซึ่งต้องการวัคซีน 100 ล้านโดสในปี 2564 และดำเนินการเร่งจัดหาวัคซีนหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นวัคซีนประเภท Viral Vector วัคซีน mRNA หรือ วัคซีนเชื้อตาย รวมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนนำเข้าวัคซีนได้

ในการบริหารจัดการวัคซีน รัฐบาลได้วางยุทธศาสตร์จัดลำดับความสำคัญการฉีดวัคซีนให้กับประชาชนทั่วไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยให้ความสำคัญในระดับสูงต่อบุคลากรทางการแพทย์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนกลุ่มแรงงานโดยเฉพาะแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต้องเป็นผู้ได้รับวัคซีนก่อน เป็นการป้องกันความสูญเสียจากการเสียชีวิตหรือป่วยหนักของกลุ่มเสี่ยง และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลตั้งเป้าเปิดประเทศใน 120 วันหรือประมาณวันที่ 1 ตุลาคม 2564 รัฐบาลเริ่มดำเนินการฉีดวัคซีนให้กับบุคลากรทางการแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ด่านหน้าตั้งแต่ครึ่งปีแรกของ พ.ศ. 2564 ส่วนประชาชนทั่วไปตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน 2564 ตามยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้ ทำให้ประเทศไทยมีอัตราการฉีดวัคซีนสะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเร่งฉีดวัคซีนตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2564 เฉลี่ยประมาณวันละ 2.4 แสนเข็ม เป็นเกือบ 3 แสนโดสต่อวันหรือร้อยละ 17.6 ในวันที่ 8 กรกฎาคม 2564 ถือว่ากระทรวงสาธารณสุขมีความพร้อมในการฉีดวัคซีนในระดับดี และมีการปรับเปลี่ยนนโยบายเพิ่มการระดมฉีดวัคซีนให้ประชาชนในพื้นที่ระบาด ซึ่งสามารถลดจำนวนผู้เสียชีวิตโดยรวมได้มากกว่าการเร่งฉีดให้แก่ผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ซึ่งมีการระบาดต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ได้ดี

อย่างไรก็ตาม ความเร็วในการฉีดวัคซีนยังไม่ถึงระดับที่ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd immunity) และในระยะแรกของการฉีดวัคซีน ยังคงเป็นวัคซีนซิโนแวค ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อสายพันธุ์เดลต้าในระดับที่ไม่สูง ประเด็นสำคัญคือยังมีการลัดคิวในการฉีดวัคซีน โดยใช้เงินบริจาคหรือสายสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงพยาบาลที่ได้รับการจัดสรรวัคซีน ทำให้ผู้สูงอายุและผู้มีโรคเรื้อรังซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงจำนวนมากยังไม่ได้รับวัคซีน ทั้งนี้ จากข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข (MOPH Immunization Center) พบว่ารัฐบาลตั้งเป้าหมายการฉีดวัคซีนให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 12,500,000 คน ภายในวันที่ 6 กรกฎาคม 2564 แต่กลุ่มนี้ได้รับวัคซีนเข็มที่ 1 เพียง 1,616,977 คน หรือ 12.9% และเข็มที่ 2 จำนวน 106,274 คน หรือ 0.9% การบริหารจัดการวัคซีน ทั้งการจัดสรรวัคซีนและกระจายวัคซีนที่มีข้อผิดพลาดจากการที่รัฐบาลไม่สามารถจัดหาและกระจายวัคซีนได้อย่างรวดเร็วเพียงพอ และตรงจุดเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียจากการป่วยหนักและการเสียชีวิตของประชาชนกลุ่มเสี่ยง

ปัญหาสำคัญในการกระจายวัคซีนคือการขาดความเป็นเอกภาพ พรรคร่วมรัฐบาลแย่งบทบาทในการกระจายวัคซีน ทำให้เกิดหลายช่องทางในการลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน ทั้งช่องทางหมอพร้อม ระบบประกันสังคม (มาตรา 33) แพลตฟอร์มไทยรวมใจ ค่ายมือถือ และการลงทะเบียนแบบ on site โดยไม่มีการประสานงานกัน รัฐบาลไม่มีกลไกติดตามและกำกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรวัคซีนตามช่องทางดังกล่าว ให้เป็นไปตามลำดับตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ทำให้การกระจายวัคซีนไม่เป็นไปตามลำดับความสำคัญตามยุทธศาสตร์ จากข้อมูลวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 พบว่า บาง

จังหวัดเช่นบุรีรัมย์มีการฉีดวัคซีนมากเป็นลำดับที่ 11 ของประเทศ โดยมีการฉีดวัคซีนประมาณ 3 แสนเข็มหรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากร แม้ไม่ได้เป็นพื้นที่ที่มีการระบาดสูง ไม่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวหลักและไม่อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีความเร่งด่วนในการได้รับวัคซีนตามแผนการกระจายวัคซีนที่กรมควบคุมโรคได้ประกาศในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จังหวัดที่มีการฉีดวัคซีนสะสมต่อประชากร 100 คน 15 อันดับแรก
(ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2564)

จังหวัด	สัดส่วน การฉีดต่อ ประชากร 100 คน	จำนวนผู้ติดเชื้อสะสม 15 อันดับแรก (ตั้งแต่ เม.ย. 2564)	รายได้ท่องเที่ยว 15 อันดับแรก ปี 2563	GDP 15 อันดับแรก ปี 2563	จังหวัดเร่งด่วน ในแผน ปี 2564
ภูเก็ต	128.9		x	x	X
กรุงเทพ	49.2	x	x	x	x
สมุทรสาคร	35.5	x		x	x
ระนอง	35.5				x
พังงา	30.4		x		x
นนทบุรี	29.8	x		x	x
สมุทรปราการ	24.6	x		x	x
ตาก	24.4				x
สุราษฎร์ธานี	21.4		x		x
เพชรบุรี	19.3	x	x		
บุรีรัมย์	19.0				
กระบี่	18.6		x		x
มุกดาหาร	18.3				x
ฉะเชิงเทรา	18.1	x		x	x
ปทุมธานี	16.8	x		x	x

ที่มา: คณะผู้ประเมิน TDRI, รวบรวมจากข้อมูลของกรมควบคุมโรคและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) กับการบริหารสถานการณ์โควิด-19 ของรัฐบาลไทย

จะเห็นได้ว่าการปรับใช้การบริการสาธารณะแนวใหม่ ที่เน้นการรับใช้พลเมืองและการบริการสาธารณะ มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้กับระบบราชการไทย มีความเป็นไปได้แต่ยังไม่ดีนัก พิจารณาจากสาระสำคัญของ NPS ดังนี้

1. รัฐบาลให้ความสำคัญกับประชาชนหรือพลเมืองแต่ยังไม่เต็มที่ เห็นได้จากสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 76/2563 ลงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2563 เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ให้จัดตั้ง "ศูนย์บริหาร

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)" เรียกโดยย่อว่า "ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19" หรือ ศบค. ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้ง "คณะกรรมการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)" โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ผู้บริหารสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการเร่งด่วนในการบริหารสถานการณ์ สั่งการให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐปฏิบัติภายในขอบเขตหน้าที่ และอำนาจตามกฎหมาย รวมทั้งขอความร่วมมือภาคเอกชน เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามนโยบาย และมาตรการเร่งด่วนที่กำหนด รัฐบาลต้องการการบูรณาการหน่วยงานราชการและเอกชนเพื่อบริการประชาชน แต่เมื่อมีเรื่องการแย่งชิงทรัพยากรกระจายวัคซีนจากพรรคร่วมรัฐบาล โดยเฉพาะการกระจายวัคซีนไปยังจังหวัดที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ความจำเป็นที่ต้องได้รับวัคซีนจำนวนมาก ศบค. ก็ไม่สามารถดูแลบริหารจัดการได้ ทั้ง ๆ ที่ ศบค. ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี นอกจากนั้น ประเด็นการลัดคิวในการฉีดวัคซีนโดยใช้เงินบริจาคหรือสายสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงพยาบาลที่ได้รับการจัดสรรวัคซีน จนทำให้กลุ่มเสี่ยงจำนวนมากยังไม่ได้รับวัคซีน เป็นผลให้เกิดความสูญเสียเมื่อประชาชนป่วยหนักและเสียชีวิต อีกทั้งในระยะแรก ประเทศไทยถือว่าบริหารจัดการการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ดี ทำให้รัฐบาลมีความเชื่อมั่นที่สูงเกินไปว่าจะสามารถควบคุมการระบาดให้อยู่ในระดับต่ำได้ตลอดไป จึงเกิดความล่าช้าในการจัดหาวัคซีนและจัดหาในปริมาณที่น้อยเกินไป นอกจากนั้น เหตุการณ์บ่อนการพนันในภาคตะวันออกที่เป็นหนึ่งในต้นตอการแพร่ระบาดระลอก 2 เป็นอีกกลุ่มที่สร้างความสูญเสียให้กับสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากพบว่าเป็นต้นตอการระบาดในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของไทย และแหล่งรองรับการลงทุนของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) ซึ่งในช่วงแรกของการระบาด มีการปฏิเสธอย่างแข็งขันถึงการไม่มีบ่อนในพื้นที่ และไม่มีการปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐบาล ซึ่งกระทบต่อประชาชนพลเมืองและผลประโยชน์สาธารณะ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลฟังเสียงของประชาชนเช่นกัน เห็นได้จากการปรับนโยบายการฉีดวัคซีนเพิ่มให้ประชาชนในพื้นที่ระบาดเป็นการเร่งด่วน จากเดิมที่ตั้งเป้าฉีดให้กลุ่มผู้สูงอายุเพียงกลุ่มเดียว

2. การค้นหาประโยชน์สาธารณะที่ต้องอาศัยการปรึกษาหารือเพื่อกำหนดความต้องการร่วมกันของพลเมือง ผลประโยชน์ดังกล่าวต้องมีความเป็นธรรม และเป็นผลประโยชน์ระยะยาว ไม่ใช่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รัฐบาลและประชาชนตระหนักดีว่าประโยชน์สาธารณะในกรณีนี้คือการทำให้ประชาชนติดเชื้อในจำนวนที่น้อยมากหรือไม่มีเลย หรือหากติดเชื้อ จะต้องได้รับการบริการจากสาธารณสุขที่ดี สามารถหายจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ และมีการป้องกันการติดเชื้อโดยการได้รับวัคซีนที่ประชาชนต้องการ แต่เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะได้ประโยชน์สาธารณะมาอย่างเต็มที่ การทำให้ประชาชนติดเชื้อในจำนวนที่น้อยมากหรือไม่มีเลยนั้น รัฐบาลประชาชนสัมพันธ์เน้นการเฝ้าระวังตนเอง การรักษาความสะอาด การล้างมือบ่อย ๆ เลี่ยงฝูงชนจำนวนมาก ใส่หน้ากากอนามัยเสมอ ๆ การคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิด-19 ตามท่าอากาศยาน

นานาชาติ ตลอดจนที่โรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัส มีการสอบสวนโรคกรณีที่เกิดกลุ่มการระบาด แต่รัฐบาลกลับให้มีวันหยุดยาวช่วงสงกรานต์ โดยอาจเอาใจประชาชนบางกลุ่ม ไม่คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะระยะยาว ไม่มีมาตรการออกมารองรับ ทำให้เกิดการระบาดไปสู่จังหวัดต่าง ๆ กลายเป็นการระบาดระลอก 3 ของประเทศไทย และหลังจากนั้น ปัญหาการขาดการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขและกทม. ปรากฏเด่นชัดขึ้น หากรัฐบาลเตรียมการอย่างดี บูรณาการกับระบบสาธารณสุขที่ดีอยู่แล้ว รับฟังความเห็นอย่างรอบด้าน ใช้ประสบการณ์และความผิดพลาดที่ผ่านมาเป็นข้อมูล เพื่อตัดสินใจบนข้อมูลและหลักวิชา ประเทศไทยน่าจะสามารถลดระดับการติดเชื้อและการเสียชีวิตได้มาก และเมื่อก้าวถึงงบประมาณด้านสาธารณสุข รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านนี้ให้สูงกว่านี้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของพลเมืองและคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ โดยในปัจจุบัน รายจ่ายด้านสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของไทยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 3-4 เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ประเทศไทยเป็นลำดับที่ 99 ในปี พ.ศ. 2561

3. การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมือง ที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากข้าราชการและพลเมืองที่เสียสละ โดยไม่เน้นวัตถุประสงค์ที่แคบเกินไป เช่น การเพิ่มผลิตภาพหรือการทำกำไร เพราะคุณภาพชีวิตของพลเมืองมีค่าเกินกว่าผลประโยชน์ทางการเงิน ในการจัดหาวัคซีนโควิด-19 รัฐบาลมีแนวทางตามแนวคิดทางสาธารณสุขเป็นหลัก ต้นทุนในการจัดหาวัคซีนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำมาก การมีข้อจำกัดด้านงบประมาณอาจทำให้ประชาชนไทยเสียโอกาสในการป้องกันโรคด้วยวัคซีน นอกจากนั้น วัคซีนเสริมที่รัฐบาลเลือกใช้คือวัคซีนซิโนแวคเป็นวัคซีนที่มีประสิทธิผลไม่สูงในการสร้างภูมิคุ้มกันจากการติดเชื้อที่กลายพันธุ์ จึงไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่เพื่อป้องกันการติดเชื้อในวงกว้างให้แก่ประชาชนไทยได้ แม้จะสามารถฉีดให้ประชาชนครบทุกคน การจัดหาวัคซีนซิโนแวคเป็นวัคซีนสำรองในช่วงแรกสมเหตุสมผลเนื่องจากวัคซีนดังกล่าวสามารถบรรเทาอาการป่วยที่รุนแรงและลดการสูญเสียชีวิตได้ในช่วงที่ยังไม่สามารถจัดหาวัคซีนอื่น แต่การสั่งซื้อวัคซีนซิโนแวคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไปจนถึงช่วงที่สามารถสั่งซื้อวัคซีนอื่นที่มีประสิทธิผลมากกว่าแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และนำไปสู่ข้อสงสัยของสังคมต่อกระบวนการตัดสินใจทางนโยบายของรัฐบาลและการให้คำแนะนำของที่ปรึกษาบางคนว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่

4. การคิดเชิงกลยุทธ์ โดยความร่วมมือร่วมใจพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เปิดกว้างให้พลเมืองมีส่วนร่วม ถือว่ารัฐบาลทำได้ดี การวางยุทธศาสตร์จัดลำดับความสำคัญการฉีดวัคซีนให้กับบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ด่านหน้า ผู้สูงอายุ และกลุ่มเสี่ยง อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย เพิ่มระดมการฉีดวัคซีนให้ประชาชนในพื้นที่ระบาด ซึ่งสามารถลดจำนวนผู้เสียชีวิตโดยรวมได้มากกว่าการเร่งฉีดให้แก่ผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ที่มีการระบาดต่ำ

5. การตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม กฎหมาย ค่านิยมชุมชน และผลประโยชน์ของพลเมืองยังไม่สูงนัก การจัดหาวัคซีนที่รัฐบาลอ้างว่าติดปัญหาภาวะเปราะบางจัดซื้อจัดจ้าง และเมื่อข้อจำกัดดังกล่าวหมดไปจากการอนุมัติขององค์การอนามัยโลกเมื่อปลายปี 2563 ให้ใช้วัคซีนของผู้ผลิตหลายรายในภาวะฉุกเฉิน แต่รัฐบาลก็ไม่ได้เร่งจัดหาวัคซีนจากผู้ผลิตรายอื่น ยังคงนำเข้าเพียง

วัคซีนซิโนแวคและแอสตราเซนเนกา ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารความเสี่ยงที่ผิดพลาด ไม่กระจายความเสี่ยง (diversification) อย่างเพียงพอ รวมทั้งการตัดสินใจไม่เข้าร่วมในโครงการ Covax ที่แม้ว่าจะได้วัคซีนมาไม่มาก แต่ก็น่าจะช่วยให้ได้วัคซีนเพิ่มเติมมาก่อนบางส่วน การตัดสินใจทางนโยบายดังกล่าวจึงมีปัญหาอีกทั้งโรงพยาบาลเอกชนก็ไม่สามารถนำเข้าวัคซีนประเภท mRNA ได้ แม้จะเจรจาตกลงซื้อขายเบื้องต้นกับผู้ผลิตแล้ว

6. การให้บริการรับใช้ประชาชนมากกว่าการกำกับทิศทาง ข้าราชการต้องสนับสนุนอำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหา เจริญต่อรอง โกล่เกลี่ย โดยมีจุดมุ่งหมายคือสร้างประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่แก้ไขปัญหามาโดยให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนกับประชาชน เช่น เมื่อรัฐบาลถูกถามถึงจำนวนวัคซีนที่จะได้รับ รัฐบาลชี้แจงว่าจะได้รับมอบวัคซีนในเดือนกรกฎาคมไปจนถึงเดือนกันยายน 2564 เดือนละประมาณ 10 ล้านโดส แต่ภายหลังกลับแจ้งว่าจะได้รับมอบตามสัญญาเพียงเดือนละ 5 ล้านโดสเท่านั้น ทั้งที่รัฐบาลทราบตั้งแต่แรกแล้วว่าเงื่อนไขตามสัญญาเป็นอย่างไร ทำให้การตั้งเป้าหมายในการจัดหาและกระจายวัคซีนของรัฐบาลเองอาจผิดพลาด

7. ให้คุณค่ากับคน เน้นการมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับการจัดการผ่านคน เน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจ รัฐบาลประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ผ่าน คบค. และสื่อต่าง ๆ ถึงข้อดีของการฉีดวัคซีน ทำให้ประชาชนพลเมืองโดยรวมทั้งประเทศมีความต้องการการฉีดวัคซีนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกัน เมื่อได้รับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รัฐบาลต้องไม่ให้ข้อมูลกลับไปกลับมา เช่น เมื่อขอความร่วมมือเอกชนในการลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีนได้แล้ว ทำให้เกิดมีหลากหลายช่องทาง ทั้งหมดพร้อม ระบบประกันสังคม (มาตรา 33) แพลตฟอร์มไทยร่วมใจ ค่ายมือถือ และการลงทะเบียนแบบ on site แต่รัฐบาลไม่มีแนวทางบริหารให้ชัดเจน ไม่มีการประสานงานกัน รัฐบาลไม่มีกลไกติดตามและกำกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรวัคซีนตามช่องทางดังกล่าว ทำให้ประชาชนสับสน และต่อมาระบบหมอพร้อมซึ่งเคยเป็นระบบหลักในการลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน ต้องถอยมาเป็นระบบเก็บประวัติการรับวัคซีนและผลข้างเคียง

รัฐบาลจึงควรเน้นประชาชนพลเมืองและประโยชน์สาธารณะเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ใช้กลไกศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 เป็นหน่วยงานกลาง มีหน่วยงานย่อยในการกำกับดูแลตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน กระจายข้อมูลให้ประชาชนรับทราบอย่างเป็นเอกภาพและรับฟังเสียงของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ แบบ 360 องศา เพื่อปรับปรุงการบริหารงานและการบริหารจัดการวัคซีน และอื่น ๆ รวมทั้งการให้บริการประชาชน อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่เชื่อมโยงภาคเอกชนเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์ไปในทิศทางเดียวกัน

บทสรุป

รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) เพื่อให้บริการรับใช้ประชาชนอย่างเต็มที่ แต่ยังไม่สามารถก้าวข้ามการชิงไหวชิงพริบจากพรรคร่วมรัฐบาล เห็นได้จากการกระจายวัคซีนจำนวนมากไปยังบางจังหวัดที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน และรัฐบาลยังไม่สามารถกำจัดการพนันได้

อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุการแพร่ระบาด อีกทั้งรัฐบาลอาจเอาใจประชาชนบางกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงผลสาธารณะของส่วนรวม เช่น การให้มีวันหยุดยาวช่วงสงกรานต์ ก่อให้เกิดการแพร่ระบาดกระทบประชาชนหม่มาก และรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านสาธารณสุขให้สูงกว่านี้ เพื่อเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองและประโยชน์สาธารณะ โดยในปัจจุบัน รายจ่ายด้านสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของไทยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 3-4 เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ประเทศไทยเป็นลำดับที่ 99 ในปี 2561

ในด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ การจัดลำดับความสำคัญและปรับเปลี่ยนนโยบายการฉีดวัคซีน รัฐบาลทำได้ดีมาก แต่เมื่อพิจารณาเชิงลึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและผลประโยชน์ของพลเมืองพบว่า รัฐบาลไม่ได้เร่งจัดหาวัคซีนจากผู้ผลิตรายอื่นและไม่เข้าร่วมในโครงการ Covax ทำให้พลเมืองเสียผลประโยชน์ และรัฐบาลควรมีความจริงใจในการรับใช้ประชาชน ไม่ควรให้ข้อมูลการรับมือวัคซีนที่บิดเบือน ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือและทำให้การตั้งเป้าหมายในการจัดหาและกระจายวัคซีนของรัฐบาลเองอาจผิดพลาด

รัฐบาลมีการขอความร่วมมือจากเอกชน ทุกฝ่ายพยายามอย่างเต็มที่ที่จะผ่านวิกฤตินี้ไปได้ ช่องทางการลงทะเบียนรับวัคซีนจึงมีของทั้งภาครัฐและเอกชน รัฐบาลจึงควรวางแผนหรือขั้นตอนการให้บริการประชาชนอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสับสน

โดยรวม ถือว่ารัฐบาลพยายามอย่างเต็มที่ที่จะประยุกต์การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) กับการบริหารสถานการณ์โควิด-19 และทำได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีข้อจำกัดอยู่มาก ซึ่งควรต้องปรับต่อไป เพื่อเน้นให้ประชาชนพลเมืองและประโยชน์สาธารณะระยะยาวเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง โดยอาจปรับใช้ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 เป็นหน่วยงานกลางที่มีหน่วยงานย่อยภายใต้การกำกับดูแล เพื่อสื่อสารข้อมูลแบบ 360 องศาอย่างเป็นเอกภาพ รับฟังเสียงของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้บริการประชาชน และบริหารจัดการสถานการณ์ไปในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP). (2021). Policy Brief:

ฉบับที่ 109: ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงบประมาณเพื่อให้คนไทยเข้าถึงวัคซีนพื้นฐานได้ฟรีและทันการณ์. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.hitap.net/documents/182272> (2564, 12 ธันวาคม).

บทบรรณาธิการกรุงเทพธุรกิจ กรุงเทพธุรกิจ. (2564). สนามมว-บ่อน-เลานจ์ บทเรียนสกัดคลัสเตอร์ใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://www.blockdit.com/posts/6073564b60d7400_c43861650.
(2564, 26 เมษายน).

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2564). **ประเมินผลงานกลางเทอมรัฐบาล ประยุทธ์ 2: การควบคุมการระบาดของโควิด-19 และการบริหารจัดการวัคซีน.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://tdri.or.th/2021/07/report-2years-prayut-cabinet2>. (2021, 12 December).
- สร้อยพัทธ์ เอี้ยวเจริญ และกุลสกาวิ์ เลาสหิต. (2562). การบริการสาธารณะแนวใหม่กับความสอดคล้องของวัฒนธรรมไทย. **วารสารการเมืองการปกครอง**. 9(3): 219-232. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://copag.msu.ac.th/journal/filesjournal/9-3/0602202030314.pdf>. (2564, 12 ธันวาคม).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2563, 12 มีนาคม). **คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 76/2563 เรื่องจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (โควิด – 19).**
- Denhardt, R. B. & Denhardt, J. V. (2007). **The New Public Service: Serving, Not Steering.** New York: M.E. Sharpe.
- Nicolas, H. (1975). **Paradigms of Public Administration.** [Online], Available: <https://sangyubr.files.wordpress.com/2012/02/paradigms-of-public-administration.pdf>. (2021, 26 April).
- Woodrow, W. (1887). **Explore JSTOR The Study of Administration.** [Online], Available: https://www.jstor.org/stable/2139277?seq=3#metadata_info_tab_contents. (2021, 26 April).

การพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การตามการสอนของพระพุทธเจ้า

ETHICS DEVELOPMENT IN ORGANIZATION BASED ON LORD BUDHHA'S TEACHING

รังสรรค์ ลิเบียว^{1*}
Rangsan Leebeao^{1*}

Received : 12 July 2020

Revised : 29 December 2021

Accepted : 30 December 2021

บทคัดย่อ

การศึกษการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การตามการสอนของพระพุทธเจ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอนและส่งเสริมคำสอนของพระพุทธเจ้าในการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การ โดยรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ เรียบเรียงและพรรณนาตามวัตถุประสงค์ โดยผลการศึกษา คือ ด้านการสอน พระพุทธเจ้าได้จำแนกประเภทผู้รับคำสอนตามระดับสติปัญญาและอุปนิสัยของมนุษย์เปรียบเทียบกับดอกบัวในสระ และเลือกวิธีการและหลักการที่เหมาะสมในการพัฒนา การสอนของพระพุทธเจ้าแบ่งได้ 3 องค์ประกอบสำคัญคือ การสอน เนื้อหา และผู้รับคำสอน เน้นการให้ความสำคัญด้านเนื้อหา ประโยชน์ และผู้รับคำสอน ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบสนทนา แบบบรรยาย แบบตอบปัญหา และแบบหลักเกณฑ์ตายตัว ใช้กลยุทธ์และวิธีดึงดูดความสนใจเช่น การยกอุทาหรณ์ การอุปมา การใช้สื่ออุปกรณ์ ตัวอย่าง ภาษา บุคคล โอกาส ความยืดหยุ่น รางวัล และการลงโทษ ด้านคำสอน เป็นคำสอนที่เน้นพัฒนาในด้านศีล (ความประพฤติ) สมาธิ (ความมั่นคงด้านจิตใจ) และปัญญา (ความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง) การศึกษาครั้งนี้แบ่งคำสอนออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านความประพฤติเช่น อปปมาทะ กรรม ทugend สุจริต บุญกิริยาวัตถุ 3 อิทธิบาท 4 สัมมปธาน 4 เบญจศีล เบญจธรรม มรรคมงคล 8 บารมี 10 ทศพิธราชธรรม ด้านอารมณ์เช่น กุศลมูลและอกุศลมูล พรหมวิหาร 4 ความลำเอียง ด้านจิตใจเช่น หิริ โอตตปปะ สติ สัมปชัญญะ ไตรลักษณ์ อธิปไตย 3 อริยสัจ 4 และด้านสังคมเช่น กัลยาณมิตร ปาปณิกกรรม 3 ขรรวาสธรรม 4 จักร 4 สังคหะวัตถุ 4 สปัจริยธรรม 7 โดยในเชิงปฏิบัติควรเริ่มด้วยการจำแนกบุคคลด้านจริยธรรม การเลือกวิธีการสอนและคำสอนที่เหมาะสม และมีหลักปฏิบัติที่ดีในการสอน การค้นพบที่สำคัญของการศึกษาครั้งนี้คือ กระบวนการพัฒนาจริยธรรมในองค์การพระพุทธองค์ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

¹Bachelor of Business Administration Program in General Management Faculty of Management Sciences Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage Sakaeo

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: autocentrino@hotmail.com

การพิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่มีจริยธรรมในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และอุปนิสัยส่วนตัว และการเลือกวิธีการสอนและหัวข้อการสอนที่ เหมาะสมกับบุคคลที่มีแนวทางการสอนที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: การพัฒนาจริยธรรม, คำสอนของพระพุทธเจ้า

ABSTRACT

The study of ethics development in organization base on lord buddha's teaching. The objectives are to study the teaching and enhancement of lord buddha's teaching in the development of appropriate ethics in organization. By collecting data form the Buddhist scripture (Tripitaka), book, textbook, and research documents. Analyze and synthesize knowledge, compose and describe according to the purpose. The result of study was in term of teaching, Lord Buddha categorizes teaching recipient according to their level of intelligence and human disposition, comparing them to the lotus in a pond. And selecting the appropriate methods and principles for development. The teaching of lord buddha can be divided into 3 main components: teaching, content and teaching recipient. Emphasize the importance of content, benefits and teaching recipient. Through a variety of teaching methods such as conversation, narrative, question and answers and fixed criteria. Use strategies and methods to attract attention such as parables, metaphors, media use, examples, language, people, opportunities, flexibility, rewards and punishments. In term of lord buddha's teaching. It is a teaching that emphasize of canon, concentration and wisdom. This study divided the lord buddha' teachings into 4 areas: behavioral aspects such as not heedfulness, deed, evil conduct, good conduct, bases of meritorious action, path of accomplishment, right exertion, the five precepts, the five ennobling virtues, the Noble eightfold path, ten virtues and virtues of the king. Emotional aspects such as root of bad actions, root of good actions, four principle virtuous existence and prejudice. Mental aspects such as moral shame and moral dread, mindfulness and clear comprehension, the three characteristics and virtues which should be established in the mind. And social aspects such as good friend, qualities of successful shopkeeper, virtues for a good household life, virtues making for group integration and leadership and virtues of a gentleman. In practice, it should begin with the identification of ethical individuals, choosing the right teaching methods and lord buddha's teaching and have good teaching practices. The main findings of this study are: The process of ethical development in the person of lord Buddha consists of important steps: Determining

the suitability of ethical persons in regard to intelligence, knowledge, and abilities and individual habits and select teaching methods and teaching topics that are suitable for that individual with good teaching practices which is an important factor that will help teaching success.

Keywords: Ethics Development, Lord Buddha's Teaching

บทนำ

การพัฒนาจริยธรรม (Ethics) ในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้องค์การมีหลักความประพฤติที่ดีในการทำงาน ช่วยสร้างภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ คุณค่า และความเจริญยั่งยืนขององค์กร จริยธรรมมีลักษณะเป็นนามธรรม เกิดขึ้นในจิตใจ มีผลต่อพฤติกรรม อุปนิสัย สติปัญญา และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งศาสนาเป็นแหล่งที่มาสำคัญอย่างหนึ่งและเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของบุคคลที่ได้รับการปลูกฝังตามคำสอนของศาสนา (สุภาพร พิศาลบุตร, 2554) ถึงแม้จริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่สมบูรณ์ในตัวบุคคลแต่กำเนิด แต่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ มีทฤษฎีสันับสนุนเช่น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ทฤษฎีการเรียนรู้จากสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นต้น (สมคิด บางโม, 2558) เมื่อพิจารณาถึงบริบทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยจากข้อมูลสถิติตัวเลขด้านแรงงาน สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว (2564) ได้รายงานว่ามีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักรของไทย มีข้อมูลแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ ประกอบด้วยเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 56 ซึ่งประเทศเมียนมามีประชากรนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 89 สปป. ลาว ร้อยละ 75 ประเทศกัมพูชา ร้อยละ 98 ประเทศเวียดนามร้อยละ 9.3 ขณะที่ประเทศไทยมีประชากรนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 95 (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556) ซึ่งมีความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด อุดมคติเกี่ยวกับจริยธรรมและความดีความชั่วตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่คล้ายคลึงกัน ประเทศกัมพูชา สปป. ลาว และประเทศเมียนมามีการส่งเสริมคุณธรรมในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนของประเทศโดยอาศัยกระบวนการทางสถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนา ประเทศเวียดนามมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามผู้นำโฮจิมินห์ เป็นต้น (ศูนย์คุณธรรม, 2556) อ้างถึงใน คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ, 2559) จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าคำสอนของพระพุทธเจ้ามีความเหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อการพัฒนาจริยธรรมในองค์กรให้กับบุคลากรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีการจ้างบุคลากรทั้งเป็นคนไทยและคนต่างด้าวดังกล่าวทำงานและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 63 กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน ป้องกันและขัดขวางการทุจริตและประพฤติมิชอบ มาตรา 67 กล่าวว่ารัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยนับถือ ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา มาตรา 76 กล่าวว่ารัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วน

ท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีมาตรฐานทางจริยธรรม พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 กล่าวว่าจริยธรรมคือหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมาตรา 19 (2) ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี (คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ, 2559) สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และวิธีการถ่ายทอดหลักธรรมในศาสนา เพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยมีจริยธรรมตามหลักของศาสนาในการดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างต่อเนื่อง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อพิจารณาบริบทด้านกฎหมายประกอบแล้วจะเห็นได้ว่าการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การตามการสอนของพระพุทธเจ้ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการนับถือศาสนาและกฎหมายได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ เป็นองค์การที่มีจริยธรรมและค่านิยมที่ดี (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2564) ดังนั้นบทความนี้ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ช่วยพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมในองค์การ จึงขอเสนอแนวคิดการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การตามการสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมในองค์การตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

การสอนของพระพุทธเจ้า

การประยุกต์คำสอนของพระพุทธเจ้าในการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์การมีดังนี้
พระพุทธเจ้าทรงจำแนกบุคคลออกเป็น 4 ประเภท คือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2559)

1. อุกมฏัตถุญ หมายถึง ผู้ที่พอยกหัวข้อก็รู้ ผู้ที่เข้าใจได้โดยฉับพลันเมื่อยกหัวข้อแสดง
2. วิปจิตถุญ หมายถึง ผู้รู้ต่อเมื่อขยายความเข้าใจเพิ่มเติม
3. เนยยะ หมายถึง ผู้ที่พอจะแนะนำได้ ต้องคอยชี้แนะให้เข้าใจด้วยการฝึกอบรม
4. ปทปรมะ หมายถึง ผู้ที่รู้ได้เพียงระดับพยัญชนะหรือถ้อยคำ ไม่อาจเข้าใจความหมายได้

การจำแนกโดยพิจารณาจากสติปัญญาและอุปนิสัยของบุคคล แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้มีในแต่ละบุคคลได้ การจัดการพัฒนาจริยธรรมในองค์การตามการสอนของพระพุทธเจ้านี้ทำได้โดยจำแนกประเภทลักษณะของบุคคลดังนี้

ตารางที่ 1 การจำแนกประเภทบุคคลเพื่อการจัดการพัฒนาจริยธรรมในองค์การ

การจำแนกประเภทบุคคล ของพระพุทธเจ้า	การจำแนกประเภทบุคคล ในองค์การ	แนวคิดในการพัฒนาจริยธรรม
อุกมฏัตถุญ	บุคคลที่มีความประพฤติ ด้านจริยธรรมระดับดีมาก	ส่งเสริมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เป็น แบบอย่างที่ดีและถ่ายทอดองค์ความรู้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การจำแนกประเภทบุคคล ของพระพุทธเจ้า	การจำแนกประเภทบุคคล ในองค์การ	แนวคิดในการพัฒนาจริยธรรม
วิปจิตัญญู	บุคคลที่มีความประพฤติ ด้านจริยธรรมระดับดี	พัฒนาและเพิ่มคุณค่าจริยธรรมในตัว บุคคล สามารถแยกแยะดีชั่วได้
เนยยะ	บุคคลที่มีความประพฤติ ด้านจริยธรรมระดับปาน กลาง	พัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างศรัทธา ทัศนคติ จูงใจ อบรม ฝึกปฏิบัติ สนับสนุนคู่มือแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง
ปทปรมะ	บุคคลที่มีความประพฤติ ด้านจริยธรรมระดับต่ำ	พัฒนาการศึกษาอบรมให้ความรู้ และฝึก ปฏิบัติ กระตุ้นให้เกิดตระหนักถึงจริยธรรม มีระเบียบข้อบังคับควบคุม

บุคคลประเภทปทปรมะเปรียบเสมือนคนที่ไม่บำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา ให้บริสุทธิ์ บุคคลประเภทเนยยะเปรียบเสมือนคนที่บำเพ็ญศีล แต่ไม่บำเพ็ญสมาธิและปัญญาให้บริสุทธิ์ บุคคลประเภทวิปจิตัญญูเปรียบเสมือนคนที่บำเพ็ญศีล สมาธิ แต่ไม่บำเพ็ญปัญญาให้บริสุทธิ์ และบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญูเปรียบเสมือนคนที่บำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา ให้บริสุทธิ์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560) ดังนั้นบุคคลประเภทปทปรมะ จึงควรเน้นให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง อบรม ลงมือปฏิบัติและสร้างศรัทธาความเชื่อต่อการทำความดี รู้จักความถูกต้อง โดยอาศัยเครื่องมือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย เป็นเครื่องมือควบคุมให้แสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม บุคคลประเภทเนยยะควรเน้นการพัฒนาการเรียนรู้และความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม จัดอบรมด้านความรู้และการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง มีคู่มือแนะนำแนวทางปฏิบัติ บุคคลประเภทวิปจิตัญญูควรเน้นการพัฒนาและสร้างคุณค่าด้านจริยธรรมขั้นสูงในตัวบุคคล แยกแยะความดีความชั่ว อบรมเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้ชัดเจนลึกซึ้งเกี่ยวกับจริยธรรม และบุคคลประเภทอุคฆฏิตัญญูควรเน้นการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาทักษะผู้นำในการให้คำปรึกษา การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ในองค์การ

หลักวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในองค์การ

พระพุทธเจ้าได้รับการยกย่องว่าเป็นสารีริกคนได้ไม่มีใครยิ่งกว่า วิธีการสอนของพระพุทธเจ้าแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ การสอน เนื้อหา และผู้รับคำสอน มีรายละเอียดดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2556)

1. องค์ประกอบด้านการจัดการการสอนธรรมะพระพุทธเจ้า
 - 1.1 เริ่มต้นด้วยการสนทนาคู่สนทนาด้วยเรื่องที่รู้เข้าใจดีเพื่อดึงดูดความสนใจ
 - 1.2 สร้างบรรยากาศการสอนให้ปลอดภัย ไม่ตึงเครียด ให้เกียรติผู้รับคำสอน
 - 1.3 มุ่งสอนให้เกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่กระทบหรือเสียดสีผู้อื่น

1.4 มุ่งความสำคัญและเกิดคุณค่าต่อผู้รับคำสอน ไม่ดูถูกผู้รับคำสอนโง่เขลา

1.5 ใช้ถ้อยคำปิยวาจาและสุภาพในการสอน ชวนฟัง ไม่หยาบคาย

การสอนธรรมะของพระพุทธเจ้าให้ความสำคัญกับผู้รับคำสอน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อและส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่สอน ไม่เสียดสีบุคคลอื่น และให้ความสำคัญต่อคุณค่าและประโยชน์ที่ผู้รับคำสอนจะได้รับ คำนึงถึงความสำคัญในการใช้คำพูด และมารยาทในการสอน มีพุทธพจน์ที่ว่า องค์แห่งพระธรรมกถึก หลักสำคัญที่ผู้สอนควรปฏิบัติคือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูร ธมฺมปุตฺโต), 2556) ควรสอนเป็นลำดับขั้นตอนสามารถพิจารณาและเข้าใจตามได้ ยกเหตุผลประกอบการอธิบายบรรยาย มีเมตตาต่อผู้รับคำสอน ไม่เห็นแก่สิ่งตอบแทน และไม่สอนโดยกระทบต่อผู้อื่นและตนเอง ซึ่งทำให้การสอนมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับคำสอนรู้เกิดความรู้ความเข้าใจและรู้เห็นได้ตามความเป็นจริง สามารถเข้าถึงความรู้อย่างลึกซึ้ง ถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่างตรงไปตรงมา ป้องกันความรู้สึกลึกซึ้งที่อาจขึ้นให้ผู้รับคำสอนเกิดอคติตามได้

2. องค์ประกอบด้านการจัดการเนื้อหาในการสอนของพระพุทธเจ้า

2.1 สอนจากสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายไปหาสิ่งที่เข้าใจได้ยากหรือยังไม่เข้าใจ

2.2 สอนจากหัวข้อหลักและค่อยละเอียดลุ่มลึกลงไปตามลำดับ

2.3 สอนในสิ่งที่มีอยู่จริง นำมาแสดงให้เห็นจริง ให้ได้รู้จริง

2.4 สอนตรงเนื้อหา ไม่วกวน ไขว่เขว หรือออกนอกเรื่อง

2.5 สอนโดยมีเหตุผล พิสูจน์เข้าใจและเห็นจริงตามได้

2.6 สอนเท่าที่จำเป็นตามความเหมาะสมและความพอดี

2.7 สอนในสิ่งที่ประโยชน์และมีความหมายต่อผู้รับคำสอนคือ

สิ่งที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่ชอบใจ สิ่งนั้นไม่ควรสอน

สิ่งที่จริง ถูกต้อง แต่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่ชอบใจ สิ่งนั้นไม่ควรสอน

สิ่งที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่ชอบใจ ควรเลือกสอนในเวลาที่เหมาะสม

สิ่งที่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงแม้เป็นที่ชอบใจ สิ่งนั้นไม่ควรสอน

สิ่งที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงแม้เป็นที่ชอบใจ สิ่งนั้นไม่ควรสอน

สิ่งที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่ชอบใจ ควรเลือกสอนในเวลาที่เหมาะสม

ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ยาก ๆ ให้เข้าใจตามได้ ทำให้ผู้รับคำสอนได้เรียนรู้ตามลำดับไปจนถึงขั้นละเอียดลึกซึ้งได้ เข้าถึงเนื้อหาสำคัญและเข้าใจหลักธรรมข้อนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น สามารถจัดการกับหัวข้อที่ซับซ้อนยากแก่การติดตามและทำความเข้าใจ ป้องกันการนำเสนอที่สลับซับซ้อนวกไปวนมาหรือออกนอกประเด็น

3. องค์ประกอบด้านการจัดการผู้รับคำสอนของพระพุทธเจ้ามีดังนี้

3.1 คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น อุปนิสัยเป็นคนรักสวยรักงาม (ราคจริต) เป็นคนใจร้อนหุนหันุนใจ (โทสจริต) เป็นคนงมง่าย (โมหจริต) เป็นคนมีความเลื่อมใส (สัทธาจริต) เป็นคนใช้ความคิดพิจารณา (พุทธานุสสติ) เป็นคนฟังชาน (วิตกจริต) เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูร ธมฺมปุตฺโต), 2559)

3.2 เลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เช่น เพศ อายุ วัย

- 3.3 พิจารณาถึงสภาพของผู้รับคำสอน เช่น ความพร้อม ความตั้งใจ สติปัญญา
- 3.4 การให้ผู้รับคำสอนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน
- 3.5 การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้รับคำสอนกับผู้สอน
- 3.6 เอาใจใส่ต่อบุคคลที่ควรรับได้รับการเอาใจใส่ ตามความเหมาะสม
- 3.7 เอาใจใส่ต่อบุคคลที่มีปัญหาหรือด้อยการเรียนรู้กว่าผู้อื่น

ช่วยให้สามารถเข้าใจผู้รับคำสอนและเลือกวิธีการสอนได้สอดคล้องและเหมาะสม ผู้สอนควรมีทักษะและความรู้ความสามารถดังตัวอย่างความสามารถของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า ทศพลญาณ เป็นแบบอย่างดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2559)

1. ฐานฐานญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจกฎเกณฑ์ขอบเขตของธรรมชาติ
2. กรรมวิปากญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบ ผลลัพธ์ของการกระทำต่าง ๆ
3. สัพพัตถคามินีปฏิปทาญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง
4. นานาธาตุญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจสภาวะของธรรมชาติ ความเป็นไปตามธรรมชาติ
5. นานาธมฺมุตตกญาณ คือมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับอุปนิสัยของมนุษย์
6. อินทริยโพรปริยัตตญาณ มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์บุคคลต่าง
7. ฌานาติสังกิเลสาทิญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจถึงเหตุและปัจจัยของความดีความชั่ว
8. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือมีความสามารถเข้าใจภพภูมิหลังของบุคคล
9. จุตูปปาตญาณ คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของชีวิตมนุษย์
10. อาสวักขยญาณ คือความสามารถในการรู้วิธีการแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรม

ช่วยให้เข้าใจผู้รับคำสอนทั้งในด้านจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ธรรมชาติของบุคคล ความเป็นไปของชีวิต มีทฤษฎีด้านจิตวิทยากับเกี่ยวกับการวิเคราะห์จิตใจของมนุษย์คือ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) (สมคิด บางโม, 2558) ดังนี้

1. ระดับจิตสำนึก (Conscious Level) คือจิตระดับความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม เหตุผล
2. ระดับจิตใต้สำนึก (Sub-Conscious Level) คือจิตที่อยู่ใต้ระดับจิตสำนึก เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ความทรงจำ
3. ระดับจิตไร้สำนึก (Unconscious Level) คือจิตส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลตามสัญชาตญาณ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ

- 1.1 อิด (Id) คือจิตที่ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานหรือสัญชาตญาณ
- 1.2 อีโก้ (Ego) คือจิตที่เกี่ยวกับการคำนึงถึงเหตุผลและความเป็นจริง
- 1.3 ซูเปอร์อีโก้ (Superego) คือจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึกถูกผิดชอบชั่วดี จริยธรรม

จึงควรส่งเสริมให้เข้าถึงไปภายในจิตใจในระดับจิตไร้สำนึก

การส่งเสริมจริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและขัดต่อความรู้สึก จิตใจ และการต่อต้านพระพุทธเจ้าทรงมีวิธีดึงดูดความสนใจของผู้รับคำสอนดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2556)

1. สันทสสนา การพูดอธิบายอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน คลายความสงสัย
2. สมาปทนา การพูดให้เห็นจริงและเกิดความคล้อยตาม

3. สมุทเตชนา การพูดให้เกิดกำลังใจ เกิดความมุ่งมั่น และอยากปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ
4. สัมผัสสนา การพูดให้เกิดความร่าเริงใจ เบิกบานจิตใจ ไม่น่าเบื่อ มองเห็นประโยชน์
การใช้เทคนิคการพูดเป็นเครื่องมือในการสร้างและดึงดูดความสนใจของผู้รับคำสอน ด้วยการ
พูดอธิบายที่ชัดเจน คลายความสงสัยให้กับผู้รับคำสอนได้ พูดให้ผู้รับคำสอนได้เข้าใจตามความจริง
บำรุงขวัญกำลังใจให้เกิดความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติ เนื่องจากผู้สอนมีอิทธิพลต่อผู้รับคำสอน
พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักการวางตนเพื่อเป็นผู้สอนที่ดีดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุต
โต), 2556)

1. สอนด้วยความประพฤติบริสุทธิ์ด้วยกาย วา และใจต่อผู้ฟัง
2. สอนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติอย่างไร ตนเองก็ประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นด้วย
3. สอนเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ผู้ฟังโดยไม่มุ่งหวังสิ่งตอบแทน
4. สอนผู้อื่นด้วยความเมตตาให้รู้ให้เข้าใจ
5. สอนด้วยความไม่เบียดเบียน ให้อภัย ให้อวด ชวนทะเลาะวิวาทะ

ช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำสอนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้สอน เปิดใจยอมรับฟังคำสอนต่าง ๆ
รับฟังอย่างบันเทิงใจ สบายใจ ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ มุ่งหวังสร้างประโยชน์สุขต่อผู้ฟัง
พระพุทธเจ้าทรงมีวิธีการสอนดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2556)

1. การสอนด้วยวิธีการสนทนา คือการสอนด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ
2. การสอนด้วยวิธีการบรรยาย คือการสอนด้วยการบรรยาย อธิบาย
3. การสอนด้วยวิธีการตอบปัญหา คือการสอนด้วยการตอบข้อสงสัย ปัญหาต่าง ๆ เช่น
 - 3.1 ปัญหาที่ต้องตอบแบบตรงไปตรงมา (เอกังสพยากรณ์ปัญหา)
 - 3.2 ปัญหาที่ต้องถามซ้ำอีกครั้งเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน (ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา)
 - 3.3 ปัญหาที่ต้องตอบแบบแยกแยะ (วิรัชขพยากรณ์ปัญหา)
 - 3.4 ปัญหาที่ไม่ควรตอบหรือยังยั้งคำตอบ (ฐปณียปัญหา) เช่นคำถามที่ไม่มีประโยชน์

นอกจากนี้ในการปฏิบัติอาจต้องพบปัญหาจากผู้รับคำสอนผู้ฟังที่ต้องการสอบถามลักษณะดังนี้

1. บุคคลที่ถามคำถามเพราะความไม่รู้ความไม่เข้าใจ
2. บุคคลที่ถามคำถามเพราะความโลภ ความอยากได้
3. บุคคลที่ถามคำถามเพราะต้องการแสดงความอวดรู้ฉลาด
4. บุคคลที่ถามคำถามเพราะต้องการใคร่รู้ ต้องการความรู้ความเข้าใจ
5. บุคคลที่ถามคำถามต้องการแสดงความสามารถในการตอบปัญหา

ช่วยให้ผู้สอนสามารถเตรียมพร้อมในการตอบคำถามและรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

4. การสอนด้วยกฎและระเบียบที่ถูกต้อง เพื่อให้เข้าใจกฎและระเบียบที่ต้องกำหนดไว้

การนำวิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรมีตัวอย่าง
เพื่อแนะนำแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 2 การประยุกต์วิธีการสอนของพระพุทธเจ้าในการพัฒนาจริยธรรมในองค์กร

วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า	รูปแบบในการส่งเสริมจริยธรรมในองค์กร	ลักษณะเนื้อหาในการส่งเสริม
การสนทนา	การประชุมกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม	แนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรม
การบรรยาย	การจัดอบรมบุคคลากรจำนวนมาก ๆ การบรรยายโดยวิทยากร	ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม การปฏิบัติที่ถูกต้อง
การตอบปัญหา	การมีช่องทางบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมในองค์กร	การตอบปัญหาจริยธรรมในการทำงาน การให้คำปรึกษา
การสอนด้วยกฎและระเบียบ	การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกฎและระเบียบด้านจริยธรรม	การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎและระเบียบต่าง ๆ

กลยุทธ์ในการสอนของพระพุทธเจ้ามีดังนี้

1. การยกอุทาหรณ์หรือนิทานประกอบ ช่วยสร้างความเข้าใจเนื้อหา เห็นภาพความจริง
2. การอุปมา เปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้เข้าใจ เห็นเป็นรูปธรรมได้ง่าย
3. การใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมประกอบการบรรยายให้เข้าใจความเป็นจริงตามได้
4. การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการคิด การพูด การกระทำ การสาธิตเป็นแบบอย่าง
5. การใช้ถ้อยคำและภาษา ที่สละสลวย ไพเราะ ชวนคิดชวนฟัง การใช้คำและภาษา
6. การเลือกบุคคลที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นปฏิบัติตามแบบอย่าง
7. การใช้จังหวะและโอกาสให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม
8. การมีความยืดหยุ่นการสอน เลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา บุคคล
9. การให้รางวัลและการลงโทษ เช่น คำชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ
10. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปรับเปลี่ยนหลักการ วิธีการ อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม

มีทฤษฎีด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของบุคคลดังนี้ (ชัยพร วิชาวุธ และธีระพร อวรรณโณ, 2525) ที่สอดคล้องกับวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าดังนี้

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของเบอร์ริส เอฟ สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) คือการปรับพฤติกรรมคาดหวังของมนุษย์โดยอาศัยปัจจัยสิ่งเร้า กระตุ้นให้เกิดแสดงพฤติกรรมผ่านการตอบสนองปัจจัยกระตุ้นและเกิดเป็นพฤติกรรมเรียนรู้
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูลา (Albert Bandura) คือการเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบในสังคม เช่น การสังเกต การเลียนแบบพฤติกรรม
3. ทฤษฎีวิธีกระจ่างให้นิยม (Value Clarification Theory) ของหลุยส์ อี แรทส์ (Louis E. Raths) คือการปลูกฝังหรือการชี้้นำค่านิยมที่ถูกต้อง
4. ทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning Theory) ของลอเรนซ์โคลเบิร์ก (Lawrence Kohlberg) คือการอธิบายเหตุผลให้เข้าใจความจริง

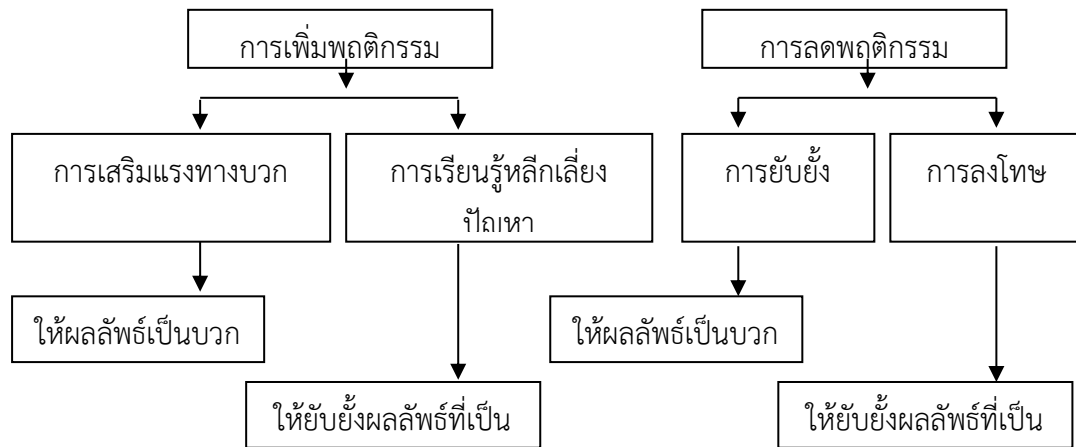
กิจจา บานชื่น (2560) ได้กล่าวถึงทฤษฎีด้านจิตวิทยาในการสร้างแรงจูงใจ เช่น ทฤษฎีแรงจูงใจของดักลาส เมอร์เรย์ แม็คเกรเกอร์ (Theory X and Theory Y of Motivation by Douglas Murray McGregor) โดยแบ่งลักษณะของมนุษย์ออกเป็น 2 แบบคือ แบบทฤษฎี X คือทัศนคติต่อมนุษย์ในแง่ไม่ดี และแบบทฤษฎี Y คือทัศนคติต่อมนุษย์ในแง่ไม่ดี ดังนี้

ตารางที่ 3 ทัศนคติต่อมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแม็คเกรเกอร์

ทัศนคติต่อมนุษย์ในแง่ไม่ดี (ทฤษฎี X)	ทัศนคติต่อมนุษย์ในแง่ดี (ทฤษฎี Y)
1. มนุษย์มีอุปนิสัยพื้นฐานชั่วร้าย	1. มนุษย์มีอุปนิสัยพื้นฐานเป็นคนดี
2. มนุษย์ชอบมองคนอื่นในแง่ร้าย	2. มนุษย์ชอบมองคนอื่นในแง่ดี
3. มนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้	3. มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้
4. มนุษย์ไม่ชอบความแตกต่าง ชอบต่อต้าน	4. มนุษย์ยอมรับและใช้ประโยชน์ความแตกต่าง
5. มนุษย์ไม่มีความจริงจังและชอบโกหก หลอกลวง	5. มนุษย์มีความจริงจังและซื่อตรง
6. มนุษย์ไวใจไม่ได้	6. มนุษย์ไวใจเชื่อถือได้
7. มนุษย์ไม่ชอบเสี่ยง	7. มนุษย์กล้าได้กล้าเสีย
8. มนุษย์ชอบแข่งขัน เอาเปรียบ	8. มนุษย์ชอบความร่วมมือ

ช่วยให้ผู้สอนปรับวิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติของบุคคลทั้ง 2 แบบ
ทฤษฎีเสริมแรงของ เบอร์ริส เฟรดเดอริค สกินเนอร์ (Reinforcement Theory of Burrhus Frederic Skinner) คือการสร้างปัจจัยภายนอกกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ประกอบด้วย 4 ลักษณะคือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) โดยส่งเสริมปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งหวัง เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่บุคคลให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เพิ่มขึ้น
2. การเรียนรู้หลีกเลี่ยงปัญหา (Avoidance Learning) คือการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) โดยส่งเสริมปัจจัยหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ลดพฤติกรรม
3. การยับยั้งพฤติกรรม (Extinction) ด้วยการสร้างปัจจัยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมที่มุ่งหวัง หรือลดพฤติกรรมนั้นลง เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
4. การลงโทษ (Punishment) ด้วยการสร้างปัจจัยลดหรือยับยั้งขัดขวางการแสดงพฤติกรรมที่มุ่งหวังหรือลดพฤติกรรมเพื่อไม่ให้แสดงพฤติกรรมนั้น

แผนภาพที่ 1 การเสริมแรงจิตใจตามทฤษฎีแรงจิตใจของสกินเนอร์
ทิม่า (เกรียงศักดิ์ เขียวสี, 2550 อ้างใน กิจจา บานชื่น, 2560)

คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เหมาะสมในการพัฒนาจริยธรรมในองค์กร

คำสอนที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาจริยธรรมในองค์กรและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
มีตัวอย่างดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2559)

ตารางที่ 4 คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เหมาะสมในการพัฒนาจริยธรรมในองค์กร

หลักธรรมของพระพุทธเจ้า	เหตุผลในการพัฒนา	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
หลักธรรมเกี่ยวกับด้านความประพฤติ		
อับปมาทะ (ความไม่ประมาท หรือขาดสติ)	เพื่อให้ไม่ประมาทและมีสติในการทำงาน	มีสติและตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท (อร่าม อินพุม, 2537)
กรรม (การกระทำ)	เพื่อให้เข้าใจการกระทำที่ดี และการกระทำที่ไม่ดี	มีทัศนคติที่ถูกต้องและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
ความประพฤติชั่ว (ทุจริต 3)	เพื่อให้เข้าใจประเภทของการกระทำทำความชั่ว	เข้าใจการกระทำทำความชั่ว สามารถระงับยับยั้งป้องกันได้ด้วยตนเอง
ความประพฤติดี (สุจริต 3)	เพื่อให้เข้าใจการกระทำที่ดี	เข้าใจการกระทำทำความดี
หลักการทำความดี (บุญกิริยาวัตถุ 3)	เพื่อให้เข้าใจการทำความดี และการปฏิบัติที่ดี	มีหลักในการปฏิบัติตนที่ดี
คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ (อิทธิบาท 4)	เพื่อให้เข้าใจการประกอบกิจการงานให้ประสบผลสำเร็จ	มีหลักในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักธรรมของพระพุทธเจ้า	เหตุผลในการพัฒนา	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
ความเพียร (สัมมัปปธาน 4)	เพื่อให้มีความขยันหมั่นเพียรในกระทำความดีและละการทำชั่ว	มีหลักในการพัฒนาตนและรักษาการกระทำที่ดี
ความประพฤติชอบทางกายวาจา (เบญจศีล)	เพื่อให้เข้าใจการประพฤติทางกายวาจาที่ควรปฏิบัติ	มีการปฏิบัติต่อกันและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
ธรรมอันดีงาม (เบญจธรรม)	เพื่อให้เข้าใจความประพฤติที่ดีงามที่	มีหลักความประพฤติที่ดีงามต่อตนเองและผู้อื่น
อัฐังคิกรมรรค (มรรคมงคล 8)	เพื่อให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเกิดประโยชน์สุข	มีหลักในการปฏิบัติที่ก่อประโยชน์สุข
ธรรมที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่งยวด (บารมี 10)	เพื่อให้กระทำตนที่เป็นประโยชน์	สามารถปฏิบัตินำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายในการทำงาน
ธรรมของนักปกครอง (ทศพิธราชธรรม 10)	เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องและเป็นผู้นำที่ดี	มีความเข้าใจในการเป็นผู้นำที่ดี
หลักธรรมเกี่ยวกับด้านอารมณ์		
ต้นเหตุความดีและความชั่ว (กุศลมูลและอกุศลมูล)	เพื่อให้เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความดีและความชั่ว	เข้าใจการทำความดีและการทำชั่ว เลือกปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
หลักความประพฤติปฏิบัติชอบ (พรหมวิหาร 4)	เพื่อให้เข้าใจการประพฤติและการวางตนอย่างถูกต้อง	มีหลักในการวางตนได้อย่างถูกต้อง นำเคารพเชื่อถือ
ความลำเอียง (คติ 4)	เพื่อให้เข้าใจลักษณะของความลำเอียง	มีเข้าใจถึงความลำเอียง และป้องกัน การปฏิบัติไม่เป็นธรรม
หลักธรรมเกี่ยวกับด้านจิตใจ		
ธรรมคัมภีร์ครองโลก (หิริ โอตตปปะ)	เพื่อให้ตระหนักถึงผลของการกระทำ	มีจิตสำนึกละอายต่อการทำความชั่ว
ธรรมที่มีอุปการะมาก (สติ สัมปชัญญะ)	เพื่อให้เข้าใจและมีสติ สัมปชัญญะ ในการปฏิบัติงาน	มีสติในการทำงาน
ไตรลักษณ์ (ลักษณะ 3)	เพื่อให้เข้าใจสภาวะธรรมชาติที่เกิดขึ้นรวมถึงเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน	เข้าใจและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้
ความจริงอันประเสริฐ (อริยสัจ 4)	เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับความทุกข์หรือปัญหา และการแก้ไข	มีความรู้และหลักในการจัดการปัญหา ความทุกข์ในการทำงาน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักธรรมของพระพุทธเจ้า	เหตุผลในการพัฒนา	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
หลักธรรมเกี่ยวกับด้านสังคม		
กัลยาณมิตตตา	เพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติตนที่ดีต่อผู้อื่นในการอยู่ร่วมกัน (พจนพ พุกกะพันธุ์, 2543)	มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนที่ดีต่อผู้อื่น
หลักพอค้า (ปาปณิกธรรม 3) ได้แก่ จักขุม่า (รู้จักสินค้า) วิธูโร (รู้จักซื้อขาย) นิสสยสัมปันโน (รู้จักลงทุน)	เพื่อให้รู้และเข้าใจหลักในการประกอบธุรกิจ	บุคลากรมีหลักการในการประกอบธุรกิจ และการทำการค้าขาย การดำเนินธุรกิจ
หลักการครองชีวิต (ฆราวาสธรรม 4)	เพื่อให้เข้าใจการดำเนินชีวิตที่ดี	มีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ
ธรรมที่นำไปสู่ความเจริญ (จักร 4)	เพื่อให้เข้าใจการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่ความเจริญ	มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ดี มีความเจริญในการทำงาน
การยึดเหนี่ยวใจบุคคล สร้างความสามัคคี (สังคหะวัตถุ 4)	เพื่อให้เข้าใจการรักษาใจบุคคลและความสามัคคี	มีหลักการและเข้าใจการรักษาใจผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี
ธรรมของคนดี (สัปปริสธรรม 7)	เพื่อให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติตนที่ดีและการวางตนอย่างถูกต้อง	มีหลักในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และวางตนที่ดี

จากคำสอนของพระพุทธเจ้าข้างต้น มีผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องดังนี้

รังสรรค์ ลีเปี้ยว (รังสรรค์ ลีเปี้ยว, 2551 อ้างใน ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2551) ได้ศึกษาผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน กรณีศึกษาผู้เข้าอบรมหลักสูตรครูสมาธิ ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขาที่ 6 วัดบางโกลนใน ตำบลบางโกลน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าการฝึกสมาธิตามแนวทางของศาสนาพุทธช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการควบคุมอารมณ์ระหว่างการทำงาน การมีสติในการทำงาน การแสดงออกพฤติกรรมในการทำงาน มีความระมัดระวังรอบคอบ ความอดทน และทำงานเป็นขั้นตอนได้ดีมากขึ้น มีจิตใจเข้มแข็งและส่งเสริมสุขภาพจิต โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีเสริมแรงพฤติกรรมทางบวกของเบอร์ริส เฟรดเดอริก สกินเนอร์

บำรุง โพธิ์ศรี (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม พบว่านักศึกษาเชื่อว่าศาสนามีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้ตนเป็นคนดีและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจริยธรรมและทฤษฎีแรงจูงใจให้มีทัศนคติต่อตนเองที่ดี

บุญรอด อมรทัตโต, พิเชฐ ทังโต และบุษกร วัฒนบุตร (2560) ได้ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

พบว่า การส่งเสริมหลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักเวชารัชชกรณกรรม 5 ประการ ทำให้มีการตัดสินใจที่ดี กล้าและมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรม

วรรณดี แสงประทีปทอง (วรรณดี แสงประทีปทอง, 2551 อ้างถึงใน ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2551) ได้ศึกษาวิจัยประเมินโครงการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล พบว่าผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลที่ดี โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจให้มีทัศนคติต่อตนเองที่ดีและทฤษฎีการจูงใจให้นิยม

สิริวรรณ ศรีพล (สิริวรรณ ศรีพล, 2547 อ้างถึงใน ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2551) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกสำหรับเยาวชนตามแนวพุทธธรรม พบว่าธรรมะที่มีความเหมาะสมและนำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ หิริโอตตปัสสดีสัมปชัญญะ โอวาทพระพุทธเจ้า เบญจศีล เบญจธรรม สปัจริยธรรม 7 สังคหัตถ์ 4 มรรค 8 ขั้นตอน 4 ไตรสิกขา 4 พรหมวิหาร 4 ขรรษาธรรม 4 อิทธิบาท 4 ปฏิจจสมุปบาท และพละ 4 โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เหมาะสมในการพัฒนาจริยธรรมในองค์การ

กล่าวโดยสรุปว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าช่วยพัฒนาความประพฤติทางกาย วาจา และใจของบุคคลให้เป็นผู้ที่มีการกระทำ ความคิด และจิตใจที่ดี มีความเห็นที่ถูกต้อง มีความเข้าใจที่ถูกต้อง และปฏิบัติได้ถูกต้อง มีความประพฤติปฏิบัติที่ดี ควรนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในองค์การเพื่อให้บุคลากรได้ฝึกปฏิบัติในการทำงานและการดำเนินชีวิต ในเชิงปฏิบัติควรศึกษาและทำความเข้าใจในหัวข้อคำสอนนั้น ๆ ให้ละเอียดลึกซึ้ง

บทสรุป

พระพุทธเจ้าทรงจำแนกประเภทผู้รับคำสอนตามระดับสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และอุปนิสัยพฤติกรรม และคัดเลือกวิธีการและคำสอนที่เหมาะสม วิธีการสอนของพระพุทธเจ้าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ การสอน เนื้อหา และผู้รับคำสอน การสอนด้วยการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่ตนบริบทในเรื่องที่ผู้รับคำสอนรู้ดี และสร้างบรรยากาศการพูดคุยให้ปลอดภัย ไม่เครียด และให้เกียรติผู้รับคำสอน เมื่อเข้าสู่การสอนก็เน้นเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ออกนอกเรื่องหรือให้กระทบผู้อื่น ใช้คำพูดที่สุภาพ ชวนฟัง และเน้นให้ผู้รับคำสอนด้วยได้ประโยชน์ เข้าใจตามได้เป็นลำดับขั้นตอน มีเหตุผล มีเมตตา ไม่เห็นแก่รางวัลของตอบแทน ด้านเนื้อหาเรียงลำดับจากสิ่งที่เข้าใจง่ายไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก และค่อย ๆ ละเอียดลึกซึ้งไปตามลำดับ ไม่วกวน เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง ตามความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อผู้รับคำสอน และด้านผู้รับคำสอน คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับคำสอน เช่น อุปนิสัย จิตใจ สติปัญญา และเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้รับคำสอน เปิดโอกาสให้ผู้รับคำสอนได้มีส่วนร่วมและปฏิบัติ เอาใจใส่ต่อผู้รับคำสอนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ การกระทำ พฤติกรรมมนุษย์ อุปนิสัย การแยกแยะบุคคล และเข้าใจชีวิต มีวิธีดึงดูดความสนใจในธรรมะด้วยการใช้เทคนิคการพูดอธิบายให้ชัดเจน คลายความสงสัย ให้ผู้ฟังเข้าใจตามได้ และให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติ วิธีการสอน เช่น การสอนแบบพูดคุย

แบบบรรยาย แบบตอบปัญหา แบบหลักเกณฑ์ตายตัว และกลยุทธ์ในการสอน เช่น การยกอุทาหรณ์ การอุปมา การใช้สื่ออุปกรณ์ ตัวอย่าง ภาษา บุคคล โอกาส ความยืดหยุ่น รางวัลและการลงโทษ และสถานการณ์เฉพาะหน้า

คำสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาจริยธรรมในองค์กร เป็นคำสอนที่เน้นพัฒนาในด้านศีล (ความประพฤติ) สมาน (ความมั่นคงด้านจิตใจ) และปัญญา (ความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง) หัวข้อหลักธรรมด้านความประพฤติเช่น หลักธรรม อปมาทะ กรรม ทุจจริต สุจริต บุญกิริยาวัตถุ 3 อิทธิบาท 4 สัมมปธาน 4 เบญจศีล เบญจธรรม มรรคมรรค 8 บารมี 10 ทศพิธราชธรรม ด้านอารมณ์เช่น หลักธรรมกุศลมูลและอกุศลมูล พรหมวิหาร 4 ความลำเอียง ด้านจิตใจเช่น หลักธรรม หิริโอตตปปะ สติ สัมปชัญญะ ไตรลักษณ์ อธิปไตย 3 อริยสัจ 4 และด้านสังคมเช่น หลักธรรม กัลยาณมิตร ปาปนิกรธรรม 3 ฆราวาสธรรม 4 จักร 4 สังคหะวัตถุ 4 สัมปยุตธรรม 7

โดยสรุปการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมในองค์กรตามการสอนของพระพุทธเจ้า ควรเริ่มด้วยการจำแนกบุคคลด้านจริยธรรม การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม การเลือกหัวข้อคำสอนที่เหมาะสม และมีหลักปฏิบัติที่ดีในการสอน

เอกสารอ้างอิง

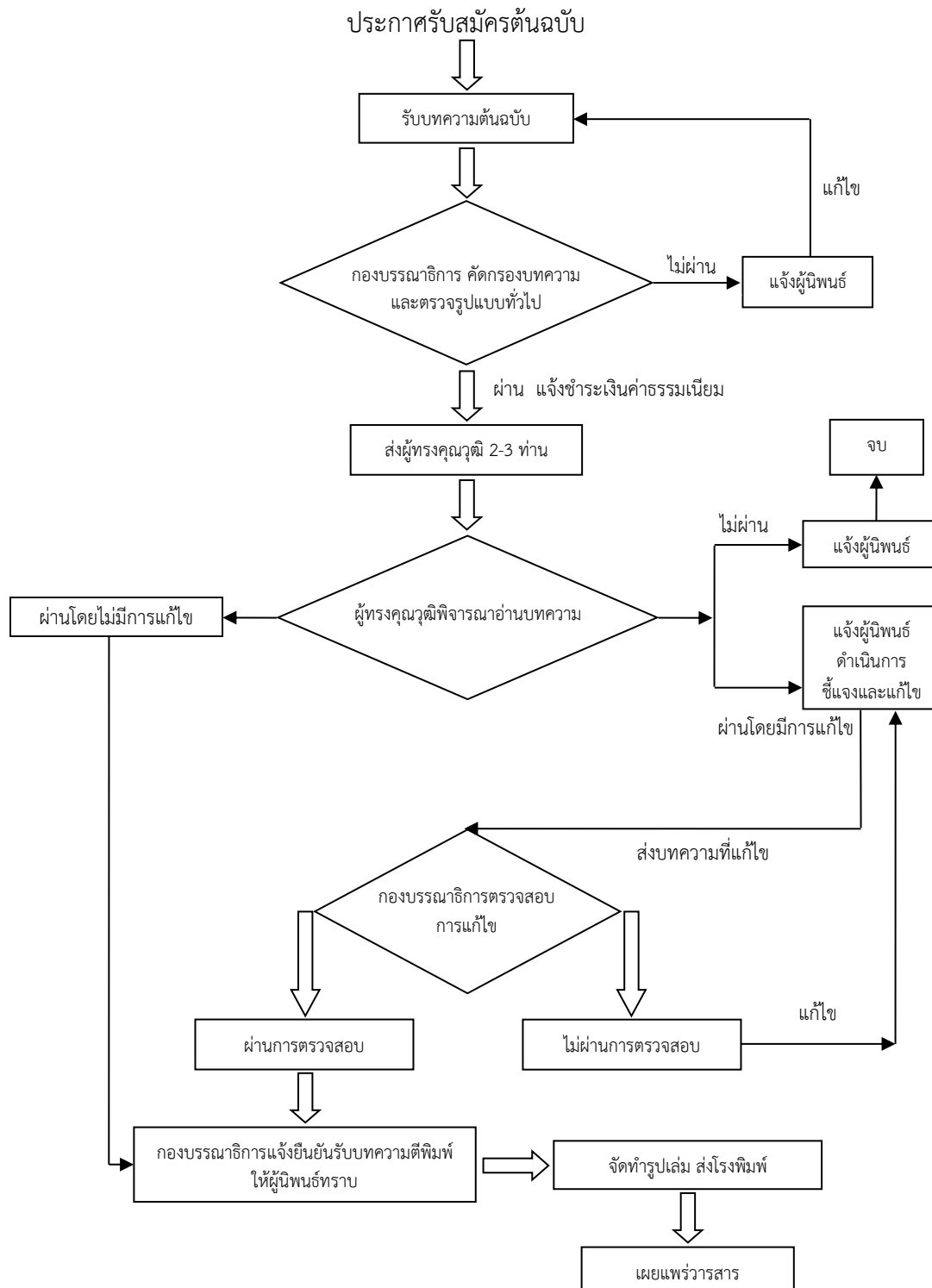
- กิจจา บานชื่น. (2560). **มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). **ASEAN mini book**. กรุงเทพฯ: Page Maker.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2559). **แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2559**. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.m-culture.go.th/prachinburi/article_attach/article_fileattach_20180504132514.pdf (2564, 20 เมษายน)
- ชัยพร วิชชาวุธ และธีระพร อูวรรณโณ. (2525). **แนวคิดและการพัฒนาใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร พุกกะนันท. (2543). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์.
- บำรุง โพธิ์ศรี. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร**. พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญรอด อมรทัตโต, พิเชฐ ทั้งโต และบุษกร วัฒนบุตร. (2560). **การส่งเสริมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง**. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 6(2): 281-294.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2556). **พุทธวิธีในการสอน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2559). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต).

- พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 16 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 1-10 [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/050/T_0001.PDF
(2564, 18 พฤษภาคม)
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2560). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. (เล่มที่ 21). (หน้า 205). พิมพ์ถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-20 [ออนไลน์], เข้าถึงได้ที่:
https://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=1038&filename=index (2564, 18 พฤษภาคม)
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2564). **แนวทางการส่งเสริมองค์กรคุณธรรม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.stopcorruption.moph.go.th/application/editors/userfiles/files/แนวทางการส่งเสริมองค์กรคุณธรรม.pdf> (2564, 20 พฤษภาคม)
- ศูนย์คุณธรรม. (2551). **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม**. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปลิ้นตั้ง.
- สมคิด บางโม. (2558). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอส เค บั๊คส์.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2554). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว. (2564). **สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือนมีนาคม ปี 2564**. กรุงเทพฯ: กรมการจัดหางาน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/a0bf3232bdb42f5fe6dbe66cfa75b02c.pdf (2564, 15 พฤษภาคม)
- อร่าม อินพุ่ม. (2537). **มงคลชีวิต 38 ประการ สำหรับผู้ครองเรือน**. กรุงเทพฯ: เพชรกระรัต.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำวารสารไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

การเตรียมและการส่งต้นฉบับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

กองบรรณาธิการวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการจากทุกท่าน เพื่อลงพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ ดังนี้

1. การส่งผลงานเพื่อลงพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาลงพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัยบางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยลงพิมพ์และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด กองบรรณาธิการจะนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการลงพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ

ผู้นิพนธ์ที่แก้ไขบทความเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งบทความของท่านมายังระบบ ThaiJo2

บทความที่จะได้รับการลงพิมพ์จะต้องได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการลงพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ฉบับที่มีการตีพิมพ์บทความดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

บทความที่พิจารณาลงพิมพ์ ได้แก่

2.1 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข รูปแบบบทความทางวิชาการอื่น ๆ เช่น

2.1.1 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจอันเหมาะสม

2.1.2 บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2.1.3 บทความอื่น ๆ เช่น บทความจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้นิพนธ์ (Professional Practice) บทความที่เกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Policy Paper)

2.2 บทความวิจัย

มีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำ โดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน (Work Place of Author and Co-authors) การติดต่อผู้พิมพ์ (Contact Address of Correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives), วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and Methods), ผลการวิจัย (Results), อภิปรายผล (Discussion), สรุปผลการวิจัย (Conclusion), ข้อเสนอแนะ (Suggestions, ถ้ามี), กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี), เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำโดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้พิมพ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้พิมพ์ต้องดาวน์โหลด (Download) แบบฟอร์มนำส่งบทความ และรูปแบบบทความ และกรอกข้อมูลพร้อมลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนในแบบฟอร์มนำส่งบทความ จากนั้นให้ลงทะเบียนส่งบทความ ในระบบ ThaiJo2 กรอกข้อมูลให้ครบถ้วนและแนบไฟล์ใบนำส่งบทความและไฟล์บทความในรูปแบบ Word และ PDF ในเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/var/index>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วย Microsoft Word for Windows 2003 หรือ 2007 บนกระดาษขนาด A4 ดังนี้ พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านล่าง 1 นิ้ว และด้านซ้าย 1.5 นิ้ว ด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังตาราง และใส่เลขหน้ากึ่งกลางล่าง ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ บทความจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบสีขาว-ดำ เท่านั้น

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำ เท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดอักษรในบทความต้นฉบับ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Font = TH SarabunPSK	
	ขนาดอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	22 [CT]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	18 [CT]	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
ที่อยู่ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประธานงาน	14 [CT]	ตัวปกติ
หัวข้อบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ
หัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และอื่น ๆ	16 [LJ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อทุกหัวข้อ	16 [LRJ]	ตัวปกติ

หมายเหตุ: CT = กึ่งกลาง, LJ = ซิดซ้าย, LRJ = Left and Right Justified (กระจายแบบไทย)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม บทคัดย่อ และบ่งบอกสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม และ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประธานงาน ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละหน้าเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 5.7 นิ้ว สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1 โดยชื่อภาษาอังกฤษจะห่างจากชื่อเรื่องภาษาไทย 1 บรรทัด และพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวอักษร

4.2.2 ชื่อผู้นิพนธ์

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย โดยให้วรรค 1 ตัวอักษรหน้าคำว่า “และ” แต่ไม่ต้องวรรค 1 ตัวอักษร หลังคำว่า “และ” ถ้ามีมากกว่า 2 คน ให้ใส่เครื่องหมาย “,” คั่นชื่อผู้นิพนธ์คนแรก และให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งทางวิชาการใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายนามสกุล เพื่อแสดงแตกต่างของสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้บนนามสกุล ของผู้นิพนธ์ประธานงาน (เจ้าของ E-mail Address) ดังตัวอย่าง

กนต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวิมลพร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan^{1*}

4.2.3 สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา และ E-mail Address

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ทุกคนอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อผู้นิพนธ์ 1 บรรทัด ให้เรียงลำดับตามหมายเลข และให้พิมพ์หมายเลขตัวยกไว้ด้านหน้าสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงานอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ต่อจากบรรทัดสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวัสน์พร จิโรจพันธ์^{1*}
Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Bachelor of Education Program in Mathematics, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Education Program in Early Childhood, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: yingyim8@gmail.com

4.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “ABSTRACT” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว มีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 250 คำ

4.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” ให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาไทย 1 บรรทัด และ จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวแรกของคำ และระหว่างคำสำคัญให้ตามด้วยเครื่องหมาย (,) และเว้น 1 ตัวอักษร ก่อนขึ้นคำสำคัญใหม่

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ให้พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

เนื้อหาและข้อมูลภายใน รูปภาพ และตาราง อาจใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษได้ โดยรูปภาพทุกรูป และตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน ในการใส่ตาราง รูปภาพ และกราฟ ในบทความจะต้องใส่หลังจากมีการกล่าวถึงแล้วในเนื้อหา โดยวางไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพ (Pictures) ภาพถ่าย (Photographs) แผนภูมิ (Charts) แผนที่ (Maps) แผนภาพ (Diagrams) และกราฟ (Graphs) ที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 5.7 นิ้ว และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 3.02 นิ้ว จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน รูปถ่ายของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า **ภาพที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Figure** ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยชื่อภาพ ควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิงดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อลงพิมพ์ขาว-ดำ
ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557)

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า **ตารางที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Table** ตามด้วย หมายเลขภาพห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตาราง โดยจัดรูปแบบชิดริมซ้าย ดังตัวอย่างตามตารางที่ 1

การระบุหมายเหตุท้ายตาราง ให้ระบุคำว่า หมายเหตุ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) และเว้น 1 ตัวอักษร จึงตามด้วยข้อความของหมายเหตุ ควรระบุที่มา ของตาราง (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา: แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางที่แสดงในบทความต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบ่อยครั้ง และไม่ควรมีเส้นแบ่งสดมภ์ (Column) ยกเว้นกรณีจำเป็น

หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	
	หรือตามความเหมาะสม	ตามรูปแบบเนื้อหา
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	1,543.00	อักษร
เส้นแบ่งสดมภ์ไม่ควรปรากฏ	245.00	ตัวเลข
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	25,634.00	สัญลักษณ์

หมายเหตุ: ขนาดตัวอักษรในตารางอาจมีการปรับให้เหมาะสมแต่อย่างไรต้องคำนึงถึงความชัดเจน เป็นสำคัญ

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2555)

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้า หรือในกรณีที่สมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวา ดังตัวอย่างนี้ และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัด เหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ ดังตัวอย่าง

$$5a+b = 11c^2 \quad (1)$$

5. การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้ (สามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ <http://acad.vru.ac.th>)

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

5.1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ในเอกสาร เช่น

Voss (1998) หรือ (Voss, 1998) แล้วแต่โครงสร้างประโยค และ (Hayes & Berkowitz, 2006) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป (Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999)

5.1.2 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้นิพนธ์ ตามด้วยปี พ.ศ. เช่น

กริช สืบสนธิ์ (2545) หรือ (กริช สืบสนธิ์, 2545) และ ดำรง สืบสกุล และคณะ (2550) หรือ (ดำรง สืบสกุล และคณะ, 2550) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป

5.1.3 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้เว้น 1 ตัวอักษรหลังเครื่องหมาย เช่น

(เยาวนุช แสงยนต์, 2551; สุพาตา อินทรานุกูล, 2545) และ (Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

5.1.4 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น

(นิรนาม, 2541) (Anonymous, 1999)

5.1.5 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุ ม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น

(สถาบันอินทรีย์จันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาด้านพืชศาสตร์, ม.ป.ป.) และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น (Miller, n.d.)

5.1.6 การอ้างอิงเอกสารสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียนตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 อ้างถึง Cronbach, 1974) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (ประคอง กรรณสูตร, 2538 อ้างถึง Best, 1978).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วรรณิ แกมเกตุ, 2551 อ้างถึง Yamane, 1973).....”

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิง ต่อในกรณีหนังสือของ ธีรฤทธิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ให้นำ ผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2543)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 อ้างใน วรรณิ แกมเกตุ, 2551).....”

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งให้เรียงตามชื่อเรื่องแทน กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ ให้เรียงตามปี พ.ศ. โดยให้กำหนดอักษร ก, ข, ค กำกับไว้ที่ ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับเอกสารภาษาไทย และ อักษร a, b, c สำหรับภาษาต่างประเทศ และในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้พิมพ์ให้ขีดเส้นเข้าไปประมาณ 0.5 นิ้ว หรือประมาณ 7 เคาะ แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) ดังตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2547ก). **ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิจัย”**.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

_____. (2547ข). **นิยามเกี่ยวกับการวิจัย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index>. (2548, 14 เมษายน).

กรณีที่ผู้นิพนธ์คนเดียวกัน แต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ และเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการพิมพ์ ปี พ.ศ. เดียวกัน ให้จัดเรียง ลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

บรรทัดแรกของเอกสารและสิ่งอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษ ด้านซ้าย 1.5 นิ้ว บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อ ๆ ไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 1 tab (อัตโนมัติ) หรือ 0.5 นิ้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพิมพ์ให้ถือหลักการเว้นระยะหลังเครื่องหมายวรรคตอน ดังนี้

หลังเครื่องหมายทวิภาค (:) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายอัฒภาค (;) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายมหัพภาค (.) เว้นวรรค 2 ตัวอักษร (ยกเว้นหลังอักษรย่อ เว้นวรรค 1 ตัวอักษร)

หน้าเครื่องหมายไม่ต้องเว้นวรรค ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรหรือสระตัวสุดท้ายของคำ

เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรทั้งข้างหน้าและข้างหลังเครื่องหมาย

5.2.2 การลงรายการครั้งที่พิมพ์

รายการครั้งที่พิมพ์ ให้อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บต่อจากชื่อเรื่อง และลงรายการตั้งแต่ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป (พิมพ์ครั้งแรก หรือ พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลงรายการ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พิมพ์ครั้งที่ 2 = 2nd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 3 = 3rd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 4 = 4th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 5 = 5th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 6 = 6th ed.

5.2.3 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากหนังสือ

กรณีชื่อผู้นิพนธ์ คนไทยให้ลงชื่อ ตามด้วยนามสกุล และตัดคำนำหน้านามออก เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. ตัดตำแหน่งทางวิชาการออก เช่น ผศ. รศ. ศ. และให้ตัดคำระบุดีออก เช่น เดียวกัน เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง พันตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก เป็นต้น

กรณีที่ผู้นิพนธ์เป็นชาวต่างชาติให้นามสกุลขึ้นก่อนตามด้วยอักษรย่อทั้งชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น (.) แบ่งชื่อสกุล และชื่อต้น

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์คนเดียว)

ชื่อ✓สกุลผู้แต่ง.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). การบริหารองค์การในภาวะวิกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิสคอมเซ็นเตอร์.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

- หมายเหตุ** 1. เครื่องหมาย✓แสดงว่าเว้นระยะ 1 ตัวอักษร หรือเคาะ 1 ครั้ง และในกรณีที่ขึ้นบรรทัดใหม่แต่ยังไม่สิ้นสุดการลงรายการ ให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษร หรือใช้วิธีการตั้ง Tab ที่ 0.5 นิ้ว ก็ได้จะได้ไม่ต้องเสียเวลานับระยะ
2. เครื่องหมาย X ให้ใส่ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์สองคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1✓และชื่อ✓สกุลผู้แต่งคนที่ 2.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

หมายเหตุ ให้ใช้เครื่องหมาย & แทนคำว่า and ในกรณีที่เป็นการลงรายการภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง (ผู้แต่งสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1,✓ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 2✓และชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 3.✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสิ, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.

Sadlack, R. G., Theodorson, G. A. & Stanley, J. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Enterprises.

หมายเหตุ ในกรณีที่เมืองที่พิมพ์เป็นกรุงเทพมหานคร ให้ลงรายการเป็น กรุงเทพฯ

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์มากกว่าสามคน)

ชื่อ✓สกุล✓ผู้พิมพ์คนที่ 1✓และคณะ✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิรภา แสนเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิกซ์อักษร.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

Guy, T. J. et al. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut:
Hill Enterprises.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่เป็นบรรณาธิการ)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(บก.).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

สุเทพ บุญซ้อน. (บก.). (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา
ของไทย*. กรุงเทพฯ: ที่แอนด์ดีการพิมพ์.

Gootnick, D. E. (Ed.). (1984). *The Standard Handbook of Business
Communication*. New York: The Free.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่ผู้รวบรวม)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ผู้รวบรวม).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. (ผู้รวบรวม). (2547). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่เป็นสถาบัน หน่วยงานราชการ)

ให้ลงชื่อเต็มของสถาบัน โดยเรียงลำดับหน่วยงานย่อยก่อนหน่วยงานใหญ่ ถ้าสถาบันนั้น
เป็นหน่วยงานของรัฐบาล การระบุชื่อควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับกรมเป็นอย่างต่ำ

ชื่อหน่วยงานราชการ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X). ✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางการพัฒนาแรงงานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). *การพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์ จำกัด.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ*. ปทุมธานี:
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

5.2.4 รูปแบบการเขียนจากวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อวิทยานิพนธ์.✓✓ชื่อปริญญา.✓✓สาขาวิชา✓คณะ✓
✓✓✓✓✓✓มหาวิทยาลัย.

จิรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
นักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดา สุขใจ. (2549). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ: ศึกษากรณี
ส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน).
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการบริหารทั่วไป
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นคร สำเภาทิพย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง
พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นพพร ศุภพัฒน์. (2549). ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับผลปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
ในสังกัดส่วนกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พวงเพชร พลทอง, นางลักษณ สมณะ และเผด็จ หงส์ทอง. (2553). การศึกษาพฤติกรรม
การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0.
Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate
Kasetsart University.

Pongsophon, P. (2006). Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of
Evolution: A Social Constructivist Approach. Doctor of Philosophy
Thesis in Science Education, Graduate Kasetsart University.

5.2.5 รูปแบบการเขียนจากหนังสือที่มีลักษณะเป็นการรวบรวมบทความ หรือหนังสือที่มีผู้นิพนธ์ประจำบท

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์ประจำบท หรือชื่อผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบท หรือ
✓✓✓✓✓✓ชื่อบทความ.✓✓ใน✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓(หน้าของบทความ).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
แม่นมาส ขวลิศ, กริช สืบสนธิ์ และสมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1 การสื่อสารกับ
งานสารนิเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร = Communication 13202
หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 1-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

5.2.6 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อรายงานวิจัย.✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
ดำรงค์ วัฒนา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการพลเรือน.

5.2.7 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากวารสาร และนิตยสาร

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบทความ.✓✓ชื่อเต็มของวารสาร.✓✓
✓✓✓✓✓✓ปีที่(ฉบับที่): หน้าของบทความ.
ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2(1): 1-10.
Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
McCarthy, B. & Hagan, J. (1992). Mean streets: The theoretical significance of
situational delinquency among homeless youths. *American Journal of
Sociology*. 98(3): 597-627.

5.2.8 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ., ✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์.✓✓ชื่อหนังสือพิมพ์.✓✓
✓✓✓✓✓✓หน้าที่ตีพิมพ์.
นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจยั่งยืน.
คมชัดลึก. หน้า 15.
สัมพันธ์ พันธุ์พภักษ์. (2555, 8 ธันวาคม). สทศ. เดือนรับสมัครสอบก่อนระบบปิด. *ไทยรัฐ*.
หน้า 12.

5.2.9 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการประชุม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลของวิทยากร หรือผู้บรรยาย.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อเรื่อง หรือชื่อหัวข้อที่บรรยาย.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อรายงานการประชุม.✓✓ครั้งที่ประชุม.✓✓วัน✓เดือน✓ปี ที่ประชุม.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(หน้าของเอกสารการประชุม).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราพรรณ สำเภาทอง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล
ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน การประชุมทางวิชาการ
เสนอผลงานวิจัยและนิทรรศการ การวิจัยบัณฑิตศึกษาสู่การพัฒนาประเทศ. ครั้งที่ 2.
29 สิงหาคม 2552. (183-188). สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน
และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรกร คำสิงห์นอก. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของประชาชนเพื่อสร้าง
พรรคการเมืองอย่างยั่งยืน. ใน การประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยเรียนรู้
งานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. ครั้งที่ 3. 28 สิงหาคม 2550. (54-61). นครราชสีมา:
สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

5.2.10 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์

ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ ให้ระบุลักษณะของสื่อทัศนวัสดุเอาไว้ด้วย

ประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

[สไลด์]

[Slides]

[ซีดี]

[Compact Discs]

[ฟิล์ม]

[Film]

[ฟิล์มสตริป]

[Filmstrip]

[แผนที่]

[Map]

[แผนภูมิ]

[Chart]

[แผ่นใส]

[Transparencies]

[ภาพยนตร์]

[Motion Picture]

[รายการวิทยุ]

[Radio Program]

[รายการโทรทัศน์]

[Television Program]

[รูปภาพ]

[Picture]

[วีดิทัศน์]

[Videotape]

ฯลฯ

ตัวอย่าง กรณีที่มีชื่อผู้พิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบ

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์.✓✓(ปีที่ผลิต).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ชนิดของวัสดุ].✓✓สถานที่ผลิต:✓✓✓✓✓✓✓✓หน่วยงานที่เผยแพร่/ผู้ผลิต.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **แผนที่จังหวัดปทุมธานี**. [แผนที่]. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
สมศิริ อรุณทัย. (2540). **ลายเส้น**. [รูปภาพ]. ม.ป.ท.
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2527). **เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต**. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
อรวี สัจจานนท์. (2539). **เพชรน้ำหนึ่ง ชุดที่ 3 รักต้องห้าม**. [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เอ็มจีอี.
เจมส์ คีร์ ปิ่นทอง. (2543, 20 กุมภาพันธ์). **ตามหาแก่นธรรม**. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์สีกอง 9.

ก. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากต้นฉบับตัวเขียน

ตัวอย่าง

ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ.✓✓(ปี,✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ลักษณะเอกสาร].✓✓✓✓✓✓✓✓เลขทะเบียน. (ถ้ามี)
หอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **บาลีพระขุททกติกขา**. [หนังสือโบราณ]. เลขที่ 3980/ก/1.

ข. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลออนไลน์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[Online],✓✓✓✓✓✓✓✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
Gsrcia, G. E. (1991). **Factors Influencing the English Reading Test Performance of Speaking**. [Online], Available: DIALOG(R) Item: EJ435642. (2005, 12 January).

2) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลซีดี-รอม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ซีดี-รอม],✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[CD-ROM],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอม.✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้น).
Arms, W. Y. (2000). **Small Business**. [CD-ROM], Available: ABI/INFROM, (2003, 12 May).

3) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากบริการสารสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓
✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อเว็บไซต์ หรือ
✓✓✓✓✓✓✓✓แหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปีพ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
แผนกบริการค้นคว้าและวิจัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). **รูปแบบการเขียน
บรรณานุกรม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/Write_APA_Thai.pdf.
(2555, 19 ธันวาคม).
Computer Crime and Intellectual Property Section (CCIPS). (2003). **How to
Report Internet-related Crime**. [Online], Available:
<http://www.cybercrime.gov/reporting.htm>. (2004, 17 January).

4) หนังสือออนไลน์ กรณีที่มีทั้งฉบับตีพิมพ์ และฉบับออนไลน์ให้เขียนเหมือน
เอกสารอ้างอิงหนังสือที่ตีพิมพ์ตามด้วย วันที่สืบค้น ชื่อแหล่งสารสนเทศ และที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต
ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.✓
✓✓✓✓✓✓✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล
✓✓✓✓✓✓✓✓หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
(2555). **คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ**. ปทุมธานี:
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://acad.vru.ac.th/acad_guide_2555/acad_guide_2555_01.php.
(2555, 10 ธันวาคม).
Kizza, J. M. (2004). **Ethical and Social Issues in the Information Age**. (2nd ed.)
New York: Springer-Verlag. [Online], Available:
<http://www.netlibrary.com/reader>. (2008, 4 February).

5) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้
อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น อีรวุฒิ เอกะกุล เขียน
ตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร
อันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสาร
ภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างถึง ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓ ✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี:

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. อ้างถึง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).

Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

ประคอง กรรณสูต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. อ้างถึง

Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York: McGraw-Hill.

วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row.

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อ่านนำมาอ้างอิงต่อในกรณีหนังสือของ ธีรภูมิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ทำผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.

Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610. อ้างใน

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.

อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

อ้างใน ประคอง กรรณสูต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York:

McGraw-Hill. อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ:

สุวีริยาสาส์น.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York:

Harper & Row. อ้างใน วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทาง**

พฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2.11 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากจดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ ระเบียบ

ตัวอย่าง

ชื่อหน่วยงาน.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ชื่อของเอกสาร.✓✓เลขที่✓ประกาศ/ คำสั่ง/จดหมายเหตุ/
ระเบียบ. (ถ้ามี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2549, 18 มีนาคม). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ว่าด้วยการออกหลักฐาน
แสดงผลการศึกษา พ.ศ. 2549.
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548, 13 กุมภาพันธ์). ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องกำหนดการ
เกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2548.
หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

5.2.12 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง

ชื่อกฎหมาย.✓✓(ปี,วัน เดือน).✓✓ราชกิจจานุเบกษา.✓✓เล่ม✓ตอนที่✓หน้า✓เลขหน้า.
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549.
(2549, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. หน้า 89-109.

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้
ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของ
ราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการ
แปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปล
ด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “การเหนี่ยวนำ
(Induction)” “เวเบอร์ (Weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่
ภาษาอังกฤษกำกับ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขเรื่องที่ส่งมาพิมพ์ทุกเรื่องตามแต่จะเห็นสมควร
ในกรณีที่จำเป็นจะส่งต้นฉบับที่แก้ไขแล้วกลับคืนผู้เขียน เพื่อความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

รูปแบบ (Template)

บทความวิจัย

[ชื่อเรื่องบทความวิจัย ภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องบทความวิจัย ภาษาอังกฤษ]

[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย]* (ใส่เครื่องหมาย * หลังชื่อผู้นิพนธ์ประธานงาน)
[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาอังกฤษ]

ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาอังกฤษ
*ผู้นิพนธ์ประธานงาน E-mail: [E-mail ผู้นิพนธ์ประธานงาน]

บทคัดย่อ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

คำสำคัญ: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ABSTRACT

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

Keywords: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทนำ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

วัตถุประสงค์การวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การเก็บรวบรวมข้อมูล

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การวิเคราะห์ข้อมูล

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ผลการวิจัย (หรือ ผลการวิจัยและอภิปรายผล)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

อภิปรายผลการวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

สรุปผลการวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เอกสารอ้างอิง

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

[ชื่อเรื่องบทความวิชาการ ภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องบทความวิชาการ ภาษาอังกฤษ]

[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม ภาษาไทย]* (ใส่เครื่องหมาย * หลังชื่อผู้นิพนธ์ประธานงาน)
[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม ภาษาอังกฤษ]

ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาอังกฤษ
*ผู้นิพนธ์ประธานงาน E-mail: [E-mail ผู้นิพนธ์ประธานงาน]

บทคัดย่อ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

คำสำคัญ: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ABSTRACT

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

Keywords: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทนำ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

[หัวข้อหลัก]

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

[หัวข้อย่อย]

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทสรุป (ถ้ามี)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เอกสารอ้างอิง

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ชื่อภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Ms.).....

ตำแหน่ง.....สังกัดสาขาวิชา/ภาควิชา.....

คณะ.....มหาวิทยาลัย.....

ขอส่ง ☐ บทความวิจัย

☐ บทความวิชาการ

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม(ภาษาไทย).....

ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....หมู่ที่.....ซอย.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

โทรศัพท์มือถือ.....E-mail.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ เอกสารต้นฉบับจำนวน 1 ฉบับ ☐ หน้าบทคัดย่อ และ Abstract 1 ชุด

☐ แผ่นบันทึกข้อมูล (CD) ต้นฉบับ 1 แผ่น ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่ได้
อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสาร
วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากตรวจสอบพบความซ้ำซ้อนหรือความผิดพลาด ไม่ว่ากรณีใด ๆ
ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม และหากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความข้าพเจ้า
ยินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้น

ลงนามผู้นิพนธ์ประสานงาน..... ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม.....
(.....) (.....)

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม..... ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม.....
(.....) (.....)

เจ้าหน้าที่ผู้รับบทความ..... วันที่/...../.....

E-mail: tabianvru@hotmail.com โทร. 0836074907 , 02-5293598 ต่อ 15 หรือ 02-9091432 ต่อ 1

ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละเรื่องในวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ เป็นความคิดเห็นของ
ผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ทัศนะและมิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการจัดทำวารสาร
และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ถนนพหลโยธิน กม.48 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

<http://acad.vru.ac.th>

พิมพ์ที่ ศูนย์เรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์และการจัดการสิ่งพิมพ์ดิจิทัล
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0674 7, 0 2909 1633
www.vru.ac.th